

KIRKPINAR

Türklerde Spor Anlayışı ve Kırkpınar Ruhu

*

HALİL DELİCE

Babialı Kùltür Yayıncılığı: 220
Spor: 2

Kırkpınar *Halil Delice*

Yayın Koordinatörü Murat Tazegül
İç Tasarım Taha Er
Kapak Tasarım FİKİREVİM

© Yayın Hakları
Babialı Kùltür Yayıncılığı'na aittir.

Birinci Baskı: Nisan 2011

ISBN: 978-605-5545-16-1

Sertifika No: 12393

babialı kùltür yayıncılığı

29 Ekim Cad. No: 23, 34530 Yenibosna/İSTANBUL
Tel: (0212) 454 21 65 • (0212) 454 21 67 • (0212) 454 21 69
GSM: (0505) 584 03 79 **Faks:** (0212) 454 21 71
www.bky.com.tr • bky@bky.com.tr

Baskı ve Cilt
Barış Matbaa- Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven Sitesi C Blok 291 Topkapı/İSTANBUL
Tel: (0212) 674 85 28 • (0212) 501 04 95 • Faks: (0212) 674 85 29

KIRKPINAR

Türklerde Spor Anlayışı ve Kırkpınar Ruhu

*

HALİL DELİCE

SPOR

babiali kültür yayıncılığı

HALİL DELİCE

1960 Edirne/Enez Çavuşköy doğumlu olan yazarın ailesi 1927'de Bulgaristan Kırcaali'den göç etti. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu Delice, 1,5 yıl hâkimlik stajı yaptıktan sonra istifa ederek gazeteciliğe başladı. Birçok gazetecilik başarı ödülünün de sahibi olan yazar, Rumeli tarihi ve yağlı güreş üzerine araştırma ve roman çalışmaları yanında radyo programlarına devam etmektedir.

Halil Delice evli ve bir çocuk babasıdır.

hdelice@hotmail.com

ESERLERİ

Kocu Yusuf - *roman*

Kara Ahmet - *roman*

Görmedin mi Aliş'imi Tuna Boyunda - *roman*

Kırkpınar - *spor, araştırma*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKLERDE SPOR ANLAYIŞI

Türklerde spora bakış	9
Türkler tarafından yapılan sporlar	12

İKİNCİ BÖLÜM

KIRKPINAR YAĞLI GÜREŞLERİ

Kırkpınar güreşlerinin tarihçesi	15
Kırkpınar kimlerin hatırasıdır?	24
Kırkpınar güreşlerindeki motifler	25
Kırkpınar güreşlerinde teknik özellikler	30
Yağlı güreşte nereden nereye gelindi?	32
Kırkpınar başpehlivanları	33
Efsane olan Kırkpınar başpehlivanları	36
Kırkpınar Ağaları.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KIRKPINAR'DAN KIRK DAMLA

Kırkpınar çiçekleri	49
Kırkpınar'da buluşmak ve kırmızı gül	51
Aliş'imin kaşları kare Kırkpınar'ın taşları pâre	53
Kâbe, Kırkpınar ve karga severler	55
Bu nasıl Alkış?	57
Bin yılın sporcusu	59
İşte 20. yüzyılın Koca Yusuf'u!	62
Hem İrfan hem de Şahin ol!	64
Bedeli ödenmiştir	66
Güler misin ağlar mısın?	68
Kırkpınar'a top darbesi!	70
Açmaz oldu Kırkpınar'ın gülleri	72
Felç olmak mı felç etmek mi?	74
Bir bayrak rüzgâr bekliyor	75
Kırkpınar, filler ve körler	77
Kırkpınar'da tehlike çanları!	79
Ağalar yolunacak kaz mı?	81
Yağlı güreş kimin?	83
Edime, Kırkpınar, Selimiye, hilal, lale ve kırmızı güller ..	85
Kırkpınar'a gökten üç elma düştü	88
Taşçı efsanesi yok edilmeli mi?	90
Yıldırım düştü, Şimşek çaktı	92
Vurun aslanlarım vurun!	94
Pehlivanlara bir çift sözüm var!	95
Kırkpınar'ın 42 atlısı ve 13'ün söyledikleri	98
Kırkpınar'a Sarayıcı ufku	100

Yine başladı Kırkpınar tartışmaları!	102
Güreş müzelerine birlikte "Atlı" gidelim!	104
Vah Kırkpınarım vah!	106
Kırkpınar'ın er meydanlığı kaldı mı?	108
Kırkpınar, serhat boyu kültürü ve yadigandır	110
Kumrular Kırkpınar için ne söyler?	112
Kırkpınar'a bilimsel yaklaşım	114
Güle mağlup olanlar	116
Recep'in Kara'sı değil hançer yarası!	118
Parayı veren düdüğü çalarsa... ..	120
Kurtlar Vadisi değil Kurtdere Er Meydanı	122
Arena er meydanı!	123
Yağlı salça ve salçalı yüz	126
Er meydanı Kırkpınar'a Bosna'dan bakmak	127

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SUNDUĞUMUZ TEBLİĞLER

Gerçek efsane Kırkpınar	130
Türk'ün dünya görüşünü yansıtan peşrev... ..	136
Yesi'den Kırkpınar'a... ..	142

BEŞİNCİ BÖLÜM

KIRKPINAR'DAN HATIRALAR

Magirus çarptı	145
Demirel nasıl gölgede kaldı?	146
Sakıp Ağa'yı nasıl sahaya indirdik?.....	147
Protestan papazın Kırkpınar sevgisi	148
Çardak'tan Bolayı'ra gökkuşağı	150
Amsterdam'da nasıl cazgır oldum?	152
Amsterdam'ı Bozkurtlar mı bastı?	154
Sesim kısılnınca nasıl çare bulduk?	155
Üsküp'e yağmur ve yağlı güreşçiler birlikte geldi	157
Koca Yusuf'un memleketi Şumnu'da... ..	159
Ben de Kırkpınar'da güreş tuttum!	161
Gümölcine-Alantepe yaylasında neler oldu?	164

ALTINCI BÖLÜM

KIRKPINAR'IN PINARLARI KURUYOR MU?

Günümüzde Kırkpınar'ın geldiği nokta	166
Kırkpınar tanıtımı ve Donald Miller	167
Baş güreşler itiş kakaştan nasıl çıkarılır?.....	168
Yağlı Güreş, ayrı federasyon mu olmalı?	170

YEDİNCİ BÖLÜM

DESTAN OLMUŞ KIRKPINAR GÜREŞLERİ

Koca Yusuf ile Aliço arasındaki güreş	177
Koca Yusuf ile Mümin Hoca arasındaki güreş	189

ÖNSÖZ

Kırkpınar, yağlı güreş ve efsaneler...
Kazıkçı Karabekir, Arnavutoğlu, Aliço, Kavalalı
Mümin Hoca, Adalı Halil, Kurtdereli Mehmet Pehlivan... Ne söyler ne anlatır, neyi temsil ederler?

Kırkpınar'a 1987 yılında gelmeye başladım. Bu satırları yazdığım 2010 yılına kadar aralıksız geldim, nasip olursa bundan sonra da gitmek kararındayım.

1990 yılından beri de Kırkpınar, yağlı güreş ve spor geleğimizi yazıyorum. Bugüne kadar her sene yazdığım beş günlük Kırkpınar tanıtım yazıları hariç Kırkpınar'la ilgili yüzü aşkın makale kaleme almışım...

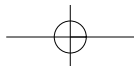
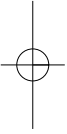
Kırkpınar'la ilgili yapılmayanı yapmaya, 'niçin'e ve 'nasıl'a cevap bulmaya çalıştım. Bu çalışmalar esnasında Kırkpınar'da ve yağlı güreşte akılalmaz güzellikler bulunduğunu, Kırkpınar'ın Türkistan'dan Anadolu'ya, Anadolu'dan Avrupa'ya devam eden bir vatan ediniş destanı, alperenler hatırası olduğunu; peşrevin, Türkoğlu'nun doğudan batıya binlerce yıllık akışını, devlet anlayışımızı, hayata bakışımızı canlandırdığını, ancak bunların dile getirilmediğini gördüm!

Karınca kararınca da bunları yazılarımda dile getirmeye çalıştım. "Halil Bey, bunlar gazete sayfalarında kalmasın kitap haline gelsin!" istekleri fazlalaşınca bu çalışmayı yaptık.

Bu kitapta Kırkpınar'ın tarihçesini, yağlı güreşteki motifleri, spor anlayışımızı, bu anlayışta Kırkpınar'ın yerini, hatıralarımızı, yağlı güreşin günümüzdeki durumunu, çareleri ve destan olmuş güreşleri vermeye çalıştık.

Noksanımız çok... Ebedi güzellikler yolunda yalnızca bir kıvılcım olalım istedik!

Her ne kadar sürçü lisan ettikse af ola...

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKLERDE SPOR ANLAYIŞI

I Türklerde spora bakış

Türk geleneğinde spor, amaç değil, güzelliklerin savunulmasında bir araçtır. At yarışları, kılıç kalkan, cirit, okçuluk, güreş, lobud, gürz ve mızrak atmak gibi Türk sporlarının hepsi savaşa hazırlık içindir. İnsanı eğlendirirken eğitmeye, bedenen ve zihnen güçlü kılmaya yöneliktir.

Yediden yetmişe kadın erkek herkes sporcuymuş ve zamanının silahlarını en iyi şekilde kullanırdı ve genç kızlar, ancak güreşte, ok atmakta, kılıç kullanmakta kendisini yenen kimseyle evlenirdi... Dede Korkut hikâyelerindeki anlatılan Bamsı Beyrek-Banı Çiçek hikâyesi bunun en güzel misalidir.

Mimar Sinan'ın şaheseri Süleymaniye Camii yapıldıktan sonra burada görev alacak imamlarda aranan şartlar sıralanırken "İyi ata binmeli, idman yapmalı ve yakışıklı olmalı" denmektedir.

Spor geleneğimiz, hakiki Müslüman, hakiki insan olmayı sağlayan tasavvuf ile iç içe olmuştur.

Tasavvuf geleneğine bağlı olarak güreşçiler ve okçular tekkesi gibi spor akademileri kurulmuştur. Bu tekkelelerin/akademilerin amacı, Türk oğlunun bedenen ve ruhen güçlü olmasını sağlamaktı... Osmanlı zamanında İstanbul, Bursa, Edirne, Manisa gibi büyük yerleşim merkezlerinde çok sayıda spor tekkeleri, tekkelerin pirleri ve yıkılmaz gelenekleri vardı.

Türklerde spor, bir amaç değil sahip olunan maddi manevi güzellikleri korumak için bir araçtı. Bunun için yediden yetmişe, padişahattan kapıcısına herkes bir sporu en iyi şekilde

HALİL DELİCE

de yapardı. Sporlar içinde en gözde olanı güreşti... Çünkü güreş, kişiyi insanın üç büyük düşmanı olan nefis, şeytan ve kötü çevresiyle yapılan mücadeleye en iyi şekilde hazırlamaktaydı...

Kırkpınar Güreşleri'nde savaştaki bütün motifler vardır. Savaşta mehter coşturur, Kırkpınar'da ise davul zurna... Padişah huzurunda yapılan güreşlerde davul zurna vazifesini mehter yerine getirirdi. Savaşta, "Allah Allah" diye düşman üstüne gidilir, güreşte de aynı nidalarla pehlivanlar er meydanına salınır.

Türklerde davul üç yerde; savaşta, düğünde ve güreşte çalınır. Savaş, vatan; düğün, namus müdafaası; güreş ise bu ikisine hazırlıktı... Kına üç kişiye yakılırdı; gelinlik kıza, savaşa giden ere ve güreşecek pehlivana... Çünkü bu üçü de savaş eriydi.

Kırkpınar güreşlerinde, Osmanlıların daha Bursa'nın alınmasıyla kurdukları bir spor akademisi olan Güreş Tekkeleri'nde tam bir tasavvufi hayat vardı. Edirne'nin fethiyle bugün Adalı Halil Pehlivan'ın kabrinin bulunduğu yere spor akademisi kurulmuştu.

Osmanlı padişahları; ok, cirit, güreş, at sporları konusunda son derece usta olarak yetiştikleri gibi güzel yazı yazmak, kuyumculuk, marangozluk gibi sanatlarda da eşsiz olarak eğitilirlerdi... İkinci Abdülhamid'in kendi elleriyle yaptığı mobilyalara değer biçilememektedir. Abdülmecid Han'ın sanat şaheseri hattı Selimiye Camii'ni süslemektedir.

Osmanlı padişahlarının hepsi güreşçidir. Ancak Birinci Murad Han, Çelebi Mehmed, Dördüncü Murad, İkinci Mahmud ve Abdülaziz Han, zamanlarının başpehlivanlarına er meydanlarını dar ediyorlardı.

Dördüncü Murad'ın, bütün ordu içinde kimsenin geredemediği yayı çocuk oyuncağı gibi kuran Deli Hüseyin Paşa'yı nasıl yendiğini Evliya Çelebi anlatmakta... Aliço'nun, Sultan Abdülaziz'le güreşinde Aliço'nun meydanı padişaha bıraktığı bilinmektedir!

KIRKPINAR

Dördüncü Murad çok iyi bir ok atıcıydı. Çok sayıda rekor kırmıştı... Düne kadar bu rekor taşları Okmeydanı'nda dikiliydi. Mızrak atışında da eşsizdi. Revan Seferi esnasında Sivas'ta, havada bir kartal gördü ve "Bağdat'ı fethedebilirim bu kartalı düşürebileyim" diyerek bir hışt (mızrak) istedi. Hıştı fırlattı ve kartalı düşürdü. Bu başarısına memnun olup "Elhamdülillah, Bağdat bizimdir" dedi. Bir gün de Topkapı'da otururken, demir kapıya hışt fırlatmış ve demir kapıyı delmişti.

Sultan Birinci Ahmet, 1605 yılının bir yaz günü, Kabak Meydanı'nda topuz atmış ve rekor kırmıştı. Bu rekor üzerine Doğancıbaşı Filibeli Hafız Ahmed Ağa bir şiir kaleme almış ve taş üzerine yazılarak dikilmiştir. Meraklıları bu taşı okuyabilir (taş, Topkapı Sarayı'nın Marmara Denizi taraftaki Levazım Amirliği binasının önünde durmaktadır).

Saraydan pehlivanları kovdu diye suçlanan Abdülhamid Han güreş aşığıydı... Avrupa ve Amerika'da güreşen pehlivanlara her türlü desteği vermişti... Saraydan pehlivanları göndermesinin sebebiyse bazı pehlivanların Sultan Abdülaziz'in öldürülmesine karışmalarıydı! Abdülhamid Han, 1882-1908 yılları arasında Kırkpınar Güreşleri'nin disiplin ve emniyet içinde yapılması için her türlü tedbiri almış ve Aliço'lar ve Koca Yusuf'lar bu zamanda başpehlivan olmuşlardır.

Bizim spor anlayışımızda canlılara işkence üzerine bina edilmiş spor yoktur. İspanya'daki boğa güreşlerine ve arenalardaki köle dövüşlerine bizim dinimizde ve geleneğimizde yer verilmemiştir.

Günümüzde spor, insanların maddi-manevi güçlü olmasına vasita olmaktan çıkarılmış, insanları gerçeklerden uzaklaştıran sahte kahramanlar imalathanesi hâline getirilmiştir!

Fransız spor tarihçisi Charles Blondel "Bugün spor, kurbanlar isteyen bir ilahtır!" demektedir.

Fransız spor araştırmacısı Georges Magnane de;"Çıkar sağlayanların (ekonomik, siyasi) sporu ilah hâline getirme-

HALİL DELİCE

siyle spor, davayı kaybetmiştir. Bugün spor, yalnızca bir vakit öldürme, insanları gerçeklerden uzak tutma aracıdır” diyerek acı gerçeği dile getirmektedir.

I Türkler tarafından yapılan sporlar

Türkler tarafından yapılan aletli aletsiz sporların hepsi savaşa hazırlık içindi. Yalnız eğlence için spor yapılmamış, eğlenirken eğitime amacı da güdülmüştür.

Atalarımızın yaptığı sporları başlıca üç kategoride toplayabiliriz:

1- *Atlı sporlar*: At yarışları, cirit ve gökböri.

2- *Aletli sporlar*: Okçuluk, atıcılık, kılıç, gürz, kalkan, mızrak talimleri, lobud, tomak ve avcılık.

3- *Yalnız bedenle yapılan sporlar*: Güreş, koşu ve yüzücülük.

Güreş: Türklerin tarih boyunca yediden yetmişe, kadın erkek yaptıkları birinci spor olmuştur. Güreşle hem bedenen güçlü olmuşlar hem de kendilerini savaşa, düşmana karşı savunmaya hazırlamışlardır. Güreşte kişinin nefsi, şeytan ve kötü çevresiyle yaptığı mücadeleyi görmüştür.

Ecdadımız, Peygamber Efendimiz güreştiği için güreşe ayrı bir ehemmiyet vermiştir. İstanbul, Edirne, Bursa ve Manisa gibi büyük yerleşim merkezlerinde Güreş Tekkele-ri/Spor Akademileri açmışlardır.

Türklerin Türkistan’dan beri yaptıkları güreş; karakucak güreşidir. Bu güreşte ayak, orta ve baş olmak üzere başlıca üç boy vardır. Boylar kiloya göre değil ustalığa göre ayrılır ve bedene kalın şalvar giyilir.

Türklerde güreşin başlıca üç şekli yapılıdır: Bunlar karakucak, yağlı ve aba güreşleridir. Günümüzde buna bir de minder güreşi eklenmiştir. Yağlı güreş, karakucağın yağlanarak yapılanıdır. Her iki güreşte de kurallar ve boylar birbirine benzer.

Karakucak ve aba güreşleri yurdumuzun yalnızca belli bölgelerinde yapılıırken, yağlı güreş daha yaygındır. Yağlı güreş, ağırlıklı olarak Marmara, Ege, Akdeniz, Orta Anado-

KIRKPINAR

lu'nun bir kısmı ve Batı Karadeniz'de yapılmaktadır. Yağlı güreşin asıl kaynağı Antalya ve çevresidir.

Minder güreşiyse milletler arası olimpik spor olması sebebiyle resmîdir. Cumhuriyet döneminde; Olimpiyat, Dünya ve Avrupa gibi milletlerarası

yarışmalarda en çok madalya bu spordan gelmiştir.

Atlı sporlar: Atlı eğlence ve spor oyunları, tarih boyunca Türklerin hayatında çok önemli bir yer tutmuştur. At, Türkler için hem bir seyahat vasıtası hem de bir savaş silahı; bundan da öte ayrılmaz bir parçaları ve yoldaşı olmuştur. Türkler için atsız bir hayat düşünülemez. Türkler, at vasıtasıyla üç kıtayı vatan eylemişlerdir.

Türkler, atıyla öylesine özdeşleşmiş ki onunla dost ve arkadaştan daha yakın bir beraberlik içinde olmuş ve bu gerçek "Yiğit yiğidin yoldaşı/ At yiğidin öz kardaşı" şeklinde ifade edilmiştir.

Ecdadımız, atı aile fertlerinden sayacak kadar mahremiyetine almış, onu kutsallaştırmıştır. "At, avrat ve silah başkasına emanet edilemez!" sözü de darbı mesel hâline gelmiştir.

Atlı sporlar genellikle üç şekilde görülürdü:

1- *Binicilikte ustalık ve hüner gösterme yarışları.*

2- *Uzun mesafe at yarışları.*

3- *At üstünde oynanan cirit, gökböri, çevgan, halka gibi oyunlar.*

At, Türk tarihinde ve Türk insanının hayatında bu kadar önemli yer tutmasına rağmen ne yazık ki günümüzde atlı sporlar tamamen unutulmuş durumdadır ve senelerce ayak-

HALİL DELİCE

ta kalmak için mücadele eden cirit de kaybolmak üzeredir.

Bugün cirit, yalnızca Uşak, Afyon, Kars ve Erzurum yörelerinde yapılmaktadır. Masraflı bir spor olduğu için sermaye ve ilgi gerekiyor. Bu ikisi de olmadığı için cirit kulüpleri bir bir kapanıyor!

Okçuluk: Ok ile yapılan sporlar, bütün tarihimiz boyunca yediden yetmişe her Türk'ün zevkle yaptığı bir spor olmuştur.

Ok ve yay, Türk destanlarında özellikle de Oğuz Kağan Destanı'nda büyük yer tutmuş ve hâkimiyet işareti kabul edilmiştir.

Ok, en önemli savaş silahı olduğu için hemen herkes kendini koruyacak kadar ok atmayı bilirdi. Osmanlı padişahlarının çoğu da iyi bir okçuydu. Ok ve yay imali başlı başına bir sanat hâline gelmişti.

Okçu yetiştirmeye mahsus akademiye Okçular Tekkesi denirdi. Bunlardan en meşhuru da bir semte ismini veren Okmeydanı'ndaki Okçular Tekkesi'ydi. Bu tekkede tam manasıyla tasavvufi bir terbiye hâkimdi ve tekkenin başında da Okçular Şeyhi bulunurdu.

İki çeşit ok talimi vardı:

1- *Hedefe atma*: Hedef, büyük ve değerli bir levhadan ibaretti ve bugünkü asker nişangâhları gibi bunun da ortasında bir işaret vardı... Etrafına tunçtan dökme ziller konurdu ve ok isabet edince bu ziller ses verirdi.

2- *Rüzgâra karşı atma*: Bunda hedef yoktu... kim en çok uzağa atabilirse o kazanmış sayılır ve taş dikmeye hak kazanırdı ve mesafe, gez denilen ve arşın derecesinde bir uzunluk ölçüsüyle ölçülürdü.

Okmeydanı Okçular Tekkesi'nde çok büyük okçular yetişmiştir. En meşhur Türk okçuları da Tozkoparan İskender, Şüca ve Kaptan Ahmet Bey'dir.

Ne yazık ki günümüzde tarihî ve gelenekse okçuluk sporumuz tamamen kaybolmuş ve de menzil taşları, gecekondulaşma sonucu yok olmuştur!

İKİNCİ BÖLÜM

KIRKPINAR YAĞLI GÜREŞLERİ

I Kırkpınar güreşlerinin tarihçesi

Kırkpınar; Osmanlı yadigârı ve emanetidir. Osmanlı'nın aynasıdır. Kırkpınar'a bakılınca Osmanlı görülür ve Kırkpınar anlaşılınca da Osmanlı anlaşılır.

Kırkpınar'ın ne olduğunu anlamak için onun doğduğu zamana, mekâna, doğmasına sebep olan insanlara ve hadiselere bakmak lazımdır.

Doğduğu zaman, Osmanlı'nın Avrupa'yı bir daha çıkmamak üzere vatan tuttuğu zaman; doğduğu mekân, Osmanlı'nın o günkü serhat boyu; doğmasına sebep olanlarsa gönül ile yüreği, güç ile bilgiyi kardeş kılan alperenlerdi...

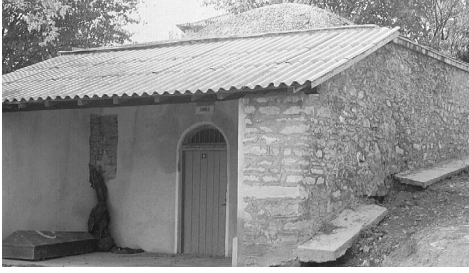
Osmanlı hatırası Kırkpınar'ı anlatmaya nasıl doğduğu ile başlayalım!

Kırkpınar'ın doğuşuyla ilgili bilgiler efsanedir. Ama Kırkpınar gibi bir destanı, kuru tarih anlatamaz, onu anlatmaya ancak efsanelerin gücü yeter.

Öyle bir efsanedir ki tarih ve coğrafyayla Türkoğlu'nun karakteriyle yüzde yüz uyuşan, gerçekte bu kadar iç içe olan başka bir efsane yoktur. Nice tarih profesörlerini, hatta Dede Korkut'u mezarından kaldırıp bir araya getirip Kırkpınar için bir efsane yazın deseydik bu kadar mükemmel olmazdı. Bu efsaneyi bu kadar mükemmelce altın ilmiklerle ören; binlerce yılda oluşan millî şuurdur.

Kırkpınar Osmanlıyla doğmuştur dedik. Ama bu kaçınıcı doğuştur? Kırkpınar, ilk defa Nuh Aleyhisselam'ın oğlu Yafes'in oğlu Türk'ün, Asya içlerini vatan tutmasıyla doğmuştur. Bundan sonra Kırkpınar nice defa ölmüş, sonra tekrar

HALİL DELİCE

Sarı Saltuk'un Romanya/Babadağ'daki türbesi, Türkiye tarafından restore edilmiştir.

doğmuştur. Kürşat ve arkadaşlarının ölümüyle Türkoğlu'nun Çin esaretinden kurtuluşu, Oğuz Kağan'ın Karanlık Ormanları'ndan çıkışı, Ergenekon, Kaşgar (Abdülkerim Sal-

tuk Buğra Han), Dandanakan, Malazgirt, Söğüt ve Kırkpınar (Edirne), İstiklal Savaşı, Kıbrıs, Güneydoğu'da PKK mücadelesi... Bütün bunlar, Türkoğlu'nun Kırkpınarlarıdır.

Kırkpınar'ın ilk doğuşu Sarı Saltuk'ludur. Sarı Saltuk kimdir? Sarı Saltuk, Türk insanına Anadolu'yu ve Avrupa'yı hedef gösteren Türkistan'ın büyük evliyası Ahmet Yesevi hazretlerinin talebesinin talebesi bir alperendir.

Hocasının işaretiyle Türkoğluna, Avrupa'yı vatan kılmak üzere arkadaşlarıyla birlikte Anadolu'ya gelir ve burada Peygamber Efendimizi rüyasında görür. Peygamber Efendimiz, rüyada Sarı Saltuk'a "Edirne'yi fethet! Bu diyar, darünnasırdır /yardım diyarıdır. Burasını küffar elinde komayın!" der. Bu işaret üzerine Sarı Saltuk ve beraberindekiler Çanakkale Boğazı'na ulaşır ve Trakya'ya, (Rumeli'ne, Avrupa'ya) ayak basarlar. Bu muhteşem hadiseyi Seyyid Lokman, Oğuznamesi'nde;

*"Sarı Saltuk, ubur etti (geçti) Urumeli'ne
Altıyüzaltmışiki idi heman"*

şeklinde ifade etmekte olup tarihi hicri 662, miladi 1263 idi. Yani Orhan Gazi'nin oğlu Şehzade Süleyman'ın Rumeli'ye geçişinden 91 yıl önce Sarı Saltuk ve arkadaşları Rumeli'ne geçtiler. Yollarına devam ederek Edirne'ye geldiler ve 1264 yılında Edirne'yi fethettiler. Edirne'nin fethiyle birlikte de burada Kırkpınar güreşlerini başlattılar ve Edirne'yi terk ettikleri 1304 yılına kadar da Kırkpınar güreşlerine devam ettiler.

KIRKPINAR

Demek ki Kırkpınar'ın asıl başlangıç tarihi, bugün kabul edilen başlangıç tarihinden 97 yıl öncedir.

Sarı Saltuk bir cihan pehlivanı ve dünya şampiyonuydu...

Fatih Sultan Mehmet'in oğlu Şehzade Cem, Edirne Valiliği sırasında Ebul Hayr-i Rumi'ye Saltukname isimli kitap hazırlatır ve bu kitapta, Sarı Saltuk'un düşmanlarıyla karşılaştığında "Ben ki cihan pehlivanı Sarı Saltuk'am!" diye nara attığı, kendisinin Hristiyanların başpehlivanı Elyon-i Rumi ile güreş tuttuğu ve onu yendiği, bunun üzerine Elyoni Rumi'nin Müslüman olarak "İlyas-i Rumi" ismini aldığı yazar.

Evliya Çelebi, Seyahatnamesi'nde; Sultan Dördüncü Murad'ın vezirleriyle yaptığı güreşte, kendisinin de cazgırlık yaptığını ve bu güreşte;

"Ankara'da er yatar,

Rum'da Sarı Saltuk Mehmet Buhari,

Ton giyer, tuman çeker"

duasını okuduğunu yazmaktadır.

Evliya Çelebi, Seyahatnamesi'nde; Bulgaristan, Arnavutluk, Romanya, Kırım, Makedonya, Kosova, Bosna ve Polonya'da, Kırkpınar'ın ilk kurucusu Sarı Saltuk'un makam ve türbelerinin bulunduğunu yazmaktadır.

Sarı Saltuk'un asıl kabri, Romanya/Dobruca'daki Baba-dağ şehrinde. Kabir bugün ayaktadır ve Türkiye tarafından tamir ettirilmiştir.

Sarı Saltuk, Müslümanlar kadar Hristiyanlar ve Yahudiler tarafından da çok sevilir ve ermiş kişi kabul edilirdi... Din, milliyet ayırt etmeden herkesin yardımına koşardı.

Sarı Saltuk, ölüm döşeginde talebelerine "Evlatlarım! Ben öldüğümde yedi tane tabut hazırlayın! Çünkü yedi millet, benim kendilerinden olduğumu söyleyerek cesedimi isterler, her isteyene verirsiniz" diye vasiyet eder.

Hakikaten de Sarı Saltuk öldüğünde yedi millet gelir ve kendilerine yedi tabut verilir ve de her tabutun içinde Sarı Saltuk'un cesedi vardır!

HALİL DELİCE

Sarı Saltuk'un bizim bildiğimiz kabirleri; Romanya/Babadag, Bulgaristan Varna/Kaligra, Bosna/Blagay, Kosova/Prizren, Kırklareli/Babaeski, İznik, İstanbul/Rumeli Feneri, Niğde Bor ve Tokat Sarı Saltuk Köyü'ndedir. Ayrıca sayısız yerde de makamı vardır.

Gelelim Kırkpınar'ın Osmanlı zamanında doğuşuna.

1350'li yıllardı... Osmanoğlu'na Anadolu dar geliyor ve yeni ufuklar açıp Boğaz'ı geçerek Avrupa'ya kanat açmak için çırpınıyordu. Orhan Gazi, oğlu Şehzade Süleyman'ı Avrupa'ya-Rumeli'ne geçmekle görevlendirdi. Bunun üzerine Mevlana Celâleddin-i Rûmi sevdalısı genç şehzade, kırk alperen arkadaşıyla Çanakkale Boğazı'nın Anadolu yakasındaki Çardak kasabasına gelerek bir mübarek gecede Salcı Baba'nın yaptığı sala binerler. Ancak Deli Kızıl Sultan isimli bir meczup kendisini de sala almalarını ister. Fakat kabul etmezler ve yola çıkarlar... Gürültü üzerine de döner bakarlar ki Deli, kucağını kumla doldurmuş, denize saçıyor ve saçtığı yerde de karada yürüyor! Bakarlar ki boğaz kapanacak, onu da sala alırlar ve Rumeli'ne geçerler. Tarihler 1354'ü göstermektedir.

Mevlidin yazarı Süleyman Çelebi'nin dedesi ve Orhan Gazi'nin kayınbiraderi Şeyh Mahmut, bu geçişi; halkın hissiyatına tercüman olarak şöyle dile getirmiştir:

*Keramet gösterip halka,
Suya seccade salmışsın,
Yakasın Rumeli'nin,
Dest-i takva ile almışsın.*

Halk, Şehzade Süleyman ve arkadaşlarını alperen olarak görüp onların keramet gösterip seccade üstünde Boğaz'ı geçtiklerine Avrupa'yı kılıç zoruyla değil takva eliyle ve Allahü teâlânın emirlerine sarılmakla aldığına inanmıştır.

Bu geçişi tarihçiler, Türk tarihinin en önemli üç hadisinden biri olarak zikretmektedirler (Diğer ikisi, Türklerin Müslüman olması ve 1071 Malazgirt Zaferi'dir).

Ancak Şehzade Süleyman, bu geçiş sonrası atından düşerek şehit olur ve alperenler tarafından Gelibolu/Bolayır'a

KIRKPINAR

defnedilir. Atı da hemen yanına... Ve bu, binlerce yıldır devam eden bir alp geleneğidir.

Akın başlamış, durmak yoktur. Şehzade Murad, bayrağı yere düşmeden ağabeyinin elinden alır. Trakya içlerine, ağabey yadigârı alperenlerle akmaya devam eder.

Akınıcı ve alperen, her an savaşa hazır kimse demektir. Güreş de savaşa en güzel hazırlık vasıtasıdır ve kırk yiğit fırsat buldukça birbirleriyle güreşmektedirler. Bunlardan 38'i güreşlerini sonuçlandırmış, ancak iki yiğit bir türlü yenişmemiştir. Yolları Edirne yakınlarına, Arda nehri boylarına ve bu güzel nehir kenarındaki Simovina yakınındaki çayırılığa düşer.

Yine güreşe devam ederler ama iki can yiğit yine yenişmezler. Pes etmeyi de birbirlerine ihanet görürler. Ustalık, kuvvet, maharet gibi sahip buldukları bütün güçleri kullanırlar. Akşam olmuştur, güreşleri hâlâ devam etmektedir. Gönülceğizleri bu kadar yükü kaldıramaz ve emanetleri sahibine teslim ederler. Şehit olmuşlar, çalışmakla kazanılabilecek en yüksek dereceye kavuşmuşlardır.

Bugün bazılarının zannettiği gibi birbirlerine üstünlük kurmaya çalışırken ölmemişlerdi. Bu şekilde öldüklerini söylemek; onları, birbirlerinin katilleri olarak kabul etmektir. Onların niyeti savaşa hazırlıktı... Savaşa hazırlık da savaş gibidir. Bu esnada ölenler de tıpkı savaşta ölmüş şehit gibidirler.

Şehzade Murad ve can yoldaşları bu iki şehidi, canlarını teslim ettikleri yere defnederler ve Avrupa içlerine sefere devam ederler. Günler sonra dönüşte bir fatiha okumak için arkadaşlarını defnettikleri mübarek mekâna uğrarlar. Bir de bakarlar ki bu mekânda kırk tane pınar doğmuş ve Arda'ya doğru akıp gitmekte... Bu durumu ise arkadaşlarının Allah rızasına, Kırklar derecesine kavuştuğunun işareti sayarlar ve buraya "Kırklar Pınarı" derler. Söylene söylene de "Kırkpınar" olur.

1361 yılında Edirne fethedilir ve Edirne'yi fetheden ordunun başında da Murad Hüdavendigâr vardır. Babası Orhan Gazi vefat etmiş olduğundan onun yerine padişah olmuştur.

HALİL DELİCE

Padişah ve alperenler, bugün Selimiye Camisi'nin bulunduğu yere gelirler, ellerini ve gönüllerini kaldırarak "Ya Rabbi! Peygamber Efendimizin fethedilmesini istediği Sarı Saltuk'un hatırası bu güzel belde, kıyamete kadar Türkoğlu'nun elinde kalsın ve bu beldede evliya, alperen, yiğit kulların hiç eksik olmasın ve burada bir mabedin inşa edilsin ki eşi benzeri bulunmasın!" diye dua ederler, gökteki melekler ve gaziler de "âmin" derler.

Böyle bir dua ve böyle bir âmin demek, Hakk dergâhında reddedilmez. O günden bugüne de Edirne'de evliyalar ve yiğit insanlar hiç eksik olmaz ve senede bir de yiğitler, er meydanında harman olur, Selimiye Camii buraya inşa edilir. İnşallah kıyamete kadar da elimizde kalacaktır.

Murad Han'ın gözleri yaşlıdır. Bu, sevinç ve hüznün karışık gözyaşındır. Sevinçlidir; çünkü Edirne'yi fethetmiştir. Hüznülüdür; çünkü Kırkpınar'da şehit olan iki alpereni ve Edirne'nin fethini görmeyi çok isteyen ağabeyi Süleyman'ı hatırlamıştır!

Silah arkadaşlarıyla birlikte bir Hıdırellez Günü fatiha okumak ve Edirne'nin fethini müjdelemek için Kırkpınar'a giderler. Efsanede, Hızır ile İlyas peygamberin bulunduğu günde, onlar da Kırkpınar'da iki şehit arkadaşını ziyaret ederler ve fatihalar okurlar. Ruhları hasret giderir... Murad Han, iki yiğidin hatırasına davulların vurmasını, yiğitlerin güreşe durmasını ferman eyler ve kendi de soyunarak "Burada Han ve Hakan yoktur... Burası er meydanıdır. Herkes bütün hünerini göstermelidir. Eğer padişahım diye bana karşı Kırkpınar'ın gerektirdiği gibi güreşmezseniz dünyada ve ahirette sizden davacı olurum!" der.

Padişah'ın bu sözleri Kırkpınar'ın anayasası olur. Güreşe çıkıldıktan sonra, rakip babası dahi olsa bütün hüner gösterilmeli ve mertçe güreşilmelidir.

Güreşler başlar, nice zorlu güreşler olur... Bu günlerce devam eder ve sonunda iki yiğit sona kalır. Bu iki yiğitten biri Murad Han'dır, diğeri ise peçeli bir alp... O tarihte, binlerce yıllık Türk geleneğinin bir devamı olarak alperden bir

KIRKPINAR

kısmı yüzleri peçeli ve örtülü gezerlerdi ki güreş anında da kimse bu peçeli yiğidin peçesini indirmeyi başaramamıştı!

Murad Han, peçesini indirmesini, yüzünü görmediği biriyle güreşemeyeceğini söyler. Peçeli yiğit "Padişah'ım, peçemi meydanda indir!" der. Murad Han'ın padişahlık damarı kabarrır... O, Oğuz Kağan neslindedir. Hiç beklenmedik bir anda yıldırım gibi uzanır ve yiğidin peçesini indirir ve bütün gözler kamaşır... Ortaya, dünyalar güzeli ve ay gibi parlayan bir yüz çıkar. Sarı saçlı ve çakır gözlü bir yiğit gülümsemektedir.

Ancak Murad Han'ın omuzlarına ve padişahlık yükünün üzerine bir de bir yiğidin peçesini indirmek utancı binmiştir... "Yiğidim affeyle! Bize adını bağışlar mısınız?" der.

Bunun üzerine yiğit gülümser ve "Adımız Mehmet Buhari'dir; ancak Sarı Saltuk diye biliniriz. Niyetimiz, Osman oğluyla birlikte nice sefere çıkmaktır... Kısmet bu kadarmış, sırrımız açığa çıktı! Peçemizi indirmenizin mükâfatını Kosova'da görürsünüz!" der ve kaybolur.

Başta Murad Han olmak üzere herkes donup kalmıştır! Genç padişah hiç konuşmadan meydanı terk eder. Tâ ki Kosova'ya kadar o yiğidi ve sözlerini unutamaz! Sırp hançeriyle şehit olurken Sarı Saltuk'un sözlerindeki esrarı anlar ve gülümseyerek kendisine çağırın Sarı Saltuk'a doğru yükselir.

Rakibi çekildiği için Murad Han, Kırkpınar'ın ilk başpehlivanı olmuştur ve padişahlık yükü üzerine bir de başpehlivanlık yükü binmiştir.

Osmanlı'da ve Türk Alplik geleneğinde her nimet, sahip olunan her güç, mesuliyet demektir... Güç sahibi gücünü, sahip bulunduğu üstünlükleri, ebedi güzellikler için kullanmalıydı... Gerçek güç, gerçek güzellik sahibi yalnızca yüce Allah'tır. İnsanlardaki emanettir. Kırkpınar'ın ilk başpehlivanı Murad Han olmuştu... Bu bir efsanedir ancak çok zorlu bir pehlivan olduğu tarihî bir gerçektir. Murad Han için Şair Ahmedî, "Tevarih-i Âl-i Osman" da şöyle demektedir:

HALİL DELİCE

*Padişah-ı Murad Bey Gazi
Vardı anda kuvvet ü tâb ü tûvan
Nevcivan idi vû hem nev pehlivan
Ol bahadırılıkta key maruf idi
Hem Gazaya himmeti masruf idi.*

Günümüz Türkçesiyle anlatmaya çalışırsak şöyle açıklayabiliriz:

*Murad Han, gazi ve şehit idi,
Onda hem kuvvet, hem de maddi manevi güç vardı,
Delikanlıydı, bileği bükülmez bir pehlivandı.
O, yiğitlikte ve pehlivanlıkta da emsalsizdi.
Bütün varlığını gazaya adamıştı.*

Bazıları Kırkpınar'ın doğuşunu ve tarihçesini yalnızca efsaneden ibaret diyerek küçümsüyorlar.

Doğru, Kırkpınar bir efsane, ancak nasıl bir efsane? Eğer tarihçiden edebiyatçıya ve folklorcuya, bilim adamlarını bir araya getirseydik bu kadar mükemmel ve tarihî, coğrafi gerçeklerle bu kadar uyuşan, Türk millî vicdanına bu kadar yakışan bir Kırkpınar efsanesi düşünemezlerdi?

Kırkpınar efsanesi, tarihî ve coğrafi gerçeklerle tamamen uyum içinde ve binlerce yılda oluşan millî vicdandan doğan bir efsanedir.

Efsanenin geçtiği coğrafyaya ve efsanede ismi geçenlere bir bakalım...

Buraları 2002 yılında gidip gördüm.

Salcı Baba'nın kabri, bugün Çardak'ta; salların yapıldığı söylenen yer de harap vaziyette hâlâ ayaktadır! Deli Kızıl Sultan'ın, kum saçarak meydana getirdiği yol, bugün de Çardak'tan Çanakale Boğazı'nın içine doğru uzanmaktadır ve Osmanlılar zamanından beri her yıl bu kumlarda 26 Ağustos'ta "Kum Günü" yapılmakta, bu kum şifalı kabul edilmekte ve burada yağlı güreşler organize edilmektedir.

Prof. Dr. Ömer Lütfü Barkan "Kolonizatör Türk Dervişleri" kitabında, Deli Kızıl Sultan'ın Yunanistan'ın Dimetoka şehrinde türbe ve dergâhının bulunduğunu yazmaktadır. 2002 yılında Yunanistan'a yaptığımız seyahatte Deli Kızıl

KIRKPINAR

Yunanistan topraklarında kalan Kırkpınar'ın doğduğu ve yüzlerce yıl güreş yapıldığı yer.

Sultan'ın dergâh ve türbesinin ayakta olduğunu gördüm.

Efsanede ismi geçen Kırkpınar çayırı, bugün Yunanistan topraklarında; Simovina Köyü yakınındadır ki 1913 yılına kadar güreşler burada yapılırdı... 1901 tarihli Edirne Salnamesi'nde, Selim'in Mezarı'ndan ve Kırkpınar Çeşmesi'nden bahsedilmektedir.

Hangi Selim? Kırkpınar'ın doğmasına sebep olan iki alperenden biri olan Selim...

Hangi Çeşme? Kırkpınar'ın doğmasına sebep olan iki şehidin gömüldüğü mezar başında, kırk pınardan meydana gelen çeşme... Buraları yerinde görmek kısmet oldu.

Çanakkale Boğazının Çardak karşısındaki Avrupa yakasında "Şükür Tepesi" vardır. Bu tepede Şehzade Süleyman, Rumeli'ye geçince şükür namazı kılmış ve bu sebepten bu tepeye bu isim verilmiştir.

Hangi efsane bunlardan daha sağlam temellere, gerçeklerle sahiptir? Kırkpınar efsanesi, tarihî ve coğrafi gerçeklerle doğrulanmaktadır. En önemlisi de bu efsane, yüzlerce yıldır, en güzel şekilde Türk milletinin gönlünde ve maşerî vicdanında yer bulmuştur.

HALİL DELİCE

I Kırkpınar kimlerin hatırasıdır?

Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan Sarı Saltuk, Şehzade Süleyman ve kırk arkadaşı alperendi.

Alperenler kimdir ve alperenlerin kızılması Kırkpınar nedir?

Alp; kuvvet, cesaret, fedakârlık, dayanıklılıkta ve her türlü silahları kullanmakta eşsiz ve yiğit kişi demektir.

Eren ise; Allahü teâlâya yakın, nefsi isteklerinden vazgeçmiş, İslam ahlakının en güzeline kavuşmuş, başkalarının huzuru ve ebedi saadeti için yaşayan, her hareketiyle âlemlerin efendisi Hazret-i Peygamberimize benzemeye çalışan evliya ve hakiki insan demektir.

Alplik ve erenliğin bir kişide birleşmesiyle alperen denilen insanlığın zirvesi, gönül ve yüreği kaynaştıran, tarihin yazmaya doyamadığı güneşler doğar.

Onlar, barışta karıncayı ezdiklerinde oturup ağlayan, ancak savaşta düğüne gidercesine ölüme, şehitliğe giden ve binlerce kişiye bedel olan yiğitlerdi...

Alpler, Türk milletiyle birlikte tarih sahnesine çıkmışlardır. Türk destanlarına göre alpler, dünyanın yaratılışıyla birlikte doğmuşlardır.

Türk milletinin İslamiyet'i kabulüyle birlikte alpler; alperen olmuşlardır.

Türkler için alplik en büyük şerefti ve alp için atı çok önemliydi... Alp, atının ismiyle anılırdı... Kıratlı Cotay alp gibi... Hatta at, hayatta ve ölümünden sonra alpin arkadaşı sayılırdı... Bu sebepten, alplerin hemen yanına en çok sevdiği atı gömülürdü... Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan Şehzade Süleyman'ın Gelibolu Bolayır'daki türbesinin hemen yanında atı da gömülüdür.

Alp öyle meziyetlere sahipti ki, bir alp ordu ve devlet kurucusu demektir... Göktürk, Gazne ve Timur imparatorlukları, Kölemen, Anadolu Selçuklu Devleti, Eyyübi, Tulunoğulları Devletleri bir alpin kurduğu devletlerdi...

KIRKPINAR

Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Gazi'nin silah arkadaşları Turgut Alp, Saltuk Alp ve Aykut Alp gibi Alplerdi...

Aşık Paşa (1272-1332) eserinde, alpliğin şartını dokuz olarak anlatmakta; iman, akıl, cesaret ve nefsini yenmekle birlikte iyi bir at ve silahın, alpliğin temel şartı olduğunu yazmaktadır.

Osmanlı ve Selçuklu Türklerinin ataları Oğuz Türkleri/Türkmenler hakkında bu anlattıklarımızda zerre abartma yoktur ve tarihî hakikattir. 1876 yılında ve Güney Türkistan'da Seyhun nehri kenarındaki Türkmenleri ziyaret eden Amerikalı gazeteci Henry Mac Gahan "Türkmenler, insanların en cesurları, en mert, en kahraman ve misafirperverleridir. Kadınları da ihtiyaç olduğunda erkekleri gibi korkusuzca savaşır. Savaşta bir Türkmen; en az beş düşmana bedeldir!" diye yazmaktadır.

I Kırkpınar güreşlerindeki motifler

Şimdi yağlı güreşte, Batılının hiç tanımadığı, bizlerin de unuttuğu güzelliklerden bahsetmek istiyoruz.

Osmanlılar zamanında ve cumhuriyetin başlarında Kırkpınar, Hıdrellez günü başlardı... Nasıl ki Türk orduları genelde sefere baharda çıkıyorlarsa pehlivanlar da baharın müjdecisi "Hıdrellez" günü er meydanına çıkıyorlardı...

Yağlı güreşte asıl olan ustalık; bilgi, kuvvet, cesaret ve metanettir. Kilo ve yaş sınırlaması yoktur. Bileği ve yüreği güçlü, 50 kiloluk 60 yaşındaki ihtiyar da hak etmişse başta güreşebilir...

1899 yılında Paris'teki cihan şampiyonasında birinci olan Kara Ahmet (sağda), ustası Hergeleci İbrahim ile birlikte görülüyor.

HALİL DELİCE

Geleneksel yağlı güreşte zaman sınırlaması yoktur. Bugün ise güreşleri, planlanan zamanda bitirebilmek için zaman sınırlaması getirilmiştir.

Ağa, güreşçilerin ve misafirlerin ev sahibidir ve Kırkpınar'ın gerçek reisidir. Ancak bugün ağanın görevi yalnızca semboliktir!

Avrupalı ve Amerikalılar; Koca Yusuf, Adalı Halil ve Kara Ahmet ve Kızılıklı Mahmut gibi yağlı güreş pehlivanlarıyla Türk güreşinin; yiğitlik, mertlik ve gücünü tanıdılar.

Türk yağlı güreş geleneğinde bir pehlivan bütün rakiplerini yendikten sonra kispetini Kâbe'ye astırırdı... bu "Güreşte rakiplerimi yendim, ancak senin nimetlerine şükretmekten aciz bir kulunum!" demektir.

Yağlı güreşte güç ve oyun bakımından birbirlerine eşit pehlivanlar, birbirlerinin güreş hayatlarını söndürmemek için "Kardeş Pehlivan" ilan edilir ve bir daha ciddi güreş tutmazlardı... Türk güreş tarihinin en meşhur kardeş pehlivanları Adalı Halil ve Kurtdereli Mehmet pehlivanlardır.

Peşrev, yağlı güreşçilerin, güreşe başlamadan önce ısınmak için yaptıkları ve yağlı güreşin manasını anlatan ve de birçok güzellikler gizli olduğu ısınma hareketleridir.

Yağlı güreşte peşrev başlı başına bir destandır. Peşrev, Türk oğlunun vatan tutmak için Türkistan'dan Anadolu'ya oradan da Avrupa'ya akışının ifadesidir ve Türk oğlunun tarih macerasını anlatır. Peşrev, Türk oğlunun sembolleri "ok, yay, at, kurt" ve "kartal"ın figürleriyle donatılmıştır.

Peşrevdeki güzellikler, ciltler dolusu kitapla anlatılmaz. Ancak biz kısaca açıklamaya çalışalım. Peşrevin başlangıcında pehlivanlar diz çöküp sağ elini toprağa dokundurduktan sonra üç defa dizine, dudaklarına ve başına götürürler. Bu "Ey pehlivan! Gücün ve ustalığınla mağrur olma! Topraktan geldin yine toprak olacaksın ve sahip bulunduğun nimetlerin hesabını vereceksin... Gücün ve malın fazlalığı mesuliyeti fazlalaştırır" manasındadır.

En zor şey, güçlü ve galipken adaletli olmak, yani adalet karşısında boynunu bükmek ve zulüm etmemektir.

KIRKPINAR

Ecdadımız, güçlü iken adaletli davranmanın ve zulüm etmemenin çok zor olduğunu bildiği için Kırkpınar'la ilgili motiflerde, özellikle de güç ve kudret sahibi olanlara "Güç, kuvvet ve iyilik, Allahü teâlânın size emanetidir! Bunları, bütün canlıların iyiliği için kullanmalısınız... Eğer kullanmazsanız mesul olacaksınız!" gerçeği haykırılır.

Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan bizim kültürümüzde ve inancımızda esas olan; insanın putlaştırılmasının ve ilahlaştırılmasının her anlamda önüne geçilmesi ve onun, Yüce Yaradan'ın aciz bir kulu olduğunun kesinkes belirtilmesidir.

"Biri ben der, diğeri boyun büker." Kırkpınar geleneğinde, insana "ben" dedirtecek hiçbir fırsat tanınmamıştır. Bunu bilen ve buna inanan nasıl 'ben şu iyiliği yaptım' diye övünür? Tam tersi; 'üzerimdeki iyilikler fazlaştıkça da nimetler fazlaştı, bunlara nasıl şükrederim?' endişesiyle boyun büker; tıpkı taneleri olgunlaştıkça boyun büken buğday başağı gibi...

Kırkpınar geleneğinde güç, kuvvet, ustalık, pehlivanlık, mal, evlat, zenginlik çoğaldıkça mesuliyet de büyür. Bunlara sahip olanlar "Bütün iyilikler ve güzellikler Allahü teâlâdandır; bu nimetlere nasıl şükrederim?" endişesine düşerler. Bunlara şükredebilmek ve bu nimetlerle bütün canlılara faydalı olabilmek için gayret ederler, nimete kavuştukça da "benim" deyip başını dikmezler; tam tersi "Rabbim! Senin ihsanların ve nimetlerin üzerimde ne kadar çok" deyip boyun bükerler.

İşte Kırkpınar'la Olimpiyat'ın farkı... Olimpiyatlar; binlerce "ben" diyen ilah ve efsane türetirken, Kırkpınarlarsa "Rabbimin aciz bir kuluyum ve Onun nimetlerine nasıl şükrederim?" endişesinde ve bu endişeyle ağlayan alperenleri/gönül insanlarını bütün insanlığa sunar.

Güreşçiler, peşrev esnasında eliyle rakibinin paçasına dokunurlar ve ellerini dudaklarına, sonra da başına götürürler. Bu ise "Ben pehlivanlıkta, senin ayağının tozu olamam!" demektir. İkinci manasıysa rakibinin en büyük silahı olan paçalarının sağlam bağlanıp bağlanmadığını kontrol et-

HALİL DELİCE

Savaş meydanında mehter, askerleri coşturduğu gibi er meydanındaki güreşçileri de davul zurna coşturmaktadır.

mektir. Bu nasıl spordur ki rakibinin en önemli silahının çalışıp çalışmadığını kontrol ediyor?

Rakipler birbirlerinin sırtlarını sıvazlarlar, bu; hem rakibinin iyi yağlanıp yağlanmadığını kontrol etmek hem de helalleşmektir.

Yağlı güreş için pehlivanlar, er meydanına "Kible"ye karşı durduktan sonra "Allah Allah" nidaları, dua ve Hazret-i Muhammed'e salavatlara salınır.

Pehlivanlar, niçin bu şekilde er meydanına gönderilir?

"Türk askeri, cenge de bu şekilde gönderilir de onun için..." Kırkpınar güreşleri de barış zamanında harbe hazırlığı, sahip bulunulan maddi manevi değerlere sahip çıkmak için yapılır. Cenkteki bütün özellikler, yağlı güreşte de vardır. Asker, savaşta mehter marşlarıyla, yağlı güreşçilerse davul zurnanın vurduğu kahramanlık türküleriyle coşmaktadır.

Türk'ün hayatında davul zurna üç yerde çalınır: Düğün, savaş ve güreşte... Savaş, sahip olunan güzelliklerin düşmana karşı savunulmasıdır. Güreşe nefis, şeytan ve kötü arkadaşla/çevreyle savaşa hazırlıktır.

Kispet, 40 parçadan yapılır ve bu, kırlara ve evliyalara işaretir. Kispetin kasnak sicimine üç düğüm atılır. Birinci düğüm, Allah'a kulluğa, ikinci düğüm Hazret-i Muhammed'e ümmet olmaya, üçüncü düğüm de pirin ve ustanın hakkına işaretir. Paça bendi üç kat sarılır. Bunlar, tasavvuf-taki şeriat, tarikat ve hakikat üçlüsüne işaret eder.

Kısacası Osmanlılar zamanında kurulan Güreş Tekkelelerinde/Spor Akademilerinde, tasavvuf, Ahilik terbiyesi ve eğitimi aynen geçerliydi.

KIRKPINAR

Kispet, iki rekât namaz kıldıktan sonra abdestli olarak, sırtından yere kadar uzanan beyaz gömlek varken giyilir. Bu şekilde hem pehlivanın avret yerleri gözükmemiş olur hem de pehlivan, şehitlerin yadigârı olan bir sporu yaptığını hatırlar. Ancak günümüzde pehlivanlar buna hiç dikkat etmemektedir.

Önceden, ilk defa kispet giyilişinde "Kispet Giyme Töreni" yapılırdı... Kispet giyen, ateşten gömlek giymiş sayılırdı ve artık o pehlivan kispetin hakkını vermeye, tam bir alperen gibi davranmaya; haktan, adaletten ve ahlâkın en güzelinden ayrılmamaya mahkûmdu... Eğer ayrılırsa güreşten men edilirdi.

Türk oğlunun, yurt tutmak için tarih boyunca akışı; yüzlerce yıl önce yazılan "Şecere-i Terakime/Türklerin Soyu" adlı kitapta "Oğuz ili göçüp yürümedik yol var mı?/Evin tutup oturmadık yurt var mı?" mısralarıyla ifade edilmiştir.

Kırkpınar, alperenlerin kızılmasıydı; ulaşmak için her türlü fedakârlığı göze aldıkları hedefleriydi. Kızılma; Türk oğlunun can, mal

Türkistan'dan Kırkpınar'a

Biz, bütün bunları dikkate alarak "Türkistan'dan Kırkpınar'a" projesini ortaya atmış, Geleneksel Spor Dalları Federasyonu da bu projeyi hayata geçirmek için çalışmaya başlamıştı... Ancak yağlı güreş, mindere bağlanınca proje gerçekleştirilemedi.

Bu projeye Kırkpınar kutlamaları, Türk'e Anadolu ve Avrupa'yı işaret eden Ahmet Yesevi hazretlerinin Türkistan'daki kabrinde başlayacaktı. Anadolu'yu ve Avrupa'yı vatan kılan Hacı Bayram Veli, Osman Gazi, Salcı Baba, Şehzade Süleyman, Paşa Yiğit, Babaeski'de Sarı Saltuk gibi şahsiyetlerin kabirlerinden toprak alınıp Gelibolu'nun fethi günü Rumeli'ye geçiş canlandırılacak ve Kırkpınar'ın başladığı cuma günü bir ağaç, bu topraklarla beraber Kırkpınar bölgesine dikilecekti...

Osmanlılar zamanında güreşçiler, Trakya Fatihî Paşayığit'in kabrini ziyaret ettikten sonra da Macar kralının kızı ve akıncı beyi Serdar Ali Bey'in hanımı Mehtap Hatun'un mezarını ziyaret ederlerdi. Mehtap Hatun'un kabrini ziyaretin manası neydi? Bu, Avrupa'yı vatan tutuşun ve gönülleri fethin işareti miydi?

İkinci bir projemiz de "Kırkpınar'a Osmanlı Ufku"ydü... Bu projeye göre Yunanistan, Bulgaristan ve Makedonya gibi eski Osmanlı topraklarındaki yağlı güreşçiler Kırkpınar'a katılabileceklerdi...

HALİL DELİCE

ve her türlü fedakârlığı göze alarak ulaşmak istediği hedefiydi. Türkoğlu'nun ilk büyük kızılması İstanbul, sonraki de Avrupa'ydı ve her Türk'ün en büyük kızılmasıysa şehit olmaktı...

Bizans İmparatoru Justinianus'un İstanbul'daki heykelinin elinde, kızıl altın bir elma vardı... "Kızılma" tabirinin buradan çıktığı söylenmektedir.

I Kırkpınar güreşlerinde teknik özellikler

Kırkpınar'ın en mertçe güreşlerini minikler yapıyor.
Yenen takla atıyor, yenilense ağlıyor!

Kırkpınar yağlı güreşleri, karakucak güreşlerinin yağlı yapılandır. Her iki güreşin boy/kategori ve güreş şekli birbirinin aynıdır.

Kırkpınar yağlı güreşleriyle Türkiye'nin dört bir tarafında yapılan yağlı güreşlerin teknik özellikleri aynıdır. Güreşlerin yapılışı bakımından Kırkpınar'a has özellikler yoktur.

Yağlı güreşte, insan vücudundan ilham alınarak üç ana boy; ayak, orta ve baş vardır.

Bu üç ana boy, güreşçi katılımına göre dokuz boya kadar çıkabilir.

KIRKPINAR

Günümüz Kırkpınar yağlı güreşlerinde şu boylar vardır:

- 1- Minik Boy (12 yaşından küçükler, katılıma göre Minik-1, Minik-2 diye ikiye ayrılır)
- 2- Teşvik Boyu (12-15 yaş arası)
- 3- Deste Küçük Boy (15-18 arası, azami 65 kilogram)
- 4- Deste Orta Boy (15-18 yaş arası, azami 75 kilo, bir yıl önce alt boyda birinci olanlar)
- 5- Deste Büyük Boy (18 yaşını doldurmuş olanlar, deste orta boyda bir yıl önce birinci olanlar, azami 80 kg.)
- 6- Küçük Orta Küçük Boy (Deste büyük boyda birinci olanlar, azami 85 kg.)
- 7- Küçük Orta Büyük Boy (Küçük orta küçük boyda birinci olanlar, azami 90 kg.)
- 8- Büyük Orta Boy (Küçük orta büyük Boyda birinci ve ikinci olanlar)
- 9- Başaltı (Önceki sene büyük orta boyda birinci ve ikinci olanlar)
- 10- Baş Boyu (Bir yıl önce başaltında birinci ve ikinci olanlar, 90 kg. üzeri olup da minderde Avrupa, Dünya ve Olimpiyat şampiyonu olan, geleneksel organizasyonlarda baş boyda birinci olanlar).

Kırkpınar dahil yağlı güreşler, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan Yağlı Güreş Müsabaka Yönetmenliği'ne göre yürütülür.

Yağlı Güreş organizasyonları, Güreş Federasyonuna bağlı Yağlı Güreş Komitesi tarafından yürütülür. Hakem, cazgır, davul ve zurnacılar bunlara bağlı olarak çalışır ve güreşler, kura usulüne göre yapılır ve yenilen elenir.

Geleneksel yağlı güreşlerde aslında zaman sınırlaması yoktur ve güreşlerin ertesi güne kaldığı da olurdu. Ancak güreşlerin planlanan gün ve saatte bitirilebilmesi için zaman sınırlaması getirilmiştir.

Büyük ortaya kadar (büyük orta boy hariç) güreş süresi 30 dakikadır. Büyük ortadan yukarı 40 dakikadır. Eğer bu süreler içinde yenişme olmazsa 10 dakika puanlama güreşi yapılmaktadır.

HALİL DELİCE

Eskiden küçük organizasyonlarda cazgır, hakemlik görevi de yapmaktaydı...
Baş cazgır Şükrü Kayabaş, yardımcısı Pele Mehmet ve diğer cazgırlar...

Yağlı güreşin en önemli oyunları kispet üzerinde alınır. Bunun için paçaları sıkı bağlamak çok önemlidir. Künde, elense, tırpan, yanbaş, kılçık, kazık, sarma, kurt kapanı, boyunduruk ve çapraz belli başlı oyunlardır.

Rakibi paçaları bırakınca boyunduruğu boşaltmak gerekir. Elleri ensede birleştirerek alınan çift sarma, kurt kapanı oyununun devamlı uygulanması yasaktır.

Eskiden küçük organizasyonlarda cazgır, hakemlik görevi de yapmaktaydı... Günümüzdeki organizasyonlarda hem kule hem de meydan hakemleri görev yapmaktadır.

Yenik sayılma, göbeğin gökyüzünü görmesi ile olur. Buna göbeğin yıldız görmesi denir. Omuzların yere değmesi şart değildir. Rakibini yerden kaldırarak üç adım yürümek veya kendi eksenini etrafında daire çizmek de yeni için yeterlidir.

Önceden yaş sınırlaması da yoktu. Günümüzde ise pehlivanlar kırk yaşına kadar yağlı güreş yapabiliyor. Fakat bu yaştan sonra güreş yapabilmeleri için bir önceki sene dereceye girmeleri gerekmektedir.

I Yağlı güreşte nereden nereye gelindi?

Zamanın değişmesi, görsel medyanın çeşitlenmesi ve her yere girmesi, eğlence sektörünün çok gelişmesi, yağlı güreşi de etkiliyor.

Bunun yanında yağlı güreşi yapanların, yağlı güreşi idare edenlerin, yağlı güreşin tarihi, kültürel, manevi yönünden haberdar olmamaları ise yağlı güreşi köklerinden kopma aşamasına getirmiştir.

KIRKPINAR

Bir vatan ediniş destanı olan Türk'ün dünya görüşünü, hayata bakışını canlandıran, alperenler hatırası olan yağlı güreş; tamamen gösteri, eğlence vasıtası olma tehlikesiyle karşı karşıyadır!

Yağlı güreşin geçim kaynağı, para kazanma vasıtası hâline gelmesi, pehlivanları televizyonlardaki seviyesiz programlara, otellerde animasyonlara düşürmüştür.

Yağlı güreşin, Kırkpınar'ın temsil ettikleri, anlattıkları, peşrevin söyledikleri, davul zurnanın niçin vurduğu artık kimsenin umrunda değil... Şekil içinde mana tamamen kaybolmuş durumda. Kırkpınar magazinleştirildi. Ancak parmak nereye gider, gayler güreşebilir mi, ağa olabilir mi gibi magazin, belden aşağı konularda gündeme geliyor!

Yağlı güreşin ve Kırkpınar'ın neyi temsil ettiği, neyi anlattığı; tarihi ve kültürel özellikleri bilinmiyor.

Bilinmeyince de akıllar parmaklara takılıp kalıyor. Anıtlar Yüksek Kurulu gibi yağlı güreş için de mutlaka bir Akademik Kurul olmalı ve yağlı güreşteki yenilikler burada kararlaştırılmalı, strateji tespit edilmeli, bu çalışmalarda Japonların Sumo yaklaşımı örnek alınmalı; hem çağdaş ya-kalamak, ilgiyi çekmek ve hem de klasik olarak kalabilmek için bu şart...

I Kırkpınar başpehlivanları

Kırkpınar tarihinde 26 yıl üst üste başpehlivanlık birinciliğini kazanan ve Sultan Abdülaziz Han'ın da başpehlivanı olan Aliço, kırılması imkânsız bir rekorun sahibidir ve onu 18 yıl ile çırağı Adalı Halil takip etmektedir.

Gerçi hem Aliço'nun hem de Adalı Halil'in birincilikleri kesin ve kitabi değildir. Her ikisinin de güreş yaptığı devirler dikkate alındığında (Aliço: 1865-1895, Adalı Halil: 1890-1910) gerek savaşlar, gerekse o zamanlarda yaşayan pehlivanlar sebebiyle kesintisiz bu kadar sene birinci olmaları imkânsız gibi gözükmektedir!

HALİL DELİCE

Kara Emin (solda) ve Sarı Hafız .

Kırkpınar Ermeýda-
nı'ndan nice yiğitler
geçmiştir. Bunlardan
isimleri günümüze ula-
şan cumhuriyet öncesi
başpehlivanlar şunlar-
dır:

Sarı Saltuk, Tazdaz
Ali, Şeyh Cemaleddin,
Er Sultan, Bursalı Şüca,
Demir Hasan (Baba),
Turgut Reis, İpçi Hüseyin,
Avcı Pehlivan, Ço-
ban Hacı Veli, Akçako-
calı Ali, Aliço, Arnavu-
toğlu, Koca Yusuf, Ada-
lı Halil, Kurtdereli Meh-
met, Katrancı, Hergeleci

İbrahim, Makarnacı Hüseyin, Şamdancıbaşı Kara İbrahim,
Yozgatlı Kel Hasan, Yörük Ali, Filiz Nurullah, Filibeli Kara
Osman, Kara Ahmet, Kızılıklı Mahmut, Tekirdağlı Sarı Ha-
fız, Bursalı Rüstem, Şumnulu Mestan, Kazıkçı Karabekir,
Kvasoğlu İbrahim, Hamlacı Kaysıoğlu, Sarı Hüseyin, Ka-
rağöz Pomak Ali, Deli Murat, Filipeli Kara Ahmet, Hasahır-
lı Abdurrahman, Çorumlu Zeynel, Pomak Osman, Mümin
Hoca, Koç Mehmet, Kara Murat, Silivrili Molla İzzet, Çatal-
calı Nakkaş Eyüp, Çömlekköylü Kara Emin, Kayıkçıoğlu
Ahmet, Geredeli Hikmet ve isimlerini burada sayamadığı-
mız niceleri...

Cumhuriyet öncesi başpehlivanları bunlardan ibaret ol-
mayıp ancak isimleri günümüze ulaşan bunlardır ve isim-
lerini saydıklarımız da başpehlivan... Ancak büyük kısmı
başpehlivanlık birincisi değildirler.

Cumhuriyet döneminde en fazla başpehlivan birinciliği-
ni, 9'ar defa olmak üzere Tekirdağlı Hüseyin ve Ahmet Taş-
cı kazanmışlardır.

KIRKPINAR

Yine cumhuriyet döneminin üç ve üçten fazla şampiyonluğa ulaşan diğer pehlivanları şunlardır: İbrahim Karabacak 4, İrfan Atan 4, Bandırmalı Ali Acar (Kara Ali) 3, Ordu lu Mustafa Bük 3 (altın kemerli), Karamürselli Aydın Demir 3 (altın kemerli), Denizlili Hüseyin Çokal 3 (altın kemerli), Sındırgılı Mehmet Ali Yağcı 3.

Ahmet Taşçı, cumhuriyet döneminde kırılması zor bir rekorun sahibidir ve ilk defa 1988'de başta güreşmiştir. İlk yıl ve 2003, 2005, 2006 ve 2007 yılları hariç geçen 20 sene içinde 9'u birincilik, 5'i ikincilik, 1'i üçüncülük olmak üzere tam 15 defa kürsüye çıkmıştır. Kısacası Ahmet Taşçı, artık Koca Yusuf, Aliço, Adalı Halil, Mümin Hoca, Kurtdereli Mehmet Pehlivan ve Tekirdağlı Hüseyin Pehlivanlar gibi yaşarken efsane olmuştur.

Cumhuriyet dönemi Kırkpınar Şampiyonları

- 1924: Arnavut Benli Abdullah
- 1925: Geçginli Yusuf
- 1926: Edirneli Kara Emin
- 1927: Manisalı Rıfat
- 1928: Mandıralı Kayıkçıoğlu Ahmet
- 1929: Gostivarlı Mülâyim
- 1930, 1931 ve 1932: Bandırmalı Ali Acar (Kara Ali)
- 1934'te beraberlik dolayısıyla birinci yoktur.
- 1933, 1935, 36, 37, 38, 39, 40, 41 ve 42: Tekirdağlı Hüseyin
- 1943 ve 45: Babaeskili İbrahim Erdi
- 1944 ve 1950: Hayrabolulu Süleyman
- 1946 ve 1949: Sındırgılı Şerif
- 1947: Düzceli Çolak İsmail, Hayrabolulu Süleyman ile beraber kaldı.
- 1948: Kulelili Mustafa
- 1951, 1953, 1955 ve 1958: Adapazarlı İrfan Atan
- 1952: Tarzan Mehmet
- 1954, 1956, 1959 ve 1960: Samsunlu İbrahim Karabacak
- 1957: Bandırmalı Hasan Acar
- 1961, 1962 ve 1964: Sındırgılı Mehmet Ali Yağcı
- 1963: Adapazarlı Sezai Kanmaz

HALİL DELİCE

- 1965 ve 1974: İzmirli Kara Ali (Çelik)
 1966, 1967 ve 1968: Ordulu Mustafa Bük (altın kemerli)
 1969: Babaeskili Nazmi Uzun
 1970: Kara Ali ile Aydın Demir yenişemediler
 1971: Denizlili Hasan Şahin
 1972 ve 1981: Akhisarlı Mustafa Yıldız
 1973: Ordulu Davut Yılmaz
 1975: Yarıda kaldı ve sonuç alınmadı.
 1976, 1977 ve 1978: Karamürselli Aydın Demir (altın kemerli)
 1979 ve 1985: Sabri Acar
 1980: Mehmet Güçlü
 1982, 1983 ve 1984: Denizlili Hüseyin Çokal (altın kemerli)
 1986: Balıkesirli İbrahim Gümüş
 1987: Hataylı Recep Kılıç
 1988: Antalyalı Recep Gürbüz
 1989: Balıkesirli Saffet Kayalı
 1990, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 99 ve 2000: Karamürselli Ahmet Taşçı (iki altın kemer)
 1994 ve 1998: Antalyalı Cengiz Elbeye (Ö. 2010)
 2001: Vedat Ergin
 2002: Hasan Tuna (Savaş Yıldırım dopingli çıkınca ikinci Hasan Tuna şampiyon ilan edildi.)
 2003: Kenan Şimşek
 2004, 2007 ve 2008: Recep Kara
 2005: Şaban Yılmaz
 2006: Osman Aynur
 2009 ve 2010: Mehmet Yeşil Yeşil

I Efsane olan Kırkpınar başpehlivanları

Efsane pehlivanları, yaşadıkları yıllara ve en eskiden yeniye göre sıralayacağız. Farklı zamanlarda yaşayan başpehlivanlar için “bu, şunu yenerdi...” diyerek teraziye koymamız, Kazıkçı Karabekir ile Mümin Hoca’yı karşılaştırmamız çok zor. Bunun için de eskiden yeniye doğru sıralamayı tercih ettik.

KIRKPINAR

Kazıkçı Karabekir

Bulgaristan'ın Deliorman bölgesindeki Akkoyun Köyü'nde 1825 yılında doğdu. Çok kuvvetli olması ve dış kazık oyununu iyi yapması sebebiyle Kazıkçı Karabekir diye meşhur oldu. Ancak güreşleriyle ilgili belge yoktur; bu sadece söylentidir.

Arnavutoğlu Ali Osman

1825 yılında Kastamonu'nun İhsangazi ilçesinin Kuzkaya bucağına bağlı Canbaz köyünde doğdu. Ailesinin lakabı Arnavutoğulları'dır. Kvasoğlu İbarhim, Saray'a alınmaya kadar rakipsizdi... Güreşleriyle ilgili bilgi yoktur ve efsane olarak söylenmektedir.

Kvasoğlu İbrahim Pehlivan

Bulgaristan'da Plevne iline bağlı Lofça Kasabasının Letniça köyünde 1827 yılında doğdu. 1870'den önce Kırkpınar'ın rakipsiz başpehlivanıydı... Kvasoğlu, Sultan Abdülaziz Han tarafından saraya alınarak Seribrıktar'lık ile görevlendirildi. Zeki, anlayışlı ve terbiyeli olması sebebiyle Padişah'ın güvenini kazandı. Kendisinden önce sarayın başpehlivanı olan Kastamonulu Arnavutoğlu Ali Osman pehlivandan başpehlivanlığı aldıktan sonra Pomaklardan bir daha başpehlivanlık alınamadı. Ancak Abdülaziz Han tahttan indirilince saraydan ayrılmak zorunda kaldı. 195 cm boyunda ve 140 kilo ağırlığındaydı.

1908 yılında vefat etti ve mezarı da Kırklareli Pehlivan köy, Büyükmandıra Köyü'ndedir.

Aliço

1844 yılında bugün Bulgaristan topraklarında kalan Plevne Ozikoviça köyünde doğmuş, 1913 yılında Edirne-İpsala'nın Aliço (Koyunyeri) Köyünde vefat etmiş olup kabri de buradadır. 1864 yılında hemşehrisi Kvasoğlu aracılığıyla Saraya alınmıştır.

Sultan Abdülaziz Han'ın baş pehlivanıdır. Pomaktır. 1865-1890 arası 26 yıl Kırkpınar başpehlivanı olduğu söylenmektedir, ancak bu kesin değildir. Hem zamanında Arnavutoğlu gibi çok zorlu pehlivanlar yaşamış hem de 1877-

HALİL DELİCE

26 yıl ile kırılması zor bir rekorun sahibi olan Aliço (sağda), hemşerisi Şamdancıbaşı İbrahim ile görülüyor.

78 Osmanlı Rus-Savaşı sırasında ve sonrasında Kırkpınar'a ara verilmiştir.

Son Kırkpınar güreşinde, rakibi Koca Yusuf'u galip ilan ederek birinciliği ona bıraktığı söylenmektedir.

En son 1894 Çardak güreşinde çırağı Adalı Halil'e karşı güreşmek istemiş, ancak eşraf yakışık almaz diye müsaade etmemiştir.

1894 yılından sonra reji kolculuğu yaparak hayatını devam ettirdi. Aliço, 190 cm boyunda, 130 kilo ağırlığında, kolları kalın, kalçası ve göğsü geniş bir pehlivandı.

Koca Yusuf

Bulgaristan'ın Şumnu iline bağlı Karalar köyünde 1859 yılında doğdu. Babasının adı İsmail'dir. 1890 yılından sonra Aliço liderliğindeki Pomakların Kırkpınar hâkimiyetine son verdi. Aliço'dan başpehlivanlığı devralarak Kırkpınar'da rakipsiz olduğu söylenmektedir.

Çırağı Eriklili Mehmet'e "Küçük Yusuf" denilmesinden sonra 1896 yılından sonra Şumnulu Yusuf'a Koca Yusuf denilmeye başlandı.

1894 yılında Ramî'de yaptığı güreşte Mümin Hoca kendisini kündeyle atmış ve Mümin Hoca "Yeniş olmadı, göbeği yıldız görmedi" derken başhakem Aliço, Mümin'i galip ilan etmiştir.

Ağustos 1894'te Çardak'ta yapılan güreşte Kurtdereli Mehmet'in kispetinin paçası elinde kalmış ve Kurtdereli'yi kucakta taşıyarak yenmiştir.

1894 yılının Aralık ayında çırağı Küçük Yusuf, Kara Osman ve Filiz Nurullah ile birlikte menajer Doubliey tarafın-

KIRKPINAR

dan Fransa'ya götürüldü. Burada yaptığı güreşlerle "Türk gibi güçlü" sözünü Avrupalılara ezberletti. Paris'te Hergeleci İbrahim ile güreş yaptığı söylenmekteyse de bu kişinin hemşehrisi Kara Osman olduğu da rivayet edilmektedir. 1895 yılını, Fransa'da çeşitle güreşler yaparak geçirdi. Güreşecek rakip bulamayınca 1896 yılının başında memleketi Şumnu'ya döndü.

Yusuf, 1897 yılının Aralık ayından önce Paris'e oradan da Amerika'ya geçti.

Burada da dünya şampiyonu unvanlılar dâhil zorlanmadan bütün rakiplerini yendi. Hakemlerin akıl almaz yönetimleri, kendisini çıldırtacak hâle gelince memleketine dönmek üzere 2 Temmuz 1898'de New York'ta La Bourgogne isimli gemiye bindi. Ancak gemi, 4 Temmuz sabahı Cromartyshire isimli gemiyle çarpıştı! Yusuf, darda kalanların imdadına koşmaya çalışırken güle üçüncü defa yenilerek şehit oldu. Atlas Okyanusu'nun serin sularıyla bir oldu!

Koca Yusuf

Koca Yusuf'a mezar arayanlara duyurulur!

"Şair Sunay Akın'ın "Önce Çocuklar ve Kadınlar" adlı kitabında, hakkında yazdıklarıyla "Cihanı Titreten ve Yalnızca Güle Yenilen" yiğit Koca Yusuf medyada kendisine yer buldu.

Akın, 43 sene önceki iddiayı gündeme getirdi. Akın "Murat Sertoğlu (1964 yılında Amerika'da yayınlanan Wrestling isimli dergide; Koca Yusufun mezarının Asor Adası'nda olabileceği yazıyor) diye söylemişti" açıklamasında bulunmuş. Neymiş... Koca Yusufun, 4 Temmuz 1898'de Atlas Okyanusu'nda batan gemiyle birlikte sulara gömülmesinden bir müddet sonra Asor adalarından birinin kıyısına 20 ceset

HALİL DELİCE

vurmuş ve bunlardan biri Koca Yusuf'a çok benzeyormüş...

Gemi, New York'un kuzeydoğusundaki Sabble Adasına yakın yerde batmıştı. Burayla Asor adaları arasında tam 3.900 kilometre olan koca okyanus var. Google'a girip Asor ve Sabble yazdığınızda siz de iddianın ne kadar uçuk olduğunu görebilirsiniz!

İddia, 1964'te ilk defa gündeme geldiğinde en fazla heyecanlananlardan biri zamanın Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel oldu. Gürsel, güreşi ve özellikle de pehlivan tefrikalarını çok seviyordu. Bir gün, okuduğu pehlivan tefrikasında ve yazının çok heyecanlı bir yerinde; tam künde atılırken kesilip arkası yarın denilince dayanamamış 'Çabuk yazarı bulun ve kündeden sonra ne oldu öğrenin... yarına kadar bekleyemem!' diye emir vermiş.

İşte güreşe böylesine sevdalı Gürsel, Koca Yusuf'un kemiklerinin Türkiye'ye getirilmesi için gereğinin yapılmasını ister. Ancak yapılan araştırma sonucunda bizim yukarıda anlattığımız gerçek ortaya çıkar ve mesele kapanır.

Bazı medya kuruluşları, Akın'ın iddianın nakledilmesi olan sözlerini; yeni bir şeymiş gibi 'Koca Yusuf'un mezarı bulundu!' diye verdiler.

Şaşırmadım desem yalan olur; medyanın Koca Yusuf'a mezar bulma gayreti karşısında! 'Okyanuslara sığmayan Koca Yusuf'u ve onun temsil ettiği değerleri mezara sokup unutturmak mı istiyorlar?' düşüncesi gönlümü sancıttı. Böyle bir düşünce bana da çok uçuk geldi. Ama ne yapayım gönlüme hükmedemedim... Aramızda kalsın, onun endişesini paylaşmadım da değil... Ne de olsa karşımızdaki Türk medyası...

Koca Yusuf'un çok sevdiği kara toprağın bağrında mezarı olmadı. Ama hatırası, yiğitliği, mertliği, insanlığı, yalnızca güle yenilmesi milletimizin gönlünde yaşıyor.

O, mertliği ve gerçek anlamda pehlivanlığı, acı kuvveti, bükülmez bileğiyle yalnızca milletimizin değil Avrupa ve Amerikalıların gönüllerinde de yerini aldı.

İnsanımızın Koca Yusuf'u ne kadar çok sevdiği 'Cihanı Titreten Türk Koca Yusuf-Yalnızca Güle Yenildi' kitabımıza gösterilen ilgiyle bir daha ortaya çıktı. Türk milleti, haksızlık karşısında eğilmeyen, yalnızca güle yenilen yiğitlerin hasretinde...

Koca Yusuf'a tâ Asor adalarında mezar aramak niye?

Onun için sembolik bir mezarı, Kırkpınar'daki heykelinin hemen yanına yapamaz mıyız? Mezarının başına da kısaca hayatını, nasıl vefat ettiğini, mezarının belli olmadığını anlatan bir levha koyamaz mıyız?"

(Koca Yusuf'un hayatı hakkında daha geniş bilgiyi, roman tarzında yazdığımız "Cihanı Titreten Türk Koca Yusuf-Yalnızca Güle Yenildi" isimli kitabımızda bulabilirsiniz.)

1 Ocak 2008

Filiz Nurullah

Bulgaristan'ın Şumnu iline bağlı Bıyıklı Köyü'nde 1867 yılında doğdu. 160 kilo ağırlığı ve 217 cm boyuyla hem Türk

KIRKPINAR

güreş tarihinde hem de dünyada erişilmesi güç bir üne sahip oldu!

Koca Yusuf'un çırağıydı ve onunla birlikte 1894'te Paris'e gitti. Böylelikle de dünya böyle bir devi tanıma şansına sahip oldu. Tam bir dev olan Filiz Nurullah'a Avrupa'da rakip bulunamadı ve daha çok gösteri güreşleri yaptı.

1899 yılında İkinci Cihan Şampiyonluğu için Kara Ahmet'le birlikte Paris'e gitti. Ancak çok iri yarı olduğu için güreşlere kabul edilmedi.

Daha sonra burada Kara Ahmet'in de katıldığı yağlı güreş turnuvasında birinci oldu.

1900 yılındaki Cihan Şampiyonluğu için de müracaat etti, yine kabul edilmedi.

Filiz Nurullah, zaman zaman Paris'e giderek burada ve İstanbul'da güreşler yaptı. 1911 yılında memleketine döndü. 1913 yılında kalp sektesinden vefat etti.

Ancak tabuta sığmadığı için yeni tabut yapıldı ve organlarla mezara indirilerek defnedildi.

Çok şakacı bir tabiatı vardı ve geride de hoş bir seda bıraktı.

Kavalalı Mümin Hoca

Yunanistan'da bulunan Kavala şehrinin Zigoş Köyü'nde 1865 yılında doğdu. Babası Sadık Ağa da pehlivandır. Beş kız, sekiz erkek olmak üzere on üç kardeşiler.

Mümin Pehlivan'ın dedesi, babası ve kardeşleri de güreşçiydi. Mümin de güreşe çok meraklıydı... Ancak cılız vücutlu olduğu, sol bileği aynı yerden iki defa kırıldığı için babası güreşmesine müsaade etmedi ve onu Serez'e medre-

Filiz Nurullah (solda), hemşerisi Kara Osman'la birlikte görülüyor.

HALİL DELİCE

Kavalalı Mümin Pehlivan (solda) ustası Soylucu Mehmet Pehlivanla birlikte.

seye gönderdi. O gizli gizli güreş çalışmaya devam etti... Zekâsı, çalışması ve acı kuvveti sayesinde kısa zamanda başpehlivan oldu. Yarıcı Mustafa'yı Dimetoka'da iki defa yendi. Aliço'nun çırağı Adalı Halil'i Selanik, Sarayıçi ve Sarışaban olmak üzere üç defa yendi. Daha sonra İstanbul'a geldi. Burada Şumnu Kuru Rüstem'i, Sait Pehlivanı yendi. Kurtdereli ile berabere kaldı. Yalova'da yapılan güreşte Kurtdereli'yi yendi.

Ramî'de yapılan güreşte Koca Yusuf'u künde ile attı ve kendisi "açık düşmedi" demesine rağmen başhakem Aliço tarafından galip ilan edilmiştir. Ancak zorlanmadan dolayı bu güreşle birlikte kasıkları çıktığı için Mümin Hoca'nın güreş hayatı bitmiştir!

1907 yılında da teravih namazı dönüşü, kendisini çekeyenler tarafından silahla vurularak öldürülmüştür.

Adalı Halil

Edirne'nin Yunanistan'da kalan Adaiçi bucağının Kiliseli Köyü'nde 1866 yılında doğdu. Babası Kara Mehmet Pehlivan, ilk ustası Bohça Köylü Hüseyin ve Ahmet isminde iki kardeşidir.

Adalı Halil, 187 cm boyunda, 120 kilo ağırlığındaydı.

Kendisinin 18 yıl Kırkpınar başpehlivanı olduğu söylenmektedir. Ancak bu kesin değildir. 1913 yılına kadar güreş yapmıştır. Ancak onun en formda olduğu yıllarda 1890-1900 yılları arası meydanlarda Koca Yusuf, Mümin Hoca ve Kurtdereli Mehmet Pehlivan, Kara Ahmet, Filiz Nurullah, Koca Rüstem, Katrancı Mehmet vardı.

KIRKPINAR

1886 yılından sonra Aliço'ya çırağ oldu. Mümin Hoca ile üç defa güreşti, üçünde de yenildi. Koca Yusuf ile iki güreşinden birinde berabere kaldığı diğerinde yenildiği söylenmektedir.

En deli zamanında ustanın köyü Koyunyeri'ne giderek ustam kozumuzu paylaşalım demiş. Aliço da buna çok kızmış ve seninle Çardak güreşinde görüşürüz demiş ve hemen de öküzlerinden birini keserek kavurma yapmış. Kendini de kesilen öküzün yerine çifte koşulmuş ve üç ay içinde gençlik günlerine dönmüş. 1894 yılında Çardak güreşlerinde Adalı Halil, ustasını görünce küçük dilini yutacak gibi olur. Ancak araya eşraf girerek çırağ ile ustanın güreşmesine mâni olurlar. Aliço'ya öküzün parasını verirler.

Kurtdereli ile güçleri birbirine denk olduğu, birbirlerini çok zorlayıp güreş hayatlarını tehlikeye atacıkları için kardeş pehlivan ilan edilmişlerdir. 1899 yılında Amerika'ya gitti. Amerika'da yaptığı güreşlerde 3.500 İngiliz altını kazandı ve memleketine gelerek çiftlik aldı. Yine 1901 yılında Almanya'ya gitti ve Hamburg ve Berlin'de güreşler yaptı ve rakiplerini yendi. Buradan da Belçika'ya geçti ve Liege şehrindeki turnuvada birinci oldu. Daha sonra Viyana'ya geçerek güreşler yaptı.

Balkan Savaşı sonrasında köyü Yunanistan hudutları içinde kalınca çiftliği elinden alındı ve fakir düştü... Edirne'nin Kirişhane semtine yerleşti. 1913 yılında Paris'te de güreşler yaptı.

Adalı Halil Pehlivan, Aliço'nun çırağıdır. Fotoğrafın sağ alt köşesinde Sultanın Aslanı yazmaktadır.

HALİL DELİCE

Ancak 1925 yılında 10 Şubat'ta Edirne'de vefat etti ve Kasım Paşa Camisi bahçesine gömüldü. Daha sonra da kemikleri, şimdi bulunduğu Pehlivanlar Mezarlığı'na nakledildi.

Adalı Halil, Avrupa ve Amerika'da Türk'ün mertliğini, yiğitlik ve gücünü şerefiyle temsil etmiş ve tam bir efsane olmuştur.

Kurtdereli Mehmet Pehlivan

1872'de Bulgaristan'ın (o zaman Osmanlı toprağıydı) Tırnova ilinin Selvi kasabasının Bukurova köyünde doğan Kurtdereli Mehmet Pehlivan, gü-

Kurtdereli Mehmet Pehlivan, Deliormanlı olup akil almaz bir güç sahibidir.

reşleri kadar "Ben, her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürüm!" sözüyle de tarihte yerini almıştır.

Ağabeyi de güreşe meraklıydı ve ikisi de güreş peşinde koşunca işler ortada kalıyordu. İkisi kıyasıya güreştiler ve Kurtdereli yenince ağabeyi işlere bakarken, o güreş kovalamaya devam etti. Bu güreşin ödülü de sağlam bir çarıkta!

İlk hocası Molla Mehmet'tir. Başa ilk çıktığında Katrancı Mehmet tarafından ezildiği için annesi ve hanımı tarafından çok iyi bakılarak ancak bir senede kendisini toparlayabildi. Katrancı'yı yenerek intikamını aldı. 1894 yılında Çardak'ta Koca Yusuf ile güreşti. Ancak iki korkunç güce dayanamayan kispeti yırtıldı ve Koca Yusuf tarafından kucakta taşınarak yenildi. Koca Yusuf, ödülün iki beşbirliğini ona verdi. Kurtdereli, Adalı ile ilk güreşinde berabere kaldı ve 1896 yılında Kartal'da yapılan güreşte 15 dakikada yendi.

1899 yılında Paris'e gitti. Fakat geç kaldıkları için cihan şampiyonluğu güreşlerine katılamadı.

KIRKPINAR

12 Ağustos 1900'da Paris'te Hintli şampiyon Gulam Rüstem ile karşılaştı. Ancak 2 saat 35 dakika süren güreş sonunda yenişme olmadı. 1901 yılında Berlin'de güreşler yaptı ve 1907 yılında da Sultan Abdülhamit tarafından "Mecidi Nişanı" ile ödüllendirildi.

11 Nisan 1939 yılında köyü olan Kurtdere'de vefat etti ve orada defnedildi.

Tekirdağlı Hüseyin

1908 yılında Bulgaristan'ın Kırcaali Kasabası Akkaya Köyü'nde doğmuş ve 1933, 1935, 36, 37, 38, 39, 40, 41 ve 42 yıllarında dokuz defa Kırkpınar birincisi olmuştur. Ahmet Taşçı ile ikisi cumhuriyet döneminde en fazla Kırkpınar şampiyonu olan güreşçilerdir.

1935 yılında İstanbul Halkevi'nin düzenlediği güreşlerde bütün rakiplerini yenmiştir. Yine aynı yıl Fransa'da Fransızların rakip tanımadıkları dört güreşçisini 15'er dakikada yenerek ününü tüm dünyaya duyurmuştur.

12 Kasım 1982'de vefat etmiş olup Tekirdağ şehir mezarlığına defnedilmiştir. Kabri, Hayrabolu yolunun hemen kenarındadır.

Ahmet Taşçı

1959 yılında Karamürsel'de doğmuş olup 175 cm boyunda ve 95 kilo ağırlığındadır.

25 yaşında yağlı güreş gibi sporların en zoruna başlamıştır. Başladığı sene olan 1986'da büyük ortada, 1987'de başaltında birinci ve 1988'de de başta güreşmeye başladı.

Ahmet Taşçı, cumhuriyet döneminde kırılması zor bir rekorun sahibidir. İlk defa 1988'de başta güreşti. 1990, 91, 92,

Tekirdağlı Hüseyin Pehlivan
(Fotoğraf: Tayyip Yılmaz)

HALİL DELİCE

93, 95, 96, 97, 99, 2000 yıllarında Kırkpınar birincisi ve iki defa da altın kemerin sahibi olmuştur. İlk yıl ve 2003, 2005 ve 2006, 2007 yılları hariç geçen 20 senede 9'u birincilik, 5'i ikincilik, 1'i üçüncülük olmak üzere toplam 15 defa kürsüye çıktı. Kısacası Ahmet Taşçı, artık Koca Yusuf, Aliço, Adalı Halil, Mümin Hoca, Kurtdereli Mehmet Pehlivan ve Tekirdağlı Hüseyin Pehlivanlar gibi yaşarken efsane oldu.

I Kırkpınar Ağaları

Kırkpınar ağaları, cumhuriyet dönemine kadar Kırkpınar'ın her şeyiydi... Türk milletinin hayata, maddiyata bakışını, dünya görüşünü en güzel şekilde temsil eder; almanın değil vermenin güzelliğini gönüllere nakşederdi.

Kırkpınar ağaları günümüzde (2010) olduğu gibi sembolik değildi. Ağa, Kırkpınar'ın her şeyiydi... Şu anda belediyenin yaptığı ödül, pehlivan ve misafirlerin barındırma işini ağa yapardı ve bunu da kendisi için en büyük şeref bilirdi. Ancak ağa, bu işi yalnız başına yapmaz, bütün yük ağanın sırtına yüklenmezdi... Edirne eşrafı ve misafir gelen zenginler ağaya destek olurlardı.

Kırkpınar'a kırmızı dipli mumla çağrılan eşraf ve zenginler, Kırkpınar'a gelirken boş gelmezlerdi. Yanlarında düve, tosun, koyun, koç gibi hediyeler getirirlerdi. Bu tarz bir şey getiremeyen de ağanın postekesine; içinde ne kadar altın olduğunu kimsenin bilmediği para keselerini bırakırdı... Bu şekilde hem pehlivanların ödülleri hem de barındırma ve yemek masrafları için yeterli destek sağlanmış olurdu.

Cumhuriyet dönemi öncesi Kırkpınar'larda parayı bastıran değil layık olan ağa olurdu ve bugünkü gibi (2010) ağalık için açık arttırma yapılmazdı. Ağalar ve eşraf, kendi aralarında gelecek sene kimin ağa olacağını kararlaştırırlar ve davul zurna eşliğinde kınalı kuzuyu ağa seçilen kişinin önüne bırakırlardı. Yani parayı veren düdüğü çalmazdı...

Sözümüz bin bir fedakârlıkla ağalık yapanlara değil, sisteme... Sistem sakat!.. Bu sistemle parasını nereden kazan-

KIRKPINAR

dığı belli olmayanların ve Kırkpınar'ın temsil ettiği değerlerle uzaktan yakından ilgilenmeyenlerin, yalnızca şöhret peşinde olanların her zaman Kırkpınar ağası olmaları mümkündür!

Bu sebepten, anlatılmaz güzelliklere sahip bulunan Kırkpınar'ın içeride ve dışarıda tanıtılması, kalıcı işler yapılabilmesi için ağalık seçiminde yeni bir usul takip edilmeli... Parayı veren değil temsil gücü olan ağa olmalı. Bunun için de Kırkpınar Kutlama Komitesi, her yıl güzel memleketimiz için güzel şeyler yapmaya çalışan dünya çapındaki zenginlerimize ağalık teklifi götürmeli ve onlar da bunu en büyük şeref bilerek kabul etmelidir.

Edirne ve Kırkpınar sevdalısı ressam Tayyip Yılmaz'ın çalışmasından faydalanarak bilinen Kırkpınar ağalarını yazıyoruz:

Murat Şener (Edirne, 1950, 1951, 1952)

Nurettin Manyas (Edirne, 1953)

Yaşar Yardımcı (Edirne, 1954)

Mehmet Çardaktan (Edirne, 1955)

İbrahim Bildik (Edirne, 1956)

Hüseyin Özakıncı (Edirne, 1957)

Ahmet Merter (Edirne, 1958, 1959)

Salim Doğramacılar (Edirne, 1960)

Hilmi Atakan (Edirne, 1961)

Muhittin Ağaoğulları (Edirne, 1962)

Ali Rıza Keleşoğlu (İstanbul, 1963)

Hasan Vatan (Edirne, 1964)

Hakkı Meriç (Edirne, 1965)

Muzaffer Bilge (Karamürsel, 1966)

Süleyman Şahin (Çanakkale, 1967, 1968)

Gazanfer Bilge (Karamürsel, 1969, 1970)

Celal Hacı Eyüpoğlu (İstanbul, 1971)

Doğan Görkey (Babaeski, 1972)

Hamit Kaplan (Tokat, 1973)

Şevki Alan (Samsun, 1974)

Zülküf Karabulut (Akyazı, 1975, 1976)

HALİL DELİCE

Fethi Atan (Adapazarı, 1977)
Sabahattin Tekcan (Tekirdağ, 1978)
Süleyman Özmercan (Bandırma, 1979)
Cemal Pul (Edirne, 1980)
Mehmet İriş (Edirne, 1981)
Ali Ayağ (Edirne, 1982, 1983)
Mustafa Bilgin (İstanbul, 1984, 1985)
Halil Kılıçoğlu (İstanbul, 1986)
Hasbi Menteşoğlu (Samsun, 1987)
İbrahim Çayla (Bursa, 1988)
Kemal Özkan (Malatya, 1989)
Murat Köse (Çanakkale, 1990)
Alper Yazoğlu (Bayburt, 1991, 1992, 1993)
Oğuzhan Bilgin (İstanbul, 1994)
Hüseyin Şahin (Tokat, 1995, 1996, 1997, 1998) (Ö. 1998)
Ayhan Sezer (Babaeski, 1999)
Emin Doğanşoy (Karamürsel, 2000)
Mustafa Saruhan (Çanakkale, 2001)
M. Sait Yavuz (İzmit, 2002)
Necdet Çakır (İstanbul, 2003)
Mustafa Altunhan (Edirne, 2004)
Adem Tüysüz (İzmir, 2005, 2006, 2007)
Mehmet Cadıl (Antalya, 2008)
Seyfettin Selim (İstanbul, 2009, 2010, 2011)

Ağa Seyfettin Selim, Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül ile...

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KIRKPINAR'DAN KIRK DAMLA

Kırkpınar'ı, 1987 yılından günümüze (2010) aralıksız takip ediyor ve 1990'dan beri de Türkiye Gazetesi'nde ve çeşitli dergilerde Kırkpınar yazıları yazıyorum. Bu yazılar, Kırkpınar öncesi beş günlük Kırkpınar tanıtımı; Kırkpınar esnasında ve sonrasında makaleler şeklinde olmuştur. Bugüne kadar Kırkpınar'la ilgili Türkiye Gazetesi'nde yüzlerce makalem yayınlanmıştır. Okuyucularımızdan ve Kırkpınar sevdalılarından; bu yazıların, kitap hâline getirilmesi talepleriyle karşılaştık ve biz de istekleri dikkate alarak bunlardan Kırkpınar'ı dünü ve bugünüyle anlatan kırk tanesini seçerek "Kırkpınar'dan Kırk Damla" dedik.

1- Kırkpınar çiçekleri

Kırkpınar zamanı, tan yeri ağarırken yolunuz Selimiye Camii bahçesine düşerse "Kırkpınar Çiçekleri"nin rengârenk açtığını görürsünüz.

Bu çiçekleri görebilmek için biraz fedakârlık lazım! Çünkü bu çiçekler yalnız Kırkpınar'da açar ve güneş doğunca da kaybolurlar.

Kırkpınar çiçekleri, Kars'tan Antalya'ya Tokat'tan Samsun'a memleketimizin dört bir tarafından gelip de otellerde yer bulamayan Kırkpınar sevdalılarının parklarda ve cami bahçelerinde serilen yorgan ve döşeklerinden meydana gelen çiçeklerdir.

Güreşçisinden seyircisine on binleri, masrafı ve yorgunluğu göze aldırarak Kırkpınar'a koşturan nedir?

HALİL DELİCE

Otellerde yer bulamayan güreş sevdalılarının yorgan ve döşeklerinden meydana gelen Kırkpınar çiçeklerinden Selimiye önünde açanlar.

Zannetmeyin ki pehlivanların masrafları karşılanıyor? Küçük boy pehlivanların yolluğu yalnızca 500 bin lira... Ödül ise bine yakın pehlivandan ancak ellisine kismet oluyor.

Peki bütün bu yokluklara rağmen pehlivanları ve seyircileri Kırkpınar'a koşturan nedir?

Cumhuriyetin ilk dönemlerine kadar pehlivanların Edirne'ye geldiklerinde ilk olarak Mihaloğlu Ali Bey'in hanımı ve Macar kralının kızı olan Mehtap Hatun'un mezarını ziyaret etmelerindeki esrar nedir?

Sır, her şeye rağmen kaybolmayan yiğitliğe ve cesarete olan kara sevdadır.

Kırkpınar'a ilgi yok diyenler, Edirne'ye koşan on binleri görsünler!

Senelerdir Kırkpınar gibi binlerce yıllık tarihimizin bize yadigarı millî manevi değerlerimizi gerek Türk insanına, gerekse yabancılara tanıtmamışız! Bu boşluğu da Türk İslam düşmanları doldurmuş; iftiralarla...

(Wonderful! Wonderful! - Fevkaledede, olağanüstü), (Very interesting - Çok ilginç)

Dersimiz İngilizce değil, bunlar Kırkpınar güreşlerini yalnızca seyreden yabancı gazetecilerin "Kırkpınar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?" sualimize verdikleri cevaptır.

KIRKPINAR

Yalnızca seyreden dedik, çünkü Kırkpınar'ı anlatan derli toplu yabancı dilde eser yok! Bu sebepten yabancılar yalnızca gördükleriyle Kırkpınar hakkında hüküm veriyor. İnsan; yabancı gazeteciler, Kırkpınar'ı her şeyiyle her cepheyle öğrenselerdi acaba ne yaparlardı diye düşünmekten kendi alamıyor?

Kırkpınar, Avrupalının Türk İslam kültürü hakkındaki önyargılarını parçalayacak bir güldür. Kırkpınar'a diğer sporlardan önce sahip çıkmalı, öğrenmeli, yaşatmalı, ondan sonra da milletlerarası arenaya çıkarmalıyız.

3 Temmuz 1995

2- Kırkpınar'da buluşmak ve kırmızı gül

Kırkpınar, Türkiye'nin ve dünyanın her yerinden, her yaştan, her görüşten, her milletten, çeşitli dinlerden güzele vurgun insanların buluşma yeri... Kırkpınar'a bir gelen bir daha ondan kopamıyor. Türkoğlu'nun Kırkpınar sevdasını anlamak mümkün... Ama yıllardır Kırkpınar'a gelen Amerikalılara, Avrupalılara ve Japonlara ne demeli, bunu nasıl izah etmeli? Ceplerinden binlerce dolar harcama yapan yabancılar, Kırkpınar'a koşuyorlar ancak gelenlerin büyük kısmı gazeteci değil.

Gül, Amerika'da da, Avrupa'da da, Asya'da da, hatta Avustralya'da da sevilir ve baş tacı edilir. Gül sevgisi, din, dil, ırk dinlemez! Güle ve güzele sevgi, insanoğlunun fitrattında, yaratılışında vardır. Eğer insan ruhunun güle bakan yüzü tamamen paslanmamışsa hangi millet ve görüşten olursa olsun gülden etkilenmemek mümkün değildir.

İşte Donald Miller'den Jean Pier'e, Ole Zoftim Larsen'den Bernaud Breillac'a nice batılılar, yıllardır Kırkpınar'a koşan Hayri Yazar, Nüfer Özcan, Hasan Okur amcalar gibi güle; evrensel güzelliğe koşuyorlar.

23 senedir Kırkpınar'a gelen Hayri Yazar amca, 1956'dan beri er meydanına koşan Düzceli Nüfer Özcan dede ve

HALİL DELİCE

1960'dan beri Kırkpınar'a kanat çırpın Hasan Okur ile Kırkpınar sohbeti yaparken davul zurna ekibi bir vurdu, pir vurdu, gönüllerimizi dağladı ve bizleri gözyaşına boğdu.

Bođdu ancak garip Delice'nin Kırkpınar'ın ne olduğunu, Türk oğluyla Batılıyı, Sarayıçi'nde biraraya nasıl getirdiğini anlatma arzusuna tercüman oldu ve Kırkpınar'ı itiş kakış görenlere en güzel cevabı verdi.

Davul zurna ekibi söylüyordu Kırkpınar sevdalılarına; nasıl bir aşka yakalandıklarının farkında olmayarak Sarayıçi'ne koşanlara...

*Kırmızı gülin alı var,
Her gün ağlasam yeri var,
Bugün benim efkârım var,
Ah bu gönül arzu eder seni seni...*

Davul zurna ekibi bu havayı (gelin ağlatan havasını) vurdu. Bizi de; hem de Avrupa'dan, Amerika'dan gelenleri de vurdu! Hepimizin gönlünü tel tel eyledi ve gözlerimizi gözyaşına kavuşturdu.

Gelin hem ağlar hem de gidermiş... Biz de hem ağlıyor hem de gidiyoruz; gözyaşımız hem sevinç hem de hüzdündür. Sevinçtir, Kırkpınar'ı Batılılar anlamaya başladı... Hüzdündür! Bizler, özellikle de medya Kırkpınar'dan ne kadar uzağız?

On senedir Kırkpınar'a koşan Fransız Jean Pier, Kırkpınar sevdasına isim koyamıyor.

Tesadüfen yolu Kırkpınar'a düşen, ondan sonra da bir daha kopamıyan ve bu sene dördüncü defa tâ Amerika/Şikago'dan Kırkpınar'a uçan ve Kırkpınar'ı tanıtmak için 15 bin marklık masraf yaparak video kaset hazırlayan ve bunlardan üç yüzünü Amerika ve Avrupa'ya gönderen ve bu kasetler vasıtasıyla Fransız Lui'nin Sarayıçi'ne gelmesine sebep olan Papaz Donald Miller de bilemiyor kendisini Kırkpınar'a çeken esrarı...

Onlar bilmiyor da biz biliyoruz muyuz Kırkpınar'ın ne olduğunu, onun bütün insanlığı, bütün canlıları kuşatan ef-sununu?

KIRKPINAR

Kırkpınar'a koşmak, Kırkpınar'da buluşmak ancak güle sevdalılara nasip olur.

Ne diyelim "Gülün kıymetini bülbül bilir..."

10 Temmuz 1999

3- Aliş'imın kaşları kare Kırkpınar'ın taşları pâre

Antalya'dan Karamürsel'e, Samsun'dan Balıkesir'e, Muğla'dan Kars'a kadar Kırkpınar'a koşanlar Aliş'ini arıyor, gönlündeki kahramanı bekliyor.

Bosna'daki yüz binler; Aliş'lerini beklerken şehit oldu!

Kosova'daki milyonlar, Osmanlı yadigârları "Aliş Aliş" diye can verdi! Gözler açık, Aliş'in gittiği, Aliş'in dönmesini beklediği ufuklara kilitlenmiş, gönülleri Alişli günlerin özleminde ve Aliş'in döneceği hasretinde...

86 yıl sonra Mehmetçik, Kosova'ya girdiğinde kendisine gösterilen ölesiye sevgi neydi? Osmanlı yadigârları Alişlerine kavuşmuş, rüyaları gerçek olmuş, bekledikleri geri dönmüştü.

Dünyanın dört bir tarafına dağılmış yüz milyonlarca boyunu bükük Türk oğlu siyasette, ekonomide, kültürde, eğitimde ve demokraside Aliş'lerini bekliyor, milyarlık İslam diyarları da... Yerküresinde garipler, ezilenler ve güzele vurgunlar da...

Gözler ufuklarda, Aliş'in geliş yollarında...

Kırkpınar da Aliş'ini bekliyor, erini, en yiğidini...

Pehlivan tefrikaları niçin çok sevilir, kahramanlar niçin baş tacı edilir? Onlar gönüllerin Aliş'leridir de ondan...

Kırkpınar Ağası Ayhan Sezer, yüz milyarları niçin seve seve verir? Aliş'ine kavuşabilmek için...

Aliş'i iştmişsinizdir... Aliş, gözleri kare (siyah) bir Osmanlı Türk yiğididir. Öyle yiğittir ki sevdikleri, doğru bildikleri gönül verdikleri için gözünü kırpmadan canını verirdi. Bileğine de yüreğine de kuvvetliydi, bir alperendi...

Onun Aliş'i, Bosnalı bir Boşnak güzeliydi... Mavi gözlü, ceylan bakışlı bir huri... İkisi de birbirlerini çok sevmişlerdi.

HALİL DELİCE

Ancak engeller aşılmaz gibiydi. Gün geldi geçilmez karlı dağlar geçildi. Aliş ile sevdiceği arasında bir nehir, nehrin üzerinde bir köprü, köprü üzerinde gözleri görmez kılan fırtına vardı. Aliş sevdiğine koştu ama varışı, nehrin karanlık sularına oldu. İki sevgili kavuştuk dediklerinde ayrılmışlardı! Belki de ayrılmamak üzere kavuşmuşlardı...

Boşnak güzeli, Aliş'in öldüğünü bir türlü kabullenemez ve yıllar yılı her gördüğüne Aliş'ini sorar "Aliş'imi gördünüz mü, Aliş'imın kaşları kareydi, yiğitlerin en yiğidi, güzellerin en güzeliydi" diyerek... Kimse ona Aliş öldü diyemez. Bir gün o da Aliş'in kaybolduğu nehre yürür ve kendisine el sallayan Aliş'ine doğru nehirde kaybolur.

Osmanlı'nın terk etmek zorunda kaldığı Yunanistan, Bulgaristan, Bosna, Kosova ve daha nice yerlerde ecdat yadigarları, Aliş'lerini bekliyor.

Türkoğlu Aliş'ini bekliyor, insanlık Aliş'leri özltüyor.

Kırkpınar, Aliş'lere hasret.

Bugün Kırkpınar başpehlivanı seçilecek, Aliş'leri temsil edecek, onların hatırasını yaşatacak başyiğidi.

Kırkpınar'ın Aliş'i kim mi olur?

Taşçı formunda, Cengiz yine iddialıydı ama şanssızlığı Ahmet Taşçı'ya düşmesiydi... Ahmet Taşçı istikrar abidesi olduğunu gösterdi. Geçen sene ısrarlara rağmen Mehmet Yılmaz'a yol vermek için kendini zorlamamıştı. Ancak Mehmet Yılmaz'ın götüremediğini anlayınca çok iyi hazırlandı ve bunun neticesini de aldı. Ahmet Taşçı, efsane olma yolunda büyük adımlar atıyor. Niyeti üçüncü altın kemere ulaşmak... Eğer hastalık ve sakatlık gibi bir mâni ile karşılaşmazsa bunu gerçekleştireceğe benziyor.

Hak eden, milyonlarca Kırkpınar sevdalısının gönlündeki Aliş'i dillendiren, bu sevgiye layık olan şampiyon olsun.

Aliş'imın kaşları kare

Kırkpınar'ın taşları pâre.

Kırkpınar'ın temel taşları vardı, bugünse pare pare... Diğelimiz pareleri onaracak ve yaraları saracak Aliş'lerin bir an önce gelmesi...

11 Temmuz 1999

KIRKPINAR

4- Kâbe, Kırkpınar ve karga severler

Osmanlı'nın kuruluşunun 700. yılına rastlayan 638. Kırkpınar geride kaldı.

Osmanlı'nın 700. yılında, dünya barışını gerçekleştirmiş o cihan devletinin günümüze ulaşmayı başarabilen ender hatıralarından Kırkpınar'ın çok muhteşem bir şekilde yapılması ve bunun için hiçbir fedakârlıktan kaçınılmaması; millet olmanın, Osmanlı'nın mirasçısı bulunmanın gereği idi...

Gereği idi ancak tam tersi oldu! 638. Kırkpınar, diğerlerine kıyasla çok daha sönük geçti. Seyirci katılımının az olmasında, bütün Türk milletini bunaltan ekonomik ve bölücü terörün, deprem söylentilerinin rolü var. Ancak Osmanlı'nın 700. yılına yakışır bir organizasyonun yapılmamasından herhâlde deprem söylentileri suçlu değil.

Yağlı güreşin kendisine bağlı olduğu federasyon başkanı, ancak Kırkpınar'ın üçüncü günü Sarayı'ya ulaşabildi.

Sahip olduğumuz değerlerin kıymetini ne zaman bileceğiz? Kırkpınar gibi dünyada eşi benzeri bulunmayan bir kültür ve spor harikasının bu kadar ihmale uğraması karşısında insan ne yapacağını şaşırıyor ve haklı olarak da bunun arkasında kasıt ve de Türk'ün millî ve manevî değerlerinin unutturulması çabasını arıyor.

Hele kargadan başka kuş tanımayan, bülbülün göze, kulağa ve gönüle seslenen güzelliklerini görmezlikten gelen medyanın tutumunu anlamak ise asla mümkün değil!

Medya, yağlı güreş için "ilgilenen yok" mazereti arkasına asla sığınmaz! Bunu söylemek, deve kuşu gibi başını kumlara gömmektir.

Türkiye'nin doğusundan batısına, bütün Türk insanını bir araya toplayan başka hangi spor ve kültür etkinliği var?

Güzel memleketimizin her tarafından insanlar ancak Kâbe'de, bir de Kırkpınar'da bir araya geliyor. Kâbe'ye, inancı kuvvetli insanımız koşarken Kırkpınar'a her görüşten ve

HALİL DELİCE

inançtan on binlerce Türk insanı koşturmaktadır. Kırkpınar'ın ciltlerle anlatılmaz tarihi, kültürel ve evrensel zenginliklerini bırakın, yalnızca yukarıda söylediğimiz özelliği, medyanın baş sayfalarında yer alması için yeterli! Fakat bırakın medyanın baş sayfalarında yer almasını, son sayfalarda ve kıyıda köşeden bir yer bile çok görülmektedir. Bu da ancak Kırkpınar'ı unutturma kastıyla açıklanabilir!

Kırkpınar'ın, Sergen'in pabuçları ve Hakan'ın bornozları kadar haber değeri yok mu?

Kırkpınar akşamları, güneşin batmasıyla açan, sabah güneşin gülümsemesiyle kabuğuna çekilen, dünyanın en güzel görünüşlü ve en güzel kokulu çiçeği Kırkpınar çiçekleri nasıl görmezlikten gelinir?

İstanbul dururken, Mimar Sinan'ın en güzel eseri olan Selimiye Camii'ni Edirne'ye; tam Kırkpınar'ın karşısına inşa etmesindeki esrar niçin merak edilmez?

Osmanlı dönemindeki Kırkpınar pehlivanlarının; Kırkpınar'a her gelişlerinde eski pehlivanların kabriyle birlikte Osmanlı akıncısına âşık olup Müslümanlığı seçerek Mehmetap Hatun ismini alan Macar kızının Edirne'deki mezarını ziyaret etmesindeki inceliğin, gönül zenginliğinin de mi haber değeri yok?

Karamürselli spastik özürlü Murat'ı 19 yıldır ve binlerce Kırkpınar sevdalısını yıllardır Sarayıçi'ne koşturan, Kırkpınar'ı tesadüfen gören yabancıları da Kırkpınar sevdalısı ve tiryakisi yapan gerçeklerin de mi haber değeri yok?

Kırkpınar'a koşanlar, medyanın ve devletin ilgisizliğinden son derece şikâyetçi! Yük, bir avuç gönüllünün sırtında... Kırkpınar yalnızca Edirne Belediyesi'nin, ağanın omuzlarında olmamalı... Kırkpınar için bütün Türkiye seferber olmalıdır.

O, bütün Türkiye'nin ve o bütün insanlığındır.

12 Temmuz 1999

KIRKPINAR

5- Bu nasıl Alkış?

Sevgili Ali Sami Alkış ağabey...

Bütün yazılarını büyük bir zevkle okuyorum. İşte haysiyet sahibi, kalemini satmayan bir spor yazarı dediklerimin birincisisin!

Er meydanı(!) isimli yazını görünce nasıl sevindim bilemezsiniz. Kendi kendime "Ey Delice! Gör bak; Ali Sami ağabey, senin on yıldır anlatmaya çalışıp da beceremediğin Kırkpınar'ın güzelliklerini nasıl anlatmış?.. Er meydanı'nın gönüller cezbeden taraflarına nasıl alkış tutmuş?" dedim ve yazıyı büyük coşkuyla okumaya başladım.

Okudukça şaşırıdım ve yazıyı bitirdiğimde de en sevdiği tarafından kalbinden hançerlenmişe döndüm!

Kırkpınar'la ilgili ilk yazınızda bunları söylemeye ve Çetin Altan, Oktay Ekşi ve Cem Özer ile aynı grupta yer almaya nasıl gönlünüz razı oldu?

Yazdıklarım doğru değil mi diyeceksiniz? Kırkpınar yağlı güreş gerçeklerini bin kabul etsek, yağlı güreş pehlivanlarının gruplaşmalarıyla ilgili yazdığınız gerçek bir bile değildir! Dünyanın hiçbir yerinde bulunmayan 999 emsalsiz güzel dururken, bir çirkini yazmak niye, hem de bu kadar abartarak?..

Keşke bunları yazmadan önce bir defa olsun Kırkpınar'ı ve mahallî yağlı güreş organizasyonlarını seyredip o pehlivanlarla birkaç saatçik birlikte bulunsaydınız!

Tuzları yiyen sineği öldürdünüz ama alnına konduğu adamı da öldürerek...

Oğlunun yoksa babasının hatırı vardır, derler. Yılın dokuz ayı ekmek parası için Türkiye'nin dört bir tarafına koş-turan, çalı arkalarında soyunmak zorunda kalan, binlerce kilometre yol kat eden pehlivanların hatırı yoksa bile yaşamasına, ayakta kalmasına hizmet ettikleri tarihî Kırkpınar'ın hatırı vardır. Bu hatır da onların nice kusurlarını binlerce defa örter. Bunu, seyircilere anlaşmalı güreş izlettirsin-

HALİL DELİCE

ler manasında söylemiyoruz. Ancak çok abartıldığı inancındayız.

Pehlivanlar arasında gruplar yok mu? Var... Ancak güreş saatinin 40 dakikaya inmesi ve puanlamaya gidilmesiyle bunun neticeye tesir edecek etkisi kalmamıştır.

Eğer gruplar etkili olsaydı başta sekiz başpehlivanı olan Antalya kürsüden inmez, dört başpehlivanı olan Karamürsel de kürsüye çıkamazdı...

Karamürsel grubunda Ahmet Taşçı'yı ve Antalya'da da Cengiz Elbeye'yi ortadan çıkaracak kimse yoktur. Eğer ortadan çıkarabilse Mehmet Yılmaz; ustamdır deyip Ahmet Taşçı'ya maç bırakır mı zannediyorsun? Kırkpınar'da kimse kimsenin gözyaşına bakmaz. Bir yıl orada yaptığı güreşlere göre değerlendirilecek ve mahallî güreşlerde buna göre ücret alacaktır.

Gelelim usta çırak meselesine... Ahmet Taşçı, Kadir Birlik'in çırağıdır ve Kadir Birlik de hâlâ güreşmektedir. Taşçı, sekiz defa şampiyon olmuş, Birlik ise bir defa ikinci olabilmiştir. Sizin hesabınıza göre Kadir Birlik güreştiği sürece Taşçı'nın şampiyon olamaması lazımdı?

1987'de Recep Kılıç, hiçbir gruba bağlı olmadığı hâlde Kırkpınar şampiyonu olmuştur.

Sevgili Ali Sami ağabey, bütün bunlar bir yana... Dediklerin tamamen gerçek olsa bile ben yine de Kırkpınar'ın hatırına bunları yazmazdım. Yazınızı okuyan ve Kırkpınar'ı görmemiş bir kimseye Kırkpınar'ı, yağlı güreşi nasıl sevdirirsin? Özellikle de "Adı er meydanı ama... Her tarafı şer meydanı!" sözlerinizden sonra...

Bundan sonra birine kızdığımda "Allah seni, Ali Sami Alkış'ın diline düşürsün!" diye beddua edeceğim. Merak ediyorum, bizim pehlivanlar ne halt ettiler de sizin kaleminizin gazabına uğradılar?

Günümüzün çirkeflikleri içinde bocalayan insanımızın, güzel rüyalar görmeye, destanlara, efsanelere uyanmaya, hakkı yok mu?

Kırkpınar destanını, bu destandaki efsane kahramanlar

KIRKPINAR

gibi insanlığın zirvesi olabilme rüyasını, garip milletimize niçin çok görüyorsun?

Çocuklarımız terleyerek, çalışarak, güzeli, başarıyı yakalamak yerine, bilmem hangi futbolcuya ve şarkıcıya mı özensinler? Ebedi güzelliklere artık dünyamızda ve ülkemizde yer yok mu? Bunlar için çalışanlar enayi mi?

İsa Aleyhisselam, Havarileriyle giderken bir köpek leşi görürler ve Havariler burunlarını kapatıp “öf, ne pis!” derler. İsa Aleyhisselam tebessüm edip köpeğin inci gibi dizilmiş dişlerini işaret eder ve “Ne güzel dişleri var!” der.

Kırkpınar güzelimiz dünyalar güzeli... Tek kusuru, yüzüne yapay bir benin konulması... Ne yapalım, onu beniyle seveceğiz, beni için öldürmeyeceğiz!

Ali ağabey, kişiliğinize saygım büyük... Ancak Kırkpınar'a olan sevgim; ekmek kavgası yapan ve bu esnada da sonsuz güzellikteki bir geleneğimizi yaşatan pehlivanların alın terine saygım, beni bu yazıyı yazmaya mecbur etti.

Ne kadar sürç-ü lisan ettikse af ola!

21 Temmuz 1999

6- Bin yılın sporcusu

Yeni bir bin yıla (üçüncü bine) girmemiz sebebiyle her şeyimiz milenyumlu (bin yıllı) oldu. Bin yıla ve son yüzyıla damgasını vuranlar seçildi. Birileri birilerini; bin yılın, yüz yılın adamı diye ilan etti.

Herkes kadar bizim de seçilme ve seçme özgürlüğümüz var. Gerçi kimse bizi ne bin yılın, ne yüz yılın ne de 1999'un herifi olarak seçmeyecek! Beni seçecek, nice bir bulunmaz Hint kumaşı olduğumu bilecek ve deha tarafımı keşfedecek bir derneği, yılbaşına kadar yetiştiremeyeceğime göre yapacak pek fazla bir şey yok! Seçilmemeyi sineye çekeceğiz. Ama yine de en büyük tesellimiz; balık bilmezse de Hâlık (Yaratıcı) bilir gerçeği olacak.

Üçüncü bine girerken seçilme hakkımızdan faydalana-

HALİL DELİCE

madık ama hiç olmazsa seçme hakkımızı kullanalım. Şunu bunu da biz seçelim; bin yılın, yüz yılın ve 1999'un sporcusu diye... Seçenlerin ve otorite diye ortaya çıkanların benden fazla nesi var? Belki kiloları, biraz da boyları, bir de kendilerinden menkul (yalnızca kendileri tarafından söylenen) otoritelikleri...

Bütün bunlar şakaydı... Ancak şimdi söyleyeceklerimse gerçek...

Bazıları, yüzyılın sporcusu olarak Pele'yi gösterdi ama kimse bin yılın sporcusunu seçmeye cesaret edemedi. Yalnızca bin yıla damgasını vuranlar diye birilerini söylediler. Kimse, bin yılın sporcunu seçip bildirmede ancak biz sizlere, bin yılın sporcusunu söyleyeceğiz. Sakın ola bin yılın sporcusunu bizim seçtiğimiz zannetmeyin! Bu kişi, kimse'nin itiraz edemeyeceği bir jüri tarafından bin yılın sporcusu seçilmiş, bize düşense yalnızca malumu ilan etmek...

Nice Avrupa milletleri tarafından, bin yılın sporcu seçilen kişi bir alperen, bileği bükülmez, sırtı yere gelmez bir yiğit.

Bu alperen kim mi? Bu alperen; ırk, dil ve din gözetmeden bütün insanların yardımına koşan gönül eri Sarı Saltuk...

1250-1300 yılları arasında, kendisine bugünkü Romanya Dobruca, Bulgaristan Deliorman ve Edirne'yi mekân tutan Sarı Saltuk, cihan pehlivanıdır ve Kırkpınar güreşlerini ilk defa başlatan alperendir. Üç ciltlik Saltukname'deki menkıbelerinde, savaşa girerken ve rakipleriyle karşılaşırken "Ben ki cihan pehlivanı Sarı Saltukam!" diye nara atmakta... İsmi, Avrupa'nın en kuzeyi Polonya kıyılarından Afrika'ya, Asya/Türkistan diyarından Bosna'ya bilinmektedir. Bu coğrafya içinde her dinden mazlumların imdadına koşmakta, Müslümanlar kadar Hristiyanlar tarafından da sevilmiştir. Defalarca Ayasofya'da Hristiyanlara vaaz etmiştir.

Sarı Saltuk'un bin yılın sporcusu seçilmesinin en büyük alameti; yedi Hristiyan kralının kendisi için türbe yaptırması, üç mezarının da o zaman Müslümanların elinde bulunan Anadolu toprakları üzerinde bulunması... Dünyada kendisi için değişik dinlerden insanlar tarafından on türbe

KIRKPINAR

yapılan başka hiçbir sporcü ve kahraman yoktur!

Sarı Saltuk "Ölünce beni yıkayıp yedi tabut hazırlayın! Çünkü benim için yedi kral cenk etse gerektir" der. Vefatında, hakikaten yedi kralın askerleri gelip tabutu isterler. İlk önce Moskoflar Rusya'ya; Lehler Lehistan'ın Danıska iskelesine; Çehler ise Çeh diyarında Proniçe adlı şehre; İsveçliler İsveç'te Piyvance şehrine; Edirne Kralı Babaeski'ye; Boğdan Kralı Babadağ'a ve Dobruca Kralı da Kelgra kayalığına defnederler.

Sarı Saltuk, Bulgaristan'da tahta kılıç ile yedi başlı ejderi öldürdüğü için Kelgra Sultan (Yedibaşlı Ejder Sultan) diye anılmaktadır. Bunun için yedi krallıkta mezarı vardır. Ayrıca o zaman İslam diyarı olan Anadolu'da İznik, Bor ve Yozgat'ta da mezarı bulunmaktadır. Bosna ve Arnavutluk gibi nice yerlerde makamları vardır.

Sarı Saltuk, Hristiyan diyarında Anadolu'dan, Noel Baba'nın memleketinden geldiği için Esved Nikola diye bilinmekte ve bütün Hristiyanlar tarafında da sevilmektedir. Bugünkü Noel Baba anlayışı; Sarı Saltuk'un Esved Nikola kimliğiyle Kuzey Avrupa ülkelerinde görülmesinden sonra 15. yüzyılda doğmuştur.

Araştırmacılar, Noel Baba'daki bir çok figürün, Sarı Saltuk'tan alınma olduğunu söylemektedirler. Sarı Saltuk'la ilgili daha geniş bilgi almak isteyenler, üç ciltlik Saltukname'ye; Gelibolulu Ali Efendi'nin eserine ve Evliya Çelebi Seyahatnamesi'ne başvurabilirler.

Yine Sarı Saltuk, bütün dinlerdeki insanların imdadına koşmuş, Hristiyanların dahi efsanelerine konu olmuş bir alperenimiz, efsane cihan pehlivanımız varken Noel Baba'ların peşinde koşmak niye?

Noel Baba'ya alternatif, Sarı Saltuklarımızı, Nasrettin Hocalarımızı ve Dede Korkutlarımızı yaşatalım ve iki dinî bayramımızda da bunların eliyle çocuklarımızın maddi ve manevi dünyalarını hediyelere boğalım!

3 Ocak 2000

HALİL DELİCE

7- İşte 20. yüzyılın Koca Yusuf'u!

Bazı kişiler vardır ki konuşmayı pek sevmez. Konuşmak yerine iş yapmayı tercih eder. Sanki atalarımızın “İştir kişinin aynası; lâfa bakılmaz!” sözünü kendilerine düstur edinmişlerdir.

Kırkpınar'ın efsanevi başpehlivanı Ahmet Taşçı, aynası iş olanların başında gelmektedir.

Herkesin, on kuruş için on takla attığı bir zamanda o, günümüzde yapılmayanı yaptı. Ne mi yaptı?

Taşçı, 3 yıl üstüste Kırkpınar Şampiyonu olarak kazandığı 22 milyar değerindeki ve her gramı alın teriyle hak edilmiş “Altın Kemer”i Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e verdi.

Cumhurbaşkanı Demirel de bunu, Türk sporundaki başarının sembolü olarak Çankaya Köşkü'nde sergileyeceğini söyledi.

Demirel, Taşçı'yı “Meydanların aslanı, hoş geldin!” diye karşıladı. “Bu büyük madalya, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne armağandır. Bunu kazanmak için çok terlemek, çok gayret sarf etmek ve yaptığı işte inanç sahibi olmak lazım. Ahmet, onu yaptı ve ben, bunu burada teşhir edeceğim. Gelen giden görecek!” dedi.

Bana sorarsanız, bu kemeri yalnızca Köşk'te değil de herkesin rahatlıkla görebileceği yerlerde sergilemeli ki insanımız; işini, mesleğini ciddiye almak ve işine âşık olmak neymiş görsün!

Belirtildiği gibi başarının birinci şartı, işini sevmek ve ona âşık olmaktır. Taşçı, işine âşık değil; kara sevdalı...

Şu yapılanlar başka nasıl izah edilir?

25 yaşında, yağlı güreş gibi sporların en zoruna başlıyor. Başladığı sene de 1986 ve büyük ortada ve 1987'de başaltında birinci oluyor ve 1988'de de başta güreşmeye başlıyor. Yalnızca 1988'de derecesi yok. 1988'den sonraki on bir senede hiç kürsüden inmiyor. 1989'da üçüncü oluyor. Daha sonraki on senenin tamamında final güreşti ve finallerden de sadece iki-

KIRKPINAR

sini kaybetti ve böylece de sekiz defa şampiyon, iki defa ikinci, bir defa da üçüncü oldu ve güreşe başladıktan sonra hep zirvede uçu.

Bunu, grup desteğiyle izah etmeye imkân var mı? Fırına gibi estiği ilk yıllarda, başta Karamürselli güreşçi olarak yalnızca ustası Kadir Birlik vardı... Bu yıllarda Balıkesirlilerin ve Samsunluların çok kuvvetli grupları bulunuyordu. Taşçı, bu gruplara rağmen şampiyon oldu. Taşçı, bırakın grup desteğiyle şampiyon olmayı "Kırpınar'daki al gülüm ver gülüm devrine de son verdi."

Hiç kimse Taşçı, grup desteğiyle şampiyon oldu demesin! Özellikle de Taşçı'nın ne olduğunu, ondan yediği paça kazıklarla çok iyi anlayan pehlivanlar... Kimse, başarısızlığını "Taşçı'nın şampiyonlukları grup desteğiyle..." diyerek örtmeye çalışmasın!

"Taşçı'nın başarısının arkasındaki en büyük gerçekse işi ni kara sevda derecesinde sevmesi ve bu sevginin gereğini yerine getirerek senenin 365 günü çalışması..." Tabii ki Karamürsellilerin güreşe olan büyük desteğini, sevgisini de unutmamalı!

Taşçı için "20. yüzyılın Koca Yusuf'u" dedim! Taşçı'nın

HALİL DELİCE

işine sevgisi, işini ciddiye alması, rahmetli Koca Yusuf'tan aşağı değildir. Koca Yusuf, Avrupa ve Amerika'daki güreşlerinde rakiplerini çok kısa zamanda yenince bazıları bazen de kendisinin yenilmesini teklif ederler. Ancak bu teklife son derece kızar! Berabere kalmasını isterler, kabul etmez. Hiç olmazsa güreşi biraz uzatmasını söylerler... "Allah'ın bana verdiği bu kabiliyete/güreşe ihanet edemem!" diyerek yine kabul etmez.

İşte Taşçı'nın güreş anlayışı, yukarıdaki sözleri söyleyen Koca Yusuf'tan farklı değildir... Bunun için de "Taşçı 20. yüzyılın Koca Yusuf'udur" diyoruz!

Taşçı'ya "2000'de iddialı mısınız?" diye sorduk... "Tabii ki iddialıyım... Kemerin birini cumhurbaşkanına verdik, yerine başka kemer almamız lazım!" cevabını verdi. Bu; bir aksilik olmazsa 2000 ve 2001'in şampiyonu Taşçı demektir... 1999'da şampiyonluğu Taşçı almıştı... İki yıl daha alırsa üçüncü kez altın kemere sahip olma başarısını göstermiş olacaktır.

"Başarı; işini kara sevda derecesinde sevenlerin ve bu sevginin gereği olarak çalışanlarındır."

23 Şubat 2000

8- Hem İrfan hem de Şahin ol!

Hey bre koca usta! Oldu mu bre, yakıştı mı bu sana? Duyduk ki kispet dikmeyi bırakıp kendini emekliye ayırmışsın... Kispet işini yapanların, kendilerini emekliye ayırmaya hakkı yoktur; özellikle de çırak bırakmadan?

Bir de Türkiye'nin tek kispet ustası olduğunu söylüyorsunuz ve buna rağmen de bir tanecik olsun çırak yetiştirmeden mesleği bırakıyorsunuz! Olur mu be koca ustam, yapılırmı bu? Seninle birlikte binlerce yıllık ecdat hatırası, nice güzelliklere vesile kispet ustalığı tarihe mi karışsın? Buna gönülün nasıl razı?

Zannetme ki yerin boş kalacak ve cahiller, kispetçiyim di-

KIRKPINAR

ye ortaya çıkacak. Birileri, kispetle don dikmeyi aynı sananlar, boşluğunu dolduracak! Mutlaka birileri, ortaya; ben kispet ustasıyım diye çıkacak. Çünkü binlerce yağlı güreşi var. Usta kalmayınca da acemiler, kispet diye don diyecek. Olan da pehlivanlara olacak ve kispet diye giydikleri, vücutlarını yara içinde bırakacak! Acemi elinden çıkan don kispetler de kuvvetleri değil, zayıflıkları olacak.

Sevgili usta, çok iyi bildiğin gibi yağlı güreşte pehlivanın en büyük silahı kispetidir. bütün oyunlar kispet üzerinden alınır. Usta yetiştirmeden mesleğini bırakmakla pehlivanlarımızı, en önemli silahlarından mahrum bırakıyorsun; buna hakkın yok!

Yine çok iyi bilirsin ki sevgili usta, kispeti yırtılan pehlivan hükmen mağlup sayılır. Gönlün nice pehlivanların, binlerce seyirci önünde kispetlerinin yırtılıp hükmen mağlup sayılmasına nasıl razı gelecek?

Eğer kendin gibi bir usta yetiştirmeden şu dünyadan ayrılırsan, hem pehlivanlar hem de yağlı güreş sevdalıları, ahirette yakana yapışacaklardır!

Ustam! “Hiçbir genç, gelerek bu mesleği öğrenmek istemiyor” diyorsun? Te be ustam! Bakmakla usta olursa köpekler kasap, kediler de ciğerci olurdu... Kediler, ciğere gelirler... Çünkü ciğer, her şeyiyle kediye “gel!” diyor.

Ama deri öyle mi? Kispetin ham maddesi deri ve “Aman bana yaklaşmayın!” diyor. Gençler, kendiliğinden hiç deri kokusuna gelir mi?

Onlara, bu deri kokusunun arkasındaki güzellikleri; kispetteki her düğümün, her parçanın, kültürümüzün hangi zenginliklerini yaşattığını anlattık da mı gelmediler?

Sevgili ustam, isminiz İrfan, soy isminiz Şahin... Gönlünüz de irfana (ilahî sırlara) açık ki bu mesleği, senelerce nice zorluk ve yokluklara aldırılmayarak yapmışsınız. Keşke gönlünüzdekileri, gençlere de aktarıp birazcık şahin olabilsediniz de bugün, çirak yetiştirmeden mesleği bırakıyordum demeseydiniz biricik ustam!.. “Güzelliklerin devamı için irfan sahibi olmak yetmiyor, şahinlik de gerekli...” İr-

HALİL DELİCE

fanlığınıza şahinliğinizle destekleyip gençleri kapmalı, tezgâhın başına oturtmalıydınız... Ama ustam, sizin irfan tarafınız geliştikçe şahinliğiniz körelmiş!

İrfan ve Şahin, tayyarenin iki kanadı gibidir. Tek kanatla tayyare uçmaz. Ama üzülme be usta! Bu zaafta yalnız değilsin... biz millet olarak hep aynı hastalıktan mustaribiz. İrfanımızla birlikte şahinleşmediğimiz ve Anka kuşunu, tek kanatla uçurmaya çalıştığımız için koca bir imparatorluğu; medeniyetlerin en göz kamaştırانını kaybettik!

Sevgili ustam, zaman şahinleşme zamanıdır. Devir şahinlerin... İrfan sahipleri azaldı... İrfanların hâlerinden ancak İrfanlar anlar. Günümüzde önce şahinleşeceğiz, sonra İrfan ışığıyla gönülleri aydınlatacağız.

“Biga Meslek Yüksek Okulu’nda kispet bölümü açılırsa severek ders veririm” diyorsun? Olmadı be ustam yine olmadı... “Açılmalı” diyecek ve bunun kavgasını vereceksin!

Senin adına buradan Güreş Federasyonu Başkanı’na sesleniyorum: “Sayın Başkan! Yağlı güreşi, kispet yerine donlarla yaptırarak mı dışarı açılacağız? İrfan ustalar aramızdan ayrıldıktan sonra pehlivanlar donla mı güreşecek? Kispet atölyesi ve Yağlı Güreş Akademisi ne zaman kurulacak?”

Bre ustam... Hem İrfan, hem de Şahin ol! Hiç olmazsa üç çirak yetiştirmeden er meydanını terk etmek yok!

27 Temmuz 2000

9- Bedeli ödenmiştir

Mimarların piri ve gönül ehli Koca Mimar Sinan tarafından insanlığa hediye edilmiş Selimiye Camii kubbesi altında dinliyorduk... Kırkpınar’ın doğmasına sahip bulunduğumuz güzelliklerin bugünlere gelmesine vesile olan şehitlerin aziz ruhları için okunan mevlidi...

Gönlümüz şehitler için duadayken, beynimizi Kırkpınar’ı bir nebze olsun anlamamışların, “Kırkpınar efsanesinin aslı yoktur” sözleri tırmalıyordu.

KIRKPINAR

Kırkpınar'ın bedeli; şehit kanları, gazi alın teri ve gönül nuruyla ödenmiştir.

Mevlid duasını yapan hoca efendinin “Şehitler, bedelin en güzelini en kıymetlisini vermişlerdir” sözleri ışık oldu, gönlümü aydınlattı.

Evet, Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan alperenlerden Selim ve Ali, Kırkpınar için en güzel bedeli şehit olarak ödemişlerdi... Şehit olarak cennette en yüksek derecelere kavuşmuşlar, adlarının Kırkpınarla birlikte kıyamete kadar yaşaması şerefine kavuşmuşlar ve efsaneyi gerçek kılmışlardır.

“Kırkpınar efsanesinin aslı yoktur!” diyenler gidip görünler... Çardak'taki Salbaş mevkesini, Salcı Baba'nın mezarını, Çanakkale Boğazı'na uzanan Kum Yolu'nu, Bolayır'da Şükür Tepesi'ni, Şehzade Süleyman'ın kabrini...

Fark etsinler; bugün Yunanistan topraklarında bulunan eski Kırkpınar'ın yapıldığı Simovina Çayırı başındaki Selim'in mezarını ve Kırkpınar Çeşmesi'ni...

Yanlış okumadınız; Selim'in mezarı ve Kırkpınar Çeşmesi...

Evet, 1901 tarihli Edirne Salnamesi'nde Selim'in mezarından ve Kırkpınar Çeşmesi'nden bahsedilmekte...

Hangi Selim? Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan iki yigitten biri olan Selim...

HALİL DELİCE

Hangi çeşme? Kırkpınar'ın doğmasına sebep olan iki şehidin gömüldüğü mezar başından fıskıran Kırkpınar'dan meydana gelen çeşme...

Hangi efsane bunlardan daha sağlam temellere, gerçeklere sahiptir?

Kırkpınar efsanesi, tarihî ve coğrafi gerçekler tarafından doğrulanmaktadır. En önemlisi de bu efsane, yüzlerce yıldır en güzel gerçek olarak Türk milletinin gönlünde yer etmiştir.

Kırkpınar'ın bedeli şehit kanları, gazi alın teri ve gönül nuruyla ödenmiştir. Tıpkı Çanakkale'de ödenen bedel gibi...

Nice milletler, bayrağını mazlumların kanıyla boyarken, bizim ay yıldızlı bayrağımız al rengini, şehitlerin kanından almıştır. Nice bayrakların bedeli mazlumların kanıken, al bayrağımızın ve Kırkpınar'ın bedeli şehitlerin kanıdır.

İşte Türk medeniyeti ile Batı medeniyeti arasındaki fark; birinde bedel mazlumların kanı, diğesindeyse şehitlerin...

Batı medeniyeti, alma, sömürme üzerine; bizim medeniyetimiz ise en kıymetli varlığımız canı verme, şehitlik, alın teri, göz ve gönül nuru verme üzerine kurulmuştur.

Bunun için pehlivanlar; güreşin, yiğitliğin, mertliğin en güzel örneğini vermeli ve alperenler yadigârının gereğini yerine getirmeli diyoruz.

1 Temmuz 2000

10- Güler misin ağlar mısın?

Bu sene Kırkpınar'da öyle şeyler yaşanıyor ki güleyim mi ağlayayım mı bilemiyorum! Anlatayım da beraber karar verelim...

Fransız iş adamı Pierre Guerchon, 100 milyar masraf yaparak "Kırkpınar'ın doğuşu"nu konu alan ve Ahmet Taşçı ile Cengiz Elbeye'nin de rol aldığı bir tiyatro gösterisi hazırladı. Bu gösteri, Fransa'da bir ay boyunca Koca Yusuf'un da

KIRKPINAR

güreştiği Cirque d'Hiver Bouglione gösteri merkezinin de bulunduğu mekânlarda Fransızların beğenisine sunulacak.

Guerchon bu masrafı, âşık olduğu Kırkpınar'ı Avrupa'da tanıtmak için yaptığını söylüyor. Ne dersiniz bu habere? Oh, oh, Fransızlar bile Kırkpınar için neler yapıyor diye sevinelim mi, yoksa Kırkpınar'a karşı ilgisizliğimizi hatırlayıp ağlayalım mı?

Amerikalı bilim adamı Dr. Donald Miller, tesadüfen haberdar olduğu Kırkpınar'a beşinci defa geliyor. Kırkpınar kasetleri hazırlamış, bu kasetlerden 400 tanesini 20 ülkeye göndermiş. Bu habere yahu bu Kırkpınar neymiş, elin ABD'lisi Kırkpınar için neler yapıyor deyip gülelim mi yoksa Kültür Bakanlığı'nun, Edirne Belediyesi'nin, Güreş Federasyonu'nun yapamadığını bir Amerikalı yapıyor deyip utancımızdan ağlayalım mı? Tabii, utanacak yüz kaldıysa...

Danimarkalı grafik sanatçısı Ole Zafting Larsen, Sarayıcı'nda açtığı sergiyle 30 dolara (18 milyon lira) mal olmuş... Pehlivan kitabının tanıtımını yaptı. Son derece güzel hazırlanmış, çok kaliteli kâğıda basılmış kitabı maliyetine satıyor. Nasıl, bu habere sevinilir mi yoksa ağlanır mı?

Bu sene Hollanda'da dördüncü defa yağlı güreş organize edildi. Taşçı ve Elbeye'nin dâhil olduğu on dört başpehlivan güreşlere katıldı ve güreş meydanı yabancı ve Avrupalı Türklerle hınca hınç doldu. Hollanda medyası günlerce bu organizasyonu haber yaptı. Trilyonlarca liraya yapılamayacak bir Türkiye tanıtımı gerçekleştirildi. Ancak Türkiye'deki yetkililerden hiç destek alınmadı, bir avuç Kırkpınar sevdalısının gayretleriyle bu müthiş organizasyon gerçekleşti.

Ne dersiniz, onların başarısına sevinelim mi yoksa bizim ilgisizliğimize ağlayalım mı?

Yağlı güreş, Güreş Federasyonu'na bağlandığında Yağlı Güreş Ligi'nin kurulması, bütün güreşçilerin sigortalı yapılması, Kırkpınar'ın tanıtımı için hiçbir fedakârlıktan kaçınılması gibi sözler verilmişti... Ancak bu sözlerin hiç birisi tutulmadı!

HALİL DELİCE

Kırkpınar'a yabancı olarak yalnızca tesadüfen yolu düşen ve bir daha Kırkpınar'dan kopamayan sadece bir avuç kimse geliyor!

Böyle bir etkinlikte yabancı basın yok.

Yağlı güreş, minder güreşine bağlandıktan sonra çıkarılan yeni kurallarla iyice minder güreşine benzetilmeye başladı... Artık deste boya kadar olan güreşçiler yağlanmadan güreşiyor. Güreş süreleri kısalıyor ve puanlamaya ağırlık veriliyor. Yağlı güreş organizatörleri, hakem paraları ve federasyona ödenen organizasyon parası altında ezildiğinden yağlı güreş organizasyonları son derece güç hâle geldi.

Pehlivanlar 40 yaş sınırına isyan ediyor!

Nasıl, bu haberlere sevinilir mi yoksa ağlanır mı?

İsterseniz yağlı güreşten birkaç da güzel haber verelim.

Yağlı güreşin ayrı bir federasyon olması için çalışmalar devam ediyor. Yağlı güreş, Kırkpınar sevdalılarından destek ve spordan sorumlu Devlet Bakanı'ndan da sözünü tutmasını bekliyor.

Her şeye rağmen Türkiye'nin dört bir tarafından yağlı güreş âşıkları, pehlivanların Kâbesi dedikleri Kırkpınar'a koşmaya devam ediyor.

Çeyrek finale kadarki baş güreşlere seri başı uygulaması getirildi. Artık iddialı isimler ilk turda birbirlerine düşmüyor.

Ne dersiniz, bu haberler karşısında ağlayalım mı gülelim mi?

2 Temmuz 2000

11- Kırkpınar'a top darbesi!

Olmuyor, olmuyor... Tam, Kırkpınar'da güzel gelişmeler oluyor diye seviniyoruz, ancak bir dahaki sene yaşadıklarımızla bütün ümitlerimiz, mevsimlik çiçekler gibi hemen soluyor.

Osmanlı'dan günümüze ulaşmayı başarabilen geleneğimiz, ebedi güzellikler aynası Kırkpınar'ı kartal gibi, gökyü-

KIRKPINAR

zünün sonsuz maviliklerine kanatlandırmayı bir türlü başaramıyoruz.

Kırkpınar, zaten spor diye futbol aşüftesinden başka güzel tanımayan medyamızda yer bulamıyordu... Bir de Avrupa Futbol Şampiyonası finalleriyle aynı tarihe denk gelince, medya hatır için dahi Kırkpınar'dan bahsetmez oldu! Medyamız ve insanlarımız topla yatar, topla kalkarken Kırkpınar'ın lafı mı olur? Varsa yoksa Hollanda'nın kaçırdığı penaltılar, Alpay'ın gördüğü kırmızı kart, Arif'in filelerle buluşturamadığı meşin yuvarlak...

İnsanları meşgul etmek için "3F" formülünü (Futbol, Fiesta: Eğlence, Femin: Kadın) ortaya atanlar, maksatlarına yalnızca futbolla ulaşır oldular.

Sen neymişsin be futbol cambazı? Biz cambazla meşgulken çok şeyimizi götürüyorlar ancak ruhumuz bile duymuyor, kılız dahi kıpırdamıyor.

Meşin yuvarlak, beyinleri ve gönülleri fena çarptı ve kafalarımız futbol topuna döndü. Futboldan başka şey düşünemez, futboldan başka şey göremez oldu. Bu satırları, oturup ağlamak için yazmıyorum, durum tespiti yapıyorum. Ağlamak çare değil. Çözüm üretmeden yalnızca ağlamak, kolaycılığın en kötüsü?

Peki çare? Karınca kararınca... Hac yolundaki karıncanın "Sen bu yürüyüşle Kâbe'ye nasıl varırsın?" çokbilmişliğine verdiği "Kâbe'ye ulaşamazsam da hiç olmazsa bu yolda ölürüm" cevabı gibi, biz de karınca kararınca bu yolda yürümeye devam ediyoruz.

Gerçi çok zayıf da olsa ufukta bir ışık var, çare gözüküyor gibi... Tesadüfen yolu Kırkpınar'a düşen Fransız Jean Pierre'i, Amerikalı Donald Miller'i Kırkpınar'a çeken esrarı bir çözebilirsek Kırkpınar'ı da doru atlar gibi saha kaldıracabiliriz gibime geliyor.

Bizim medyamızın Kırkpınar'la barışmayacağı ve onu görmezlikten gelmeye devam edeceği kesinleşti! O zaman Batı medyasını Kırkpınar'a çekmenin yollarını bulmalıyız. Bakarsınız, Doğu'dan geldiği için iltifat etmeyenler, ışık Batı'dan yansıdığı anda ilgilenmek zorunda kalırlar.

HALİL DELİCE

Bir an önce Kırkpınar'ı ve yağlı güreşi ülke sınırları dışına çıkarmalıyız ve Kırkpınar'a Osmanlı ufkunu açmalı, yağlıyı da milletlerarası yapmalıyız.

Kırkpınar'a Osmanlı ufku nedir? Kırkpınar'ı asli sınırlarına kavuşturmak. Yunanistan, Bulgaristan, Makedonya gibi eski Osmanlı ülkelerinde yaşayan Türkler ve Müslümanlar, Kırkpınar'a katılabilmeli... Bu şekilde, Kırkpınar şampiyonları da devletin verdiği ödüllerden faydalanabilme imkânına kavuşacaklar.

Ayrıca da Kırkpınar sonrası yağlı güreşin çok sevildiği ve turizm merkezi Antalya'da milletlerarası Yağlı Güreş Turnuvası düzenlenmeli... Buna her millettten isteyen herkes katılabilmeli. Peki bütün bunlar nasıl olacak? Her şeyden önce müstakil Yağlı Güreş Federasyonu kurularak...

Vatanı kurtarmaktan günümüze pek dönemedik galiba... Bu satırları yazdığımızda Kırkpınar şampiyonu belli olmamıştı... Eğer istenilmeyen bir durum ve bir sakatlık olmazsa Ahmet Taşçı yine şampiyonluğa ulaşır; çok çalışmanın, işini ciddiye almanın ve çok sevmenin karşılığı olarak.

Bir dahaki Kırkpınar'da buluşmak ümidiyle...

3 Temmuz 2000

12- Açmaz oldu Kırkpınar'ın gülleri

Türk ordusu, seferlerine hep cuma günü çıkardı ve büyük meydan savaşları hep cuma günleri yapılırdı...

Sahip bulunulan güzelliklerin savunulması için maddi ve manevi olarak güçlü olmayı misalleştiren ve Türkoğlu'nun Avrupa'yı vatan edinişi sırasında doğan Kırkpınar da cuma günü, okunan dualar ve mevlitler eşliğinde ve Ermejdani'nda küçük pehlivanların "Allah! Allah!" naralarıyla başladı.

Başladı, ancak hem Selimiye hem de Kırkpınar Ermejdani mahzundu.

Nice yıllar oldu boynu bükük kalalı. Kırkpınar'ın bayrağımızdaki ay yıldız rengini veren beyaz gülleri açmaz ola-

KIRKPINAR

lı... Bilebilen kaç kişi var? Bayrağımızın al rengini şehitlerin kanından, beyazını da güllerden aldığını?

Kaç kişi farkında, şehitliğin ebedi güzellikler için en kıymetli varlığının feda, gülün de ebedi güzelliklerin dünyamızdaki habercisi olduğunun?

İşte Kırkpınar gülleri, Kırkpınar Ermeydanı'nda ve güzelim memleketimizin güzelim köşelerinde açmaz olalı, milletimiz öksüz milletimiz kızılmasız kaldı!

İçerde ve dışarıda çok çeşitli sıkıntılarla bunaldığımız, artık yeter diye isyan ettiğimiz bu günlerde milletimiz, kendisini kızılmalara götüreceK Kırkpınar güllerinin açılmasını beklemekte.

Nedir Kırkpınar gülleri? Kırkpınar gülleri, yalnızca Kırkpınar'dan Kırkpınar'a er meydanında açardı... Ve milletimizi nice bin güzelliğe götürmüş, ordusu önünde "Üstümdeki bu beyaz gömlek kefenimdir, ölürsem beni bununla gömün!" diyen Alpaslan'ı, Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan şehitler Ali ile Selim'i, Türk'e Anadolu'yu ve Avrupa'yı vatan kılan, insanlığın o güne kadar tanımadığı nice bin güzellikle tanıştıran ve Türk oğlunu şereften şerefe koşturan alperenleri temsil ederdi...

Bir zamanlar pehlivanlar, güreşten önce tâ ayaklarına kadar uzanan beyaz gömlek giyerlerdi. işte bu gömlek, Kırkpınar gülüydü...

Bu gömlek, Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan şehitleri, alperenleri, beyaz gömlekle ordusunun karşısına çıkan Alpaslan'ı temsil ederdi... Ve pehlivanların kispetlerini giyerlerken avret yerlerinin gözükmemesini sağlardı... Onlar, Kırkpınar gülleri beyaz gömlekler içinde gezerlerken, seyirciler de "Alpaslan'ın ve şehitlerin kabirlerinden kalkıp aralarında gezdiği" rahmani rüyasını görür ve nice bin güzelliğe vesile o efsaneyi yaşar gibi olurlardı.

Şimdiyse pehlivanlar, her şeyleri açıkta giyiniyorlar! Seyirciler mi? İşte onlar hâlâ o rüyaların ve efsanelerin özlemindeler. Bir gün tekrar o rüyayı göreceklerine ve alperenlerin geri döneceklerine inanıyorlar.

HALİL DELİCE

Kırkpınar gülleri yine açsın ve bu güllerin temsil ettiği millî şuur tekrar gönüllerimize ve beynimize yerleşsin diyoruz. yerleşsin ki ekonomi, kültür, siyaset ve demokrasi-
de boynu bükük gezdiğimiz günler son bulsun.

30 Haziran 2001

13- Felç olmak mı felç etmek mi?

Osmanlı sultanlarından Birinci Abdülhamit Han'a, Karadeniz'in kuzeyindeki Özü Kalesi'nin düştüğü ve on binlerce kadın çocuk Türk'ün öldürüldüğü haberi gelir. Abdülhamit Han o kadar üzülür ki canından, malından, ırzının korunmasından mesul bulunduğu insanların uğradığı zulüm karşısında o kadar utanır ki, kahrından anında felç olur!

Tarihçi Yılmaz Öztuna, müthiş bir tespit yaparak "İnsanlar isteyerek intihar edebilir, kahramanca binlerce kişiye karşı koyabilir, bilerek ölüme gidebilir, ancak kimse isteyerek, iradi olarak felç olamaz. Kahrından felç olabilmek için binlerce yılda gelişen millî şuur, millî vicdan gerekir. Kahrından felç olmak, yalnızca Türk milletine mahsustur. Çünkü daha 600'lü yıllarda yazılan Göktürk Kitabeleri'nde Bilge Kağan 'ey Türk milleti!' demektedir. Hem de sözde millet fikrinin oluştuğu söylenen 1789 Fransız İhtilali'nden tam 1300 sene önce" demektedir.

Bir gün Peygamber Efendimiz (aleyhisselam) arkadaşlarıyla otururken yeni Müslüman olmuş biri gelir ve "Ben cahillik zamanımda günah işlerken yüce Rabbimiz beni görüyor muydu?" diye sorar. Efendimiz "görüyordu" deyince, o kimse, bir ah çeker ve utancından vefat eder.

Kırkpınar'ı seviyoruz, Kırkpınar'a gönül verdim diyenler, yaptığı çirkin hareketlerle başkasını felç etmez; ben çalışmadım, gayret etmedim, bana düşeni yapmadım, diyerek felç olur, utancından vefat etmezse bile ağlar. Karşındakileri, verdiği acılarla değil ulaştığı başarılarla, gayretleriyle sevinçten ağlatır. Medya, hükümet ve devlet, Kırkpınar

KIRKPINAR

nar'a; tarihî güzelliklerimize önem vermiyor diye ağlamak, bahaneler arkasına saklanmaz, üzerine düşeni yapar ve hesabı kendisiyle olur. Ben, Kırkpınar'ı, Türk kültürünü seven güreşçi, seyirci, idareci olarak ne

yaptım diye düşünmeli, kahrımızdan felç olamazsak bile hiç olmazsa utancımızdan ağlamalıyız!

Güreşçiysek "Ahmet Taşçı artık meydanı bize bırakmalı" dememeli, güreşimiz gayretimizle onu er meydanından kaçırmalıyız. Eğer Ahmet Taşçı'ysak, başarı makam büyüdükçe, mesuliyetin de büyüdüğünü bilmeli, insanları felç etmekten, kahrımızdan felç olma yüceliğine erişmeye çalışmalıyız! Bilmeliyiz ki Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan alperenler, verdikleri sıkıntılarla insanları felç eden değil kahrından felç olan, utancından ölen, inanılması imkânsız başarılarla imza atma gibi maddi ve manevi güce sahip insanlardı.

Eğer bugün Kırkpınar'ı, devletimizi, milletimizi seviyoruz diyen bizler, hakikaten o alperenlerin mirasçısı olabilseydik devletimiz ve milletimiz de çoktan Avrupalı,

Kırkpınar'a da bütün dünya sevdalı olurdu.

1 Temmuz 2001

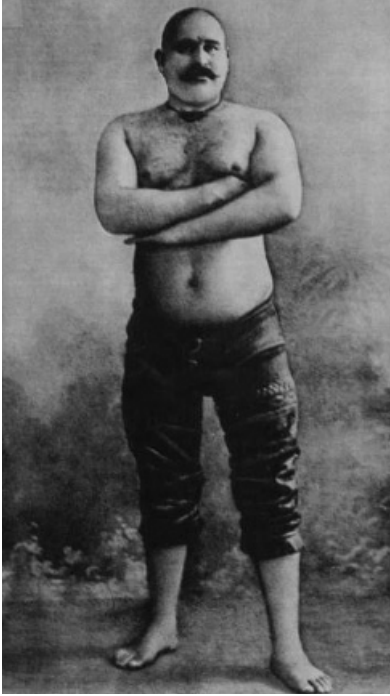
14- Bir bayrak rüzgâr bekliyor

640. Kırkpınar, çeşitli ümitler, vaatler ve beklentilerle geride kaldı.

Kırkpınar Ermeydanı, doğmasına vesile olan alperenlerin mirasçısını, güç büyüdükçe mesuliyetin de büyüdüğünü, güzellikleri Hak'tan bir emanet, çirkinlikleri kendinden bilen yiğitlerini...

Kırmızısını şehitlerin al kanından, beyazını gülden alan bayrakların en güzeli ay yıldızlı bayrak, Kırkpınar'dan esip oradan Türkiye'ye, boynu bükük evladı fâtihan yadigârlarının yaşadığı Makedonya, Bulgaristan, Kosova, Yunanistan ve diğer Rumeli topraklarına, sahipsiz bütün Türk top-

HALİL DELİCE

Kırkpınar seyircileri Adalı Halil gibi, Kırkpınar'ın hakkını verecek güreşçi bekliyor.

raklarına, İslam diyarlarına ulaşacak, bunalan gönüllere sevinçlerin en güzelini yaşatacak rüzgârı...

Plevne'de, Kurtuluş Harbi'nde, Çanakkale'de kendinden liderle zaferlerin en anlamlısını kazanan, lidersiz kaldığı Balkan Harbi'nde bozgunların en yüz kızartıcısını yaşayan, son zamanlarda içeriden ve dışarıdan gelen binlerce dertle ne yapacağını, kime inanacağını, doğru ile yanlış karıştıran bir millet, kendisini yine zaferden zafere koşturacak, demokrasinin, insan haklarının, maddi manevi

refahın en güzeline kavuşturacak liderlerini, Alişlerini...

Osmanlı tarihinin aynası, Kırkpınar'a, şehitlere, evliyalara mekan olan Edirne, boynu büküklükten kurtulacağı günleri, yıldızların minarelerine alem; meleklerin cemaat olduğu Selimiye, taşıdığı manayı anlayacak ve saflarını dolduracak cemaatini...

Kırkpınar'ın nice yüzbin güzelliğinden yalnızca göze ve kulağa hitap eden güzelliklerine tutulan ve isim veremedikleri cazibesine kapılan, 6 yıldır Kırkpınar'a gelen Amerikalı Donald Miller, 11 yıldır Kırkpınar'a koşan Fransız Jean Pierre ve milyonlarca Batılı, kendilerine Kırkpınar'ın hakikatini anlatacak gönül erlerini, alperenleri...

Günümüz Kırkpınar'ında inanılması zoru başaran, Kırkpınar'da zirveye tırmanmak için gece gündüz çalışan Ah-

KIRKPINAR

met Taşçı; başarısıyla iftihar eden, kendisini yuhalamayıp alkışlayacak, bağırlarına basacak seyirciyi...

Kırkpınar'da şampiyon olma hayâleriyle yaşayan ancak bunun için yeteri kadar çalışmayan güreşçiler, Kırkpınar'da zirveye çıkacakları günleri...

Senelerdir, Kırkpınar'ın hakikatini, manasını anlatmaya çalışan Halil Delice de gönül ve beyninin hakikatin ışığıyla aydınlanmasını...

Güzel yurdumuzun dört bir tarafından gelen seyirciler, Mümin Hoca, Koca Yusuf, Aliço, Adalı Halil, Kurtdereli, Tekirdağlı Hüseyin, Ahmet Taşçı gibi güreşçileri...

Ve... Kırkpınar, kendisini sevdiğini söyleyen seyirciden, güreşçiden, idareciden ve de kalem ehlinde daha fazla gayret, daha fazla çalışma; ağlamak yerine çözüm üretme, başkalarını kahırdan felç etmeyip kendisi utancından felç olan sevdalılarını BEKLİYOR!

2 Temmuz 2001

15- Kırkpınar, filler ve körler

Efendim, körleri bir filin başına götürmüşler ve hepsi de filin bir tarafından tutmuş ve körlere; filin neye benzediği sorulmuş?.. Filin ayağından tutan onu mermer sütuna, hortumundan yakalayan boğa yılanına ve kuyruğunu ele geçiren de ineğe benzediğini söylemiş!

Nedense gerçeğe ulaşmak çabamız, körlerinkinden farklı değil, ufak bir parçaya bakarak bütün hakkında karar veriyoruz; hem de çok acele ve düşünme gereği duymadan...

Gazi Üniversitesi Spor Meslek Yüksekokulu Öğretim Üyesi Prof. Dr. Özbay Güven'in, yağlı güreş ve Kırkpınar konusundaki söyledikleri tam fil ve körler hikâyesine benzedi!

Bir kısmımız hocanın sözlerini, anlamak istediği gibi anladı, bir kısmımız da dam sözünden samanlık manası çıkardı!

Güven, 'yağlı güreş Yunan işidir' demiyor, 'yağlanma Yunanlılardan alınmıştır' diyor. Bu, doğru olabilir... Çün-

HALİL DELİCE

kü Türkler, Avrupa'ya geçmezden önce yağlı güreş yapmıyorlardı... Yağlanmanın Yunanlılardan alınmasından gocunacak ne var? Ecdadımız, güzel olanı Yunanlı'da da Çinlide de olsa çekinmeden al-

mış, kültürümüzle yoğurarak medeniyetlerin en insanisini kurmuş.

Bizim asıl güreşimiz karakucaktır ve bu da yağsızdır. Türkler, Rumeli'ne, Avrupa'ya geçince karakucak güreşini yağlı yapmaya başlamışlar ve böylece de yağlı güreş ortaya çıkmıştır. Karakucak, yağlı güreşin aslıdır... Boylar, giyim, dua hepsi karakucakta olduğu gibidir. Yağlanma işini Yunanistan'dan almaktan niçin gocunalım? Sonra yağlı güreşe Yunanistan'ın sahip çıkması diye bir durum yok. Hocanın söylediği, yalnızca yağlanma ile ilgili...

Güreşten önce ve sonra vücuda sürülen zeytinyağının, vücut için son derece faydalı olduğu bugün ilmen ispatlanmıştır. Yağlanma, hem güreşin sıhhi, hem de ustalık ve denge ön planda olarak yapılmasına sebebiyet vermektedir.

Ama biz, değerlerimize bu kadar yabancı ve fili tutan körler gibi olursak Hacivat ve Karagöz'den sonra yağlı güreşimize de Yunanistan sahip çıkar!

Kırkpınar'ın doğmasına sebep olan şehitlere gelince; bu konuyu çok seneler önce yazmış, "İki akıncının birbirlerine üstünlük sağlamak isterken öldüklerini kabul etmek, onların şehit değil birbirlerinin katili olarak bilmek olur!" demiş ve "Savaşa hazırlık için güreşirken ölürlerse şehit kabul edilirler" şeklinde açıklama getirmiştin.

Eğer söylediye Güven Bey'in "40 kişinin şehit olduğu söyleniyor" şeklindeki sözleri yanlıştır. Efsanelerde kırk kişinin değil, iki kişinin; Selim ve Ali isimli alperenlerin şehit olduğu söylenmektedir.

KIRKPINAR

Selim ve Ali isimleri de hayali değildir ve kabirleri de vardır. Ancak şu anda Yunanistan'da kalan eski Kırkpınar meydanıyla ilgili olarak 1901 tarihli Edirne Salnamesi'nde, Kırkpınar meydanındaki Ali ve Selim'in mezarından bahsedilmektedir. Fakat ne yazık ki burası 1913 yılından beri bizim elimizde değildir!

Kırkpınar, efsanedir ama gerçeklerden çok daha gerçek bir efsane... Tarihi, coğrafi ve kültürel gerçeklerle bu kadar uyum içinde olan başka efsane yoktur! En önemlisi de millî vicdanımız, bu efsaneyi gerçeklerin en gerçeği olarak kabul etmiştir, başka delile ne hacet!

5 Haziran 2002

16- Kırkpınar'da tehlike çanları!

16 yıllık Kırkpınar izleyiciliğimde hakemlerin, siyasilerin, tek tek güreşçilerin yuhalandığına şahit oldum. Ancak birbirleriyle güreşen iki başpehlivanın, bütün seyirciler tarafından aynı anda yuhalanmasıyla ilk defa karşılaştım!

Final güreşen iki başpehlivanın, seyirci tarafından yuhalanmasının ne demek olduğunu, ancak Kırkpınar'a devam edenler bilir?

Baş güreşler, Kırkpınar'ın her şeyidir. Baş güreşler başlayınca bütün Kırkpınar alanını bir heyecan dalgası kaplar ve nefesler tutulur.

Ama bu sene olanlar oldu ve baş güreşçiler yuhalandı! Neden mi? Pasif güreşmekten...

Baş güreşlerin çoğunda güreşçiler, normal süre 40 dakikada birbirlerine üstünlük sağlayamadı, daha doğrusu sağlamak için fazla gayret etmedi. Niçin gayret etsinler? Nasıl olsa altın puan uygulaması vardı... Uzatmada kendilerini biraz sıkır ve altın puanı alıp galip gelirlerdi.

Bu sene güreşçilerin bu şekilde düşünmeleriyle baş güreşler son derece sıkıcı geçti!

HALİL DELİCE

Kırkpınar seyircisi, itiş kakışa dönüşen baş güreşlerden bıktı. Taşçı'nın ilk on yılındaki paça kazıklı kıran kırana güreşlerini özleyiyor.

Savaş Yıldırım ve Hasan Tuna'nın final güreşinde, koca 40 dakikada tek bir oyun yapılmadı, her iki güreşçinin yalnızca ayakları çimlere dokundu; başka hiçbir organları o güzelim çimlere dokunmayı başaramadı ve çimlere olan hasretini gideremedi. Durum böyle olunca arkasından yuhlar da geldi. Ve normal süre 40 dakika, itiş kakışla bitip sıra altın puana gelince hareket başladı ve birkaç dakika içinde güreşçilerden birinin altın puan almasıyla güreş bitti. 43 dakikalık sürede ancak

bir dakika güreş yapıldı ve seyirci de haklı olarak pehlivanları yuhladı!

Seyirciler, Ahmet Taşçı'nın 1990-2000 yılları arasında çıkardığı güreşleri özleyiyor...

Altın puan uygulaması mutlaka kaldırılmalı... Güreşçiler, 40 dakikalık sürede güreşmeyip bütün güç ve enerjilerini altın puana saklıyor! Böylece 40 dakika itiş kakışla geçiyor ve Kırkpınar'ın seyir zevki ölüyor, buna acil çare bulunmalı...

Çare ne? Altın puan ve 40 dakika artı zaman uygulaması kalkmalı ve 40 dakika için mutlaka yeniş olmalı... Güreşe girmeyen pehlivanların gerekirse ikisi de diskalifiye edilmeli. Baş güreşlerde minder güreşinde olduğu gibi puan sistemi getirilmeli, önce yenişler teşvik edilmeli ve rakiplerini güzel oyunlarla yenenler ödüllendirilmeli...

Bütün bunlar yalnızca bir teklif... Mutlaka değişik teklifler olacaktır, olmalı da... Ama bu söylediklerimiz mutlaka

KIRKPINAR

tartışılmalı; baş güreşler, karşılıklı itişmeden kurtarılıp zevk ve heyecanla seyredilir hâle getirilmeli.

Altın puan, ne yazık ki Kırkpınar'a altın getirmedi, Kırkpınar'ın tenekeye dönme tehlikesini getirdi ve pehlivanların güreş tarzını değiştirmesine, 40 dakika boyunca güreşe girmeyip itişip kakışmalarına sebep oldu! Eski şampiyonlara yaramadı ve Cengiz Elbeye, Vedat Ergin, Ahmet Taşçı ve son finalist Hasan Tuna hep altın puanla gitti.

Tekliflerimiz, tartışmaya açık... Fakat tartışmaya açık olmayan bir şey var ki o da bu utanç verici duruma bir çözüm bulma gereği!

Buradan kendisi de Kırkpınar'da olan ve durumu yakından gören Güreş Federasyonu Başkanı Osman Şansal'a seslenerek Kırkpınar'ın geleceği için başpehlivanların güreşlerinin seyredilir olmasının çaresini bulmalıyız diyoruz. Bunu söylemekle Kırkpınar sevdalılarının haklı şikâyetlerini dile getiriyoruz.

7 Temmuz 2002

17- Ağalar yolunacak kaz mı?

Kırkpınar'a devamlı magazin gözüyle bakanlar, Kırkpınar'ı, eşcinseller, doping ve kazık oyunuyla gündeme getirenler de bu sebeple Kırkpınar'dan bahseder olmuşlardı. Kıyafeti, duruşu, sözleri, medyada yer bulmuştu.

Ancak nazara mı geldi ne?

Ne zamanki ağalık için taahhüt ettiği parayı gününde yatıramadı hemen ismi "züğürt ağa"ya çıktı! Hemen de zirveden indirildi!

642. Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri Hanım ağası Zübeyde Kavraz, ağalık bedeli olan 85 milyar lirayı, nakit yerine zamana yayarak ödemek istedi.

Ancak Edirne Belediyesi bunu da kabul etmedi ve Zübeyde Hanım'ın ağalığını düşürdü!

Düşen yalnızca Zübeyde Hanım'ın ağalığı mıydı yoksa

HALİL DELİCE

Kırkpınar'ın temel taşlarından biri daha mı?

Meseleye, sıhhatli yaklaşabilmek için tarihte ağalık geleneği nasıldı ve bugün nasıl ona bir bakmak lazım?

Çok değil 50 yıl öncesine kadar, parayı basan değil ağalığa layık olan ağa seçilirdi... Kim tarafından mı? Kırkpınar'ın son gününde, hazır bulunan eşraf; itibarlı, hatırlı ve Kırkpınar'ın manevi yönünü iyi bilen kimselerce...

Yani bugün olduğu gibi "parayı veren düdüğü çalmıyordu!" Ağalığa, Kırkpınar'ın şanına uygun olan kişi ağa seçiliyordu...

Açık arttırma falan da olmazdı... Güreşlerin sonunda orada hazır bulunan eşrafça ağa olması kararlaştırılan zenginlerden birinin önüne koç bırakılırdı ve böylece de ağa seçilmiş olurdu...

O günlerde televizyonlar olmadığı için de kimse reklam yapmak için ağalığa soyunmazdı.

Kimi mi seçerlerdi? "En az sekiz kızanı, bahçesinde kovanı ve üç beş altını" olanı ve de cömerdi. Niçin sekiz kızanı olanı? Misafirine hizmette kusur edilmesin diye...

Peki, bugün olduğu gibi bütün yük ağanın omuzlarında mı kalırdı? Hayır, kesinlikle hayır... Kırkpınar'a gelen davetliler ağa tarafından davul zurnayla karşılanır ve ağa çadırına götürülürdü. Çadıra götürülen misafirler de karınca kararınca getirdikleri altını, ağanın oturduğu postun altına bırakırlardı... Bir kısmı da nakit yerine at, boğa, düve, sığır, koç, keçi gibi dereceye giren pehlivanlara ödül olarak verilen hayvanları getirip ağa çadırının önündeki ağaçlara bağlarılardı.

Böylece de ağanın yükü paylaşıldı...

Bugünkü uygulamaya gelince... Pek söylemeye dilim varmıyor ama söylemeliyim!

Bugünkü uygulamada, ağa tam bir yolunacak kaz gibi görülmektedir...

Pehlivanından gazetecesine, belediyesinden federasyonuna ve seyircisinden misafirine... Hepsi ama hepsi, ağadan bir şeyler koparmak derdinde... Kimse ağaya yardım

KIRKPINAR

etme çabasında değil?

Bir gün rahmetli Hüseyin Şahin, gazeteye gelmişti ve ona, Atıf Kahraman'ın kuşe kâğıda basılmış 750 sayfalık "Osmanlılarda Spor" kitabını hediye ettim ve "Ağam, bugüne kadar herkes senden bir şeyler aldı. Hiç olmazsa bir kişi olsun almayı versin!" dedim. Ağa, acı acı güldü ve "Çok doğru söylüyorsun, bu ağalık uğruna bütün malım mülküm gitti!" şeklinde acı gerçeği dile getirmişti.

Kırkpınar'da dört yıl üst üste ağalık yaparak cumhuriyet döneminin rekorunu kıran Hüseyin Şahin, hep kendisinin yolunacak kaz gibi görülmesinden şikâyet etti!

Ağaları yolunacak kaz gibi görmeyelim... Ağalığı, Kırkpınar geleneği içindeki gerçek yerine oturtalım.

10 Şubat 2003

18- Yağlı güreş kimin?

Hadiseler karşısındaki tepkimizi anlatmak çok zor. En kolay işleri dahi içinden çıkılmaz hâle getirmede, lehimize hadiseleri, tez zamanda aleyhimize çevirmede üstümüze yok.

Deve kuşunun saklanmak için başını kuma gömdüğü tartışmalı... Bilim adamları; bunu kabul etmek, deve kuşuna hakarettir diyorlar!

Deve kuşunu bilmem ama bizim, saklanmak ve gerçeklerden kaçmak için başımızı kuma gömdüğümüz kesin! Gözlerimizi gerçeklere kapayıp karanlıkta kaldığımızda başkalarını da görmüyor zannediyoruz?

HALİL DELİCE

Güreş Federasyonu Başkanı Sayın Osman Şansal "Yağlı güreşi, olimpiik gösteri güreşleri arasına sokacağız" demiş ve ilk adım için İstanbul'da FILA Başkanının hazır bulunduğu şampiyonada yağlı güreşçilere gösteri güreşi yaptırmıştı...

Geçen günlerde Yağlı Güreşten Sorumlu As Başkan Mehmet Ayan'ın sözlerini okuyunca şaşırđım. Ayan, ajansa yaptığı açıklamada: "Yunanlılar, 2004 Olimpiyatları tanıtım çalışmalarında yağlı güreş yaptırmak için bizden pehlivan istedi. Biz de reddettik... Yunanlı, yağlı güreşe sahip çıkmak istiyor, biz buna alet olamayız!"

Sevgili Mehmet Ayan'ın bu söylediklerinin; kuma başını gömmekten farkının bulunmadığı ayan beyan meydanda...

Yağlı güreşe, milletlerarası arenada mutlaka birileri sahip çıkacak, tıpkı Hacivat-Karagöz'e, yoğurt ve ayranımıza çıktıkları gibi...

Reddederek neyi hallettik? Yunanlı, yine yağlı güreşle uzaktan yakından ilgisi olmayan birilerini yağlı güreşçi diye ortaya çıkaracak ve yağlı güreş budur; eski Yunanlılardan kalmış ve Türkler bunu bizden çalmıştır diyecek!

Biz de, 'ooo, olmaz! Yağlı güreş bizindir' diye kahramanlık nutukları atacak ve mangalda kül bırakmayacağız. Ancak meydanı da Yunanlılara bırakacağız.

Yunanlıları reddetmek yerine iş birliğine gitsek ve tanıtımı birlikte yapsaydık fena mı olurdu?

Yahu koca Federasyon, ABD'li Proteston Papaz Donald Miller ve eti budu belli bu garip Halil Delice'nin yaptığını yapamıyor!

1996'da tesadüfen yolu Kırkpınar'a düşen ve o yıldan bu yıla aralıksız Kırkpınar'a gelen Miller, her yıl güreşleri kasete çekerek ve Halil Delice'den de aldığı bilgilerle birlikte 200 ülkeye pazarladı ve tanıtımını yaptı.

Biz de İngilizce hazırladığımız tanıtım yazısını, senelerdir Kırkpınar'a gelen yabancı gazetecilere dağıtıyor ve e-mail ile de isteyenlere gönderiyoruz. Ve 14 yıldır ısrarla Kırkpınar'ı yazmaya, onun tarihimiz, geleneğimiz ve kültürel mirasımız içindeki yerini anlatmaya çalışıyoruz.

KIRKPINAR

Elektronik çağda, kabuğumuza kapanıp dünyayı bu kabuktan ibaret saymak ne kadar acı! Başta Batılılar olmak üzere bizim, günümüz insanına söyleyecek çok şeyimiz var...

Yalnızca peşrevdeki manayı ve güzellikleri, Batılı insana anlatsak, inanın ki hayretten tepeleri tavana vurur! Ama her şeyden önce bu söylediklerimizi kendi insanımıza anlatmak zorundayız! En önemlisi de işi bilenlerle zamanın ve zeminin diliyle konuşanlarla yürütmeliyiz.

Yağlı güreş kimin mi? Ona sahip çıkanın ve kıymetini bilenin!..

1 Mayıs 2003

19- Edirne, Kırkpınar, Selimiye, hilal, lale ve kırmızı güller

Dün, günlerden Cuma'ydı. Selimiye Camisi'nde kılınan cuma namazından sonra Kırkpınar Ermeydanı'nda, küçük yiğitlerin "Allah Allah" naralarıyla Türk oğlunun Avrupa'yı vatan tutuş destanı, sahip olduğumuz ebedi güzelliklerin muhafazası için maddi manevi güçlü olmanın misalleştirilmesi olan Kırkpınar, Edirne'de başladı.

Niçin Edirne'de, niçin Kırkpınar'da, niçin Selimiye'de? Ve niçin Cuma günü?

Edirne, Peygamber Efendimizin, "Burası Darunnasırdır (İlahî yardım diyarıdır). Küffar elinde komayın!" dediği... Edirne'yi fetheden alperenlerin "Ya Rabbi bu şehir, Kıyamete kadar Türk ve İslam olarak kalsın! Burada kırklar, alperenler eksik olmasın... Burada öyle bir mabed inşa edilsin ki eşi benzeri olmasın!" şeklinde duada bulunduğu bir kutsal şehirdir.

Bu alperenlerin duası kabul edilmiş olmalı ki Selimiye Camisi burada inşa edildi... Dünden bugüne kırklar, alperenler eksik değil, inşaallah kıyamete kadar da Türk ve İslam olarak kalacak.

Edirne, öyle bir şehir ki Kırkpınar burada doğmuş, Osmanlı en muhteşem günlerini ve en zelil, en acı günlerini,

HALİL DELİCE

93 Harbi faciasını, Balkan Harbi ile Yunan işgali utancını burada yaşamıştır!

Kırkpınar'ın, sahip olunan güzellikleri korumak için maddi manevi güçlü olmak manasını bundan güzel canlandırarak başka şehir yoktur?

Niçin cuma günü?

Türk orduları, Malazgirt'ten Mohaç'a, bütün meydan savaşlarını cuma günü yapmıştır. İşte bu sebepten, barışta savaşa hazırlık demek olan Kırkpınar yağlı güreşleri de cuma günü başlamaktadır. Türk orduları, baharın başlangıcında sefere çıkarlardı... Bunun için Kırkpınar güreşleri de baharın başlangıcı demek olan Hidrellez gününü içine alacak şekilde yapılırdı...

Niçin Selimiye?

Hep düşünmüşümdür; İstanbul varken Mimar Sinan, Selimiye gibi şaheserini niçin Edirne'de inşa etmiştir diye?

Bu düşüncelerle güller arasından Selimiye Camisi'ne girdim. Boynunu bükmüş, gözyaşları içinde Kırkpınar'ın doğuşunu, Kırkpınar'ın doğuşuna vesile olan alperenleri anlatan vaizi dinleyen başpehlivanı görünce niçin Edirne, niçin Selimiye ve niçin Kırkpınar suallerime cevap bulur gibi oldum ve gönlüme, büyük şair Yahya Kemal Beyatlı'nın şu mısraları düştü:

*Ulu mâbed! Seni ancak bu sabâh anlıyorum;
Ben de bir vârisin olmakla bugün mağrûrum;
Bir zaman hendeseden âbide zannettimdi;
Kubben altında bu cumhûra bakarken şimdi,
Senelerden beri rü'yâda görüp özlediğim
Cedlerin mağfîret iklimine girmiş gibiyim.
Dili bir, gönlü bir, îmânı bir insan yığını
Görüyor varlığının bir yere toplandığını...*

Evet, ben de anlar gibi oldum; 40 pencereyi Selimiye kubbesi altında, gözyaşları içinde duaya duran başpehlivanı görünce; Selimiye, Edirne, Kırkpınar gerçeğini ve Kırkpınar'la yaşatılmak istenen ebedi güzellikleri...

KIRKPINAR

Peygamber Efendimizin vasiyetiyle alınan Kırkpınar'a, alperenlere mekânlık eden bir şehre ancak Selimiye gibi bir şaheser cami yaraşır... Alperenler, ancak Selimiye gibi cemaati yedi kitadan gelen, minarelerine gökteki yıldızların ve hilalin alem olduğu bir camide ibadet edebilirlerdi...

Kâinatta, çoktan birliğe gidişi, Yüce Yaradan'a dönüşü ifade eden kubbe; Selimiye Camisi'nde zirveye ulaşmış ve Koca Mimar, bu kubbeye 40 pencere yapmıştır. Niçin kırk pencere? Kırkpınar'a, Kırkpınar'ı doğmasına vesile olan 40 alperene, kırklara (evliyalara) işaret etsin diye...

Mimar Sinan, Selimiye Camisi'ni, ateş çiçekleri demek olan çinilerle süslerken, 99 çeşit lale motifi kullanmış... Niçin lale ve niçin 99 çeşit? Osmanlıcada lale, hilal ve Allah lafızları; iki lam, birer elif ve he'den ibarettir ve her üç kelimenin de ebced hesabıyla harflerinin toplamı 66'dır.

"66'ya bağlamak" deyiminin asıl manası Allah'a tevekkül ve Onun emrettiği sebeplere sarılmaktır. Yoksa bugünkü manasında olduğu gibi sahtekârlık yapmak değildir.

Yüce ecdadımız, Allahü teâlâyâ işaret için lale çiçeğini seçmiştir. Mezar taşlarında, taşlar yere düştüğünde Allah ismi ayaklar altında kalmasın diye Allah'a işaret için lale motifi çizmiştir. İşte yüce Mimar da, Selimiye Camisi'nde Allahü teâlânın 99 ismine hürmeten 99 çeşit lale motifi çizmiş ve minarelerin alemlerinin en tepe noktasına hilali yerleştirmiştir.

Selimiye bahçesinde bin bir çeşit kırmızı güller açmış. Niçin? Gül, iki cihanın efendisi Peygamber Efendimize işaretler. Rengini şehitlerin kanından almıştır. Kırmızı gül, bayrağımızda al renk şehitlerin kanıdır ve Kırkpınar'ı bize yadigâr bırakan ve de şehit olan alperenlerin armağanıdır.

Kırkpınar ve Selimiye niçin Edirne'de, 99 çeşit lale ve 40 pencere muhteşem kubbe niçin Kırkpınar'da? Bu niçinlerin cevabını hiçbir zaman unutmamalı!

Bu doyumsuz güzellikleri bize miras bırakan ecdadın hatıralarına, Kırkpınar'a, Edirne ve Selimiye'ye sahip çıkmalıyız!

28 Haziran 2003

HALİL DELİCE

20- Kırkpınar'a gökten üç elma düştü

Çocukluğumuzda, masallar "Gökten üç elma düştü; biri sevenlere, biri darda kalmışların yardımına koşan yiğit insanlara, biri de bize" diye biterdi...

Hep merak ederdim, gökten niçin altın, mücevher değil de üç elma düştü? Elmayı yersin, geriye yalnızca sapı ve çöptü kalır diye düşünürdüm.

Daha sonra "Kızıl elma" diye bir şey işittim. Türk akıncıları, alperenler "Kızıl elmaya kızıl elmaya!" diye kimselerin bilmediği bir hedefe koşarlarmış...

Ömer Seyfettin'in doyumsuz üslubuyla anlattığına göre, bir sefer esnasında bütün asker, "Kızıl elmaya kızıl elmaya!" diye bağıryormuş... Kanuni Sultan Süleyman da merak etmiş ve vezirlerini, paşalarını, komutanlarını toplamış ve sormuş, "Kızıl elma neresi?" diye... Kimisi, Roma, kimisi Viyana, kimisi Paris, kimisi ise Pekin demiş, ancak bu cevaplardan hiçbiri padişahın hoşuna gitmemiş.

Ve "Gidin, dışarıda ilk gördüğünüz yeniçeriye getirin!" demiş. Otağa getirilen yeniçeriye, Kanuni sormuş "Kızıl elma neresi?" diye... Yeniçeri, tereddütsüz cevap vermiş, "Padişahımın fethetmemizi istediği mekân ve başarmamızı istediği hedeftir!" şeklinde... Kanuni, yeniçerinin bu cevabına bayılmış ve "İşte Kızıl elmanın cevabı" budur demiş.

Ömer Seyfettin'den bu hikâyeyi okuduktan sonra elma hakkındaki düşüncelerim biraz daha değişti, ancak yine gökten üç elmanın niçin düştüğünü anlayamadım! Tâ ki o güzel hadiseyi okuyuncaya kadar...

Peygamber Efendimize, hediye olarak bir elma getirilir. Torunları Hazret-i Hasan ve Hüseyin de yanındadır. Elmayı kime vereceğini bilemez. Peygamber Efendimizin tereddüdünü gören bir sahabi "Efendim, güreştirelim ve yenene verelim!" der. Bu cevap, Efendimizin çok hoşuna gider. Ve de güreştirirler. Ancak iki kardeş yenişemezler. Efendimiz, elmayı kime vereceğini bilemez. İkiye bölmeye de kıyamaz.

KIRKPINAR

Bu esnada Cebrail Aleyhisselam, elinde cennet elmasıyla gelir ve Hasan ile Hüseyin efendilerimizin her ikisine de ödül olarak birer elma verilir.

Bu hadiseyi okuduktan sonra gökten niçin üç elmanın düştüğünü çözer gibi oldum.

Demek ki kabiliyeti, ustayı anlamanın, gökten düşen elmayı hak etmenin yolu, güreşi kazanmaktan geçiyordu... Galip kimseler için de en güzel hediye elmaydı...

Kırkpınar'ın doğuşunda ödül, ödüllerin en yükseği ve en yücesiydi; şehitlikti... Daha sonra er meydanlarında güreş tutanlar için de en büyük ödül, er meydanına çıkıp burada alperenlerin hatırasını canlandırmak ve er meydanında güreşir olmaktı...

Gün geldi, galip gelenlere ufak tefek hediyeler verilir oldu... Ama bu zamanda hem hediye verenler hem de alanlar, verilenin gerçek ödül olmadığını, gerçek ödülün şehitlik, er meydanında güreşiyor olmak, başpehlivan olmanın şanına uygun hareket etmek olduğunu bilirlerdi.

Gün geldi, şampiyonluğa ulaşmak, ödül için oldu... Bu zamanda Kırkpınar'ın manasına yakışmayan doping söylentileri de ayyuka ulaştı.

Maksat ödül olunca "ödüle giden her yol mubahtır" denilmeye başlandı.

Marifet, iltifata tabidir. Ancak Kırkpınar'da gerçek ödülün, Kırkpınar'da güreşmek şerefi, Kırkpınar'da alperenlerin hatırasını yaşatmak şerefi, Kırkpınar'ın en büyük ödülünün şehitlik mertebesi, ilk şampiyonların şehitlikle ödüllendirildiği, Peygamber Efendimizin de ödül olarak cennetten gelen elma verdiğini unutmamalı!

Pehlivan kardeşlerimiz, neyi temsil ettiklerini "Pehlivan"ın yiğit, cesur, mert kimse demek olduğunu unutmamaları!

Güreşçi de aynı manaya gelmektedir. Divan-ı Lügati Türk'te, Kaşgarlı Mahmut "Kür, yiğitlik, mertlik, demektir. Kür-eş de yiğitlerin mertlerin eşleşmesi, mücadelesi manasındadır" diye açıklama yapmaktadır.

Kırkpınar'ın ismi, er meydanıdır, mareşal meydanı de-

HALİL DELİCE

ğil... Bu ne demektir? Şanı, şerefi, erlikte, yiğitlikte, doğrulukta, cesarette, ustalıkta arayanların harman olduğu, alpe-renlerin hatırasının yaşatıldığı meydan demektir.

Evet, Kırkpınar'a gökten üç elma düştü, biri Ahmet Taşçı'nın başına... Efsanevi şampiyon, engelleri aşarak son anda yine güreşmeye hak kazandı. Bu onun için en büyük ödül... İyi biliyoruz ki Taşçı, Kırkpınar'da güreşme şerefini, dünyanın tamamı kendisine verilse yine değişmez.

Bir elma da Kırkpınar'da görev yapan cazgırların, hakemlerin ve buraya yurdun dört bir yanından bin bir fedakârlıkla güreş seyretmeye koşan Kırkpınar sevdalılarının başına, özellikle de cazgır Pele Mehmet'in başına düşsün!

Üçüncü elma da şehitliği en büyük ödül görenlerin başına...

29 Haziran 2003

21- Taşçı efsanesi yok edilmeli mi?

Efsaneler, bir milletin, binlerce yılda oluşan millî vicdanın gördüğü rüyalarıdır. Milletleri, büyük hedeflere götüren efsanelerdir. Oğuz Kağan efsanesi olmasaydı, Türkoğlu; Avrupa'yı vatan tutup Selçuklu, Osmanlı İmparatorluk ve medeniyetlerini kurabilir miydi? Attila, Roma kapılarına dayanabilir miydi?

Osman Gazi'nin rüyasında göğsüne ayın girdiği ve bunun üzerine göğsünden bir çınar ağacının çıkarak dünyayı kapladığı efsanesi olmasaydı Osmanlı diye medeniyetlerin en yücesi, inanılmazı kurulur muydu?

Ali ile Selim'in şehit olmasıyla kırk pınarın fışkırdığı, yer yüzüne çıktığı efsanesi olmasaydı insanlığın şahit olduğu en güzel spor "Kırkpınar" doğar mıydı? Efsaneler, binlerce yılda oluşan millî vicdanın gördüğü rüyalarıdır dedik.

İşte bu millî vicdan ki Ahmet Taşçı'yı, kaburga kemiği kırılmasına, zor nefes almasına rağmen "Rakibinden korktu da kaçtı, er meydanını terk etti!" dedirtmemek için en zor-

KIRKPINAR

lu rakibi Hasan Tuna'nın karşısına çıkardı ve pes ettirmeyip sonuna kadar büyük bir acı içinde mücadele ettirdi.

İşte bu düşünceyle Ahmet Taşçı, üç ihtar alarak bu sene Hasan Tuna karşısında yenik sayıldı, o da bunu efendice kabul etti. Ahmet Taşçı güreşi; çalışkanlığı, Kırkpinar sevgisi ve insanlığıyla bir efsanedir. Tıpkı Koca Yusuf, Adalı Halil, Kurtdereli Mehmet, Tekirdağlı Hüseyin gibi... Efsaneler onlarca senede bir gelir ve efsaneler sahip çıkmak gerekir. Çünkü gelenekler ve milletler, efsanelerle yaşar.

İnanıyorum ki Ahmet Taşçı, Kırkpinar'da şampiyon olmayacağını anladığı anda kendisi er meydanından ayrılacaktır. Onu er meydanlarından koparmak için efsaneyi yıkmayalım, küçük oyunlara başvurmayalım! Ahmet Taşçı, hakemlerin ve halkın tepkisinden korkarak en az dört şampiyonluğu kaybetmiştir ama o bunları sineye çekmiş, sahalara küsmemiş çalışmaya devam etmiştir.

Sahalardan ne zaman çekilmesi gerektiğini en iyi bilen Ahmet Taşçı'dır. O bir efsanedir. Kıymetini bilelim, destek olamazsak da hiç olmazsa köstek olmalıyız!

Milletler, efsanelerle yaşar ve efsanelerle de büyük hedeflere yürür. Biz yeni efsaneler doğuramadığımız, güneş gibi gönlümüzü aydınlatmaya çalışanlara sahip çıkmadığımız için bugünkü hâldeyiz!

Gençlerimiz, efsane diye insanlıktan nasibini almamışların peşinde koşmakta, kısa yoldan zengin ve kısa yoldan şöhret olmanın kavgasını yapmakta; insan olmanın, adam olmanın değil?

Çocuklarımız, kahraman olarak Harry Potter'ları, Yüzüklerin Efendisi'ni seçmekte ve dünyanın kurtuluşunu Matrix'lerde görmekte...

Taşçılar kolay yetişmez ve hele hele efsaneler, insanlık ufku kolay doğmaz.

Efsanelerin kıymetini bilelim ve büyük hedeflere koşmak için nice nice efsaneler görelim!

30 Haziran 2003

HALİL DELİCE

22- Yıldırım düştü, Şimşek çaktı

Artık bizim için âdetten oldu "Bir Kırkpınar daha geride kaldı, acı-tatlı hatıralarıyla" demek... Gazetede ki arkadaşlar "Yahu Halil Aga, Kırkpınar'la ilgili bu kadar şeyi nereden bulursun? Yediğin Kırkpınar, içtiğin Kırkpınar!" diye takılır oldular. Hayata ve gerçeğe insanlar çeşitli pencerelerden bakarlar. Bu pencere kimisi için kadın, kimisi için para, kimisi için futbol, kimisi için müzik, kimisi için de mevkidir. Pencereler sayısızdır. Biz de bizim gerçeklerimize Kırkpınar penceresinden bakmaya gayret ediyoruz

Kırkpınar'la ilgili yazılarımızda, olmayan bir şeyi yazıyor değiliz, yalnızca var olanları yorumluyoruz. Meselelere, efsanelerin en güzelini, en anlamlısını doğuran millî vicdanın gözüyle bakmaya çalışıyoruz.

Gelelim 642. Kırkpınar'a... 642. Kırkpınar'a "Yıldırım düştü!" Dopingli olduğu gerekçesiyle şampiyonluğu elinden alınan Savaş isimli Yıldırım'ın tahribatı bütün cephesiyle Kırkpınar'da hissediliyordu...

Kırkpınar'da "Kenan" isimli bir Şimşek çaktı ki ışığıyla bütün gözleri kamaştırdı. Ancak, bazıları, Şimşek'in başarısı karşısında tebrik etmek yerine, Kırkpınar geleneğine hiç yakışmayan bir yola başvurdular ve Şimşek'i dopingle suçladılar! Zaten doping dolayısıyla iki büyük yara alan Kırkpınar'ı, doping sözleriyle bir daha derinden yaraladılar!

İftira çok çirkindir. Özellikle de Kırkpınar'da yapılanı... Kenan'dan doping numunesi alındı. Neticeyi beklemek yerine ortada hiçbir delil yokken doping suçlaması niçin yapıldı? Hırs, haset insanın gözünü ve gönlünü bu kadar da mı kör ediyor?

Bu sene kule hakem heyetini, ihtarlardaki cesareti dolayısıyla tebrik ediyoruz. Bu cesaret sebebiyle güreşler biraz daha hareketlendi. Özellikle de puanlama güreşleri çok hareketli geçti. Ancak ihtarlar biraz daha çalıştırılarak güreşlerin normal sürede bitmesi sağlanabilir, hatta baş güreşler

KIRKPINAR

için normal sürede de puanlamaya gidilerek güreşin normal sürede bitmesi temin edilebilir. Çünkü seyircinin bütün dikkati baş güreşlerde... Seyirci bu güreşlerin itiş kakış değil, güreş olmasını istiyor.

Yağlı güreş, minder güreşi içinde kaybolup gidiyor! Mutlaka tekrar ayrı bir federasyon olmalı... Yağlı güreşi dışa açmak istiyoruz, ancak hâlâ enstitüsü, müzesi, bilimsel organları, kispet imalatını gerçekleştirecek atölyeleri yok. Oyunlar, organizasyonlar ve doping ile ilgili çalışmalar başlamadı...

Edirne Belediyesi'ni tebrik ediyoruz. Tribünler elden geçmiş ve soyunma odaları mükemmel yapılmış... Belediye Başkanı Cengiz Varnatopu, o mütevazî hâliyle güzel işler yaptı.

Gelelim tanıtıma... Hâlâ, Batılı gazeteciler Kırkpınar'da yok. Kırkpınar'da hazır olan birkaç yabancı da; yolu tesadüfen oraya düşenler...

ABD'li proteston papaz Donald Miller, yine kamerasıyla Kırkpınar'daydı... Bu yedinci gelişi oldu. Koca Türkiye devletinin yapamadığı tanıtımı Miller, tek başına yapıyor! Onlarca ülkedeki insanlara, internet vasıtasıyla Kırkpınar kasetleri satarak Kırkpınar'ı tanıtıyor, hem de masraflarını çıkarıyor.

Kırkpınar'dan artık iyice ümitliyim. Niçin mi?

Gazeteci ağabeyimiz Ali Sami Alkış da Kırkpınar'daydı... Zor beğenen, güzele kolay kolay güzel demeyen Ali Sami ağabeyimiz, Kırkpınar'a geçer not verdi ve "Seneye yine gelebilirim" dedi.

Daha güzel Kırkpınar ve ülke genelindeki yağlı güreşler için bütün yetkililer ve bu geleneksel sporumuza gönül verenler bir araya gelmeli. Bir an önce ayrı bir federasyon kurulup yukarıda saydığımız eksiklikler giderilmeli...

Çünkü Kırkpınar, bize Osmanlı'dan kalıp fazla bozulmadan günümüze ulaşabilen iki yadigârdan biri... Diğeri de mehter takımı...

Temennimiz, Kırkpınar'a yıldırımlar düşmesin; ufkumuzu aydınlatan nice bin şimşekler çaksın!

1 Temmuz 2003

HALİL DELİCE

23- Vurun aslanlarım vurun!

Helal olsun bre size Kırkpınar'ın aslanları... Cesareti, bilgiyi, ustalığı, mertliği, gücünü hak ve ebedi güzellikler yolunda kullanmayı ifade eden, alperenlerin yadigârı Kırkpınar'ı çok güzel temsil ediyorsunuz.

Hepinizi alnınızdan öperim! Aslanlar, koçlar, yiğitler... O ne yumruklardı öyle, vurduğunuz yerden ses getiriyordunuz. Yumruğunuzu patlattığınız yerden gül değilse bile hiç olmazsa diken bitiyordu... Birbirinizin boğazına sarılarak gülle gibi yumruklar atarak Kırkpınar'ı bize yadigâr bırakan akıncıların, alperenlerin düşmana nasıl dize getirdiğini canlandırıyorlardınız herhâlde...

Yahu sizde hiç utanma sıkılma yok mu? Allah rızası için bir defa olsun neyi temsil ettiğinizi düşünmediniz mi? Bir kere olsun, peşrev esnasında toprağı öpmenin, rakibinin topuğunu ellemenin ne manaya geldiğini, güreş öncesi, kibleye karşı niçin durduğunuzu, niçin dualar, salavat ve Allah Allah sesleriyle güreş meydanına gönderildiğinizi, güreş alanına niçin er meydanı dendiğini hiç merak etmediniz mi?

Yazıklar olsun bre size, hem de milyonlarca yazıklar! Sizin yaptığınız, ekmek yediğiniz tekneyi pislemek değildir de nedir? İhlas Haber Ajansı'ndan bantları isteyin ve birbirinize yumruk atarken suratlarınızın ne hâl aldığını iyice görün!

Hadi neyi temsil ettiğinizi, Kırkpınar'ın ne manaya geldiğini düşünemediniz (zaten bu tarz hareket eden insanlardan bunları düşünmesi beklenemez)! Hiç olmazsa biraz zahmet edip senelerdir Kırkpınar öncesi tam beş gün Türkiye Gazetesi'nde yayınlanan ve Kırkpınar'ın, pehlivanın ne olup olmadığını anlatan yazıları da mı okumadınız?

İşte şimdi kına yakma zamanınız geldi! Kınayı, oyun halalarıyla yakın ama elinize değil! Bugüne kadar Kırkpınar, Türk medyasında yalnızca doping, eşcinseller ve kazık

KIRKPINAR

oyunu ile gündeme gelmişti... Siz çok çok gayret edip insanüstü çaba göstererek bunlara, kaba kuvvet ve kavgayı da eklediniz. Sevinçten göbek atıp yalnızca birbirinizin değil rastladığınız her kişinin suratını dağıtabilirsiniz!

Eğer birazcık Kırkpınar, mertlik, yiğitlik geleneğinden nasiplenmişseniz, çıkar "Biz öyle bir halt ettik ki artık er meydanlarında pehlivan olarak güreşmeye yüzümüz yok! Başta, Kırkpınar'ı bize yadigâr bırakan alperenlerin ruhundan ve bütün Türk milletinden özür dileyerek güreşi bıraktığımızı duyuruyoruz!" dersiniz ve de hiç olmazsa bu hareketinizle bir parça olsun pehlivan olduğunuzu gösterirsiniz!

Sonra da gelir Ahmet Taşçı'ya kızarsınız, hâlâ mı güreşecek diye... Yahu Ahmet Taşçı, meydanları size mi bırakacak? Daha şimdiden kamplara ayrılmış ve birbirinizi yeme kavgasına düşmüşsünüz!

Vurun, vurun ama birbirinize değil... Kafanızı taşlara vurun! Vurun ki kafanızdaki hava boşalsın, boşalsın da yerine bir nebze akıl, bir nebze utanma girsin!

20 Ağustos 2003

24- Pehlivanlara bir çift sözüm var!

Danışıklı güreş, şike bilmeyen gerçek yiğitlerin, minik güreşçilerin, merdane, cansiperane cenkleriyle 643. Kırkpınar güreşleri başladı.

İnsan, onların güreşlerini seyredince keşke hiç büyümeseler de hep böylesine; merdane, candan, bütün varlıklarını ortaya koyarak güreş yapsalar diyor.

Diyor ama olmuyor, küçükler büyüyor. Büyüdükçe de nefsin arzuları, ihtiras, mal, makam sevgisi de büyüyor. İnsanlık, mertlik, yiğitlik, adalet, millî manevi değerlerimize inanç da, nefsin ve egonun bitmez tükenmez istekleri içinde kaybolup gidiyor.

"Yağlı Güreş Müsabaka Yönetmeliğinde Değişiklik Yapıl-

HALİL DELİCE

masına Dair Yönetmelik", Kırkpınar öncesi yayınlandı ve yürürlüğe girdi.

Güreşlerle ilgili bir sürü teknik konuda değişiklik yapıldı. Bunlar ayrı bir yazıya konu olacak şeyler... Ancak birisinden kısaca bahsedeyim! Altın puan, Kırkpınar'ı öldürüyor diye feryat etmiştik. Bu yanlış düzeltilmiş, bundan sonra normal sürede yenilme olmazsa puanlamaya, bunda da mağlubiyet olmazsa altın puana gidilecek.

Efendim, kura çekimi gibi bir sürü teknik konuda yeni düzenlemeye gidilmiş, hayırlı olsun... Bir şeye üzülüyorum. Başlı başına bir destan ve tarih olan peşrev, bir çırpınma, yalnızca hoplayıp zıplama hâline almayla başladı!

Yönetmelikler, kura çekimleri en ince ayrıntıya kadar kurallara bağlanırken, Türk'ün dünya görüşünü; Türkistan'dan Anadolu'ya, oradan da Avrupa'ya akışını, vatan edinişini, insanlık anlayışını, ciltler dolusu kitaplarla anlatılamayacak güzellikleri dile getiren peşrev ile ilgili bir düzenleme getiriyor? Yalnızca peşrev yapılır diyor ama nasıl yapılacağı konusunda tek bir kelime yok!

Peşrev, Kırkpınar güreşleri içinde o kadar önemli bir yere sahiptir ki dünyalar verilse tek bir motifinin kaybolmasına müsaade edilmemeli... Yönetmelikte en geniş şekilde tarif edilmeli ve güreşçilerin tarif edilen şekilde peşrevi mutlaka ve mutlaka güreşten önce yapması sağlanmalıdır.

Ne yazık ki günümüzde güreşçiler peşrev yapmıyor, yapanlar da kaşını gözünü yara yara yapıyor.

Sözümüz pehlivanlardır. Pehlivanlara derken yalnızca güreşenleri kastetmiyorum. Kendini pehlivan hisseden herkesedir. Ecdat, mert ve yiğit kişilere pehlivan derdi... İşte bunun için sözümüz pehlivanlardır, pehlivan olmayana diyeceğimiz yoktur!

Kırkpınar er meydanında, itiş kakış şeklinde güreş yapan, bir defa arkaya dolanarak altın denen ama aslında teneke olan puanla güreş almaya çalışan, birbirine yumruk atan, küfreden, dopingle gündeme gelenlere değildir sözüm!

Sözüm, Kırkpınar'a, Kırkpınar'ın temsil ettiği değerlere

KIRKPINAR

gönülden bağlı olduğunu söyleyip de nasıl davranacağını bilemeyenlerdir?

Hiç düşündünüz mü? Sizler, pehlivanım diyerek er meydanına çıkararak kimleri temsil ettiğinizi, hangi değerleri yaşatmakla mükellef olduğunuzu?

Evet, sizler kimleri temsil ediyorsunuz bu meydanda? Her şey paradır, hak güçlü olanındır, parayı veren düdüğü çalar diyenleri mi?..

Yoksa Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan şehitleri, alperenleri mi?

Alperen kim mi?

Alp; kuvvet, cesaret, fedakârlık, dayanıklılıkta ve her türlü silahları kullanmakta eşsiz, geçilmez yiğit kişi demektir.

Eren ise Allahü teâlâyâ yakın, nefsi isteklerinden vazgeçmiş, İslam ahlakının en güzeline kavuşmuş, başkalarının huzuru ve ebedi saadeti için yaşayan, her hareketiyle âlemlerin efendisi Hazret-i Peygamberimize benzemeye çalışan, evliya ve hakiki insan demektir.

Alplik ve erenliğin bir kişide birleşmesiyle alperen denilen insanlığın zirvesi, gönül ve yüreği kaynaştıran, tarihin yazmaya doyamadığı güneşler doğar. Tıpkı Gazneli Mahmud, Alpaslan, Selahaddin Eyyubi, Osman Gazi, Şehzade Süleyman, Birinci Murad, Fatih Sultan Mehmed, Yavuz Sultan Selim, Şeyh Şamil gibi...

Ne dersiniz, sizler kimi temsil ediyor ve kimin hatırasını yaşıyorsunuz? Hâlinize, güreşinize bakın ve karar verin!

Kırkpınar er meydanı; alperenlerin temsilcisi, mirasçısıyım diyen 21. yüzyıl alperenlerininindir, sahtekârların değil...

İyiler, kötüler kadar cesur ve gayretli olmazsa meydan sahtekârlıklara kalacaktır!

26 Haziran 2004

HALİL DELİCE

25- Kırkpınar'ın 42 atlısı ve 13'ün söyledikleri...

Geleneğimizde ve dinî hayatımızda rakamların önemli yeri vardır. Üçler, yediler, kırklar; gönül erlerine işaret ederler.

Özellikle de Kırkpınar geleneğinde, kırk sayısının işaret ettiği nice bin mana vardır. Kırklar; Yüce Mevlamızın nimetlerinin bütün canlılara gelmesine vesile olan ve kıyamete kadar da varlıkları sürececek kırk gönül erine, evliyaya işaret eder. Kırklardan biri vefat ettiğinde zamanın kutbu tarafından yeni bir kişi seçilir ve böylelikle kırklar, kıyamete kadar yeryüzünden eksik olmazlar.

Özellikle Edirne, "Kırklar"ın uğrak yeridir. Edirne'yi fetheden alperenler, bugün Selimiye Camisi'nin bulunduğu yere geldiklerinde "Ya Rabbi! Burada öyle bir cami inşa edilsin ki yeryüzünde bir eşi benzeri olmasın ve bu diyarda kıyamete kadar evliya kulların; kırklar eksik olmasın ve bu mübarek belde kıyamet kadar Türk ve Müslüman olarak kalsın!" diye dua ederler.

İşaretler, bu duanın kabul olduğunu göstermektedir. Edirne'de her yıl hakiki kırklar olmasa da onların hatırasını yaşatan alperenler, er meydanında güreş tutmakta, Allah Allah nidaları yedi kat göğü aşır arşa ulaşmakta...

Peygamber Efendimize ve Nuh Aleyhisselam'a peygamberlik kırk yaşında gelmiştir. "Kırk"ın günlük hayatımızda çok önemli yeri vardır. Çocuklar kırklanır, kırk adım atılır, kırk lokma yenir, kırk pınardan ve kırk çeşmeden su getirilir.

Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan alperenler kırk kişidir ve güreşirken şehit olan Ali ve Selim'in defnedildikleri yerden Kırk pınar fışkırmıştır.

Günümüzde, o alperenleri hakiki manada temsil edecek pehlivanları, güreşçileri, gönül erlerini bulmakta güçlük çekince, hiç olmazsa sayı ile işi halledelim demiş ve başa güreşen güreşçilerin sayısını kırka çıkarma gayretine düşmü-

KIRKPINAR

şüz... Bu gayrette de o kadar ileri gitmişiz ki duramamış, kırk ikiyi bulmuşuz...

Yediden yetmişe, kadın erkek herkesin güreşçi olduğu ve Osmanlı sınırlarının üç kıtaya yayıldığı bir zamanda Kırkpınar'da güreşenlerin sayısı sekizi geçmezken biz kırklarda bile duramıyoruz.

Osmanlı zamanında ve cumhuriyetin ilk yıllarında başpehlivan sayısı niçin sekizi geçmemiş? Pehlivan mı yoktu? Vardı, hem de istemediğiniz kadar. Ancak başa güreşmenin şartları çok ağırdı.

O zaman teselli, sayıda değil de hakikatte aranırdı... Ve bir gerçek pehlivan, bin yalancı pehlivana eşit sayılırdı.

Bizim geleneğimizde uğursuz sayı yoktur ama uğurlu sayılar çoktur. Sayılardan tek olanı tercih edilirdi...

Hristiyanlarda 13 sayısı, özellikle uğursuz kabul edilir; hatta otellerde 13. kat yoktur ve 13 numaralı oda da bulunmaz!

Buna sebep olarak, Peygamber Efendimizin miladi doğum tarihi olan 571 ve İstanbul'un fetih tarihi olan 1453 tarihini meydana getiren rakamların toplamının 13 olması gösterilir.

Ben buna iki tarih daha ilave etmek istiyorum: Şehzade Süleyman ve kırk alpereni, 13 Haziran 1354'de ($1 + 3 + 5 + 4 = 13$) Avrupa'ya, dolayısıyla Rumeli'ye geçerek tarihin akışını değiştirmişler ve Avrupa'ya dünyayı zindan etmişlerdir. Edirne'nin fetih tarihi kesin değildir. Bir rivayette Edirne 1363 ($1 + 3 + 6 + 3 = 13$) fethedilmiştir ve rakamların toplamı da 13'tür. Bu tarihlere bakarak Avrupalılar, yalnızca 13'ü değil, 1 ve 3 rakamlarını da uğursuz saysalar azdır.

Kırkpınar'ın, bizim ve Avrupalı için neyi ifade ettiğini iyi bilelim, ona ve temsil ettiği manalara sahip çıkalım!

27 Haziran 2004

HALİL DELİCE

26- Kırkpınar'a Sarayıçi ufku

Sporun, spor için değil de para, şan şöhret, propaganda için yapıldığı günümüzde Kırkpınar'ı ilk önce kendi insanımıza ve sonra da dünyaya tanıtmak için yeni ufuklar ve yeni bakış tarzları gerekli...

Dünyanın en anlamlı, en eski, en insan bakışlı, tarihî, geleneksel sporu olan Kırkpınar'ı ilk önce futboldan başka güzel tanımaz, onun cazibesi ile akli ve gönlü kilitlenmiş insanımıza ve dünyaya layıkıyla tanıtabilmek için ona, Sarayıçi, Osmanlı ufku, o ufuktan bakabilecek alperenler ve bilge insanlar lazım.

Sarayıçi ufku nedir?

Kırkpınar güreşlerinin bugün yapıldığı mekân; Osmanlı'nın Topkapı'dan daha büyük daha muhteşem Saray-ı Cedidin (Yeni Saray) bulunduğu bir mübarek yerdi... Bu saraydan, dünyanın en muhteşem, en medeni, en insancıl, hiç kimsenin inancından dolayı hor görülmediği, herkesin inancını rahatlıkla yaşayabildiği ve ırkı sebebiyle aşağılanmadığı bir devlet idare edilirdi...

Burada şu an, bütün haşmetiyle yaralı bir aslan gibi ayakta duran ancak çatı kurşunları uçmuş ve kaderine terk edilmiş Adalet Kasrı, güçlüyken adil olmanın en güzel ifadesiydi...

Gün geldi, Osmanlı'nın haşmet günleri gitti ve 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi'nde Rus, Edirne'ye dayandı. O zamanın Kırkpınarı'nın, Edirnesi'nin ve Sarayıçi'nin temsil ettiği manadan zerrece nasiplenmemiş kumandan, Edirne'yi, bu eşsiz güzellikleri savunmak yerine kolay olanı tercih etti... Yeni Saraya doldurulmuş cephaneyi düşmana teslim etmek için cephaneliği havaya uçurdu! Cephaneler uçtu, ancak onunla birlikte bir medeniyet, insanlık şaheseri, binlerce yıllık gönül zenginliğimiz, mirasımız da uçtu ve Yeni Saray'dan, bugünkü harabeler kaldı!

Gün geldi, Balkan Harbi'nde (1913), Edirne bu defa Bulgarlar tarafından işgal edildi ve bugünkü güreşlerin yapıl-

KIRKPINAR

dığı Sarayıçi mevkiine esir düşen Türk askerleri kapatıldı... Esir askerlerimiz aç bırakıldı, askerler açlıktan ağaç kabuklarını yediler!

Bugünkü Sarayıçi mevki gibi, Kırkpınar'ı temsil eden bir yer yoktur.

Bu meydan der ki: "Eğer Kırkpınar'ın temsil ettiği mana gibi sahip bulunduğunuz maddi manevi değerleri kaybetmemek için güçlü olmazsanız; Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan alperenler gibi bu değerleri savunacak 21. yüzyıl alperenleri yetiştirmesiniz. Yeni Saray'ın yıkıldığı gibi güzel memleketimiz de harap olur... Saray içine kapatılan Türk askerleri gibi memleketimizin güzel insanları, maddi manevi esir olur."

İşte bu sebeplerden dolayı Kırkpınar'a, Sarayıçi ufku getirilmeli diyoruz.

Bunun için ne yapılmalı? Bugünkü Kırkpınar'ın yapıldığı meydan, harap olan sarayın bütün alanı, Beyazıt külliyesi ve çevresi; Kırkpınar Sarayıçi Kültür Alanı ilan edilmeli... Buraya öncelikli olarak şu anda şehir içinde çok dar bir alanda kalan pehlivanlar mezarlığı nakledilmeli... "Pehlivanlar Tekkesi"nin bir benzeri buraya yapılmalı ve Adalet Kasrı, Kırkpınar Müzesi'ne çevrilmeli... Çeşitli etkinliklerle buranın; senenin yalnızca bir haftası değil, 365 günü faal olması sağlanmalı... Tıpkı Sağlık Müzesi gibi turistlerin bu alanlara ziyareti gerçekleştirilmeli... Balkanlara hitap eden kültürel, sosyal, ekonomik etkinlikler yapılmalı...

Bu projenin bir parçası olarak bizim daha önce teklif ettiğimiz "Türkistan'dan Kırkpınar'a" ve "Kırkpınar'a Osmanlı Ufku", "Simovina Arda Boylarından Sarayıçi'ne" projeleri hayata geçirilmeli...

Bu söylediklerimiz, hayal olan şeyler değildir! Edirne, Türkiye'nin kültür başkenti olmaya hazırdır ve kendi değerlerimizi Avrupa'ya açan (özellikle de eski Osmanlı toprağı; bir parçamız olan Bulgaristan ve Yunanistan'a) bir kapımızdır.

Bulgaristan'ın AB'ye girmesiyle Bulgaristan ve Yunanistan'da kalan Batı Trakya birleşecek ve yaklaşık 500 bin Türk

HALİL DELİCE

nüfusu arasında git gel fazlalaşacaktır. Dolayısıyla bu birlikteliği, Edirne, Kırkpınar manasıyla kucaklamalıdır.

Ne dersiniz çok olmuyoruz değil mi?

28 Haziran 2004

27- Yine başladı Kırkpınar tartışmaları!

Osmanlı'dan bize kalan ve günümüzde yaşatılmaya çalışılan iki hatıra var; biri mehter takımı, diğeri de Kırkpınar... Dünya'ya, Türk oğlunun dünya görüşünü, spor anlayışını, hayata bakışını anlatmak için yağlı güreşteki peşrev yeter. Ama bırakın peşrevdeki zenginlikleri başkalarına anlatmayı, bizzat bu güreşle meşgul olanlar habersiz. Bundan da öte, Kırkpınar ve yağlı güreş her zaman menfi haberlerle gündeme geliyor. Dün olduğu gibi bugün de...

Bir sene kazık oyununu tartıştık ve parmakların nereye gittiğini anlamaya çalıştık; "yağlı güreş itiş kakıştır" dediler. Daha sonra gaylerin Kırkpınar'a katılıp katılmamasını gündeme getirdik. Hemen hemen her sene doping olayını yaşadık! Her şeyiyle bizim olan Yağlı güreşin, Yunanlılardan gelip gelmediğini davul zurna çalarak tartışmaya açtık, zorla Yunanlılara mal etme gayretine kapıldık.

Bu sene de "Sumocular Kırkpınar'da güreşir-güreşemez" derdine düştük.

Konu, Edirne Milletvekili Ali Ayağ'ın "Sumo güreşçileri Kırkpınar'a katılacak!" sözleriyle başladı. Belediye Başkanının Hamdi Sedefçi'nin de destek verdiği bu etkinlikle Ali Ayağ, Sumo güreşçilerinin Kırkpınar'da yağlı güreş yapmasını değil de kendi aralarında gösteri güreş yapmasını kastetmişti. Bu şekilde de Kırkpınar'a yerli ve yabancıların ilgisinin artacağını, bunun Kırkpınar'ın tanıtımına katkıda bulunacağını savunmuştu...

Güreş Federasyonu Başkanı Recai Ustaoglu, bu teşebbüsü, sumocuların Kırkpınar'da yağlı güreş yapması şekliyle

KIRKPINAR

anlamış olmalı ki "Sumocular, Kırkpınar'da güreşemez!" diye cevap verdi. Kimse Sumoculara, yağlı güreş yaptırmak istememiş, kendi aralarında gösteri amaçlı sumo güreşi yapmaları düşünülmüştü.

17 senedir Kırkpınar'a, dünyanın dört bir yanından gelen gazeteci ve sanatçılarla görüştüm ve hepsinin ortak görüşü "Hiçbir tarihî ve geleneksel spor, Kırkpınar güzelliğinde değil... Kırkpınar çayırında yağlı güreş pehlivanların icra ettiği, göze, kulağa ve gönle hitap eden bu spor, dünyanın başka hiçbir yerinde yoktur" şeklinde...

İşin en acısı da Kırkpınar'ı kendi öz değerleriyle tanıtmak yerine, Sumo güreşçilerinden, artistlerden, şunlardan bunlardan medet ummak!

Söz sumoculardan açılmışken bir noktaya temas etmek istiyorum!

Sumo, seyir zevki bakımından yağlı güreşle kati surette kıyas edilemeyecek ve çok kısa süren bir güreştir. Böyle bir spor etkinliğini, Japonlar süslemiş ve bir sektör hâline getirmiş... Sumo, Japonların en popüler sporu olduğu gibi, Japonlar dışında da seyircisi ve ilgileneni var. Sumo güreşçileri, millî kahraman olarak kabul edilmektedir.

Sumo güreşçileri Kırkpınar'a gelir gelmez ayrı mesele... Ama dünyanın en anlamlı, göze kulağa ve gönle hitap eden, geleneksel ve tarihî sporu yağlı güreş; nasıl popüler, sevilir, ilgi duyulur hâle getirilir? Öğrenmek için Japonya'daki Sumo gerçeğini çok yakından incelemek zorundayız.

Taşıdığı motif, anlam, tarihi değerler, kulak ve seyir zevki bakımından sumo güreşi bakır paraysa, yağlı güreş altın lira... Fakat ne yazık ki bizim elimizde yağlı güreş bakır para hâline dönmüş. Japonların elindeyse Sumo, bakırken altın lira hâline dönüşmüş...

25 Şubat 2005

HALİL DELİCE

28- Güreş müzelerine birlikte "Atlı" gidelim!

Sevgili büyüğümüz, olimpiyat şampiyonu, gönül insanı İsmet Atlı ağabeyimiz, Türkiye Güreş Vakfı Adana Şubesi olarak Adana'da müze için ilk somut adımı attıklarını ve dünyaya güreşi Türklerin öğrettiğini, ancak son yıllarda başarılarında düşüş gözlendiğini belirterek "Bunun en büyük nedeni, yeni jenerasyonun eski dünya ve olimpiyat şampiyonu güreşçileri tanımıyor olmasıdır" diyor.

Atlı ağabey, geçmişini ve tarihini bilmeyenlerin geleceği göremeyeceğini, bu nedenle müzeye gereksinim olduğunu, Avrupa ülkeleri ve Rusya'nın bu konuda çok duyarlı davrandığını, ünlü güreşçilerin heykelinin dikildiğini ve caddelere adlarının verildiğini söylüyor.

İsmet ağabeyi, bu anlamlı ve çok gerekli, güzel işe öncülük yaptığı için tebrik ediyoruz. Söylediklerine katılıyoruz. Dünyaya güreşi biz öğrettik ama şimdi çok gerilere düştük; güreş öğrenir hale geldik.

İsmet ağabey, son zamanda güreşteki düşüşün sebebi olarak "yenilerin eski dünya ve olimpiyat şampiyonu güreşçileri tanımıyor olmasıdır" diyor. Buna "şimdiki güreşçilerin, eski şampiyonların hangi duygularla ne için güreştiklerini bilmemelerini" de ilave etmek istiyorum. "Şampiyonlara ne oluyor?" makalemizde bu gerçeği dile getirerek "Şampiyonlarda niçin istikrar yok! Bir şampiyonada şampiyon olan diğerinde niçin sıfır çekiyor? Kızıl elmanın yerini çürük elmalar mı aldı?" diyerek yazmıştık.

Geçmişinden güç ve ders almayan, geleceğe sıçrama yapamaz ve başarıya ulaşamaz. Güreş geleneğimiz, tarihimiz, öyle birkaç yüz yıllık değil, binlerce yıllıktır. Türk tarihiyle birlikte güreş tarihimiz de başlar. Başta Oğuz Kağan destanı olmak üzere Dede Korkut hikâyelerinde, Sarı Saltuk efsanesinde, Battal Gazi, Danişment Gazi destanlarında güreş yer alır.

KIRKPINAR

Türk geleneğinde güreş, maksat değil sahip olunan güzellikleri savunmak için vasitadır; eğlence ve oynaş değil...

Ata sporumuz, devamlı gelişme göstermiş ve Kırkpınar'la zirveye ulaşmıştır.

Ne yazık ki sonsuz güzelliklerle süslü güreşimizin müzesi yoktur. Bu bakımdan böyle bir güzel teşebbüs için İsmet Atlı ağabeye ve bu konuda ona destek olanlara çok çok teşekkür ediyor, darısı Ankara, İstanbul ve Edirne'nin başına diyoruz.

Müze, Ankara'da, Güreş Federasyonu merkezinde olmalı... Olmalı ki güreşe niyetlenenler burada, Türk geleneği açısından güreşin ne olup olmadığını öğrensinler.

Bir müze de İstanbul'da olmalı. İstanbul, kültür tarihimizin başşehridir. Pehlivan padişahların başşehrinde Aliçoların, Koca Yusufkların, Arnavut oğullarının mekân tuttuğu, güreşin manasını öğrendiği İstanbul'da da bir müze mutlaka olmalı ve bu müze, Türk kültür tarihinin ve İstanbul şehir tarihinin ayrılmaz bir parçası hâline getirilmelidir.

En önemlisi de bir güreş müzesi, daha doğrusu yağlı güreş müzesi, Kırkpınar Müzesi Edirne'de kurulmalı... Edirne'de bu konuda teşebbüsler oldu. Sarayıçi meydanındaki Kanuni Sultan Süleyman ve Mimar Sinan yadigarı Adalet Kasrı'nda ve Edirne Belediyesi'nde küçük çapta müze çalışması oldu. Ancak Kırkpınar güreşleri zamanında üç dört gün açık kaldılar.

Edirne'de Kırkpınar Müzesi için en ideal yer; Sarayıçi meydanındaki Adalet Kasrı'dır. Bu şekilde hem Adalet Kasrı harap olmaktan kurtarılır hem de Kırkpınar'ın manasına yakışır bir müzeye sahip olunur.

Müzeyi hazırlamak, ayakta tutmak da Trakya Üniversitesi'ne yakışır. Adalet Kasrı'nın üniversiteye tahsisi sağlanmalı ve müzenin açılması için çalışmalar başlatılmalıdır.

Trakya Üniversitesi'nin, dünyanın ilk akıl hastanesine sahip bulunan Beyazıt Külliyesi'ne açtığı "Sağlık Müzesi", Avrupa birincisi seçildi. Üniversitenin aynı başarıyı Kırkpınar Müzesi'nde de göstereceğine inanıyoruz.

HALİL DELİCE

Müzesi, tarihi olmayan güzel sanatlar, kaybolmaya mahkûmdur.

Kırkpınar gibi dünya spor tarihinde tek olan zenginliğimizin kıymetini bilelim. Adaletli ve insafılı davranarak ona Adalet Kasrı'nda müze kazandıralım. Bu Türkiye, hatta insanlık için yüz akı olur!

İsmet Atlı ağabeyimizden örnek alıp güzelliklerimizi yaşatmak için sürünerek değil "Atlı" gidelim!

23 Nisan 2005

29- Vah Kırkpınarım vah!

Artık iyice inanıyorum... Birileri, Osmanlı'nın son yadigarını, gözden düşürmek için bilerek çalışıyor! Türkoğlu'nun dünya görüşünü, hayata bakışımızı, insanlık, adalet ve güç kuvvet anlayışımızı en iyi şekilde anlatan Kırkpınar'ı, insanımızın kalbinden silmek için planlı hareket ediliyor. Bir değil, iki değil, üç değil... Kaçınıcı defadır Kırkpınar menfi haberlerle gündeme geliyor!

Osmanlı'dan bize kalan ve yaşatılmaya çalışılan iki hatıra var; biri mehter, diğeri de Kırkpınar... İnsanlığa, Türk oğlunun dünya görüşünü, spor anlayışını, hayata bakışını anlatmak için yağlı güreşteki peşrev yeter! Ama bırakın peşrevdeki zenginlikleri başkalarına anlatmayı, bizzat bu güreşle meşgul olanlar habersiz! Bundan da öte Kırkpınar ve yağlı güreş, her zaman menfi haberlerle gündeme geliyor. Dün olduğu gibi bugün de...

Bir sene kazık oyununu tartıştık ve parmakların nereye gittiğini anlamaya çalıştık; "yağlı güreş itiş kakıştır" dedik, daha sonra "gayler" in Kırkpınar'a katılıp katılmamasını gündeme getirdik ve hemen hemen her sene doping olayını yaşadık. Her şeyiyle bizim olan yağlı güreşin, Yunanlılardan gelip gelmediğini davul zurna çalarak tartışmaya açtık ve zorla Yunanlılara mal etme gayretine kapıldık!

KIRKPINAR

Bu sene de önce "Sumocular Kırkpınar'da güreşir güreşmez" derdine düştük. Sonra da şu ağa olur olamazı tartışmaya başladık!

Ağalık şartları yönetmelikle belirlenmiş... Bu şartları taşıyan herkes parayı bastırır ve ağa olabilir. Çünkü Kırkpınar'da parayı bastıran ağa oluyor... Parayı veren düdüğü çalıyor.

Başta bugünkü ağamız Adem Bey olmak üzere gelmiş geçmiş ağalarımızı tenzih ederiz. Onlar parayı basarak ağa oldular ama ağa olduktan sonra Kırkpınar'a hizmet etmek için çırpındılar ve her şeylerini ortaya koydular. Eşraftan olmak, Kırkpınar'ı sevenler tarafından ağalığa aday gösterilmek, yaşayışıyla insanlara örnek, önder olmak, Kırkpınar'ın maddi manevi cephesini temsil edecek özelliklere, itibara sahip bulunmak gibi geleneksel ağalığın şartları, bugünkü ağalık yönetmeliği içinde yok. T.C. vatandaşı olmak ve parayı bastırmak yeterli sayılıyor.

Her parayı bastıran ağa unvanını alabilir ama ağa olmaz!

18 senedir Kırkpınar'a dünyanın dört bir yanından gelen gazeteci ve sanatçılarla görüştüm, hepsinin ortak görüşü "Hiçbir tarihî ve geleneksel spor, Kırkpınar güzelliğinde değil... Kırkpınar çayırında yağlı pehlivanların icra ettiği, göze, kulağa ve gönle hitap eden spor, dünyanın başka hiçbir yerinde yoktur" şeklinde...

İşin en acısı; Kırkpınar'ı kendi öz değerleriyle tanıtmak yerine Sumo güreşçilerinden, artistlerden, cinsel tercihi tartışılır kişilerden, şunlardan bunlardan medet ummak!

Sumo, seyir zevki bakımından yağlı güreşle kati surette kıyas edilemeyen ve çok kısa süren bir güreştir. Böyle bir spor etkinliğini, Japonlar süslemiş ve bir sektör haline getirmiş. Sumo, Japonların en popüler sporu olduğu gibi, Japonlar dışında da seyircisi ve ilgileneni var...

Sumo güreşçileri, Kırkpınar'a gelir gelmez ayrı mesele... Ama dünyanın en anlamlı, göze, kulağa ve gönle hitap eden, geleneksel ve tarihî sporu yağlı güreş; nasıl popüler, sevilir,

HALİL DELİCE

ilgi duyulur hâle getirilir? Bunu öğrenmek için Japonya'daki Sumo gerçeğini çok yakından incelemek zorundayız.

24 Mayıs 2005

30- Kırkpınar'ın er meydanlığı kaldı mı?

Alparslan'dan Kanuni'ye Türk sultanlarının ordularını, tekbir sesleriyle harp meydanında, düşman üzerine saldırdığı mübarek cuma günü; 644. Ermeşdanı Kırkpınar gürleşleri başladı. Meydanların en anlamlısı ve Kırkpınar'ın ne manaya geldiğini en güzel anlatan, acı gerçekleri dile getireni, sarayların en güzelinin bulunduğu ve sonra yok olduğu; Balkan Savaşı'nda Türk askerlerinin açlıktan ağaç kabuklarını yediği Sarayıçi'nde Kırkpınar er meydanı başladı.

Sarayıçi er meydanının bir tarafında Adalet Kasrı, diğer tarafında Balkan şehitliği ve günümüze yalnızca harabeleri ulaşan saray ve karşısında bütün ihtişamıyla kızıl elma ül-küsünü haykıran Selimiye...

Bundan daha güzel Kırkpınar'ın manasını anlatan meydan olur mu?

Kırkpınar, Edirne, Selimiye ve Sarayıçi'ne bir de "niçin?" diye sorarak bakabilirsek neler görecekiz neler...

Kırkpınar'a er meydanı demiş, onu; erlerin, alperenlerin hatrası, yiğitliğin, fedakârlığın, mertliğin en güzelinin sergilendiği yer bilmişiz.

Kırkpınar, günümüzde de hakikaten er meydanı mı? Orada gürleş tutanlar; Koca Yusuf ların, Aliçoların, Mümin Pehlivanların, Kurtdereli Mehmetlerin, alperenlerin hatrasını yaşatma gayretinde mi?

Bu sorgulanmalı? Cevabın; yüreğimizi kanattığını ve gönlümüzü yaraladığını göreceksiniz.

*Şu yeryüzü er meydanı,
Gönül sevmez her meydanı,
Yüreksize yorgan döşek,
Koç yiğide ver meydanı!*

KIRKPINAR

Şair, dört mısra ile özetlemiş; Kırkpınar, yeryüzü, yaradılış, er kişi olma gerçeğini...

Evet, yeryüzü; kişinin, kendisini ebedi güzelliklerden ko-parmak isteyen nefse, şeytana ve çevreye karşı son nefese kadar devam eden savaşın geçtiği cenk meydanı, er meydanıdır. Kırkpınar da er meydanı olan yeryüzünün misalleştirilmesidir.

Kırkpınar'a ve yeryüzüne, niçin er meydanı demişiz de paşa meydanı dememişiz?

Bunun cevabını vermek için ilk önce er ne demek buna bakalım! Er; (sözlükte) erkek adam, yiğit, kahraman, rütbesiz asker, ehil manalara gelmektedir.

Yeryüzü ve Kırkpınar, bütün maddi üstünlüklerden soyunmuş, hakikate, gerçeğe ererek eren olmuş; yiğitliğe, ebedi güzelliklere sevdalanmış kişiler için er meydanıdır.

Nefsin ve şeytanın emrine girenler, dünyaya, mala, mevkie, kula köle olanlar içinse yeryüzü ve Kırkpınar tabii ki er meydanı değil... Onların işi er meydanlarında değil, ... meydanlarındadır.

Kırkpınar'da güreş tutan ve Kırkpınar'a sahip çıktıklarını iddia edenler, Kırkpınar'ın kendileri için ne meydanı olduğuna; para ve şöhret mi yoksa tarihî, kültürel mirasımızı yaşatma mı olduğuna cevap vermelidirler.

Muhakkak ama muhakkak, güreşten önce kibleye karşı durmanın, peşrevdeki yeri öpmenin, rakibin topuğuna ellemenin, kasnak ipindeki üç düğümün ne manaya geldiğini bilmeli ve bunlara inanıyorlarsa er meydanına çıkmalıdır. Eğer Kırkpınar'ın anlattığı manaya inanmıyorlarsa para ve şöhreti başka yerde aramalı; Kırkpınar'ı çirkin emellerine alet etmemelidirler!

Er meydanında güreşe soyunanlar ve görev alanlar pehlivan olmalıdır.

Yazar arkadaşımız Muammer Erkul makalesinde, Koca Yusuf'un hayatının roman tarzında anlatıldığı "Cihanı Titreten Türk Koca Yusuf - Yalnızca Güle Yenildi" isimli kitabımızla ilgili yazmış... "Efendi kimdir? Kahraman nasıl

HALİL DELİCE

olur? Hangisi adam gibi adamdır; gerçek hikâyelerle uyduruk öykülerin birbirine karıştığı ve akılların dolaştığı zamanımızda, Koca Yusuf ve benzeri kahramanların hayatları örnek alınarak ders olarak elbette okunmalı ve okutulmalı... bu sahte kahramanların maceralarından faydalıdır.

Şuna inanırım: Koca Yusuf'un hayatını, Kırkpınar yağlı güreşleri için Sarayı'ne gelenlere bilet olarak satmak... Kispet giyip çayıra çıkan bütün güreşçilerin boynuna madya olarak takmak... Ve dahi büyük ödül niyetine başpehlivanlara bu romanı takdim etmek lazım!..

Bu sözlerimi 'Bir dostunun yazdığı kitabın reklamını yapmaya çalışıyor!' diye yorumlayanlara ise Koca Yusuf'un kim olduğunu öğrenmelerini ve tabii ki Halil Delice'nin kitabını okumayı tavsiye etmek lazım!" diye gönlündekini kaleme dökmüş.

Efendim, Muammer Erkul'un sözlerine aynen katılıyoruz. Niçin böyle dediğimizi, Kırkpınar'ın, pehlivanın, insanın ne olduğunu merak edenler Yalnızca Güle Yenilenin romanını okusun, diyoruz. O kitapta güzel bir şeyler varsa Rabbimin ihsanıdır.

25 Haziran 2005

31- Kırkpınar, serhat boyu kültürü ve yadigâridir

Kırkpınar, serhat boyunda Avrupa'yı vatan edinirken doğmuştur ve serhat boyu kültürü ve yadigâridir. Kırkpınar'a er meydanı denilmesi de bunun en büyük delilidir.

Peki Kırkpınar'ın serhat boyu kültürü ve yadigârı olması neyi ifade eder?

İsterseniz buna, milletimizin gönlünden doğan ve asla yalan söylemeyen, millî vicdanı ve karakteri yansıtan tür-külerimize bakarak söyleyelim!

*Buna er meydanı derler, bunda söz olmaz,
Çifte yürekli erkekler (şahin) gelin bu yane,
Ele bele dile (imanım) ihanet olmaz,
Yandım okurlar fermanın (imanım yandım) kıyarlar cane.*

KIRKPINAR

Demek ki serhat boylarında söze değil, yapılan işe bakılır ve burada ele (hırsızlık yapmamak, alınan ücretin gereğini yerine getirmek, alışverişini doğruluk içinde yapmak), bele (namusa) ve dile (verilen söze, destanlarımıza, kanuna, efsanelerimize) ihanet olmaz. Peki, ihanet olursa ne olur? Fermanı okurlar, yargılanır, bu yargılanmanın sonucunda idama hüküm olunur ve kıyarlar cane; idam edilir. Burada yaşayanlar çifte yürekli, çok cesur, yiğit, namuslu, zamanın silahlarını en iyi şekilde kullananlardır.

*Bu yolun erkânı (imanım) hünkârdan gelir,
Serden geçmiş erler (imanum şahin) gelir bu yane,
Sıtk-ı sadakattan (imanum) ayrılmak olmaz,
Okurlar fermanın (imanum yandım) kıyarlar cane!*

Serhat boyunda nasıl davranılacağı, hangi işlerin yapılacağı, hünkâr, devlet tarafından tayin edilir. Burada, serhat boyunda doğruluktan, sadakatten ayrılık olmaz... Ayrılırsa sonu idamdır! Burada yaşayanlar serden, yani baştan geçmiş, canını hak, adalet, vatan, ebedi güzellikler için ortaya koymuş; ölümü, sevgiliyi sevgiliye kavuşturan köprü bilen ve şehit olmak için can atan kişilerdir.

*Alaman dağdır Tuna'nın başı,
Eksik olmaz serhatların savaşı,
Kan ile yoğrulmuş toprağı taşı,
Serhatları vurur şevki Tuna'nın.*

*Edirne'nin ardında sümbüllü bağlar,
Hasan Ağa oturmuş kargısın yağlar,
Şimdi cenk var davullar zurnalar mehterler çalar,
Hasmını meydanda seç kahramanım pehlivanım hey,
Üçünü beşini birden biç kahramanım pehlivanım hey.*

Kanuni Sultan Süleyman, Budin'i fethettiğinde Macar kralının sarayının duvarına

*"Burası gaziler diyarıdır beyim burda gayr olmaz,
Burada gayreyleyenin akıbeti hayrolmaz!"
diye yazdırır.*

HALİL DELİCE

Tabii bugün, bu çok basit Türkçe'yi anlamaktan da aciz hâle geldik. Yani bizim anlayacağımız lisanla "Serhat boyunda, gaziler diyarında, kanun, örf ve adetlere, yiğitliğe, mertliğe aykırı iş işlenmez, başka yerlerde işlenirse af olabilir ama serhat boyunda bunlara aykırı iş af olunmaz! Çünkü burası serhat boyudur, düşman ile yüz yüze olunan yerdir" demek istemiştir.

Dün serhat boyu, yalnızca hudutlar; Osmanlı'nın Avrupa topraklarıydı... Bugün ise küreselleşme denen bela, TV'ler, sinemalar, internet sebebiyle artık bütün yurt, evlerimiz için serhat boyu oldu; düşman yatak odalarımıza, en mahrem yerlerimize kadar girdi!

İşte bunun için Kırkpınar, serhat boyu kültürüdür, bu kültürün misalleştirildiği yerdir. Kırkpınar'da güreş tutanlar ve Kırkpınar'la ilgilenenler, bu kültürün gereğini yapmalı, yapmayanlar ve yerine getirmeyenler Kanuni Sultan Süleyman'a havale edilmelidir diyoruz.

26 Haziran 2005

32- Kumrular Kırkpınar için ne söyler?

*Bülbüller ötüyor seher vaktidir,
Gülbâde içelim bahar vaktidir,
Hazır olun erler sefer vaktidir,
Destur saldıralım düşman eline.*

Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan alperenler ve akıncılar, gönül yangınlarını dile getirmesi için yaktıkları türküde bu şekilde feryat etmişler.

Bülbüllerin seher vakti ötüp güle, hakiki güzele aşkını; bahar vaktinde sefere çıkılarak gülbâde, şehitlik şerbeti içildiğini anlatmışlar Kırkpınar'ı bize yadigâr bırakan alperenler...

Kırkpınar'ın ne olduğunu anlamak için bu türküde geçen, bülbül, seher vakti, gülbâde, bahar, er, sefer, destur ve düşman kelimeleri ne anlatır iyi bilmek gerekir?

KIRKPINAR

Bülbül seher vakti ne söyler, bunu anlamak için seher vakti uyanık, gönül gözünün de açık olması lazım.

Biz, her ikisinden de mahrum bulunduğumuzdan, şafak vakti Edirne’de söyleşen kumrular ne söyler, ona bakalım!

Kırkpınar dolayısıyla Edirne’de bulunduğumuz sürece Balta Oteli’nde kaldık. Balta Oteli’ni bu sene çok değişmiş bulduk. Baştan ayağa yenilenmiş, odalara klimalar takılmış.

Ve bu sene şafak vakti, Balta Oteli’nin hemen karşısındaki Kadı Bedrettin Camii’nin bahçesindeki badem ağaçlarını mekân tutan kumrular çok şeyler söyledi. Kumrular, çocukluğumuzun guguşçuk kuşları, bazı yerlerde yusufluk diye bilinir.

Şafak vakti ötüşlerine doyum olmaz. 5, 7, 9 veya 11 defa öterler ve çok şeyler söylerler.

Bir şeyler söyleyen, hâlince en güzeli zikreden yalnızca kumrular mı?.. Yerde ve gökte ne varsa, atomdan yıldıza, çok şeyler söyler ama anlayana...

Kumrular çift çift gezerler ve aşkın, karşılıksız sevmenin misali kabul edilirler.

Önceki senelerde de bu otelde kaldık ama şafak vakti kumruların ötüşünü duymamıştık. Ne hikmettir bilinmez, bu sene duyduk.

Kumrular, Kırkpınar ve Edirne ile ilgili çok şeyler söylediler. Bunlardan birkaçını sizlerle paylaşmak isterim:

- Kırkpınar’da güreşenler, organize edenler, görev alanlar, Kırkpınar’ın neyi ifade ettiğinden, Kırkpınar güreşleriyle neyin yaşatılmak istendiğinden habersizler! Bunun için Deliceli Halil Pehlivan’ın her yıl Türkiye Gazetesi’nde yayınlanan Kırkpınar yazılarını okumalıdır. Bu yazılar kitap hâline getirilip okunması, gereğince amel edilmesi sağlanmalıdır.

- Sarayıcı’ndeki Adalet Kasrı’nda Kırkpınar Müzesi kurulmalı. Hiç olmazsa Kırkpınar müddetince açık tutulmalı.

- Trakya Üniversitesi’nde Kırkpınar Enstitüsü kurulmalı.

- Edirne’de yağlı güreş merkezi kurulmalı ve burada yağlı güreş, kispet ustaları ders vermeli. Atölyeleri olmalı.

HALİL DELİCE

- Gerçek pehlivan nedir, Kırkpınar neyi ifade eder, kişi ne zaman pehlivan olur, güle yenilmek nedir? Öğrenilmesi için "Cihanı Titreten Türk Koca Yusuf-Yalnızca Güle Yenildi" kitabı, güreşle ilgilenen herkese okutulmalı ve pehlivanlara ücretsiz dağıtılmalı. - Bu sene çeyrek finale üç tane başpehlivan çıkaran Karamürsel'de ve başa on üç pehlivan çıkaran ve Kırkpınar'a gelen pehlivanların yarısına yakınını gönderen Antalya'da yağlı güreş merkezleri kurulmalı ve bu iki diyar desteklenmelidir.

- Kırkpınar'ın yükü yalnızca Edirne Belediyesi'ne bırakılmamalı, Kırkpınar'ın küreselleşen dünyada maddi manevi en iyi ürünümüz olduğu kabul edilerek devlet olarak Kırkpınar'a, onun değerlerine sahip çıkılmalıdır.

Darılmak yok, bu sözleri kumrular söyledi; hem de şafak vakti dillenerek... Kumrular çok şeyler söyledi ama diğerlerinin sır olarak kalmasını, ancak ser verip sır vermeyenlere söylenmesini istediler.

Bu sene Kırkpınar'a rekor katılım oldu. Yine kırk altı pehlivan başta güreşerek cumhuriyet döneminin rekoru kırıldı.

Ancaak sayının büyümesi, kaliteyi getirdi mi? Ne yazık ki bu "evet" dememiz mümkün değil. Taşçı güreşi bırakınca Kırkpınar'a ilgiyi nasıl sağlayacağız ve neyi örnek göstereceğiz?

Çokluktan önce kaliteyi yakalamak dileğiyle...

27 Haziran 2005

33- Kırkpınar'a bilimsel yaklaşım

Kırkpınar, tarihî ve geleneksel bir sporumuz... Kırkpınar'da öncelik geleneğedir ve değişmemesi asıldır. Ama değişen şartlar, geleneksel Kırkpınar kurallarında da değişikliği gerektirdi. Ne yazık ki zaman sınırlaması, yaş tahdidi ve altın puan kuralı gibi değişiklikler bilimsel araştırmalar yapılmadan gerçekleştirildi.

Kırkpınar'da zamanın gerektirdiği değişiklik ve yenilik mutlaka yapılacak ama Kırkpınar'ın özüne, aslına, tarihî ve geleneksel yapısına dokunmadan.

KIRKPINAR

Peki, bütün bunları kim gerçekleştirecek? Tabii ki Trakya Üniversitesi'nin bünyesinde kurulacak bir Kırkpınar Enstitüsü...

Kırkpınar Enstitüsü bünyesinde de öncelikle bilimsel kurul ve Kırkpınar Müzesi ve Arşiv-Dökümantasyon Merkezi olmalı.

Sevmediği şey; yazılarda meli, malı ile biten ifadeler kullanmak... Ama gel de Türkiye şartlarında kullanma.

Trakya Üniversitesi bünyesinde, Kırkpınar Enstitüsü'ne öncü sayılabilecek çalışmalar yapılıyor. Bu çalışmalar da Trakya Üniversitesi Kırkpınar Beden Eğitimi Yüksek Okulu koordinesinde yapılmaktadır.

Trakya Üniversitesi, 2-4 Temmuz tarihleri arasında Devciler Hanı Kültür Merkezi'nde 2. Uluslararası Tarihi Kırkpınar Sempozyumu tertipledi.

Sempozyum, bugün yapılacak açılışla başlayacak. Tebliğ ve paneller ise yarın ve salı günü yapılacak.

Sempozyumda, Kırkpınar'ı çeşitli açılardan inceleyen tebliğler sunulacak ve "Tarihî Kırkpınar'a Uluslararası Bakış" ve Kırkpınar'da Ağalık Müessesesi" konulu iki panel de gerçekleştirilecek.

Biz de "Vatan Ediniş Destanı Kırkpınar", "Yesi'den Kırkpınar'a" ve "Türk'ün Dünya Görüşünün Aynası Peşrev" konulu üç tebliğ ile bu sempozyuma katılıyoruz.

Bu sempozyumun gerçekleştirilmesinde büyük emeği geçen Kırkpınar Beden Eğitimi Yüksek Okulu Müdürü Yrd. Doç. İlhan Toksöz ve ekibine çok çok teşekkür ediyor, bu çalışmaların Kırkpınar Enstitüsü'nün kurulmasına öncülük etmesini diliyoruz.

Biz, işleri genelde vatan millet edebiyatıyla yürütmeyi seviyoruz. Ancak bilimsel çalışmaları pek sevmiyoruz. Çünkü bilimsel çalışma demek, yorulmak ve bilimin kuralları içinde kalmak demektir. Bunlar da kestirme gitmeye bayılan bizlerin en sevmediği şeyler...

Yunanistan; yağlı güreşe, baklavaya ve Karagöz'e sahip çıkıyor diye feryat ediyoruz. Eğer bilimin öncülüğünde bilimsel çalışmalar yapmazsak bu feryatlar çoğalacak.

HALİL DELİCE

Kırkpınar konusunda Edirne Belediyesi, Trakya Üniversitesi ve Kırkpınar'ı sevenler omuz omuza çalışmalıdırlar.

Hamasi edebiyatlarla asarız ve keserizle bu işler yürümüyor.

2 Temmuz 2006

34- Güle mağlup olanlar

Cumartesi günü başpehlivanlık güreşlerinde Kırkpınar sevdalılarını çok üzen bir hadise yaşandı. Kırkpınar'da, Kırkpınar geleneklerine ve manevi değerlerine yakışmayan çok hadiseler yaşandı; peşrevin aslına uygun yapılmaması, pehlivanların, peşrevin temsil ettiği manalardan habersiz olması, pehlivanların mirasçısı oldukları alperenlerin kemiklerini sızlatacak hareketlerde bulunması, Selimiye Camii çevresindeki yeşilliklerde çilingir sofralarının kurulması gibi nice hadiseler...

Bunların hepsi bizi yaraladı ama bir tanesi yüreğimize hançer sokulmuş gibi acı verdi. Geçen senenin başpehlivanı Şaban Yılmaz, normal sürede rakibi Recep Çakır'a iki ihtar verdirdikten sonra puanlamada iki puan vererek yenildi. Yenilmesiyle birlikte de ortalık karıştı. İlk önce Şaban Yılmaz, kule hakemlerine yürüyerek kendisine haksızlık yapıldığını söyledi. İtiraz etti, bağırды ama ağzından kötü söz işitmedik. Ancak güreşçilerinin itirazı, yakınlarının çıldırmasına sebep oldu... Küfürler, tehditler yağdı.

Galibiyet kadar mağlubiyet de güreşin en önemli parçası... Pehlivanlık hem galibiyette hem de mağlubiyette pehlivan olarak kalabilmek, insanlıktan, mertlikten, alperenler yolundan ayrılmamaktır.

Güreşin sonucunda mutlaka bir pehlivan yenilecek. Yalnız galibiyeti pehlivanlık olarak görmek, pehlivanlığı, Kırkpınar'ı bilmemektir. Galipken pehlivan olarak kalabilmek, mağlupken pehlivan olarak kalabilmekten çok çok zordur. Bunu bilen eski pehlivanlarımız, galip gelince bırakın hop-

KIRKPINAR

lamayı zıplamayı, tam tersi boyun bükük olarak hemen nefis, ego başpehlivanlarıyla güreşe başlamışlardır, felaketlerine sebep olmaması için...

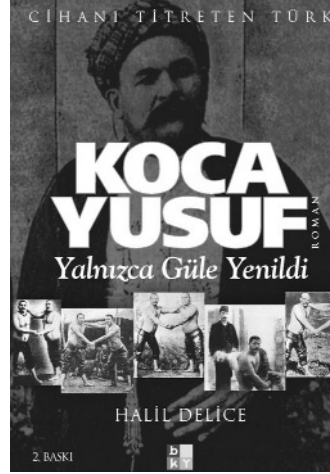
Günümüzde pehlivanlar, mağlup olunca niçin çıldırıyorlar? Niçin olacak? Kırkpınar'ı yalnızca bir geçim, egoyu tatmin vasıtası gördükleri, onun bir vatan ediniş destanı olduğuna ve manevi cephesine inanmadıkları için...

Eski pehlivanlar da yenildiler, ama egolarına değil güle... Koca Yusuf, Mümin Hoca tarafından künde ile atılınca göbeğinin açılıp açılmadığı tartışıldı... Koca Yusuf, başhakem Aliço'ya sordu "Ustam, yenildim mi!" diye... Ondan evet cevabını alınca da tek kelime söylemeden er meydanından ayrıldı.

Koca Yusuf'un hayatını anlattığımız "Cihanı Titreten Türk Koca Yusuf - Yalnızca Güle Yenildi" kitabını okuyanlar, Koca Yusuf'un güle üç defa nasıl yenildiğini okuyarak göz yaşlarına mâni olamadılar!

Bizim insanımız "Güle yenilenleri" özlemiş... Pehlivanlardan ve Kırkpınar'ı sevenlerden insanımızın beklediği egolarına değil, güle yenilmeleri; hak ve hakikat karşısında boyun bükmeleri, galip geldikçe bu nimete nasıl şükrederim endişesine düşmeleri, mağlup olunca da efendice kabul edip ben nerede hata yaptım diye ders almaları ve mağlubiyette galibiyeti aramalarıdır.

3 Temmuz 2006

HALİL DELİCE

Kırkpınar'da 3 defa birinci, iki defa ikinci olan Recep Kara, yazarımız Halil Delice, Türkiye Gazetesi muhabirleri Mustafa Karagöl ve Yılmaz Akay ile birlikte...

35- Recep'in Kara'sı değil hançer yarası!

Gönlümüzü, şifa bulmaz şekilde yaralayan; gerçek pehlivan, mütevazı insan Recep Kara'nın karası değil, Kırkpınar'a ihanet edenlerin hançer yarası.

2004'de birinci, bu sene de ikinci olan Recep Kara, mertçe ve cansiperane güreşleriyle sevenlerinin yüzünü ak eyledi. Her bakımdan üstün olduğu rakibine, kendi oyunu, bir anlık dikkatsizliğiyle yenilince, bağırıp çağırmadı, yalnızca "Kismet değilmiş... Bu bana bir ders olsun, bir an kendime çok güvendim ve 'Rakibin karınca da olsa küçük görme' tavsiyesini unuttum!" dedi ve bir köşeye çekildi, içli içli ağladı.

Zerre şüphem yok, yeni bir Ahmet Taşçı geliyor; efendiliği, çalışkanlığı, tevazusuyla... Ahmet Taşçı meydanlardan çekilince er meydanları öksüz kalacak diye üzüliyordum... Artık müsterihim... Onun yeri boş kalmayacak... Recep Kara geliyor, sevenlerinin ve Kırkpınar mertlik sevdalılarının yüzünü ak eyleyerek...

Ya Kırkpınar'dan geçinen diğerleri... Yüzlerine sürdükleri karaları silmeye yedi sülalelerinin gücü yetecek mi?

KIRKPINAR

Kendisini "Deniz Baykal'ın pehlivanı" diye ilan ettirenler, bugüne kadar hiçbir başpehlivanın yapmadığını yapanlar, Kırkpınar'a siyaset bulaştırırlar, canlı yayında, pehlivanlara nasihatlerde bulunsun, atalar öğütlerini hatırlatsın diye kendilerine verilen mikrofonla yarım saat Belediye Başkanına övgüler düzerken... 361 bin TL ağalık bedeli veren ağadan tek kelime ile (ağanın hareketlerini biz de tasvip etmiyoruz) bahsetmeyenler...

Kendisine teslim edilen mikrofonla ona buna yağ çekmeyi marifet zannedenler, pehlivanların isim ve derece aldığı yılları şaşırın, onlardan hakaret görenler,

Kırkpınar'ın temel taşı müesseseyi, yalnızca "Parayı veren düdüğü çalar!" diye bilenler, her sözünün başında "Ben ilkokulu bile bitirmemişim ama şimdi şirketler sahibi!" diye başlayanlar, sonra da hareketlerine ve sözlerine çocuklarını bile güldürenler; parayla aldığı unvanın altında ezilenler...

Rakibi Kırkpınar'a geldi diye taraftarlarıyla Kırkpınar'a baskın yapanlar, siyasi şov peşinde olanlar...

Baykal, tribüne geldiğinde "Cumhuriyetin koruyucusu, sahibi aramıza teşrif etti" diye anons yapanlar, diğer siyasi-leri, cumhuriyetin düşmanıymış gibi gösteren ve Kırkpınar'ın gül yüzüne siyaset çamurunu bulayanlar...

Senelerdir Kırkpınar'ı dışa açacağız, tanıtacağız diye yırtınan ama yine Avrupa'dan bir gazeteci getirmeyi başaramayanlar, on bir yıldır Kırkpınar'a gelip dört bin adet Kırkpınar tanıtım cd'sini beş kıta ve yetmiş ülkede dağıtımını gerçekleştiren ABD'li Miller'in yaptığıının yüzde birini yapamayanlar...

Gönül güzelliğimizin aynası peşrevi, üstün körü yapan, peşrevin ve Kırkpınar'ın manasından bir parça haberi olmayanlar, güreşi üç kuruş para için yapanlar...

Yenilince ortalığı birbirine katanlar...

Kırkpınar'ın bir vatan ediniş destanı, peşrevinse Türk'ün dünya görüşünün, hayata bakışının bir aynası olduğunu, Yesi'den Kırkpınar'a akışın ne manaya geldiğini bilmeyenler, Kırkpınar'ı yalnızca davul sesi, yağ pırlıtsı, kaynana zırlıtsı, otlanacak çimen görenler...

HALİL DELİCE

Yüzünüzdeki karayı nasıl sileceksiniz?

Hangi kimyasal temizleyiciyi kullanacaksınız?

Silmeye çalıştıkça yüz karanızın daha da karardığını ne zaman fark edeceksiniz?

Ey Kırkpınar'dan geçinenler, düşün Kırkpınar'ın yakasından!

Kırkpınar'ı; Ahmet Taşçı'ya, Recep Kara'ya, yüzlerce kilometre uzaklardan gelip çimenler üzerinde geceleyerek Kırkpınar'ın cefasını çekenlere ve güle yenilmeyi bilenlere bırakın.

Bırakın da Osmanlı Türk'ünün son hatırasını bizden sonrakilere ulaştırabilelim.

7 Temmuz 2006

36- Parayı veren düdüğü çalarsa...

Bilen değil de parayı veren düdüğü çalarsa ne olur? Tabii ki ortaya, pehlivanları coşturan, yürekleri kabartan, yiğitleri, erleri bir gül bahçesine girercesine şehitliğe, savaşa yollayan cenk havaları değil, Teke Zortlamasını bile aratan "zırt" sesleri çıkar.

Günümüzdeki Kırkpınar Ağalık uygulamasında ne yazık ki parayı veren düdüğü çalıyor. Sonra da ortalığı hiç hoş olmayan sesler kaplıyor.

Parayı veren her TC vatandaşı, ahlaki durumu, cinsel tercihleri ve cinsiyeti tartışma konusu olmadan ağa olabilir. Ahlakını, cinsi tercihini tartışmak, ayrımcılık yapmaktır ve anayasal suçtur.

Amacımız, parayı vererek ağa olan hiç kimseye incitmek değil. Sözümüz, ağanın seçiliş şeklidir. Bu tarz seçimle istenmeyen nice durumlarla karşılaşılacağına dikkat çekmek, ağa seçimi konusunda fikir vermek ve teklif getirmektir. Çok değil, 50 yıl öncesine kadar parayı basan değil, ağalığa layık olan ağa seçilirdi... Kim tarafından mı? Kırkpınar'ın son gününde hazır bulunan eşraf, itibarlı, hatırlı, Kırkpınar'ın manevi yönünü iyi bilen kimselerce...

KIRKPINAR

Bugün olduğu gibi parayı veren düdüğü çalmıyordu... Maddi manevi yönden ağalığa, Kırkpınar'ın şanına uygun olan kişi ağa seçiliyordu.

Açık arttırma falan olmazdı. Güreşlerin sonunda orada hazır bulunan eşrafça ağa olması kararlaştırılan zenginlerden birinin önüne koç bırakılırdı ve böylece de ağa seçilmiş olurdu.

O günlerde televizyonlar olmadığı için de kimse reklam yapmak için ağalığa soyunmazdı. Parayı veren değil, layık olan ağalık düdüğünü çalardı...

Pehlivanından gazetecesine, belediyesinden federasyonuna, seyircisinden misafirine... hepsi ama hepsi ağadan bir şeyler koparmak derdinde... Kimse ağaya yardım etme çabasında değil!

Peki, çare ne?

Çare; parayı basanın değil, layık olanın seçilmesinde...

Layık olan nasıl bulunacak ve seçilecek?

Tıpkı eski günlerde olduğu gibi bir heyet, maddi manevi açıdan Kırkpınar Ağalığı yapmaya layık olana teklif götürecekti. Kırkpınar gibi, nice evrensel motiflerle süslü, anlatıldığında insanların dudaklarını uçuklatacak güzelliklerle bezemiş tarihî bir geleneğin yaşatılması konusunda, teklif götürdüğü kişiyi ikna edecekler.

Emekli hayatı yaşayan Rahmi Koç niçin ağalığı kabul etmesin? Kırkpınar'a sahip çıkmak ve onu tanıtmak, denizlerde gezmekten çok daha mı önemsiz?

Güler Sabancı, "Hanım Ağalığa" niçin he demesin? Sene de beş gününü Kırkpınar'a ayıramaz mı?

Hayır eserleri ve vakıflar için su gibi para döken Halis Ağa (Toprak) niçin ağa olmasın; kendisine Kırkpınar anlatılırsa?

Bu zenginlerimiz, dünyada bir benzeri olmayan Kırkpınar için hayatlarında bir defa severek fedakârlığa niçin katlanmasınlar?

Niçin kabul etmesinler ağalığı... Onlara, Kırkpınar'ın ve ağalığın ne olduğunu anlatılabilirse?

HALİL DELİCE

Layık olanlar ağılığı kabul etmeli ki Türkiye, Türk milleti, Kırkpınar, Edirne, insanlık ve... ağılığa tamam diyenler kazansın.

10 Temmuz 2006

37- Kurtlar Vadisi değil Kurtdere Er meydanı

Türk güreşinin efsane ismi Kurtdereli Mehmet Pehlivan adına, kabrinin bulunduğu köyde yapılan güreşlere senelerdir katılmak istiyordum, bu sene kısmet oldu.

Evet, 1872'de Bulgaristan'ın (o zaman Osmanlı toprağıydı) Tırnova ilinin Selvi kasabasının Bukurova köyünde doğan Kurtdereli Mehmet Pehlivan, güreşleri kadar "Ben, her güreşte, arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürüm" sözüyle de tarihte yerini almıştır.

Yorucu bir yolculuk oldu, gece gittik ve sabah ordaydık. Gündüz orada kaldık ve gece döndük. Yorulduk ama değdi, gördüklerimiz ve yaşadıklarımızın sevinci, yorgunluğumuzu aldı götürdü.

Bu güreşin organize edilmesinde büyük emeği geçen Kurtdere Köyü Muhtarı Adem Aslanbay'ı, Genel Koordinatör Mustafa Güneş ve Balıkesir Belediyesi Basın ve Halkla İlişkiler Sorumlusu Ramazan Aydın'ı tebrik ediyorum.

Kurtdere küçük bir köy ve şehre 40 kilometre uzaklıkta... Böyle bir yere senede bir defa kullanılan tribünleri, soyunma odaları, hakem kulesi, çok sayıda tuvaletiyle (mahallî güreşlerde en büyük sıkıntı tuvalet ihtiyacının giderilmesinde olur) basın tribünüyle bir tesisi kazandırmak ve bu tesisi ayakta tutmak çok büyük bir iş.

Küçük bir köye, kadın erkek her yaştan on binlerce kişiyi bir araya toplayan nedir? Güreşe ilgi yok diyenler burasını görsün!

Gençlerimizin Kurtlar Vadisi'ne özenip acımadan arkadaşlarını vurdukları bir zamanda Kurtdere Ermeşdanı'nı görmekle sevindik ve ümitlendik.

KIRKPINAR

Er meydanlarında er olabilmenin gayretindekileri ve bu meydanları yaşatabilmenin çabasında bulunanları görmek; büyük şehirlerin bunalttığı gönlümüzü şenlendirdi.

Manisa, Balıkesir ve Çanakkale yöresinden gelen genç pehlivan adaylarıyla görüştük. "Halil Ağabey! Gazetede ki yazılarınızı okuyoruz ve güreşin, sporun, insanlığın ne olduğunu öğreniyoruz. Koca Yusuf kitabınızı aldık ve ağlamaktan zor okuduk" sözleriyle vurulduk.

En anlamlısı da aslen Rizeli olup şu anda Edirne'de kispet diken Murat Boncuk'un sözleriydi!.. Murat, 23 yaşlarında bir delikanlı... Kurtdere'ye, küçük orta ve büyük boyda güreşmeye gelmiş. Bigalı kispet ustası İrfan ustanın yanına gelerek de kispet dikmeyi öğrenmiş ve bu işi meslek bilmiş... "Halil Ağabey! Koca Yusuf'u okudum ve Koca Yusuf'un filmi nasıl çevrilebilir diye düşünmekten uyuyamıyorum? Gençliğimiz, örnek alacak kahramanlara muhtaç! Keşke bütün gençlerimiz Koca Yusuf romanını okuyabilse ler" şeklinde duygularını dile getirdi. Gençlerden bunları duymak, bizi çok sevindirdi ve ümitlendirdi.

Memleketimiz coğrafyasında, gençlerimizin yüreğinde, kurt vadilerinin açtığı yaraları, Kırkpınar ve Kurtdereli er meydanlarıyla tedavi etmedikçe işimiz çok zor.

Her şeye rağmen ümitsiz değiliz, çünkü Kurtdere Er meydanı'nı; bu meydanda er olmak için gayret edenleri gördük.

17 Temmuz 2006

38- Arena er meydanı!

12 Ağustos Cumartesi gecesi Avcılar'da yağlı güreş vardı. Evet, yanlış okumadınız, cumartesi gecesi dedim. Üçüncü senedir yağlı güreş gece yapılmıyormuş.

Işıklar altında, çimenlerin üzerinde güreşen pehlivanları görmek heyecanlandırdı. Ay ışığında güreşirken şehit düşen iki alpereni; Ali ile Selim'i hatırladım.

HALİL DELİCE

Avcılar'da yağlı güreş yapılan yere "Arena" ismi verilmiş! Yağlı güreşlerin yapıldığı yere er meydanı yerine "Arena!" demek gafletin ölçüye sığmaz şekli olsa gerek...

Gece serinliğinde güreş seyretmek çok güzeldi. Avcılar Belediye Başkanı Mustafa Değirmeci "Arena Er meydanını 21 günde yaptık" deyince şaşkırdım.

Arena ve Er meydanı'nı yan yana duyunca şak kündesiyle yenilmiş gibi oldum! Bu satırlardan sonrası sayın başkan ile ilgili değil... Onun iyi niyetinden zerre şüphemiz yok, yağlı güreş için yaptıkları meydanda... Güreş yapılan yere "Arena" derken de muhakkak iyi niyetle hareket edildi.

Dikkat çekmek istediğimiz; Kırkpınar'ın ve yağlı güreşin manasına yüzde yüz ters "Arena" isminin, güreş yapılan yere verilmesi ve herkesin de bunu normal karşılaması.

Arena; zevk için can alınan yer, er meydanı ise ebedi güzellikler için can verme sırrına erilen...

Arena'da, birilerini eğlendirmek, kumar oynanmasını sağlamak için gladyatörler birbirlerini öldürürler!

Arena'da matadorlar, zevk için korumasız canlılara ve boğalara kıyar.

Arena, kan ve vahşet meydanıdır!

Er meydanı ise yiğitliğin, mertliğin ve insanlığın yaşatıldığı yerdir.

KIRKPINAR

Er meydanı, öldürmenin değil, ebedi güzellikler için ölmenin temsil edildiği mekândır.

Er meydanı; erlerin, can verme sırrına erenlerin ve güle âşık olanların meydanıdır.

Arena, mazlumlar kaçmasın ve zulüm tam anlamıyla işlensin diye duvarlarla çevrilidir!

Er meydanı ise tabiatın kucağındadır, ebedi güzelliğe işaret eden ağaçlar, çiçekler, kuşlar, çimen ve su ile koyun koyunadır.

Arenada zulmü seyretme, er meydanında güzellikleri yaşama ve şahit olma vardır.

Arenada para kazanılır, er meydanındaysa sahip olunan maddi manevi nimetler karşılıksız verilir..

"Avcılar Arena Ermeydanı" ismi, spor ve insanlık anlayışımızda geldiğimiz noktayı, er meydanının arenaya dönüşünü gösteriyor olmasın sakın?..

Yağlı güreş, para için tv stüdyolarında, otellerin gösteri salonlarında, sirklerde yapılır hâle gelmedi mi?

Yağlı güreşte anlaşmalı güreşler yapılıyor ve para ile raket satın alınıyor diye söyleniyor mu?

Bütün bunlar, er meydanının arenaya dönüştüğünün habercisi değil mi?

Er meydanını arena olarak isimlendirmek ve nasıl bir cinayet işlendiğinin farkında olmamak, hangi çözülüşün ifadesi?

Sözümüz;

*"Şu yeryüzü er meydanı,
Gönül sevmez her meydanı,
Yüreksiz yorgan döşek,
Koç yiğide ver meydanı.*

*Oğuz Mete çağından,
Son Peygamber kucakından,
Hacı Bektaş ocağından,
Açık bize sır meydanı...
diyenlere...*

HALİL DELİCE

Kelamımız, yeryüzünü er meydanı bilenlere, koç yiğitle-re, alperen gönüllülere; işi, arenada ve tv stüdyolarında olanlara değil...

15 Ağustos 2006

39- Yağlı salça ve salçalı yüz

Yağlı salça da olur mu demeyin. Lezzetini bilmiyorum, tat-mak da istemiyorum ama görünüşü hiç de iç açıcı değildi.

Hele yüzler... Bulaşmış yağlı salçadan mı yoksa yaptıkla-rı için utancından mı kızardığı belli olmayan o yüzler... Kanlı bir kavgadan çıkmıştan daha da kanlı gözükten o çeh-reler...

Ne söyler, ne anlatır? Hangi utancımızı ve hangi yüz ka-ramızı gösterir?

Gerçi salçadan yüzlerin karası belli olmuyordu.

Yoksa yüzlerin karası belli olmasın diye yağlı salçayı bi-lerek mi kullandılar? Karasını örtmek için mi yüzlerini yağ-lı salçaya boyadılar?

İHA'dan bir haber geldi, boy boy fotoğraflarla birlikte... "Antalya'nın Kumluca Belediyesi tarafından Growtech Eu-raisa Fuarı kapsamında düzenlenen 'domates güreşinde', Kırpınar pehlivanları 1 ton domatesin içinde güreşti." di-ye...

Güreşenler arasında başpehlivanlıkta Kırpınar birincili-ğini kazananlar da var.

"Tut keli perçeminden" demişler, nasıl tutarsın? Sebep malum...

Domates üzerinde güreşin neresinden nasıl tutulur?

Keşke görmeseydim... mertliği, yiğitliği, Türk'ün Avru-pa'yı vatan tutuşunu, alperenlerin hatırasını yaşatan yağlı güreşi yapan iki başpehlivanı bu halde... salça hâline gel-miş domateslere bulanmış kıpkırmızı yüzle...

Bizde "nimet" inancı vardır. Avrupalı için ekmek, karnını doyuran ve açlığını gideren bir ihtiyaç maddesidir; tıpkı

KIRKPINAR

demir gibi... Demirle çeşitli araçlar-aletler yapılır, ekmekle de karın doyurulur. Avrupalı bu sebepten de sıkılmadan ekmekle dudaklarını siler; dudaklarını sildiği ekmeği yemez, çöpe atar!

Bizim için öyle mi? Bizim için ekmek nimettir ve yüce Mevlamızın ihsanıdır. Bunun için yerde ekmek kısıntısı gördüğümüzde öpüp başımıza koyarız, ayak altında ezilmesine göz yummayız.

Üzümü şıra, domatesi salça yapmak için ayakla ezeriz, bundan maksat da nimetten yeni bir nimet elde etmektir. Binlerce yıllık Türk tarihinde domatesin veya gıda olarak kullandığımız başka bir şeyin üzerinde güreşe şahit olunmamıştır... Sonunda bu da oldu!

Perşembenin gelişi çarşambadan belli olur demişler ya... İşin bu noktaya varacağı belliydi.

Otel odalarında turistlerin, tv'lerde bilmem kimlerin önünde güreşip ata yadigârı yağlı güreşi yalnızca geçim kaynağı gördükten ve işi sirk gösterilerine döktükten sonra olacağı buydu.

Para gelsin de nasıl gelirse gelsin öyle mi?

Binlerce yazık.

Güreşmeyip itişerek, güreşin yağıyla domatesin salçasını karıştırdık ve suratımıza sürdük; utançtan kızaran yüzümüzün kırmızılığı belli olmasın diye...

Böyle yazıyorum ama emin değilim.

Merak içindeyim... acaba, yüzleri kızarıyor mu... vatan edinmenin, güzelliklerimize sahip çıkmak için güçlü olmanın, üç düşmanla mücadelenin misalleştirildiği, alpler hatırasının yaşıttığı yağlı güreşi bu hâllere düşürenlerin?

18 Aralık 2006

40- Er meydanı Kırkpınar'a Bosna'dan bakmak

Dün Kırkpınar başladı, 646. defa... Benzer sözler, aynı törenler, aynı vaatlerle... Geçen sene, daha önceki sene ve on-

HALİL DELİCE

dan önceki senekiler gibi... Biz gazeteciler de benzer işler yaptık, bol bol fotoğraf çektik ve "Kırkpınar bu sene sönük başladı" gibi beylik sözlerle...

Bilene mektep olan Edirne'ye, er meydanı Kırkpınar'a, kızıllemaya işaret eden kubbesi, kubbesindeki kırk penceresi, 99 çeşit lale süslemesiyle Selimiye Camisi'ne baktım, sonra da Kırkpınar için söylenenlere, yapılanlara ve gelenlere...

Ve yüreğim sancıldı; Saraybosna'yı, Mostar'ı ve Ayvaz Dede'yi hatırladım. Geçtiğimiz günlerde Bosna'ya gitmek, Saraybosna'yı, Mostar'ı, Travnik'i ve Sarı Saltuk hazretlerinin kabrini ziyaret etmek ve Ayvaz Dede şenliklerine katılmak kısmet oldu.

Ayvaz Dede kim mi?

Ayvaz Dede, 15. yüzyılda Bosna'ya gelen Horasan erenlerinden... Manisa/Akhisar'dan geldiği söylenmekte... Boşnaklar, Ayvaz Dede ile bambaşka bir dünyayı tanır, onunla İslamiyet'i ve Osmanlı'yı severler. Ayvaz Dede'nin yolu bugün şenliklerin yapıldığı Prusac'a düşünce buradaki insanların susuzluktan sıkıntı çektiğini, suyun çok büyük bir kaya tarafından engellendiği görür ve duaya durur... Kırkinci gününde kaya ortadan yarılar ve Bosnalılar suya kavuşur! Bosnalılar, bugün buradan geçerek şenlik yerine gitmektedirler. Boşnaklar, Ayvaz Dede'yi çok severler. Çünkü onunla hakikate ve suya kavuşmuşlardır.

Ölümünden sonra her yıl sefere gider gibi atlarına binip sancaklarını eline alarak kayanın yarıldığı yere, onu anmak üzere giderler. Bu sene de hem de 497. defa, buraya giden yedi kilometrelik yolu kadın erkek ve çoluk çocuk kat etmek için yürüyerek çıktılar. Bu şekilde Ayvaz Dede'nin şahsında Osmanlı'ya sadakat gösterdiklerine ve Osmanlı'nın sefer emrine uyduklarına inanıyorlarmış... Bize söylenen bu... Ama hâllerinden, kadın erkek, ihtiyar genç, yedi kilometrelik dağ yolunu büyük bir heyecanla tırmanmalarından ve dekolte kıyafetli genç kızların yokuşu çıkarken ilahî söylemelerinden anlatılanların doğru olduğunu hissettim.

KIRKPINAR

Bosna'ya su ve hakikat getiren Ayvaz Dede'nin kabrini 497. defa ziyaret eden, sancak ve atlarla onun şahsında Osmanlı'ya koşan Boşnaklar, "Sırp zulmüne Osmanlı'yla kavuştuğumuz imanla dayandık, devam eden ekonomik ve kültürel savaşta da bu imanla ayakta kalacağız" diye haykırdılar.

Boşnaklar, yediden yetmişe Ayvaz Dede'ye koşar, onun öğrettikleriyle ayakta kaldık derken, bizim Kırkpınar'a bakışımız magazinden öteye geçmedi.

Boşnaklar, vatani, sahip oldukları güzellikleri elde tutmanın bir bedeli olduğunu nice bin şehit pahasına öğrenirken, biz Kırkpınar'ın bir vatan ediniş destanı, yağlı güreşin, peşrevin, ecdadımızın dünya görüşünü temsil ettiğini, alperenler yadigarı, Türkoğlunun kızılması olduğunu ne zaman öğreneceğiz?

Bunları öğrenmemiz için bizim de çok acı imtihanlardan mı geçmemiz gerek?

30 Haziran 2007

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SUNDUĞUMUZ TEBLİĞLER

I Gerçek efsane Kırkpınar

(Bu yazı, 23-25 Ekim 2003 tarihinde Trakya Üniversitesi'nce düzenlenen "Edirne Kültür Araştırmaları" konulu kongrede tebliğ olarak sunulmuştur.)

Kırkpınar, Türkoğlu Avrupa'yı vatan edinirken doğmuştur ve Türk oğlunun, Avrupa'yı vatan ediniş destanı, sahip bulunulan güzelliklerin elden çıkmaması için maddi manevi güçlü olmanın ifadesi, bilek ile gönlü en güzel idealler yolunda kaynaştırmış alperenlerin yadigâridir.

Peşrevle Türk oğlunun, Türkistan'dan Anadolu'ya, Anadolu'dan da Avrupa'ya akışı canlandırılmakta, yine peşrevle Türk'ün sembolleri olan kurdun atılışı, okun uçuşu, atın şahlanışı ve kartalın süzülüşü temsil edilmektedir.

Türkistan'dan Kırkpınar'a

Biz, bu vatan edinişin canlandırılması ve Kırkpınar'ın yalnızca Edirne'ye sıkıştırılmaması için "Yesi'den (Türkistan'dan) Kırkpınar'a" projesini ortaya atmıştık. Bu projeye Yesi'den, Ahmet Yesevi hazretlerinin kabrinden toprak alınacak, daha sonra Ankara'da Hacı Bayram'ın, Bektaş'ta Hacı Bektaş Veli'nin, Söğüt'te Ertuğrul Gazi'nin, Bursa'dan Osman Gazi'nin, Çardak'ta Salcı Baba'nın, Bolayır'da Şehzade Süleyman'ın, Keşan'da Paşayığit'in ve Babaeski'de Sarı Saltuk'un kabirlerinden alınan topraklar, Kırkpınar'ın başlangıç gününde ve Kırkpınar er meydanına serpilecekti.

Gelibolu'nun fetih gününde alınan topraklarla birlikte Rumeli'ye geçiş canlandırılacaktı. Yağlı Güreş Federasyonu

KIRKPINAR

nu tarafından kutlama programına alınan bu proje, federasyonun lağvedilmesiyle hayata geçememişti.

Bazıları, Kırkpınar'ın doğuşunu ve tarihçesini, "yalnızca efsaneden ibaret" diyerek küçümsüyorlar.

Doğru, Kırkpınar bir efsane, ancak nasıl bir efsane?.. Eğer tarihçiden, etnografyacidan, edebiyatçıya ve folklorcuya bilim adamlarını bir araya getirsek ve onların senelerce çalışmalarını isteyerek bir Kırkpınar Efsanesi sipariş etseydik, bu kadar mükemmel, tarihî ve coğrafi gerçeklerle bu kadar uyuşan ve Türk millî vicdanına bu kadar yakışan bir Kırkpınar efsanesi düşünemezlerdi.

Kırkpınar efsanesi, tarihî ve coğrafi gerçeklerle tamamen uyum içinde ve tarihî gerçeğin, binlerce yılda oluşan millî vicdanında yoğrulmasıyla doğan bir efsanedir.

Efsanenin doğmasına vesile olan tarihî şahsiyetlere ve efsanenin geçtiği zaman dilimine bakalım!

Efsanenin doğmasına vesile olan Şehzade Süleyman ve silah arkadaşları alperenlerin ve efsanenin yaşandığı tarih konusunda hiçbir ihtilaf yoktur.

Şehzade Süleyman ve arkadaşları, 1349'dan 1359'da kadar uzanan zaman dilimi içinde Rumeli'ne (Avrupa'ya) geçmişler ve Gelibolu'dan Dimetoka'ya kadarki coğrafya içinde fetihlere devam etmişlerdir. Şehzade Süleyman'ın 1359'da ölümüyle yerine geçen kardeşi I. Murad, fetihlere devam etmiş ve 1361'de Edirne'nin fethedilmesiyle Kırkpınar'ı doğuran altın halka tamamlanmıştır.

Salcı Baba'nın kabri

Efsanenin geçtiği coğrafyaya ve efsanede ismi geçenlere bir göz atalım. Bu mekânları bizzat gezerek, coğrafi ve tarihî hakikatler ile efsanenin nasıl koyun koyuna olduğunu tespit ettim.

Çanakkale Lapseki, Çardak'ta Salbaş mevki vardır. Burası Şehzade Süleyman'ın Rumeli'ye geçtiği salların besmeleyle inşa edildiği yerdir.

Ve burada, salları inşa eden salcıların piri Salcı Baba'nın kabri vardır. Ancak bu kabir, bugün hemen hemen yok olmak üzeredir!

HALİL DELİCE

Salcı Baba'nın kabrinin bulunduğu Salbaş mevkiinden, Çanakkale Boğazı'nın Avrupa yakasına doğru bir yol uzanmakta ve bunun ucunda hilal şeklinde bir adacık vardır.

Bu yol, Deli Kızıl Sultan'ın kum saçarak meydana getirdiği yoldur. Yine bu yol bugün de Çardak'tan Çanakkale Boğazı'nın içine doğru uzanmaktadır.

Deli Kızıl Sultan

Deli Kızıl Sultan kimdir ve bu yol nasıl meydana gelmiştir? Kısaca göz atalım:

Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan Şehzade Süleyman ve kırk alperen arkadaşı, Rumeli'ne geçmek üzere sala binerlerken, o yörede Deli Kızıl Sultan diye bilinen meczup kişi gelir ve kendisini de sala almalarını ister. Kabul etmeyip yola devam ederler. Bir müddet sonra da duydukları gürültüye dönerler ve bir de bakarlar ki Deli Kızıl Sultan, kucağına kum doldurmuş ve kumları saçıyor, kumları saçtığı anda kara ilerliyor! Meczubu sala almazlarsa Boğaz'ın kapanacağından endişe ederler ve "Gel bre deli, sen sala alınmayı hak ettin!" derler. Bunu duyan meczup, sevinçle kucağında kalan kumları saçar ve hilal şeklinde bir kara meydana gelir.

26 Ağustos Kum Günü

Deli Kızıl Sultan'ın saçtığı kabul edilen kumlar, şifalı kabul edilmekte ve bu sebeple Osmanlılar zamanından beri her yıl bu kumlarda 26 Ağustos'da "Kum Günü" yapılmakta, yağlı güreşler organize edilmektedir.

Prof. Dr. Ömer Lütfü Barkan "Kolanizatör Türk Dervişleri" kitabında, Deli Kızıl Sultan'ın Yunanistan'ın Dimetoka şehrinde türbe ve dergâhının bulunduğunu yazmaktadır.

31 Ağustos 2002 Cumartesi günü Dimetoka'ya yaptığım ilk Kırkpınar'ın yerini bulma seyahatimde Deli Kızıl Sultan'ın Sofular'a bağlı Ruşanlar ve Babalar Köyü arasındaki türbe ve dergâhına ulaştım; hem türbe hem de dergâh ayakta... Dimetoka'nın hemen yanından akan çayın ismi de Deli Kızıl Sultan Deresi.

Böylelikle Kırkpınar efsanesinde ismi geçen Deli Kızıl Sultan'ın tarihî bir şahsiyet olduğu anlaşıldı.

KIRKPINAR

Şükür Tepesi ve Şehzade Süleyman

Boğaz'ın Çardak karşısındaki Avrupa yakasında Şükür Tepesi vardır. Bu tepede, Şehzade Süleyman Rumeli'ye geçince şükür namazı kılmış ve bu sebepten de bu tepeye bu isim verilmiştir.

Şükür Tepesi'nin hemen yanında Bolayır vardır. Burada Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan yiğitlerin komutanı Şehzade Süleyman'ın kabri var.

Efsanede ismi geçen Kırkpınar çayırının (bugün Yunanistan topraklarında kalan) Simovina ve Sarı Hızır Köyleri arasında olduğu 1901 tarihli Edirne Salnamesi'nde yazılıdır. 1912 yılına kadar güreşler burada yapıldı. Ancak 1912 yılında buranın Bulgaristan sınırları içinde kalmasıyla bu mübarek toprak Türk oğluna elveda dedi ve bu tarihten sonra bir daha burada Kırkpınar güreşleri yapılamadı.

1901 tarihli Edirne Salnamesi'nde, Selim'in Mezarı'ndan ve Kırkpınar Çeşmesi'nden bahsedilmektedir.

Hangi Selim? Kırkpınar'ın doğmasına sebep olan iki alperenden biri olan Selim...

Hangi Çeşme? Kırkpınar'ın doğmasına sebep olan iki şehidin gömüldüğü mezar başında, kırk pınardan meydana gelen çeşme...

Kırkpınar yollarında...

Kırkpınar güreşlerinin günümüzde yapıldığı Edirne Sarayı'nın asıl Kırkpınar olmadığını öğrenince şaşırılmış ve Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan iki alperenin şehit oldukları yere gömülmesiyle kırk yerden su fışkıran ve Kırkpınar diye adlandırılan mekânın, Yunanistan topraklarında kaldığı söylenince, gönlüme bir ateş düşmüş ve Kırkpınar'ın asıl mekânını görebilmek için dua etmişim.

Gün gelip de burasını göreceğimi rüyamda görsem inanmazdım. Özellikle Türk-Yunan ilişkilerinin gergin olduğu ve Kırkpınar'ın bulunduğu bölge yasak bölge kabul edildiği için buraya gidip resim çekmek imkânsızdan da öteydi... Zaman geçip Yunanistan ile Türkiye arasında ilişkiler yumuşayıp Kırkpınar'ın bulunduğu yer, askerî yasak bölge ol-

HALİL DELİCE

maktan çıkarılınca Kırkpınar'ı görme sevdam tekrar dep-
reşti.

Ve vize alarak 1 Eylül 2002 Pazar günü Batı Trakya'ya
koştum. 1901 tarihli Edirne Salnamesi'nde, Edirne'yi Pazar-
kule üzerinden Yunanistan'ın Ortaköy (Keramos) kasabası-
na bağlayan şosenin hemen yanında Simavina (Ammovou-
non) ile Sarı Hızır (Kiprinos) arasında olduğu yazılıydı...

Spor tarihi araştırmacısı M. Âtîf Kahraman da Osmanlı
ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri eserinde aynı
şeyi yazmaktadır.

Fırtına çıkmış

Bu iki köy Pazarkule gümrük kapısına 10 ve 12 kilomet-
re uzaklıktaydı... Batı Trakyalılar bu iki köyde Türk kalma-
dığını ve bu iki köye yakın Sadırlı Köyü'nde (Plati) tek bir
Türk hanesinin bulunduğunu ve burada Hacı Emin Hanımı
ve 90 yaşındaki Sabriye Teyze'nin yaşadığını söylediler. He-
men bu köye koştum ve Sabriye Teyze'yi buldum. 1912 do-
ğumlu Sabriye Teyze, Kırkpınar'ın bulunduğu yeri iyi ha-
tırlıyordu...

1922 yılına kadar Rumlar, burada yağlı güreş yapıyorlar-
mış... Sabriye Teyze; "1922'deki güreşlerde Rumlar adama-
kılı içmişler ve her türlü rezaleti yapmışlar ancak çok kor-
kunç bir fırtına çıkmış, canlarını zor kurtarmışlar! Bu hadi-
seden sonra Rumlar korktular ve bir daha burada güreşler
yapılmadı. Ancak Türkler zaman zaman burada yağmur
duasına çıktılar" diye güzelce tarif etti ve hemen yanından
da Kırkpınar Deresi'nin aktığını söyledi.

Selimin mezarı

Sabriye Teyze, Kırkpınar'ın doğu tarafında eskiden bir
türbe olduğunu, Rumların buraya gelip bez bağladıklarını
ve hastalarının burada iyileştiğine inandıklarını söyledi.
Anlattığı yer, Selim'in mezarı diye bilinen ve 1901 tarihli
Edirne Salnamesi'nde bahsedilen ve Kırkpınar'ın doğması-
na vesile olan alperen Selim'in kabriydi... Tarif edilen yer,
yolun hemen yanındaydı... Simovina'ya (Ammouvounon)

KIRKPINAR

daha yakındı, daha önce oradan geçmiştim ve Kırkpınar Deresi'ni hatırladım ve de Sabriye Teyzeyle veda ettim.

Gözyaşlarımı tutamadım!

Sabriye Teyze'nin oğlu Ahmet Amca ile birlikte 10 kilometre sonra tarif edilen yere ulaşmışım. Tam tarif edildiği gibiydi... Güney kısmı, tribün gibi hafifçe yüksekti ve güneybatı istikametinde Kırkpınar deresi vardı... Kuzeyde ise Arda nehri akıyordu. Kırkpınar çeşmesi kaybolmuş, ancak suyu akmaya devam ediyordu. Burada şehit olanlar ve güreşenler için fatihalar okudum ve bin bir korku ile fotoğraf çektim!

İşte bir rüya gerçek olmuş, iki yiğidin güreşirken şehit olduğu, Kırkpınar'ın fışkırdığı, Osmanlı yiğitlerinin 550 yıl boyunca yiğitliğin, mertliğin ve gücün en anlamlısını göstererek Türk oğlunun Avrupa'yı vatan edinme mücadelesini canlandırdıkları ve 91 yıldır pehlivanlara hasret kutsal meydanı görmüştüm.

Hangi efsane bunlardan daha sağlam temellere ve gerçeklere sahiptir? Kırkpınar efsanesi, tebliğimizin başından beri anlattığımız tarihî ve coğrafi gerçeklerle doğrulanmaktadır. Çardak'ta Salbaş mevkii, Salcı Baba'nın mezarı ve kum yolu, Bolayır'da Şükür Tepesi ve Şehzade Süleyman'ın kabri, Dimetoka'da Deli Kızıl Sultan'ın türbesi, Simovina ve Sarı Hızır arasındaki Kırkpınar meydanı, Kırkpınar Deresi, Selim'in mezarı ve Kırkpınar efsanesinin "GERÇEK EFSANE" olduğunun inkar edilmez delilleridir.

Hatıra yaşatılmalı!

En önemlisi de bu efsane, yüzlerce yıldır en güzel gerçek olarak Türk milletinin gönlünde ve maşeri vicdanında yer bulmuştur.

İşin en garibi de, Kırkpınar'ın çevresindeki köylerde Sabriye Teyze ve iki oğlu ile kızından başka hiç Türk kalmamıştı... Çocukları evlenmemiş, onların ölümüyle burada şehitlere fatiha okuyacak kimse kalmayacak ne yazık ki...

Kendileriyle görüştüğümüz Batı Trakyalı Türkler, burada tekrar yağlı güreşlerin düzenlenerek hatıraların yaşatılma-

HALİL DELİCE

sını istediler. 31 Ağustos 2002 Cumartesi günü Gümölcine-Alantepe güreşlerine katılan Yunanistan İçişleri Bakan Yardımcısı Stavros Boris de, Batı Trakya'da iki milleti yakınlaştıracak kültürel faaliyetlerin artmasını istemişti...

Şimdi top, başta Edirne Belediye Başkanı Cengiz Varnatopu olmak üzere Türk yetkililerde... Temennimiz, bir an önce burada yağlı güreşlerin düzenlenerek alperenlerin hatıralarının yaşatılmasıdır.

I Türk'ün dünya görüşünü yansıtan peşrev...

(Bu yazı, 3 Temmuz 2006 tarihinde Trakya Üniversitesi tarafından düzenlenen İkinci Kırkpınar Sempozyumunda tebliğ olarak sunulmuştur.)

Peşrev, yağlı güreşçilerin, güreşe başlamadan önce ısınmak için yaptıkları hareketler topluluğu diye tarif ediliyor.

Fazla iddialı olacak ama peşrevi bu şekilde tarif etmek; Türk kültürüne ve spor tarihimize, ihanet değilse gafletin en ağırıdır. Yukarıdaki tarif, bırakın peşrevin içindeki kültürel verileri, kolların kartal kanadı gibi açılması, kurt gibi ileri atılış, at gibi şahlanış şeklindeki maddi öğeleri bile açıklamaktan çok uzaktır.

Yağlı güreşte, peşrev başlı başına bir destandır. Hem de öyle destan ki, ciltler dolusu kitapla anlatılamayacak Türk'ün tarih macerasını, spor anlayışını, dünya görüşünü, hayata bakışını ve insan tarafını dile getirmektedir.

Peşrev, Türk oğlunun vatan tutmak için Türkistan'dan Anadolu'ya oradan da Avrupa'ya akışının, dünya görüşünün, spor anlayışının ifadesidir. Tarih macerasının anlatılışıdır, hem de en öz, en anlaşılır şekilde; Yunus Emre dilinde...

Peşrev, Türk oğlunun sembolleri “ok, yay, at, kurt” ve “kartal”ın figürleriyle donatılmıştır.

Pehlivanlar, peşrev esnasında Oğuz Kağan tarafından fırlatılmış ok gibi hedefe giderler, Alpaslan elinde gerilmiş

KIRKPINAR

yay gibi gerilirler ve Türk'ün can yoldaşı, fetih arkadaşı, "yiğit yiğidin yoldaşı, at yiğidin öz kardaşı" dizeleriyle sırrı açık edilen at gibi şaha kalkarlar, Türk oğluna, Ergenekon'dan çıkışta yol gösteren kurt gibi hedefe atılırlar ve kartal gibi kanat çırparak gökyüzünün sonsuz maviliklerine yükselerek ufuklarını genişletirler.

Türkoğlunun, tarih boyunca yurt tutmak için akışı, yüzlerce yıl önce yazılan Şecere-i Terakime (Türklerin Soy) adlı kitapta "Oğuz ili göçüp yürümedik yol var mı?/Evin tutup oturmadık yurt var mı?" diye ifade bulmuş ve bu akış, peşrevle en güzel şekilde anlatılmıştır.

Peşrevdeki güzellikler, ciltler dolusu kitapla anlatılmaz.

Gelelim peşrevin yapılışına ve peşrev içindeki hareketleri ifade ettiği manaya:

Pehlivanlar, sağ başta en usta pehlivan olmak üzere kibleye karşı ve sağ eliyle rakibinin sağ elini, sol eliyle rakibinin sol elini tutmuş halde cazgırın duasını dinlerler.

Niçin kibleye karşı dururlar? Çünkü geleneğimizde savaş, kuru kavga değil, nizam-ı âlem/ dünyanın adaletle şenlenmesi, ilây-ı kelimetullah/Allah adını yüceltmek ve vatani savunmak içindir. Yağlı güreş de savaşta barışa hazırlık olduğu, düşmanla yapılan savaşı misalleştirdiği için... İşte bu sebepten peşrev öncesinde cazgırın yaptığı duada kibleye, yani Kâbe'ye, Allahü teâlânın dünyadaki evine karşı dönülür.

Rakipler, dua esnasında sağ el sağ elle, sol el sol elle olmak üzere birbirlerinin ellerini tutarlar. Bu, rakibine "Sen bana kardeşten ilerisin, bir mukaddes uğraşta/savaşı misalleştiren güreşte, şehitlik yolunda kader arkadaşımın... Bizler, Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan alperenler Ali ile Selim gibiyiz, onların günümüzdeki temsilcileriyiz" demektir.

Pehlivanların, el ele tutuşup kibleye karşı durduklarını gören cazgır duasına başlar ve "Allah Allah İllallah, Muhammedün resûlullah" sözleriyle bitirir. Bu, peşrevin en can alıcı noktasıdır. Cazgır bu sözle güreşin, Allah için,

HALİL DELİCE

vatan için yapılan savaşa misal olduğunu hatırlatır.

Cazgır dua esnasında pehlivanlara çeşitli nasihatlerde bulunur. Pirlerinin Hazret-i Hamza olduğunu, onun yolunda bulduklarını hatırlatarak rakibini küçük görmemelelerini, mücadeleyi mertçe yapmalarını ister... Güç, zekâ ve ustalığın gurur değil tam tersi tevazu sebebi gerektiğini söyler.

Cazgır duasına örnek olarak, Koca Yusuf ile Hergeleci İbrahim arasındaki güreşte yapılan duayı vermek istiyorum:

*Bugün cumadır müminler tutar saf,
Bu pehlivana derler Koca Yusuf.
Aliço'dan almıştır Kırkpınar başpehlivanlığını,
Er meydanında gösterir hem yiğitliği hem de insanlığı.
Kırk yıl kispet taşıdım kalmadı ahım,
Bu pehlivana derler Hergeleci İbrahim.
Güleşin üstadıdır, oyun içinden oyun çıkarır,
Razgratlıdır doğruyu her yerde haykırır.*

Allah Allah İllallah

*İki Türk aslanı çıktı meydana,
İkisi de birbirinden merdane,
Alta düştüm diye yerinme,
Üste çıktım diye sevinme.*

*Alta düşersen apış,
Üste çıkarsan paça kasnaktan yapış,
Çapraz gireyim deme yan baş atar,
Sarma künde yapma kılçık atar.*

*Pehlivan düşünme güven Allahına,
Daima dua et milletine üstadına.*

*Dünyaya geldik ayrı ayrı anadan,
Kimimiz Rumeli'den kimimiz Anadolu'dan,*

KIRKPINAR

*Buraya geldik ayrı ayrı yerlerden her birimiz,
Pehlivanlar biliniz Hazret-i Hamza'dır üstadımız, pirimiz.*

*Pehlivan pehlivan Allah'ına güvenerek gir meydana,
Çetin ol, metin ol güreş tut merdane,
Kırımdan gelir tatar tozu dumana katar,
Hasmın alırsa kündeyi manda olsan yine atar.*

*Söğüt dalından odun olmaz,
Her yiğitten pehlivan olmaz,
At gibi yarışın, koç gibi tokuşun,
Koyun gibi meleşin, kardeş gibi güreşin.*

*Hamd eyle Yüce Mevla'ya,
Salavat getir Muhammed Mustafa'ya.*

*Biri ak biri kara, hazreti Hamza çıktı nura,
Ben çıkıyorum aradan, Allah sizleri kayıra.*

*Allah Allah illallah, Muhammediün Resûlullah.
Haydi hep birlikte diyelim
Dualarla bu iki aslana maşallah,
Allah derman versin.*

Cazgır “Hazret-i Muhammed Mustafa’ya salavat” deyince pehlivanlar, sağ ellerini kalbi üzerine koyarak salavat getirirler.

Bu hareketle güreşte ve savaşta Hazret-i Muhammed’in yolunda olduklarını söylerler.

Cazgırın duasını bitirip “Hep birlikte şu aslanlara diyelim maşallah!” demesiyle kartalın kanat çırpmasını, kurdun hedefe atılmasını, okun yeni ufuklara uçmasını ve kır atın şahlanmasını andırır şekilde çırpınmaya başlarlar ve bu esnada da gözleri sağ baştaki pehlivandadır. Ondan işaret gelince üç adım geri, daha sonra üç adım ileri yürürler ve sağ dizi üzerine çökerler.

HALİL DELİCE

Pehlivanlar, peşrev esnasında sağ elini toprağa dokundurduktan sonra üç defa dizine, dudaklarına ve başına götürürler. Bu; topraktan geldin toprak olacaksın, demektir.

Üç adım geri gitmek "Hak, adalet" ve "aşk" karşısında boynumuz kıldan ince, üç adım ileri gitmek de hedefimiz ve amacımız "Şehitlik, hakkın rızası, insanların duası" manasındadır.

Daha sonra da sağ elini toprağa dokundurduktan sonra üç defa, dizine dudaklarına ve başına götürürler. Bu "Ey pehlivan, gücün ve ustalığınla mağrur olma! Topraktan geldin, yine toprak olacaksın, sahip bulunduğun nimetlerin hesabını vereceksin, gücün, ustalığın, malın, rütben, sende emanettir, sana ihsandır ve bunlar mesuliyet demektir. Sahip olduğun bu üstünlükleri hak yolunda kullanıp kullanmadığının hesabını vereceksin!" anlamındadır.

Bundan sonra eşler birbirinden ayrılarak çayıra salınmış bir küheylan gibi bir müddet şahlanırlar ve ilk olarak birbirlerine doğru gelirler ve ilk karşılaştıklarında tokalaşırlar. Bu "Benden sana zara gelmez, güreşimiz mertlik, pehlivanlık kuralları içinde olacaktır, sana söz veriyorum" anlamını taşır.

Tokalaştıktan sonra peşreve devam ederler. Tekrar karşılaştıklarında sol elleriyle rakibinin kasmağından tutar, sağ

KIRKPINAR

eliyle de rakibinin sağ paçasına dokunurlar ve ellerini dudaklarına, sonra da başına götürürler. Peşreve devam ederler, dönerler ve aynı hareketi tersten yaparlar. Yani sağ elleyle rakibinin kasnağını tutarlar, sol elleriyle de rakibinin sol paçasına dokunurlar.

Bunun üç manası vardır. Birincisi "Pehlivanlıkta, insanlıkta, senin ayağının tozu olamam! Senin benimle güreşi kabul etmen benim için en büyük şereftir" demektir. İkinci manasıysa rakibinin en büyük silahı olan paçalarının sağlam bağlanıp bağlanmadığını kontrol etmektir. Yağlı güreşte paçaların sıkı bağlanması çok önemlidir. Çünkü hemen hemen bütün oyunlar paçalardan alınır. Eğer paçalar sıkı bağlanmazsa pehlivan için çok tehlikeli olur.

Bu nasıl anlayıştır ki rakibinin en önemli silahının çalışıp çalışmadığı kontrol ediliyor.

Üçüncü mana: Kasnağı tutmakla "Ele, bele, dile ihanet olmaz!" fermanına uyulacağı ve rakibinin namusunun namusu olduğu kabul edilmektedir.

Bundan sonra rakipler ayrılırlar ve iki defa karşı karşıya gelirler. Birincide sol eller ense tutarken sağ elleriyle birbirlerine sallarlar, ikinci de bunun tersi yapılır. Bu hareketle "Güreşimiz kurallar içinde yapılacaktır. Aramıza kötü düşünce girmesin!" denilmek istenmektedir.

Daha sonraki karşılaşmada birbirleriyle göğüs göğse gelirler ve birbirlerinin sırtlarını sıvazlarlar. Bu hareketle hem rakibin iyi yağlanıp yağlanmadığını kontrol edilmekte hem de onunla helalleşip güreşte, güreş gereği verilecek acılardan dolayı baştan özür dilenmekte, "Kalpten kalbe yol vardır, kalp kalbe karşıdır" gerçeği dile getirilmektedir.

Göğüs göğse geldikleri hareketten sonra da bir müddet çırpınırlar ve en son olarak karşı karşıya geldiklerinde tokaşarak birbirlerine başarı dilerler ve ense enseye gelerek güreş başlar.

Ne yazık ki günümüzde, pehlivanlar, peşrevdeki hareketlerin manasından haberdar değiller ve peşrevler gayet laubali olarak yapılmaktadır.

HALİL DELİCE

Türk kültürünün tanıtılmasında peşrevin çok önemli rol oynayacağı inancındayız... Böyle bir kıymetin değerinin bilinmemesi ve tanıtılmaması çok acıdır.

Yesi'den Kırkpınar'a...

(Bu yazı, 3 Temmuz 2006 tarihinde Trakya Üniversitesi tarafından organize edilen İkinci Kırkpınar Sempozyumu'nda tebliğ olarak sunulmuştur.)

Yağlı vücutlar, peşrev, güreşler, kispet, yeşil çayır ve mavi gökyüzüyle göze, davul zurna ve cazgır duaları ve pehlivan naralarıyla kulağa ve gönle hitap eden, tarihî, kültürel nice güzellikler, evrensel değerler taşıyan Kırkpınar'ı ne anlamlandırmakta ne de tanıtımında gerekeni yapamıyoruz.

Ne Kırkpınar'da güreş tutanlar ne de organize edenler ve Kırkpınar yazarlar, "Kırkpınar nedir, Kırkpınar neyi temsil eder? Kırkpınar ve peşrev neyi anlatır?" haberdar değiller.

Haberdar olunmadığı ve Kırkpınar nedir ne değildir anlatılmadığı için de Türk basınının anlı şanlı yazarları, Kırkpınar'ı itiş kakış ve kaba hareketler topluluğu olarak görmektedir!

Kırkpınar gerçek manasıyla bilinmediği ve anlatılmadığı gibi, tanıtımı da yapılamamaktadır.

Kırkpınar kutlamaları yalnızca Edirne'ye sıkıştırılmaktadır. Oysa Kırkpınar, yalnızca Edirne'nin, hatta Türkiye'nin, Osmanlı Devleti'nin değil, bütün Türk dünyasının ortak değeridir.

Bu sebepten kutlamaları yalnızca Edirne'ye sıkıştırmak, Kırkpınar'a ihanettir!

Kırkpınar, Yesi'den, Türkistan'dan Anadolu'ya oradan da Avrupa'ya devam eden bir vatan ediniş destanıdır ve bu vatan edinişin canlandırılışıdır.

Türk'e, Anadolu'yu ve Avrupa'yı vatan kılmış ve Kırkpınar güreşlerinin doğmasına vesile olmuş alperenler, 12.

HALİL DELİCE

Gelelim “Yesi’den Kırpınar’a” projesinin ne olduğunu anlatmaya!..

Kırpınar öncesi, bugün Kazakistan toprakları içinde kalan Yesi (Türkistan) şehrindeki Ahmet Yesevi hazretlerinin kabrinden toprak ve bu şehirden fidan alınarak Türkiye’ye gelinmeli... Türkiye’de de Avrupa’ya akış yolu takip edilerek Konya’da Mevlana, Hacı Bektaş’ta Hacı Bektaş Veli hazretlerini, Ankara’da Hacı Bayram, Söğüt’te Ertuğrul Gazi, Bursa’da Osmanı Gazi, Çardak’ta Salcı Baba, Bolayır’da Şehzade Süleyman, Keşan’da Paşa Yiğit, İpsala’da Aliço, Babaeski’de Eskici Baba (Sarı Saltuk), Pehlivan köy-Büyükmandıra’da Kavasoglu ve Edirne’de Adalı Halil kabirleri ziyaret edilmeli ve buralardan toprak alınmalı... Kırpınar’ın açılış günü olan cuma günü Kırpınar’da fidan dikilmeli ve böylece Türkoğlu’nun Türkistan’dan Avrupa’ya devam eden vatan ediniş destanı canlandırılmış ve Kırpınar da asıl manasına kavuşturulmuş olur.

Günümüzde, 12-13 Haziran günlerinde Gelibolu’da “Türkler’in Rumeli’ye Geçişi Gelibolu’nun Fethi” kutlanmaktadır. Yesi’den Kırpınar’a programıyla bu ortak bir kutlama içinde yer alabilir.

Bu kutlama programında son başpehlivan, yeni seçilen Kırpınar Ağası, Trakya Üniversitesi’ni Güreş Federasyonu’nu ve Edirne Belediyesi’ni temsil eden birer kişi yer alabilir. Kutlama programı muhtelif günlere yayılabilir. Kazakistan’daki Ahmet Yesevi Üniversitesi bu projeye destek vermektedir.

Kaldı ki bu proje, Trakya Üniversitesi’nin koordinatörlüğünde de yürütülebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

KIRKPINAR'DAN HATIRALAR

Kırkpınar güreşlerini seyretmeye 1987 yılında başladım. O günden bugüne (2010) geçen 23 senedir hiç ara vermeden Kırkpınar güreşlerini takip ettim. 1990'dan beri de Kırkpınar yazıyorum. Kırkpınar ve yağlı güreş sebebiyle memleketimizin dört bir yanına gittikten başka Bulgaristan, Yunanistan, Makedonya, Almanya ve Hollanda'ya da yağlı güreşçileri götürdük. Buralarda bazen ağlatan bazen de güldüren nice hatıralarımız oldu. Bugün Yunanistan topraklarında kalan Kırkpınar'ın doğduğu ve yüzlerce yıl güreş yapıldığı mekânı bulmak bize nasip oldu.

Kırkpınar'ı ve geleneklerimizi en güzel şekilde anlatan, gelecek nesillere ışık tutacak olan bu hatıralarımızın unutulmasına gönlümüz razı gelmedi.

Bu sebepten bunları sizinle paylaşalım istedik...

I Magirus çarptı

1991 yılında Edirne Kırkpınar meydanındayız ve hava sıcak mı sıcak... Er meydanındaki kavak gölgelerinin altına kendimizi atmışız Anadolu Ajansı muhabiri Fethi Satıcı ile birlikte... 1986 Kırkpınar şampiyonu İbrahim Gümüş'ün en deli dolu yılları... Rakibini çapraza aldı mı Magirus kamyonu gibi sürükleyip götürüyor. Bundan dolayı da kendisine Magirus deniyor!

Fethi Satıcı ile tatlı tatlı muhabbet ederken, Magirus İbrahim'in rakibini toplayıp üzerimize doğru sürdüğünü gördüm ve "Fethi kendini kolla, Magirus geliyor!" diyerek can

HALİL DELİCE

havliyle kendimi yana zor attım ve Magirus'un yolu üzerinden kaçtım. Ancak Fethi aynı acarlığı gösteremedi; o kendini yana atıncaya kadar Magirus ve rakibi, üzerine düştüler! Güreşçiler ayrıldığında altlarındaki Fethi gözükte ama kendisinde hareket yok! Nabzını yokladılar, atıyordu. Hemen sedyeciler yetiştiler ve Fethi'yi sedyeye koyup ambulansa göturdüler. Biz Fethi'nin durumunu merak ediyorduk ki daha sonra kırık ve çıkığının olmadığını, yalnızca bayıldığını duyarak sevindik.

Ama bu arada çok ilginç gelişmeler yaşanmış... Anadolu ajansının diğer muhabirleri İstanbul bölgeyi arayarak "Fethi'ye Magirus çarptı!" diyorlar. Bölge Müdürü de Edirne Valisi Ünal Erkan'ı arayarak "Efendim bizim muhabire Magirus çarpmış ilgilenir misiniz?" diyor.

Vali de polis telsizlerinden anons ettiriyor "Anadolu Ajansı muhabirine Magirus çarpmış gerekli çalışmayı yapın!" diye... Anonsa, polis telsizlerinden sual geliyor "Magirus'un plakası belli mi, plakası neymiş, plaka numarası alınmış mı?" diye...

Ne yazık ki Magirus'un plaka numarası alınmamıştı... Çünkü plakası yoktu...

I Demirel nasıl gölgede kaldı?

Süleyman Demirel'in cumhurbaşkanı seçildiği 1993 yılıydı... Kırkpınar'daydık ve günlerden pazar idi... O gün bir ilk yaşanmış ve ilk defa bir cumhurbaşkanı Kırkpınar'a gelmişti. Cumhurbaşkanı kürsüye çıkıp halka hitap etme hazırlığındaymış. Ben hiçbir şeyin farkında değilim. O sene hem TGRT televizyonu, hem TGRT FM radyosu hem de Türkiye Gazetesi için çalışıyor ve oradan oraya koşturuyordum.

Haber saati başında Kırkpınar'la ilgili bilgi vermek için televizyona bağladıklarında Demirel konuşma yapmak üzereymiş, ben hiçbir şeyin farkında değilim. Başladım bü-

KIRKPINAR

tün gücümle bağırarak “Kimi hançer olmuş, kimisi mızrak/ Bir değil, bin değil yüz er geliyor/ Her biri ufukta bir şanlı bayrak/ Gözümün önüne sefer geliyor” diyerek Kırkpınar’daki genel havayı vermeye çalışıyorum. Herkes dikkatini bana çevirmiş, beni dinliyor, beni seyrediyor, Demirel de benim anonsumun bitmesini bekliyormuş. Gelip haber verdiler “Halil Bey, ayıp oluyor, cumhurbaşkanı konuşacak, bağırmayı kes!” diye ikaz ettiler.

İşte böyle... Yılların siyasetçisi, meydanların kurdu Demirel’e Kırkpınar er meydanını dar getirmek, susturmak bu garibe nasip oldu.

Boşuna dememişler, ummadığın taş baş yarar diye...

I Sakıp Ağa’yı nasıl sahaya indirdik?

Ağa deyip geçmeyin! Cumhuriyet öncesi Kırkpınar’da ağa, Kırkpınar’ın her şeyiydi. Gelenleri, pehlivanları yedirir içirir, barındırır, diğer zenginler de getirdikleri hediyelerle ağaya destek olurlardı. O zaman açık veya kapalı arttırma yoktu. Kırkpınar’a gelen eşraf kendi aralarında konuşurlar, kimin ağa olacağına karar verirler, kuzuyu gidip onun önüne bırakırlardı. Bugünkü gibi televizyonlar olmadığı için ağaların meşhur olma gibi bir dertleri yoktu. Onlar sırf Allah rızası için, bir geleneği yaşatmak; vermenin, yedirmenin güzelliğini yaşamak için ağalığı kabul ederlerdi.

O yıllardan geldik 1994'lere ve nice ağalar geldi geçti sünnetçisinden, pavyon fedaisine...

1994 Kırkpınar’ı... Hüseyin Şahin’in ağalıkta ilk yılıydı. Çok heyecanlı, ağalığı üç yıl art arda alarak altın kemer almakta kararlıydı.

O sene Sakıp Ağa diye meşhur Sakıp Sabancı da Kırkpınar’a katılmıştı. Kırkpınar’ın son günü ağalık için açık arttırma yapılacaktı. Cazgır, ağalık için açık arttırmaya katılmak isteyenlerin isimlerini yazdırmasını sık sık anons ediyordu. İlk önce 1994’ün ağası Hüseyin Şahin yazdırdı.

HALİL DELİCE

Sakıp Sabancı'yı protokolde görünce beynimde bir ışık yandı. İşte hakiki ağa; varlığıyla, kültürüyle, girişkenliğiyle Kırkpınar'a, Türk kültürüne hakikaten hizmet edecek kimse orada duruyordu...

Sakıp Sabancı'nın Kırkpınar Ağası olduğunda yaşanacak güzellikleri düşünmek beni kanatlandırdı. Yanımda Zaman Gazetesi muhabiri Halil İbrahim Ekiz vardı. Durumu anlattım, onun da çok hoşuna gitti.

Birlikte "Sakıp Ağa sahaya!" diye bağırmağa başladık. O anda inanılmaz bir şey oldu. Bir iki bağırmadan sonra bütün seyirciler de bizimle bağırmağa başladı. Kırkpınar alanı "Sakıp Ağa" sesleriyle yıkılıyordu. Sakıp Ağa yerinden kalktı, seyirciyi selamladı, tekrar yerine oturdu. Ama "Sakıp Ağa sahaya!" sesleri devam ediyordu. Olmaz falan işareti yaptı, ancak ses daha da güçlenerek devam ediyordu.

Halkın isteğine kim karşı koyabilmiş ki Sakıp Ağa koy-sun? Mecburen sahaya indi. Ağa adayları arasına ismini yazdırdı. Açık arttırma başladı. Sakıp Ağa, ilk turda çok hafif arttırma yaptı, topu taca atmak istediği belli olmuştu. İkinci tur da çekildi ve birkaç tur sonrası ağalık tekrar Hüseyin Şahin'de kaldı.

Sonraki günlerde Hüseyin Şahin, "Biz Sakıp Ağa'yı sahadan kaçırtmış, ondan ağalığı almışız" diye de haklı olarak caka sattı.

Bazen düşünürüm! Sakıp Ağa, Kırkpınar Ağası olsaydı neler olurdu diye?.. Sonra da onu Rahmi Koç, Halis Toprak takip etseydi... Mesela dedik...

I Protestan papazın Kırkpınar sevgisi

Amerikalı Protestan papaz Donald Miller ile 1996 Kırkpınar'ında Sarayıçi Er meydanı'nda tanıştık. Kırkpınar'a gelen gazeteci ve yabancılara hitap eden tek satır yabancı dilde bir broşür görmeyince gayretlenmiş, beş sayfalık Kırkpınar'ı anlatan İngilizce metin hazırlamış ve bunu fotokopi ile çoğaltmışım.

KIRKPINAR

Kırkpınar'a gelen yabancılar dağıtıyor, kırık dökük İngilizcemle "Bunları oku, güreşleri seyret! Yarın Kırkpınar ile ilgili görüşlerini alacağım" diyordum. Bu yazıları verdiklerimden biri de kamerasıyla güreşleri çeken, iri yarı, beyaz saçlı, kırmızı benizli, bıyıksız tipik bir Amerikalıydı... Ertesi gün isminin Donald Miller olduğunu öğrendiğim bu kişiye Kırkpınar konusundaki görüşlerini sordum. Def-

Kırkpınar'ı tesadüfen gördükten sonra aralıksız 14 yıldır Kırkpınar'a gelen ABD'li proteston papaz yazar, Halil Delice ile...

tere İngilizce olarak aynen "Dünyada bu kadar eski bir tarihe sahip geleneksel spor dalı yok! Kırkpınar benzersiz, kulağa, göze ve gönle hitap ediyor. Bu Kırkpınar'a ilk gelişim ama son gelişim olmayacak" diye yazdı ve mektup adresimi de aldı.

Daha sonra kendisinden uzun mektup aldım. Kore Savaşı sırasında Çinlilere esir düşen Amerikalı askerlerle ilgili araştırma yapmış ve bu araştırma esnasında bir şey dikkatini çekmiş. Amerikalı askerler, Çinlilere esir düşünce hemen Çinlilerin elinde oyuncak olup birbirlerini gammazlar-ken, Türk esirler büyük bir dayanışma içinde hareket ediyor, emir komuta zincirini hiç bozmuyor ve hastalarına bile bakarak iyileşmesini sağlıyorlarmış...

Türkler hakkında okudukları, Miller'in çok dikkatini çeker ve kim bu insanlar diyerek Türkiye'ye gelir, ancak büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Miller'in geldiği zaman Kırkpınar zamanıdır. Aradığını ancak Edirne'de bulacağını söylerler ve böylece yolu Kırkpınar'a düşer. Miller, Kırkpınar'ı

HALİL DELİCE

seyredip, bizim yazıları okuyunca “Kore’deki Türklerin durumunu şimdi anladım!” dedi.

Ve 1996’daki geliş, Miller’in ilk ve son gelişi olmadı. 1996-2009 arasında her yıl Kırkpınar’a geldi. Gelmekle kalmayıp Kırkpınar öncesi ve sonrası Türkiye’nin çeşitli yerlerindeki yağlı güreş organizasyonlarını (Elmalı, Altınyayla, Kurtdereli, Tekirdağ ve İstanbul Kağıthane gibi...) gördü. Görmekle de kalmayıp her yıl Kırkpınar güreşlerini kamerayla çekti. Bunları önce video kaset, sonra cd ve dvd formatlarında internet üzerinden pazarladı. Hem de elliden fazla ülkede binlerce kişiye... Bu şekilde hem Kırkpınar’ı tanıttı hem de yol masraflarını çıkarttı.

İsmimin manasının, yani “Halil’in dost” demek olduğunu öğrendi ve beni her gördüğünde yüzü aydınlandı ve “Halil, dost adam” diyerek sevindiğini belli etti.

Kültür Turizm bakanlıklarının, Edirne Belediyesi’nin, Güreş Federasyonu’nun ve mangalda kül bırakmayan biz yazarların yapamadığını, yani Kırkpınar tanıtımını yaptı.

14 sene içinde Türkiye’ye gelip gittikçe Türkçesini ilerletti ve Türkiye’yi benden daha fazla gezdi.

Proteston papaz Miller’in yaptıklarını nasıl açıklayalım? “Amerikalı değil mi? Hem ticaret hem de ziyaret yapıyor” demek yeterli olur mu?

I Çardak’tan Bolayır’a gökkuşağı

İzin dolayısıyla yolum memleketim Enez’e düşmüştü. Buralara kadar gelmişken, “Kırkpınar’ın doğmasına vesile olan Şehzade Gazi Süleyman Paşa’nın Gelibolu-Bolayır’daki kabrini ziyaret edeyim ve bir fatiha okuyayım” dedim ve yola koyuldum. Fatihadan sonra Şehzade Süleyman’ın Bolayır’da karaya çıktığına dair bir işaret sordum. Boğaz kıyısındaki Çimpe kalesine götürdüler ve denize omuz vermiş bir tepeceği gösterdiler. İsmi “Şükür Tepesi”ymiş... Paşa, Boğaz’ın Avrupa yakasına ayak bastığı yerdeki bu tepede;

KIRKPINAR

ebedi güzellikleri insanlara ulaştırma niyetiyle Avrupa'ya çıkmayı nasip ettiği için "şükür namazı" kılmış ve bundan sonra da bu tepe "Şükür Tepesi" diye bilinmiş...

Bolayır'dan sonra gazetemizde çalışan Lapsekili Sabahattin Aktuğ ağabey ile birlikte Boğazın Anadolu yakasındaki Çardak'a geçtim. Çardak, Şehzade'nin Avrupa'ya geçmek için sallara bindiği yer kabul ediliyor. Çardak'ta, efsaneyle gerçeğin nasıl birbirine karıştığını, gökkuşağı çarpıcılığında bin bir renkteki güzellikleri gördüm. Çardaklılara, Şehzade'nin sala buradan bindiğine dair işaret var mı diye sorduk?

Bizi, Boğaz'a 500 metre mesafedeki Salbaş mevkiine ulaştırdılar. Kocaman bir palamut ağacı, en az yedi yüz yıllık... Hemen dibinde Salcı Baba'nın mezarı... Sallar burada yapılmış. Palamudun dibinde yatan da salları yapan ustaların piri, gönül ehli zat Salcı Baba imiş...

700 yıllık palamut ağacı ve Salcı Baba, Türk tarihinin en muhteşem destanının şahitleri...

Buradan Boğaz'ın içine doğru bir yol uzanıyor. Yol bir müddet devam ettikten sonra hilalleşiyor. Merak ettik, sual ettik, cevabı alınca da hayretten dudaklarımız uçukladı!

Şehzade Süleyman ile alperenleri sala binince o yörede "Kızıl Deli Sultan" diye bilinen bir meczup sala alınmasını ister. Ancak saldakiler gülüp geçerler. Bir müddet ilerledikten sonra gürültü üzerine dönüp bakarlar ki meczup eteğine kum doldurmuş, denize saçtıkça kara da altında yürüyor. Boğaz'ın iki yakasını birleştireceğinden korkarak sala davet ederler. Meczup o sevinçle eteğinde kalan kumları saçar ve bugün hâlâ Çardak'ın karşısında bulunan ve Boğaz'ın içine doğru uzanan hilal şeklindeki kara parçası meydana gelir! Bu kumluk şifalı kabul edilmekte ve o günden bugüne 26 Ağustos günü burada kum günü düzenlenmekteymiş...

Çardak ve Bolayır'da akıllara durgunluk veren bir kültür zenginliğiyle karşılaştıktan sonra Sabahattin ağabeye, "Bu-

HALİL DELİCE

gün Boğazın iki yakasının manevi bir bağla nasıl bağlandığına şahit olduk!" dedim.

"Söyleyene değil söyletene bak!" derler ya...

20 Ağustos 1996 Salı günü akşamüstü, Gelibolu'dan Malakara'ya gitmek üzere otobüse bindiğimde hafifçe yağmur çiseledi. son bir defa daha Çardak kıyılarına bakmak istedim. Tüylerim diken diken oldu, gözyaşlarımı tutamadım! Çardak ile Bolayır arasında gökkuşağı yükseliyordu... Boğaz'ın iki yakası, Anadolu ile Avrupa arasında gökkuşağının dan bir köprü vardı!

Osmanlı'nın, Şehzade Süleyman Paşa'nın, Çardak'tan Bolayır'a, Anadolu'dan Avrupa'ya, bir kıtadan diğer kıtaya geçişini ve bu geçişte yatan nice bin güzelliği, gök kuşağı ne kadar can alıcı bir şekilde anlatıyordu...

Tarihin akışını değiştiren böyle bir geçişi, böyle bir seferi bin bir renkli gök kuşağından daha güzel ne anlatabilirdi?

Evet, Osmanlı tarafından Avrupa'ya götürülen Türk İslam kültüründe, Kırkpınar'da, tıpkı gökkuşağı gibi Avrupalının tanımadığı binlerce renk ve binlerce güzellik vardı...

O güzellikler bugün de var. Yeter ki biz onları anlayalım ve sahip çıkalım!

I Amsterdam'da nasıl cazgır oldum?

Kırkpınar, yağlı güreş, geleneklerimiz derken olacağı buydu... "Haydi Halil ağabey, kenardan gazel okumak kolay! Gel sahada cazgırlık yap da görelim" dediler. "Yahu arkadaşlar, biz yazarız, okuyamayız, ezberden söyleyip cazgırlık yapamayız" dedikse de dinlemediler. Kaçış imkânsızlaşınca cazgırlığı kabul ettim ama ya yol olursa diye korkmadım değil...

Meğer iş başkaymış... Kırkpınar Başcazgır Şükrü Kayabaş, Hollanda'daki yağlı güreşler için vize alamayınca etekler tutuşmuş ve vizeli bir kimse olarak akıllarına bu fakir gelmiş. Biz de "Pilavdan dönenin kaşığı kırılısın" deyip caz-

KIRKPINAR

gırlığı kabul ettik ve Şükrü ağabeyin nice Kırkpınarlar görmüş tecrübeli cazgır elbiselerini aldık.

1997'nin 14 Eylül Pazar sabahı saat 05.00'te Amsterdam'a doğru yola koyulduk ve üç buçuk saatlik bir yolculuk sonrası Amsterdam Havaalanı'na ulaştık.

Hollanda'da yağlı güreşleri organize eden Türkevi Başkan Veyis Güngör'ün ekibinden Ramazan isminde bir arkadaş beni havaalanından alıp güreşlerin yapılacağı yere götürdü. Veyis Güngör ve ekibinden bana bir iltifat, bir iltifat ki anlatılır gibi değil... Eee iltifat etmeyip de ne yapsınlar, ne de olsa Hollanda'da etkili ve yetkili tek cazgırım! Bulunmaz Hint kumaşımı, ben olmazsam ne yaparlar, cazgırsız güreş olur mu? Ben de greve gidersem hâlleri nice olur?

Acele, rengârenk, fesli mesli cazgır elbiselerini giydim. Ayaklarım yere basmıyor. Şöyle çaktırmadan boy aynasına bakıyorum hakikaten de çok yakışıklı olmuş, Osmanlı elbiseleri ve fesle sanki bir kat daha büyümüş, heybetli görünür hâle gelmişim.

Sahaya çıktım, sanki Kırkpınar er meydanında gibiyim... Güreşlerin başlamasına daha var. Hollandalılara, Kırkpınar'ın nasıl doğduğundan, tarihçesinden, peşrevle neler anlatıldığından bahsediyorum; tabii ki Türkçe... Bir arkadaş da Hollanda lisanına çeviriyor. Ve güreşler başlayınca o güne kadar pek duyulmamış dualarla pehlivanları çayıra salıyorum. Cazgır tekerlemelerini fazla bilmediğimden marşların güftelerini ve kahramanlık şiirlerini okuyorum.

Baş pehlivanlardan Cengiz Elbeye dayanamadı "Halil

Cazgırlık da yaptık sonunda.

HALİL DELİCE

Bey! Bu hâlinle cazgırlar içinde bir numara değil ama kesin iki numarasın!" dedi. Kızdım ve "Bir numara kim, Şükrü Kayabaş mı?" dedim. Güldü ve "Yok be abi o değil, hemşehrim Şirin Osman!" cevabını verdi. Rahatladım, demek ki bir numara bendim... O, hemşehrilik gayretiyle beni iki numara göstermişti.

İşte böyle cazgır oldum ve bir defa yapmakla bir numara yükseldim. Ya işte böyle, analar neler doğurmuş kimse-
nin haberi olmamış... Demek bir kabiliyetin ortaya çıkması için Hollanda İstanbul Başkonsolosluğunun Şükrü Kayabaş'a vize vermemesi gerekiyormuş...

I Amsterdam'ı Bozkurtlar mı bastı?

14 Eylül 1997'deki Amsterdam er meydanındaki ilk cazgırlığı çok sevmiştim ve rüyalarını gördüğü oyuncuğa kavuşan çocuklar gibiydim. Büyük bir aşk ve şevk ile cazgırlığa başladım. Tam manasıyla coşmuştum. Özellikle etrafımda dört dönen, dört bir tarafımdan çekim yapan kameraları gördükten sonra.

Yağlı güreşlere Hollanda medyasının ilgisi çok büyüktü. 60'a yakın kamera, televizyoncu ve bir o kadar da gazeteci vardı. Hollanda'nın en büyük beş tv'si, güreşlerin öncesini ve sonrasını geniş bir şekilde verdi.

Neyse lafı uzatmayalım... Çekim yapan kameraları gördükten sonra ben cazgırlık işini iyice ciddiye aldım. Bu işin şakası yoktu. Orada Türk milletini temsil ediyor, Türk kültürünün tanıtımını yapıyordum.

Pehlivanları salavatlamadan önce kahramanlık şiirlerini okuyor, onları iyice coşturduktan sonra Mohaç'ta, Avrupa birleşik ordusuna karşı cenge gidiyorlar gibi er meydanına salıyordum.

Özellikle de Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun "Aylardan Ağustos, günlerden cuma/Gün doğmadan evvel iklimi Ruma-Bozkurtlar ordusu geçti hücumu/Yeni bir şevk

KIRKPINAR

ile titredi gökler/Ya Allah, bismillah Allahü ekber” marşını okuyarak Allah nidaları arasında pehlivanları güreşmeye yolluyordum.

Biraz sonra telaş içinde güreşi organize edenlerden Ahmet Akgül geldi ve “Aman Halil Bey! Gözünü seveyim, Bozkurtlardan bahsetme! Burada PKK taraftarları çok. Devamlı ülkücülerle mücadele hâлиндeler. Sen Bozkurtlardan bahsedince, Bozkutlar, Amsterdam’ı bastı diye polise şikâ-yette bulunmuşlar” dedi. Hayretler içinde kaldım, yüreğim yana yana Bozkurtlar ordusu geçti hücumla demeyi bıraktım.

Ama iş bununla bitmedi. Güreşleri öyle bir evrensel dille sunuyordum ki Hollandalı gazeteciler dahi ne dediğimi rahatlıkla anlıyordu. Hollandalı gazetecilerden biri, Veyis Bey’in yanına gelmiş ve beni işaret ederek “Şu Osmanlı adamı Allah Allah diyor, siz burada dini propaganda mı yapıyorsunuz?” demiş. Hollanda’da yaşayan bizim solcular-dan biri Allah Allah seslerini duyunca, hemen Hollandalı gazetecilere “Bunlar dinî propaganda yapıyor, bunlar fun-damentalist!” demiş... Bu dolduruşa gelen Hollandalı ga-zeteci, bizi cazgır elbiseleri içinde görünce Osmanlı mezar-dan kalkıp geldi zannetmiş! Veyis Bey de ona anlatmış, yağ-lı güreşin baştan sona dinî motiflerle dolu olduğunu ve pehlivanların Allah Allah sesleriyle meydana salındığını...

Ya işte böyle!.. Hollandalı gazeteciler bana “Osmanlı ada-mı” dediler.

Her şey bir tarafa da gelin kabul edelim ve insafla söyle-yelim. Bu Hollandalı gazeteciler adamdan anlıyorlar değil mi?

I Sesim kısılinca nasıl çare bulduk?

14 Eylül 1997’deki Amsterdam cazgırlığımı o kadar be-nimsemişim ki nara atıyor, bağılıyor, bütün maharetimle, sesim çıktığıınca bağırarak cazgırlık yapmaya çalışıyordum.

HALİL DELİCE

Benim bağıra bağıra cazgırlık yaptığımı gören ve orada konser vermek için bulunan Ankara Radyosu sanatçılarından biri “Arkadaşım, sesini idareli kullan! Biraz sonra sesin gidebilir” ikazında bulundu. Bozuldum ve ikazı benim çok başarılı cazgırlığımı çekememeye bağladım.

Sen misin sesin çıktığınca bağırın biraz sonra olanlar oldu ve sesim çıkmaz oldu! Konuşuyorum ama kimse sesimi duymuyor. Veyis Bey büyük bir telaşla yanıma geldi ve yüzünde korkunun izleri vardı. Başcazgır vize alamamış, gazetecilikten keşfettikleri cazgırın sesi çıkmıyordu. Davul zurna olmasa, belki kaset ile falan güreşler yapılabilirdi... Ama cazgırsız yağlı güreş mümkün müydü? Gözleri yuvalarından fırlamış bir hâlde “Halil Bey! Hayrolsun, ne oldu?” diye sordu. Bağırmaktan sesimin kısıldığını söyleyince iyice telaşlandı ve çare ne diye sordu. Baklava dedim, şaşırdı, baklavayla ses kısıklığının ilgisi neydi? Anlattım, baklava şekerli olduğu için ses tellerini yağıyor diye...

Bütün yetkililer de cazgıra yani bana baklava bulmak için koşturdu. Güreşler durmuş, herkes merak içinde ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Soranlara teknik bir arıza var diyorduk. Biraz sonra Veyis Bey, kan ter içinde geldi ve idama mahkûm olmuş mahpus gibi boyun büktü “Halil Bey, baklava bulamadık, revani idare eder mi?” dedi. Gerçi canım çok baklava istiyordu ama burası Amsterdam’dı. Bu gâvur memleketinde bulduğumuzla yetinmek zorundaydık. Çünkü herkes güreşlerin devam etmesini bekliyordu... Endişeliydim; revani, acaba baklavanın tesirini gösterebilecek miydi?

Revani dilimlerini ağzıma birbiri ardına attım ve sindire sindire çiğnedim. Ses tellerimi yağlaması için de boğazımda tutmaya çalıştım.

Herkesin gözleri üzerimdeydi. Acaba sesim yerine gelecek miydi? O anın tadını çıkarmak için bir şey demiyor, konuşmuyordum... Dayanamadılar ve sual eylediler Halil Bey! “Sesin yerine geldi mi?” diye...

Şöyle bir nefesimi tuttum “Pehlivanın!” diye bir naralandım ki koca Amsterdam şehri sarsıldı!

KIRKPINAR

Benim sesim, Veyis Bey'in de keyfi yerine gelmiş ve güreşler cazgırsız devam etmek garabetinden kurtulmuştu! Omuzumu tuttu "Yahu Halil Bey! Madem ki canın baklava istedi, bahaneyle sığınmadan doğrudan isteseydin ya!" dedi.

I Üsküp'e yağmur ve yağlı güreşçiler birlikte geldi

Geleneksel Spor Dalları Federasyonu'nun taze başkanı ve efsanevi Kırkpınar Ağası Alper Yazoğlu "Halil Bey! Hazır ol, önümüzdeki perşembe günü Üsküp'e gidiyoruz, pehlivanlarla birlikte..." deyince duyduklarımın inanmadım ve 1997'nin 2 Ekim Perşembesinde yola çıkınca şaka olmadığını anladım.

Kapıkule-Bulgaristan derken Makedonya'ya doğru ilerlemeye başladık ve Ahmet Taşçı ile birlikte yanımızda 17 pehlivan vardı... Bulgar gümrükçülerinin, Taşçı'yı tanımaları bizim için tam anlamıyla sürpriz oldu.

Cuma gecesi gece yarısına doğru Yahya Kemal'in memleketi Üsküp'e geldik.

Büyük şairin,

"Üsküp ki Yıldırım Beyazıt Han diyarındır,

Evlad-ı Fatihana onun yadigârındır,

Firuze kubbelerle yalnız bizim şehrimizdi o,

Yalnız bizimdi, çehre ve ruhiyla bizdi o.

Üsküp ki Şar Dağı'nın devamıydı Bursa'nın,

Bir lale bahçesiydi dökülmüş temiz kanın,

Üç şanlı harbin arşa asılmış silahları,

Parlardı yaşlı gözlerle bayram sabaları." mısralarıyla rüyalarımızı süsleyen Üsküp'teydik. Gece geldiğimiz için pek bir şeyin farkına varmadık, tâ ki güneş, hem Üsküp ufuklarında hem de gönlümüzde doğuncaya kadar...

Otelden dışarı çıktığımızda kendimizi Bursa'da bulduk. Şairin dediği gibi Üsküp, Bursa'nın ikizi gibiydi. Uludağ yerine Şardağ, Ulu Camii yerine Koca Mustafa Paşa Camii vardı.

HALİL DELİCE

Yağlı güreş kafilesinin Üsküp'e ayak basmasıyla geçen koca yaz boyunca bir damla düşmeyen yağmur taneleri rahmet olup bardaktan boşanırcasına düşmeye başlamıştı. Yağmur, güreşlerin iptalini gündeme getirince aylardır yağmur yağması için dua eden Üsküplüler bu sefer cuma namazında durması için dua ettiler. Ve inanılmaz bir şey gerçekleşti, yağmur durdu, güneş açtı; hem Üsküp semalarında hem de güreş severlerin gönüllerinde.

Yağlı güreşle yağmur arasında anlaşılmaz bir bağ vardı... 1995 Eylül'ünde Antalya-Elmalı güreşlerine gittiğimde "Mutlaka her sene baş final güreşi sonrası yağmur yağar" demişlerdi... Hakikaten de o sene de yağmur yağmıştı.

3 Ekim Cuma günü Üsküp'ü gezdik ve Yahya Kemal'in "Kalbimde bir hayali kalıp kaybolan şehir/Ayrılmanın bıraktığı hicran derindedir/Çok sürse ayrılık, aradan geçse çok sene/Biz sende olmasak bile, sen bizdesin gene" mısralarındaki esrarı bir nebze olsun anladık. Hakikaten de aradan geçen çok senelere rağmen Üsküp her şeyiyle bizden-di...

Cumartesi günü Üsküp'e yakın belde Saray'da güreşler oldu. Üsküplü Arnavut gençler de güreşlere katıldı. Güreş yeri tam bir bayram yeri gibiydi...

Herkes pazar günkü Studenican'daki güreşleri bekliyordu. Buradaki güreşlere çok büyük katılım olurmuş... "Bizim başpehlivanların hepsi orada olacak!" diyorlardı. Üsküp ve yöresinde Arnavut asıllılar arasında, yağlı güreşlere ilgi anlatılmaz derecedeydi... Beş tane yağlı güreş klübü varmış. Yağlı güreşin, Müslümanların yoğun bulunduğu bölgelerde yazın çayır, kışın salonda bütün yıl yapıldığını söylediler.

Pazar günü Studenican'da müthiş bir kalabalık vardı ve güreşler başladı. Buradaki pehlivanlar, tıpkı Osmanlı zamanında olduğu gibi seyirciler arasına parsaya çıkararak bahşiş topluyorlar.

Ve peşrevi de kurt peşrevi şeklinde yapıyorlar. Pehlivanlar, sağ dizlerini yere dayayarak davulcu ve zurnacının kar-

KIRKPINAR

şısında duruyorlar, ağa ile pehlivanların hamileri gelip bunlara bahşiş veriyordu.

Geçit töreninde ay yıldızlı bayrağımız, Makedonya ve çift başlı kartallı Arnavutluk bayrağı yan yana dalgalandı.

Makedonya'nın Çeçenleri diye meşhur, erkeklerinin tamamı pehlivan olan Satepetka Köylü eski bir pehlivan olan Ramadan ağa "Evde cenazem olsa, ancak bir yerde güreş olduğunu da işitem güreşleri seyretmeyince cenazemi kaldırmam!" diyor.

Valandova Belediyesine bağlı Çalıklı Köyü'nde her yıl Hıdrellez'de Balkanlar bölgesindeki bütün pehlivanların katıldığı bahar şenlikleri yapılmakta ve güreşler iki gün sürmektedir.

Makedonya Yağlı Güreş Federasyonu Başkanı Sosyolog Prof. Dr. Ferit Muhiç, Osmanlı'nın en güzel hatırası yağlı güreşin Makedonya'daki Arnavut ve Türklerin kimliklerini muhafazada en büyük sebep olduğunu, yağlı güreşin aşk derecesinde sevildiğini söyleyerek "Tam on bir tane yağlı güreş kulübümüz ve 540 lisanslı güreşçimiz var!" diyor.

Studenican'da sıra baş güreşlere geldiğinde Arnavutların başpehlivanlarını görmek ateşiyle yanıyorduk... Çıka çıka Türkiye'de ancak büyük ortaya çıkabilecek, bizim pehlivanların yanında çocuk gibi kalan pehlivanlar çıktı... Tabii ki de ilk elde bizim başpehlivanlara yenildiler!..

I Koca Yusuf'un memleketi Şumnu'da...

Üsküp'ten geldikten kırk gün kadar sonra ve Geleneksel Spor Dalları Federasyonu Başkanı efsanevi ağa Alper Yazoğlu'ndan "Hazır ol Halil Bey! Şimdi de Deliorman'a gidiyoruz" haberi gelince nasıl sevindim anlatılmaz. Koca Yusuf'tan Hergeleci İbrahim'e en büyük yağlı güreşçilerin, Kırkpınar şampiyonlarının yetiştiği Deliorman'a, yiğitlerin harman olduğu diyara gidecektik.

HALİL DELİCE

Koca Yusuf'un memleketine yapılan yağlı güreş seyahati 13 Kasım 1997 tarihli Türkiye Gazetesi'nde "Deliorman Ağladı!" şeklinde haber oldu.

Türk ordularının sefere çıktığı gün 7 Kasım 1997 Cuma günü yola çıktık; bir otobüs dolusu pehlivan, cazgır, gazeteci ve idareci...

Gece yarısı Bulgaristan'ın kuzeyinde kalan, eski Osmanlı şehrine, pehlivanlar diyarına vardık.

Cumartesi günü, 1900'ün Cihan Şampiyonu Kara Ahmet'in memleketi Razgırad şehriden büyük Türk minder güreşçilerinin yetiştiği Kuyucak Köyüne yola çıktık. Köy çayırı baştan başa güreş sever soydaşlarımızla dolmuştu.

Davullar vurmaya, Türkiye'den gelen yağlı güreşçiler peşrev çıkarmaya başladığında Deliormanlı ihtiyarlar ağlamaya başladılar. Yağlı güreşin anavatanı Deliorman'da tam kırk yıl önce yağlı güreş yasaklanmıştı! Kırk yıl sonra ilk defa er meydanında davul vuruyor, pehlivanlar "hayda bre" diye naralanıyordu. Komünist rejiminin zulüm izlerini gönül ve yüzlerinde taşıyan Deliormanlı ihtiyarlar, kırış kırış yüzlerinden süzülen gözyaşları içinde "Bu meydanlarda davulların vurduğunu tekrar gördük ya artık ölsek de gam yemeyiz!" diyorlardı.

Kuyucak Köyü'ndeki güreşlerden sonra Bulgaristan'da Türklerin en yoğun yaşadığı, Deliorman'ın kalbi Şumnu'ya geçtik ve o gece Şumnu'da kaldık. Ertesi gün-pazar günü

KIRKPINAR

Cihanı Titreten Türk, Koca Yusuf'un köyü Karalar'a gidecektik.

Pazar günü Karalar'a gittik. Koca Yusuf'un doğduğu, büyüdüğü, pehlivan olduğu evi gördük. Ev hâlâ ayakta idi. Koca Yusuf, baba yadigarı evi yeni baştan yaptırmış ama Amerika'dan dönüşte gemi kazasında vefat edince oturmak kısmet olmamıştı!

Evinin hemen yanında Koca Yusuf'un idman yaptığı taş vardı. Bizim başpehlivanlardan dördü bir araya gelerek taşı ancak şöyle bir oynatabildiler.

Bu ev satın alınıp "Koca Yusuf Müzesi" hâline getirilemez mi diye düşündük? Hem köye gelir olur, hem de Koca Yusuf Bulgaristan ve Türkiye'de unutulmazdı...

I Ben de Kırkpınar'da güreş tuttum!

Yaa efendim, ben de eşime dostuma torunlarıma; "Ben er meydanına çıktığımda meydan sarsılmış, 'haydaaa' naram, gök gürültüsü sanılmış, bütün Edirne depreme tutulmuş gibi sarsılmıştı!" diye anlatacağım.

Evet, söylediklerim şaka değil. 637. Kırkpınar'da, 18 Temmuz 1998'te Kırkpınar Er meydanında küçük ortada güreş tuttum. Buna tarihler şahit. Tuttuğum boy, küçük ortaymış hiç mühim değil, isterse minikler olsun... Değil mi ki Kırkpınar'da resmen güreş tuttum, naralandım, çimenine boyandım...

Er meydanında güreşebilmek, şöyle gönünce naralanıp peşrev çıkarabilmek rüyalarıma girmeye başlamıştı.

Yıllardır Kırkpınar yazıyor, yağlı güreşin unutulmuş güzelliklerini anlatıyorduk. Yazmış ama bu güzellikleri tatmamıştım. Zaman geçiyordu. Yaş, kırka merdiven dayamıştı. 1998'de çıktım çıktım, yoksa bir daha çıkma imkânı kalmıyordu. Çünkü kırk yaşından sonra Kırkpınar'da güreş yapmaya müsaade edilmiyordu.

HALİL DELİCE

İstanbul'da, doktora muayene olarak ferdi lisansımı aldım. Büyük bir heyecanla yazılmak için Edirne Kapalı Spor Salonu'na geldim. Tanıdılar "Halil Bey' seni yazamayız. Sen devamlı güreşmiyorsun" dediler. Uzun tartışmalar sonucu küçükorta küçük boya yazdırmayı başardık.

Şimdi asıl büyük dert başlamıştı ve bana uygun kispeti nereden bulacaktık? Başpehlivanların kispeti büyük geliyor, küçük boylar da aynı zamanda güreştiğimiz için kispet vermeye haklı olarak yanaşmıyorlardı...

Büyük uğraş ve arama sonunda başaltı pehlivanı Kemal Kesler'in kispetini aldım ve büyük bir heyecanla soyunma odasına koştum. Gördüklerim karşısında aklım başından gidiyordu. Pehlivanların büyük bir kısmı her şey meydana da olarak düş almak ve kispet giymek için ortalıkta dolaşıyorlardı!

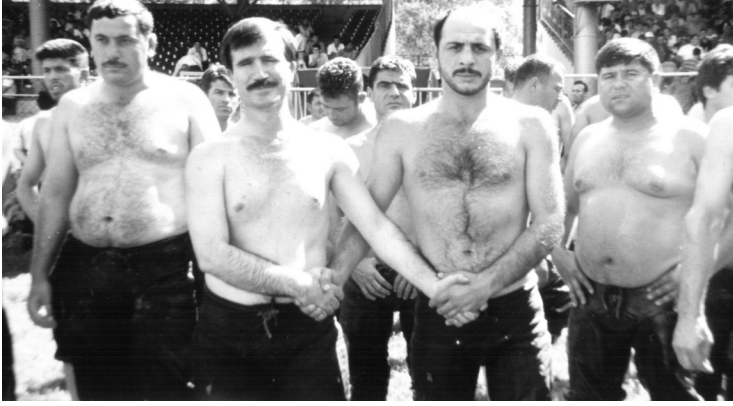
Gözlerimi kapattım ve peştamalımı kuşattım. Besmele çekip kispete elense çektim. Ancak kispeti giymek ne mümkün! Koca başaltı pehlivanının kispetini giyemiyordum. Şaşırdım kaldım, bu ne işti? Hem vücudu hem de kispeti yağlamadan giyilemeyeceğini söylediler. Bu defada yağ seferine çıktım. Nice bin dilenmeden sonra yağ bulmayı ve gerekli yerleri yağlamayı başardım. Ya Allah dedim kispeti giymek için davrandım. Kolayca giymiştim. Bu sefer de az önce giyemediğim kispet bol geldi, bütün iş yağdaymış.

Kispeti giymekle iş bitmemişti. Bu sefer de paçaları bağlama problemi ortaya çıktı. Yanımdaki yeni yetme pehlivanlar "Abi sen yenisin galiba" diyerek hem dalgalarını geçtiler ve hem de paçaları bağlamama yardım ettiler.

Her şey iyi güzeldi de kispet biraz büyük gibi duruyordu. Ancak bir elimle tutarak kispetin bedenimi terk etmesini önlüyordum. Bir elim kispette olarak nasıl güreşecektim?

Kura numaram 99'du. Rakibim 100 numara ile tanıştım. Yüksek Yazıcı isimli delikanlı, yalçın bir destan yazmaya hazırlanıyordu. Tanıştık, o da gazeteciymiş. Adapazarı'nda yayın yapan Batı FM 94.4'ün hissedarıymış. Bizimkisi tam manasıyla medya kapışması olacaktı. Senelerdir güreşiyor-

KIRKPINAR

Yazar Halil Delice (solda), rakibiyle güreş öncesi el bağlanmış hâlde görülüyor.

muş. Kendisine bana kati surette kazık oyunu vurmamasını, istediği zaman ona güreşi bırakacağımı söyledim, kabul etti.

Cazgırın duasından sonra peşrev başladı. Evde oğlum Murat'la yaptığım nice bin peşrevden sonra Kırkpınar'da peşrev çıkarıyordum. Rüyada gibiydim. Her çırpınma, kanat çırpma sonrası göğsümün genişlediğini, sanki bütün kâinatı içine alacak hâle geldiğini hissettim. Bir şeyi daha iyi hissettim, eğer dikkatli davranmaz, biraz daha çırpınmaya devam edersem, kispet her an beni terk edip, çırılçıplak ortada bırakabilirdi. Bu sebepten, ter su içinde bütün dikkatimi kispetin belimden aşağı düşmemesine, beni terk etmemesine vermiştim.

Güreş başladı ancak benim rakibim ikiydi. Bir elimle kispetimin beni terk etmemesi için onu ikna etmeye, diğer elimle de rakibime karşı koşmaya çalışıyordum.

Ve tabii olanlar oldu. Yüksel Yazıcı, destan yazdı; bana söz vermesine rağmen bu fakiri, Ahmet Taşçı'nın çok beğendiğim oyunu paça kazık ile yendi.

Ahmet Taşçı'nın paça kazık ile yendiği pehlivanların ahı tutmuştu beni... Onlar yenildikçe ben zevkten dört köşe olmuşum. Şimdi benim paça kazık ile yenildiğimi görenler zevkten sekiz köşe oluyorlardı.

HALİL DELİCE

Yenildim ama şerefimle, aslanlar gibi iki rakibe karşı (Yüksel Yazıcı ve kispet) mücadele ederek.

Eğer kispet tam bedenime uysaydı garanti galip gelir, hatta küçük ortada birinci de olurum... Acaba?

Son derece mutluydum. Er meydanında güreşmiş, hayda bre diye naralanmışım. Torunlarıma anlatacağım çok şeyim vardı şimdi...

I Gümülcine-Alantepe yaylasında neler oldu?

31 Ağustos 2002 Cumartesi günü, Kırkpınar'ın doğduğu yeri bulmak için Yunanistan-Batı Trakya'ya geldiğimde aldığım haberle çok sevindim. Ertesi gün, yani 1 Eylül Cumartesi günü Gümülcine-Alantepe yaylasında geleneksel yağlı güreşler varmış.

Rehberimle birlikte ertesi gün güreşlerin yapılacağı yaylaya gittik. Dağ taş insanla dolmuştu. Dağ başına soyunma odaları, tuvaletleri ve tribünleriyle Kırkpınar'ı aratmayan bir güreş yeri yapılmıştı, hem de Yunan hükümeti tarafından, ister inanın ister inanmayın! Yunanistan'ın bölge valisi de oradaydı.

Güreşler başladı ama cazgır ortada yoktu. Meğer cazgır vize alamamış. Tecrübeli güreşçilerden biri cazgırlık yapmaya çalışıyordu. Yanına gidip isterse cazgırlık yapabileceğimi söyledim, ancak pek yüz vermedi.

Neyse uzatmayalım, kör topal güreşler devam etti. Bir ara pehlivan cazgır yanıma geldi. Kendisinin finale kaldığını, baş final güreşi için cazgırlık yapıp yapamayacağını sordu. Ben de yapabileceğimi söyledim.

Ve mikrofonu elime aldım... "Kimi hançer olmuş kimisi mızrak/Bin değil yüz değil kırk er geliyor/Her biri ufukta bir şanlı bayrak/Gözümün önüne sefer geliyor" diye başlayıp "Emretmiş Kanuni, Yıldırım, Murad/Tuna boylarında oynatmışız at/Nasıl coşmaz nasıl Sakarya, Fırat/Bir tarih dolusu erler geliyor" diye de devam ettim. Bir anda koca

KIRKPINAR

meydanda uğultu kesildi. Sinek uça kanat sesi duyulacaktı. Herkes, uzaydan gelmişim gibi bana bakıyordu!

Ben bir defa coşmuştum. Mikrofon elimde, meydan bana kalmıştı. Batı Trakya'da ayakta kalma mücadelesi veren Yunan vatandaşı soydaşlara seslendim:

“Sizler, Türk oğluna Avrupa'yı vatan kılan akıncıların, fatihlerin torunlarısunuz. Sizler her türlü zorluğa göğüs gerip ecdat yadigârı bu toprakları canınız pahasına terk etmemişsiniz. Sizin fedakârlığınız her türlü övgünün üzerindedir.”

Batı Trakyalı Türkler, ipnotize edilmiş gibi kendinden geçmiş bir hâlde bana bakıyorlardı. Onlara “Haydi yürüyün Atina'ya, Yunan'a hesap sormaya” desem bir an tereddüt etmeden arkamdan gelecekler! Yunanlı yetkililer de oradaydı, ortalığı biraz olsun yumuşatmaya çalışarak “Yunan devletine ne kadar teşekkür etsek azdır. Size bu yaylada geleneklerinizi yaşatma imkânını vermiş, Türkiye ile kültürel yakınlık için kolaylık sağlıyor” dedim.

“Allah! Allah! İllallah! Muhammedün resulullah... Alkışlarla, dualarla bu aslanlara diyelim maşaallah” diyerek pehlivanları er meydanına saldı. Salmamla beraber seyirciler bana doğru geldiler ve aralarına aldılar ve de “Sen kimsin, nereden geldin?” diyerek nasıl iltifat edeceklerini şaşırdılar.

İşte Gümülcine-Alantepe yaylasını biz böyle salladık.

ALTINCI BÖLÜM

KIRKPINAR'IN PINARLARI KURUYORMU?

I Günümüzde Kırkpınar'ın geldiği nokta

2010 itibariyle Kırkpınar'da gelinen noktaya vereceğimiz cevap; yarısı dolu bardağı nereden gördüğümüze bağlı... Boş kısmına bakarsak "Kırkpınar öldü, köklerinden, aslından, tarihi kimliğinden koptu!" diye feryat edebiliriz.

Dolu kısmına bakarsak da "Kırkpınar'a ilgi her geçen gün artıyor, Kırkpınar'da baş pehlivanların sayısı elliyi aştı. Kırkpınar güreşlerinin yapıldığı yerde tribünler tamamlandı ve modern hâle geldi, çevre düzenlemesi yapıldı, güreşler ve organizasyonla ilgili kesin düzenlemeler gerçekleştirildi, yönetmelikler yürürlüğe kondu" şeklinde konuşarak teselli bulabiliriz.

Evet, Kırkpınar'da gelinen nokta nedir?

Kırkpınar'ın, tarihî ve geleneksel değerlerinden uzaklaştığı kesin. Günümüzün değişen şartlarında bu uzaklaşmanın gerekli olup olmadığı tartışmaya açık...

Ancak bu tartışmayı kim yapacak? Tamamen teknik bilgilerle donanmış, ancak Kırkpınar'ı akademik, kültürel ve tarihî yönünü yorumlamaktan yoksun eski güreşçi ve hakemlerden meydana gelecek komiteler mi?

Yoksa akademik kurullar mı?

Kırkpınar'la ilgili her türlü değişiklik mutlaka akademik kurullarda tartışılmalı ve tarihi, kültürel yönü, temsil ettiği değerler gözden uzak tutulmamalı!

KIRKPINAR

Günümüzde Kırkpınar'ın manevi tarafı ve neyi temsil ettiği unutulmuş, yalnızca görünüşü kalmış!

Kırkpınar, yağlı güreşle ilgili çalışmalarda Japonların Sumo örneği de gözden kati surette uzak tutulmamalı...

Japonlar, Sumo'da modernleşme ve geleneği ve de tarihi yan yana götürmeyi başarmışlar, Sumo'yu bütün dünyanın ilgi duyduğu bir spor hâline getirmişler.

Sumo bir yıldızsa, bana göre Kırkpınar ve yağlı güreş; göze, kulağa ve gönle hitap eden özellikleriyle binlerce yıldızı gölgede bırakan bir güneştir.

I Kırkpınar tanıtımı ve Donald Miller

1987 yılından beri Kırkpınar'ı takip ediyorum. Her Kırkpınar öncesi başta ağa olmak üzere yetkililer aynı şeyi söylüyorlar.

Ne mi söylüyorlar?

Ne söyleyecekler, medyanın karşısına geçip "Kırkpınar'ın yurt dışında tanıtımını yapacağız. Başta BBC, Reuter, AP gibi medya grupları olmak üzere dünya medyasını Kırkpınar'a getireceğiz ve Milletlerarası Kırkpınar şampiyonası düzenleyeceğiz. Kırkpınar Akademisi kurup burada isteyen yabancılara tıpkı Sumo gibi yağlı güreş öğreteceğiz...." şeklinde nice vaatlerde bulundular.

HALİL DELİCE

Peki değişen bir şey oldu mu? Ne yazık ki hayır... 23 sene önce Kırkpınar'a geldiğimde yolu tesadüfen Kırkpınar'a düşen birkaç yabancı medya mensubu vardı, 2010 itibariyle de aynı...

Ne kadar acıdır ki Kültür ve Turizm Bakanlığı, Edirne Belediyesi, Güreş Federasyonu ve görev yapan bunca şanlı ağa, bir Donald Miller'in yaptığını yapamadılar Kırkpınar'ın tanıtımı konusunda...

1996 yılından beri aralıksız Kırkpınar'a gelen Donald Miller'in ne yaptığını, Kırkpınar'a beş kita ve yüzlerce ülkeye; video kaset, cd ve dvd'lerle nasıl tanıttığını önceki sayfalarda anlattık.

Sitelerdeki birkaç İngilizce cümleden başka, Kırkpınar'ın tarihçesini, kültürel boyutunu, neyi temsil ettiğini anlatan yabancı dillerde eserler yok!

I Baş güreşler itiş kakıştan nasıl çıkarılır?

2010 itibariyle baş güreşler, seyirciye saç baş yoldurmaya devam ediyor! 2009'da ihtarlar çalıştırılır gibi olunca hareketlenir gibi oldu... İlk önce altın puan getirildi, güreşçiler normal zamanda puan alıcı tek hareket yapmaz oldu, sonra da iş kuraya döküldü ve hepten zıvanadan çıktı.

Baş güreşlerin seyredilir olmasının tek çaresi; ihtarları işletmek, güreşe girmeyeni üç ihtarla mağlup ilan etmek... Bazılarının söylediği, "geleneksel yağlı güreşte zaman sınırlaması yoktur, yine olmasın" sözleri kulağa hoş geliyor ancak günümüz şartlarında uygulanması mümkün değil. Güreşlerin pazar günü saat 19.00'a kadar sonuçlanması gerek... Herkes işine, memleketine dönecek. Bugün, itiş kakış hâline gelmiş baş güreşlere 50 dakika sabredemezken, saatlerce nasıl sabredeceğiz?

Başta 2009-2010 Kırkpınar Ağası Seyfettin Selim olmak üzere bu spora gönül verenler, baş güreşlerin itiş kakıştan çıkması için üç ihtarla mağlup ilan edilme kuralının cesaretle uygulanması gerektiğini söylemektedirler.

KIRKPINAR

7 Temmuz 2007 tarihinde şunları yazmışız:

“Altın puana üç ihtar!

Altının hem sesi hem görünüşü kulakları sağır eder, akılı başından alır. Keşke başarılı sporculara altın madalya yerine ödül diye başka bir şey verbilsek ve hedeflerini altın madalya yapmasaydık. Akıllarını altınla başından almasak, gönüllerini çelmeseydik

Altına ve paraya hedeflenmek yetmezmiş gibi bir de altın puan çıktı yağlı güreşte karşımıza...

Altın, nasıl akılları baştan alıyorsa altın puan da aynı şeyi yaptı. Güreşçiler altın puana hedeflendiler. Güreşmeyi unuttular. Önceki seneler olduğu gibi bu sene de yüzlerce baş güreşte güreş namına bir şey göremedik. Kırk dakikalık normal sürede ve yedi dakikalık uzatmada güreşle ilgili tek bir şey yapmadılar. Yalnızca itiş kakış. Gayretleri güreş yapmaya değil birbirlerine oyun vermemek için oldu.

Bu söylediklerimiz baş güreşler için. Diğer boylarda az da olsa güreş benzer şeyler yapılıyor. Küçük boylara gelince, gerçek güreşi onlarda görüyoruz. Ellerinden geleni yapıyorlar, yenince sevinçlerin en anlamlısını, yenilince de üzüntülerin en yürek yakanını yaşıyorlar.

Düşünüyorum da bu seneki baş güreş finalini tefrika hâlinde yazmayı isteseydim nasıl yazacaktım?

‘Güreş başlayalı 47 dakika oldu. İki pehlivan da tek bir oyun yapmadı. Güreşmiyorlar, çiftetelli oynuyorlar. Seyirciler güreşçileri yuhalıyorlar’ diye mi yazacaktım?

Gazetemizde Koca Yusuf ve Kara Ahmet’in hayatlarını tefrika şeklinde yazmak kismet oldu. Güreş boyunca pehlivanları oyundan oyuna geçirir ve tam kündeği atarlarken devamı yarın derdim.

Demek ki bugünkü güreşleri yazmaya niyetlenmiş olsaydım yanmış ki ne yanmıştım. Ne yazacaktım? Ya doğru olmayanları yazacak, şöyle künde attı, böyle elense çekti diyecek ya da tefrikadan vazgeçecektim, yalan yazmamak için...

Şu altın puan meselesi hâl olmazsa yandık ki ne yandık. Boylu poslu baş pehlivanlar göreceğiz ama güreş seyredemeyeceğiz.

Aslında bugünkü kurallar için çare var ama kuralları uygulayacak mangal yürekli idareciler, hakemler gerekli. Kurallara göre pasif güreşene ihtar verilir. Pasif güreşmeye devam eder, oyun yapmazsa ikincisi gelir. Yine de güreşmezse üçüncü ihtarla diskalifiye edilir.

Hakemler, güreşçileri güreşe zorlayacak. Güreşmeye kırk dakika içinde üçüncü ihtarını vererek hükmen mağlup ilan edecek. Tabii bu zaman da itirazlar yükselecek. İhtarını haksız yere verdiniz, diğer güreşçiyi kayırdınız diye...

Buradan Güreş Federasyonu Başkanı Osman Aşkınbak’a sesleniyorum!

HALİL DELİCE

Gel, gözleri ve gönülleri kör eden altın kuraldan vazgeç! Altın bu, ki-me yar olmuş ki yağlı güreşe yar olsun? Hakemlerin arkasında olalım, ih-tar kuralını işletelim yeter.

İşletelim ki baş güreşler tekrar seyredilir olsun ve itiş kakış olmaktan çıksın.

Haydi biraz cesaret, var mısın altın puan kuralı yerine üç ihtar göster-meye, hükmen yenik saymaya...

Bizden söylemesi!"

Bugün de (2010) bu yazdıklarımızın arkasındayız. Güreşleri seyredilir kılmanın tek çaresi ihtarları işletmek ve güreşmeyi üç ihtarla maşlup ilan etmektir.

I Yağlı Güreş, ayrı federasyon mu olmalı?

2 Aralık 1999'da yayımlanan makalemiz:

"Sayın Bakanım ve sevgili Başkanım!

Spordan Sorumlu Devlet Bakanım! Yağlı güreş, minder güreşine bağlandıktan sonraki gelişmeleri takip ediyor mu-sunuz?

Haziran ayında sizinle görüşmemizde 'Bekleyelim ve gö-relim!' demiştiniz.

Yağlı güreşin minder güreşine bağlanmasını 18 Mayıs 1999'da onaylamıştınız. O günden bugüne 6 ay geçti. Yağlı güreşle ilgili hiçbir hareket yok. Yalnızca bir defa Kırkpınar Ağası'nı tarihî kıyafetleriyle Edirne'nin kurtuluşunda gör-dük. 2000 ağası sevgili Doğanşoy, eski ağalar gibi pek orta-lıkta gözükmeyi sevmiyor. Bence doğru yapmıyor. Ağa, her fırsatta tarihî kıyafetleriyle kamuoyu önüne çıkmalı. Sayın Doğanşoy hiç endişelenmesin; bu onun değil Kırkpınar'ın reklamıdır.

Sayın Bakanım! 'Mindere yağ bulaşması'nın üzerinden 6 ay geçti. İkili görüşmemizde, bizim 'Senelerdir yağlı güreş minder güreşine bağlıydı, bu zaman içinde yağlı güreş için bir çivi dahi çakılmadı. Yağlıdan mindere güreşçi alınmak isteyip de kim mâni olmuş, Ahmet Taşçı ve Cengiz Elbeye

KIRKPINAR

mindere çıkmak istediklerinde az kalsın idam edileceklerdi! Yağlının ayrı bir federasyon olması isteniyor' sözümüz üzerine 'Yağlıdan minder güreşine yeni şampiyonların yetişmesi için böyle bir karar aldık. Uygulamayı bir müddet görmek istiyoruz. Daha sonra tekrar değerlendirme yapılır. Bekleyelim, görelim!' demiştiniz.

Sayın Bakanım, beklediğiniz kesin! Ancak ne derece gördüğünüz konusunda merak içindeyim! Bu satırları, 6 aydır ne gördüğünüzü öğrenmek için yazıyorum. 6 aydır neler gördünüz, bizi bilgilendirirseniz, biz de okuyucularımıza iletiriz!

Sportmen Bakanımızın güreşçi arkadaşı sevgili Ahmet Ayık ağabey! Sizinle ilk karşılaşmamızda 'Ahmet ağabey, bir şampiyon olarak sizi çok seviyorum. Minderde çok şeyler yapmak için çalışmanızı da saygıyla karşılıyorum. Ama yağlıyı mindere bağlamanızı hiçbir zaman tasvip etmiyorum. Şahsınızla hiçbir zorum yok. Minderin yükü yeterince ağır, ne olur bu yükün üstüne bir de yağlıyı eklemeyin! Yağlıdan mindere güreşçi almak istediniz de mâni mi oldular?' diye endişelerimi dile getirmiştım.

Zaman, hem minder, hem de yağlı güreş konusundaki endişelerimde beni haklı çıkardı. Keşke haklı çıkmasaydım. Minderde gelinen son durum ortada... Şampiyonlar, saman alevi gibi bir parlayıp bir sönüyorlar, bir kısmıysa isyanlarda...

Nice şampiyonu bağrında barındıran grekoromen takımımız, Atina'daki Dünya Şampiyonası'nda ancak beşinci olabildi? Efsane şampiyonumuz Hamza Yerlikaya, olimpiyat vizesi alamadı. Ülkemizde yapılan Dünya Serbest Şampiyonası'ndaysa ancak bir şampiyon çıkarabildik.

Bunları minder güreşi konusunda sizi suçlamak için yazmıyorum. Minder güreşinin derdinin ne kadar büyük olduğunu hatırlatmak için yazıyorum. Siz gittiniz, bu kadar büyük derdin üstüne bir de yağlıyı yüklediniz!

Gelelim asıl konumuza... Muhterem Ahmet ağabey! Yağlı güreş mindere bağlandığında basın toplantısı yapıp 'Her

HALİL DELİCE

sporunun kulübü ve sigortası olacak. Organizasyonlarda sağlık ekibi hazır bulunacak. Yağlı Güreş Ligi kurulacak. Bölgesel Lig müsabakaları yapılacak. Kış aylarında salonda yağlı güreş organize edilecek. Şampiyon güreşçilere maaş bağlanacak. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri uluslararası nitelik kazanacak' demiştiniz.

Ben de 'Sayın Başkanım, bu söyledikleriniz çok güzel şeyler. Sözlernizin takipçisi olacağız' deyip vaatlerinizi gazetemizde yayınlamıştım.

Sevgili Ahmet ağabey! Soruyorum: 'Bu vaatlerinizden kaç gerçekleşti veya bunların gerçekleştirilmesi için neler yapıldı?'

Ahmet ağabey, gel şu 'Minderle yağlı güreş bir arada olmaz. Minderin yükü yeterince ağır! Başkanlar ne kadar iyi niyetli, yağlı güreş sevdalısı olursa olsunlar bu yük varken yağlı güreşle ilgilenmeye fırsat bulamazlar. Kesin çare; yağlı güreşin ayrı bir federasyon olmasıdır' gerçeğini kabul et! Kabul et ki, hem minder, hem de yağlı güreş için iyi olsun.

Sayın Bakanım, sevgili Başkanım! Gayretimiz, ata sporumuzda doğru olanın yapılması içindir. Maksudumuz, üzüm yemektir; bağcıyı dövmek değil...

Her ne kadar sürç-ü lisan ettikse af ola!"

23 Mayıs 1999'da yayımlanan makalemiz şöyleydi:

"Yağlıyı bırak mindere bak!"

Sayın Ahmet Ayık! Avrupa Şampiyonası'ndan hezimetle döndü ve bütün şampiyonlar döküldü.

Ama sakın üzülme! Sende hiçbir suç yok. Suçlu ortada. Kim mi? Kim olacak, yağlı güreşçiler. Yağlı yağlı vücutlarıyla ortada dolaşan, yakaladıkları minder güreşçilerini sakatlayanlar. Yağlı güreşçileri tuttuğun yerde ipe götür, kıtır kıtır kes, fırına at! Şampiyonlar tel tel döküldü diye üzülme, bütün suç yağlıcılarda...

'Hani nerede şampiyonlar? Grekoromen güreş tarihimizin en iyi takımlarından birine ne oldu? Ercan Yıldız, Ergüder Bekışdamat, Şeref Eroğlu, Mecnun Güler, Nazmi Avlu-

KIRKPINAR

ca ve Hakkı Başar neredeler? Minderde niçin döküldüler?’ diyenleri bana gönder, ben kapı gibi cevaplar vereyim. Yağlı güreşçiler, Sofya’ya gitmeden önce bunları tek tek yakalayıp ‘Sakin şampiyon olmayın, sizi öldürürüz!’ dediler. Bu gariplerim de can korkusundan madalya alamadılar. Yağlı güreşçilerin tehdidi olmasaydı çil çil altınlarla dönecek ve takım halinde şampiyon olacaklardı.

Son aldığımız bir habere göre de bu şampiyonlar, geçim sıkıntısından yağlı güreş yapmışlar ve güreşlere hazırlanamamışlar.

Nasıl olsa Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez Danışma(!) Kurulu, yağlı güreşin minder güreşine bağlanmasına karar verdi. Sen de yağlı güreşi yasaklayıverir, böylece minder güreşindeki başarısızlığa kesin bir çözüm bulursun. Bundan sonra gelsin çil çil altın madalyalar...

Sevgili Ahmet Ayık! Bu kadar girizgâh, peşrev ve mizah-tan sonra biraz ciddileşelim istersen...

Sizinle yüz yüze gelmişliğim yoktur ve şampiyon olarak da saygım büyüktür... Minder güreşinin başına gelmeni de saygıyla karşıladım. Ama ne zaman ki yağlı güreş mindere bağlansın kampanyasına başladın, o zaman size olan saygım sarsıldı. Sizin Türk güreşi hakkındaki düşüncelerinizden şüphelenmeye başladım. Özellikle de yağlı güreşin mindere bağlanması konusundaki gerekçelerinizi işitince iyice çileden çıktım! İnanıyorum ki eski bir şampiyon olarak çok iyi şeyler yapmak istiyorsunuz. Ama idarecilik çok ayrı bir şeydir? Varsa akıl hocalarını değiştir!

Sizinle şahsi hiçbir problemim yok, dedim. Soruyorum? Son Avrupa şampiyonalarında, serbestçilerin beşinciliğinden, grekocuların dördüncülüğünlen memnun musunuz? Bu konuda hiçbir açıklama yapmadınız. Şampiyonlarda niçin istikrar yok? Hamza hariç hepsi niçin mum alevi gibiler? Ve yağlının mindere bağlanmasının minder ve yağlı için faydalı olacağına hakikaten inanıyor musunuz? Bu konudaki tek gerekçeniz, yağlı minderin kaynağını kurutuyor masalı mı?

HALİL DELİCE

Atalarımız ne güzel söylemişler! 'Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz!' diye... Göreve geldiğinizde '2000'lerin Avrupa ve Dünya Şampiyonu takımlarını göreceksiniz' demiştiniz! Siz şampiyonlukta, beşincilik ve dördüncülüğü mü anlıyorsunuz yoksa rakamlar sizin için daha değişik anlamlarla mı yüklü?

Muhterem Ahmet Ayı, yükü ağır gelenin yükü hafifletilir. Daha da yüklenilirse ezilir gider.

Minderin problemleri altında ezilirken, yağlı güreş gibi yağlı, insanın dengesini kaybettiren bir yükü de istemek niye?

Yağlı güreş ayrı bir federasyon olduğunda başta Bulgaristan ve Makedonya olmak üzere yurtdışında tanıtım organizasyonları yapılmıştı.

Değerli Ahmet Ayık. Yağlı güreşin yakasını bırak, bana sorarsan minder güreşini de bırak. Şampiyonlukları yaşamakla idarecilik birbirlerinden çok farklı...

Sayın Bakan, yağlının mindere bağlanması kararını onaylamış, hadi bakalım kolay gelsin!

En derin saygılarımla..."

27 Haziran 1999'da yayımlanan makalemiz:

"Sözlerinin takipçisiyiz!"

Sevgili Ahmet Ayık... Yağlı güreşin tekrar mindere bağlanması sebebiyle Genel Müdür Vekili Mutlu ile birlikte yaptığınız basın toplantısındaki konuşmanızdan Anadolu Ajansı vasıtasıyla haberdar oldum. Basın toplantısı gazetelerde yer almadı. Eee, ne yaparsınız, bizim medyanın büyük kısmı kargadan başka kuş tanımaz! Devletin ajansının, konuşmaları saptırmayacağına inandığım için sizden telefonla teyit ihtiyacı hissetmedim.

Sayın Mutlu, ata sporu güreşin bir bütün olduğunu, yağlı ve minder diye ayrılmasının doğru olmadığını belirterek yağlı ve karakucağın mindere kaynaklık edebileceğini söylüyor.

KIRKPINAR

Sayın Ayık! Siz de yağlı güreşte yeni düzenlemeler yapılması gerektiğini ve Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin uluslararası statüye kavuşturulması için çalışmalar yapacağınızı vurgulayarak 'Yağlı güreşte lisanssız sporcuyla güreştirmeyeceğiz. Her sporcunun bir kulübü olacak ve her sporcuya sigorta yapılacak. Bütün organizasyonlarda sağlık ekibi hazır bulunacak. Şike önlenecek. Bunun için Türkiye'nin neresinde olursa olsun tüm yağlı güreş organizasyonlarında bir izleme komitesi görevlendireceğiz.

Yağlı Güreş Ligi kurulacak. Bölgesel lig müsabakaları yapılacaktır. Kış aylarında salon yağlı güreşleri yapılacaktır. Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri, uluslararası statüye kavuşturularak ödül yönetmeliğine alınması sağlanacaktır. Kırkpınar'da 3 yıl üst üste güreştiği boyda şampiyon olan güreşçiye, 3. derecedeki devlet memurunun aldığı maaşın sürekli verilmesi için gerekli girişimler yapılacaktır.

Tarihî Kırkpınar Yağlı Pehlivan Güreşleri, önümüzdeki yıldan itibaren uluslararası nitelikte düzenlenecek... Kırkpınar güreşlerine; Azerbaycan, Türkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan, Makedonya ve Bulgaristan gibi ülkeleri davet ettik. Güreşlerin geleneksel yapısının bozulmaması için de özen göstereceğiz. 9-11 Temmuz tarihlerinde yapılacak 638. Kırkpınar Yağlı Pehlivan Güreşleri'nin, Eurosport televizyonu tarafından naklen yayınlanması için girişimlerde bulunduğumuz' diyorsunuz.

Muhterem Ahmet Ayık! Yağlı güreşin, tekrar mindere bağlanması gerekçelerinize kesin olarak katılmıyorum! Ama yağlı güreş ve Kırkpınar için yapmayı düşündüklerinizi tasvip ediyorum. Bunları, Kırkpınar'ı ve yağlı güreşleri seven herkes destekler.

Yapacağım dediklerinizi, kelime atlamadan yazdım ki herkes okusun ve senet olsun diye!

Atalarımız 'İştir kişinin ianesi/aynası, lafa bakılmaz!' demişler...

Sözlerinizin takipçisiyiz... Bekleyelim ve görelim!"

HALİL DELİCE

Yukarıda tam 10 yıl önce yazmış olduğum üç makalemi okudunuz. Yağlı Güreş'in Güreş Federasyonu'na bağlanmasına niçin karşı olduğumu ve yağlı güreşin, mindere bağlandıktan sonra başta zamanın Güreş Federasyonu Başkanı Ahmet Ayık'ın yağlı güreşle ilgili vaatlerini bu makalelerde dile getirdim.

Aradan geçen 10 yıl içinde yağlı güreşle ilgili vaat edilenlerden hiçbiri yerine getirilmedi ve yağlı güreşten mindere güreşçi kazandırılmadı. Tam tersi, minderden yağlı güreşe akın devam etti.

Bütün bunlar, yağlı güreşin ayrı bir federasyon olması için birkaç değil binlerce haklı sebep...

YEDİNCİ BÖLÜM

DESTAN OLMUŞ KIRKPINAR GÜREŞLERİ

I Koca Yusuf ile Aliço arasındaki güreş

Pomak Osman ve Aliço, helalleştikten sonra cazgır Aliço'nun galibiyetini ilan etti ve 15 dakika kendisine istirahat için mühlet verildiğini söyledi. Bu Aliço'yu kızdırdı:

"Te be ne istirahadı, güleş mi yaptık ki? Bu insanları daha fazla bekletmeye ne lüzum var. Görelim bakalım Aliço mu yaman yoksa kızancık mı?"

Aliço, kızdığından Yusuf'un ismini söylememiş, kızancık diyerek öfkesini açığa vurmuştu. Cazgır, Aliço'ya bir şey diyemedi ve durumu seyircilere duyurdu:

"Aliço pelvan, yorulmadığını süledi, istirahat etmeyi kabul etmedi. Yusuf pelvan son güleş için acele meydana gelsin!"

Cazgırın açıklamasıyla birlikte koca Kırkpınar meydanında bir heyecan dalgası esti. Müthiş kalabalık, başağa durmuş buğday tarlasının rüzgârda dalgalanması gibi dalgalandı ve püfür püfür esti:

"Vay Aliço vay! Var mı senin gibisi... İstirahat etmeye bile lüzum görmedi."

"Bugün Kırkpınar adamakıllı şenlenecek desenize."

"Bakalım Yusuf, Aliço karşısında ne kadar dayanacak?"

1884'ün Hidrellez günü, Kırkpınar'da en genç baş pehlivan ile en ihtiyar başpehlivan karşı karşıya gelecektir. 25 yaşındaki Şumnulu Koca Yusuf ile senelerdir Kırkpınar bi-

HALİL DELİCE

rinciliğini kimseye vermeyen kırk yaşındaki Aliço karşı karşıya gelecekerdi.

Yusuf, hemen kazan dibine yürüdü, yağlanmaya başladı, biraz sonra da Aliço geldi, hiçbir şey demeden yağ kazanının başına geçti. Yusuf, Aliço'ya karşı güreşe çıkmakla sanki suç işlemiş gibiydi... Suçlu suçlu yağlanmaya çalışıyordu. Yağlanma bittikten sonra Cazgır Sadık Usta, her iki pehlivanı kibleye karşı getirdi, el bağladılar ve cazgırın duasını beklemeye başladılar.

Aliço'nun esmer, Yusuf'un bembeyaz vücudu yan yana gelince ilginç bir görüntü meydana çıkmıştı. Yusuf, Aliço'dan daha boyluydu, ancak Aliço daha iriydi. Biraz sonra ormanın krallığı için ölesiye dövülecek iki aslan gibiydiler. Herkes büyük bir heyecan içindeydi. Bir kişi hariç... Defalarca, Sultan Abdülaziz'in önünde güreş etmiş Aliço, heyecanlı değil, yalnızca kızgındı! Cazgır ilk önce pehlivanları tanıttı:

*Buna derler Aliço, er meydanlarında tektir,
Sırtı gelmedi yere gücü aslanlara denktir,
Güleşe başladı mı bilmez hatır ve gönül,
Güleş değil yaptığı Kosova'da cenktir.*

*Bu yiğidi sorarsanız Yusuf'tur Şumnulu,
Nefsinin değil yalnızca Allah'ın kulu,
Hem genç hem güçlü hem de usta,
Uzlamak ister başpehlivanlığa yolu.*

*Ey Aliço, deme benim gibi pehlivan var mı?
Ummadığın taş baş yarar, unutmama tamam mı?*

*Ey Şumnulu Yusuf! Yaşına, saç kalmamış başına,
Sakın aldanmayasın, ona derler Gaddar Aliço,*

*Kırından gelir tatar, tozu dumana katar,
Ey Aliço, rakibin karınca olsa yine de küçük görme,
Eğer künde alırsa, manda olsan yine atar!*

KIRKPINAR

*Ey Şumnulu Yusuf, alta düşersen apış,
Üste çıkarsan paça kasnaktan yapış,
Vur sarmayı kündeden at,
Getir Hazret-i Muhammed Musfata'ya salavat.*

*Allah Allah illallah,
Hep birlikte, şu iki yiğide,
Alkışlarla diyelim maşallah.
Allah derman versin...*

Cazgırın, Allah Allah nidalarıyla birlikte Yusuf ve Aliço, peşrev çıkarmaya başladılar. Sanki iki dev kartal, ağır ağır kanat çırpıyorlardı. Kartallar, küheylan atlara döndüler, şahlandılar, kurt oldular atıldılar, ok oldular hedefe uçtular. Aktılar Kırkpınar er meydanında, Türkistan'dan başlayan, Anadolu'da durmayan, Avrupa içlerinde devam eden Türk akıncıları, alperenler gibi... Her iki pehlivanın peşrevi seyircileri coşturmuş, onlar da bir anda yüzlerce yıl öncesine gidip Türkistan'dan Kırkpınar'a gönül kanatlarıyla uçmuşlardı.

Yusuf'un peşrevinin seyrine doyum olmuyordu... Deli taylar gibiydi, gençliği her hâlinden belliydi. Ama Aliço'nun peşrevi anlatılamazdı. Bir müddet Yusuf'la karşılıklı peşrev çıkaran Aliço, daha sonra pehlivanların koruyucusu büyük sultan, pehlivan padişah Sultan Abdülaziz'in huzurundaymış gibi huzur peşrevine başlamıştı. Kanatlanıyor, sanki kâinatı kucaklıyordu ama Padişah'ın yerine kabul ettiği seyircilere döndüğünde haddini biliyor, bütün gücüm, kuvvetim sizin içindir diyordu.

Yusuf da durmuş, Aliço'nun seyrine doyum olmaz peşrevini seyrediyordu.

Seyirci adamakıllı coşmuştu:

"Hey gidi Aliço var mı sana benzeyen?"

"Maşallah deyin sultanın aslanına..."

"Hey bre koca Aliço hey. Bu meydan bir daha senin gibisini zor görür."

HALİL DELİCE

Peşrev bitmiş, iki aslan ense enseye gelmişlerdi. Yusuf, çok heyecanlıydı.

Yusuf, Aliço'nun ensesine dokunduğunda, mermer sütunu ellemiş gibi oldu. Güreşe başlayan, ilk el enseyi çeken tabiki Aliço'ydu. Hafif el enselerle güreşi açtı, tırpanlarla el enseleri tamamliyordu. Yusuf, hafif el enselerin bile şimşek gibi çaktığını hissetti. Hafifleri böyleyse şiddetlileri nasıldı acaba?

Yusuf, uzun kollarından istifade ederek Aliço'yu alnından itip, yanına yaklaştırmamaya çalışıyordu. Ama Aliço'yu durdurmak ne mümkün... Yusuf, el enselerin şiddetinin git gide arttığını hissetti. Hocasının sözleri aklına geldi. Hocası "Oğlum, sakın ola aldanma! Aliço çok yavaş el enselerle başlar, fark ettirmeden şiddetini artırır. El enseler dayanılmaz hâle gelip rakibi güleşini bırakmayı düşününce tekrar yavaşlatır, böylelikle rakibinin, fark ettirmeden gücünü kuvvetini emer ve güreş hayatını bitirir" demişti. Aliço, el enselerinin şiddetini iyice artırdı. Seyirciler büyük bir şaşkınlıkla Yusuf'un o müthiş el enselerden etkilenmediğini görerek şaşırılmışlardı:

"Te be bu Yusuf, hepten de zorlu çıktı."

"Evet, Aliço'nun top gibi patlayan el enselerine bana mısın demez be ya!"

Aliço, şiddetli el enseleri kılıç vurmasına benzeyen tırpanla tamamlamaya başladı. İlk fırtınanın geçmesini bekleyen Yusuf, Aliço'nun o müthiş el enselerinden fazla etkilenmediğini fark ederek cesaretlendi. Güreş ilk yarım saatini doldururken, Yusuf da el enselerle Aliço'ya karşılık vermeye başladı. Seyirciler, Yusuf'un el enselerinin de Aliço'nunkilerden pek aşağı olmadığını anladı:

"A be nasıl el ense onlar üle, sesi taa Edirne'de duyulur."

"Aliço, bu sefer çok çetin cevize rastladı."

Aliço da el enselerin şiddeti karşısında aşka geldi ve "Maşallah deyin Yusuf'a" diyerek narayı patlatı ve tayfun gibi esmeye, sağlı sollu el enselerle Yusuf'u geriletmeye başladı. Yusuf, bu fırtına karşısında gerilemekten başka bir şey yapamıyordu, seyirci de aşka gelmişti:

KIRKPINAR

"Hey Yusuf, geri geri nereye gidersin; Şumnu'ya mı?"

Aliço, Yusuf'un bunaldığını görünce çapraz topladı ve Yusuf'u sürmeye başladı. Yusuf, direnmek istedi ama ne mümkün, sanki on tane boğanın çektiği bir araba üstüne geliyordu? Aliço, hızlandıkça hızlandı, çengeli yetiştirdi, Yusuf, ancak can havliyle kendini yüzü koyun yere atabildi. Aliço, bir kartal gibi üzerine çöktü ve kemane çekmek için harekete geçti. Ustası, Aliço'nun kemanesine yakalanmanın, güreş hayatının bitmek demek olduğunu Yusuf'a iyi öğretmişti. Hemen Aliço'nun bileklerini yakaladı, Aliço, bileklerine iki demir mengenenin yapıştığını hissetti. Aralarında korkunç bir mücadele oldu, kazanan Yusuf'tu ve "Hayda bre koca usta!" diyerek ayağa fırladı.

Seyirciler gözlerine inanamıyor; Pomak Osman, sevincinden ağlıyordu:

"A be Yusuf'un pençelerinde nası kuvvet var üle."

"Nası da Aliço'nun elinden kurtuldu?"

Aliço, avı ceylanı elinden kaçırmış bir aslan gibi "Hadi be kızanım" diye kükreyerek yine saldırdı, el enselerini tırpanlar takip ediyor, Yusuf da aynı şekilde karşılık veriyordu.

Seyirciler, Kırkpınar'da senelerdir böyle kıran kırana bir güreş seyretmemişlerdi:

"Bugünleri gördük ya ölsem de gam yemem!"

"Şunlara maşallah deyin bre... Allah nazarlardan saklasın!"

Aliço, tırpan için bacağını var kuvvetle salladığında Yusuf, topuğu yakaladı ve Aliço'yu altına aldı. Seyirciler, gördüklerine inanamıyorlardı. Kırkpınar'ın efsane ismi Aliço, Yusuf'un altına düşmüştü. Aliço, kalkmak için hemen harekete geçti. Fakat Yusuf, sağa sola savurarak kalkmasına müsaade etmiyordu. Yarım saat yerde boğuştu. Seyircilerin, aklı başından gidecek gibi olmuştu, Aliço gibi birisi yarım saattir Yusuf'un altın kalkamıyordu:

"Te be Aliço hastalandı mı acaba?"

"Ne hastalanması idmansız, senelerdir elini kolunu sallaya sallaya güleştii."

HALİL DELİCE

"Bu Yusuf, hem korkunç kuvvetli hem de çok usta."

Yusuf, Aliço'nun bıyıklarının dikildiğini hissetti. Usta başpehlivan, Yusuf'u bileklerinden yakaladı ve ayağa kalktı kalkmasıyla birlikte "Maşallah bre aslana" diyerek naralandı.

Aliço, patlayan bir volkan gibi Yusuf'un üzerine yürüdü, çapraza aldı ve Yusuf, çengellenip sırt üstü gitmemek için can havliyle yüzükoyun kendini yere attı. Aliço, kemaneyle Yusuf'u ezemeyeceğini anlamıştı ve güreş bir saati bulmuştu. Aliço, kendi göbeğinin Yusuf'unkine bakarak biraz daha fazla inip kalktığını fark etti, arada yirmi yaş fark vardı ve senelerdir zorlu güreş yapmadığı için hamlaşmıştı.

Aliço, Yusuf'u zorlayamadığını anlayarak taktik değiştirdi. Bir an önce yenmek, Kırkpınar'da senelerdir devam eden hâkimiyetini sürdürmek için künde aramaya başladı. Tam kündeği doldurdum derken Yusuf, yılan gibi elinin arasından kaydı. Aliço, Yusuf'un kispetinin arkasından yakaladı, tekrar altına aldı, bu sefer paça kazık oyunu almaya çalıştı. Yusuf, Aliço'nun paçasındaki elini bastırdı ve Aliço tarafından tutulan ayağının üzerinden dönerek usta rakibinin arkasına dolandı. Aliço da hemen Yusuf'un iki elini yakalayarak doğruldu.

Bu kıran kırana güreş karşısında seyirciler kendilerinden geçmişlerdi. Yusuf'un ustası Pomak Osman "Ya Rabbi! Bana bu günleri, çırağım dediğim şu yiğidin Aliço karşısında ezilmeden başa baş güleş çıkardığını gösterdin ya artık ölsem de gam yemem!" diyor, yanındaki seyirciler de, Pomak Osman'ı mevcut durum için bile tebrik ediyorlardı.

Aliço ile Yusuf, yine ayakta karşı karşıya gelmişlerdi. Karşılıklı tırpan ve el enseler yağmur gibi yağıyordu. Güreş üç saatini doldurmasına rağmen yeni başlamış gibi sürüyordu. Yaşanılanlar inanılır gibi değildi. Seyirciler arasındaki en yaşlılar dahi gözyaşları içinde "Biz bile Kırkpınar'da büle bi güleş görmedik?" diye yemin ediyorlardı.

Yusuf, güreşin başından beri Aliço'nun dik güreştiğini, paçalarını, ayaklarını hiç kollamadığını fark etmişti. Ustası,

KIRKPINAR

sıkı sıkı tembihlemiş ve "Sakın ola, Aliço'nun paçalarının meydanda olduğunu görüp de dalayım deme! Anında boyunduruğu yetiştirir, sen paçaları bırakıncaya kadar boğarak soluğunu keser!" demişti. Bu sebepten dalmak için teşebbüse geçmedi.

Güreş dört saati bulduğunda Aliço, Yusuf'a nazaran biraz yavaşlar gibi olmuş ve seyirci ve hakem heyeti durumu fark etmişti:

"A be Aliço'nun ilk hızı kalmadı."

"Normal be. Yaşı elliye dayandı, karşısındaki 25 yaşında ya var ya yok."

"Hem de kaç senelerdir, ciddi güreş tutmamıştı, idman eksikliği var."

Hakem heyeti, kendi arasında konuşup güreşi berabere bitirmek için konuştular, ama senelerdir Kırkpınar'da rakipsiz olan Aliço'ya bunu söylemeye cesaret edemediler ve ne yapacaklarını bilemediler. İhtiyarlar ve hakemler "Hele biraz daha bekleyelim" dediler.

Başlayalı beş saati bulduğunda güreş artık iyice yavaşlamıştı. Akşam ezanı okunmuş, hava kararmıştı. Özellikle, Aliço'nun yorulduğu iyice belli oluyordu. Böyle giderse senelerin Aliço'su, Kırkpınar'a yenilerek elveda diyecekti. Hakemler, cazgırı çağırıp güreşi berabere bitirmek istediklerini ve bu konuda onun fikrinin ne olduğunu sordular. Senelerin cazgırı Sadık Usta da onlarla aynı fikirdeydi. Hakemler, güreşi berabere ayırmasını söylediler.

Cazgır, pehlivanların yanına gitti, ancak onların, kimseyi görececek halleri yoktu; davulları susturdu seslendi duyuramadı. Bu sefer son çareye başvurdu "Allah aşkına durun pehlivanlar!" dedi. Her iki pehlivan da "Allah aşkına" seslenişine boyun büktüler. Aliço kızgındı:

"Te be Sadık Usta! Ne var? Güleşini ne durdurursun."

Sadık Usta boynunu büktü, Aliço'nun güreşini durdurmanın ne demek olduğunu en iyi o bilirdi:

"Hakem heyeti, vakit çok geç olduğu için güleşinizi berabere ayırmak ister. Karanlık çöktü."

HALİL DELİCE

Hakem heyeti ve yaşlı başlı seyirciler de gelmiş ve "Bre koca usta! Allah ikinizden de razı olsun... Bize senelerdir yaşamadığımız bi güzelliği, hayatımızın en mutlu anını yaşattınız... Ne olur güleşinizi berabere ayırın! İsterseniz Yusuf, size güleşi bıraksın?" diyorlardı.

Aliço, durumu anlar gibi oldu, kendisini mağlubiyetten kurtarmak istiyorlardı ve buna müthiş kızdı:

"Abe siz ne dersiniz? Burası er meydanıdır. Güleş yenilesiye devam eder. Kırkpınar'ı doğmasına vesile olan Ali ile Selim, güleşirken canlarını teslim edip şehit olmadılar mı? Bu genç pelvanın hakkını ne yersiniz? Bırakın Aliço'yu yensin! Burası er meydanıdır. Karanlık bastıysa meşaleleri yakın. İsteyen gitsin. Biz güleşimize devam ederiz. Ben o kadar düştüm mü ki Yusuf'un güleşi bana bırakmasını kabul edeceğim. Sadaka mı veriyor be? Attırmayın kafamın kelinini!!!"

Cazgır son bir ümitle konuştu:

"Koca Aliço, akşam namazı vakti geçmek üzere..."

Aliço, şöyle bir havaya baktı. Hakikaten ortalık iyice karmıştı ve kararını söyledi:

"Haklısın ama namaz kılacak kadar ara veririz. Güleş tamamen bırakmak için mazaret değil. Bu arada meşaleleri hazır edin!"

Cazgır, durumu hakem heyetine bildirdi, onlar da bir şey diyemedi. Karşılarındaki Aliço'ydu. Dediğinden vazgeçirmeye kimsenin gücü yetmezdi. Yarım saat içinde namazlarını kıldılar. Bu arada er meydanı meşalelerle aydınlatıldı ve güreş kaldığı yerden tekrar başladı.

Yusuf, Aliço'nun yine paçaları, ayakları meydanda güreştiğini gördü. Sanki gizli bir davet vardı. Aliço'nun nefes alıp vermesi sıklaşmıştı. Yusuf, acaba dalarsam boyunduruğu yetiştirebilir mi hesaplarındaydı? Bir ara Aliço'nun meşalenin ışığından gözlerini kıpıptırıldığını, dikkatinin bir anda olsa dağıldığını fark etti. İşte beklediği an gelmişti. Şimşek gibi daldı, iki paçayı birden eline geçirdi... Aliço, gafil avlanmış ve boyunduruğu yetiştirememişti. Yusuf yüklenmişti.

KIRKPINAR

Aliço, Kırkpınar'ın efsane ismi yenilmek üzereydi; hem de sırt üstü!

Kimse nasıl olduğunu anlamadı ve o koca Aliço, dönerek yüz üstü kendini yere attı ve Yusuf hemen bastırdı. Seyirciler, şaşkındı ve gördüklerine inanamıyorlardı:

"A be nasıl çift daldı üle, koca Aliço az kalsın gidiyordu."

"Vay koca Aliço, bu hâllere düşecektin ha."

"Bu Yusuf, ne kadar da zorlu bir pehlivanmış ba."

"Te be Aliço nasıl döndü üle, Aliço'yu rüyamda bu hâlde görsem inanmazdım!"

Yusuf, hemen Aliço'nun arkasına geçti; kazık oyununu almak için... Aliço, bu oyunu vermemek için direndi, Yusuf zorladı. Yerde müthiş bir mücadele oluyordu. Çimler kopuyor, toprak, tere ve yağa karışıyordu. İnanılmaz bir mücadele vardı, sonunda gençlik ve kuvvet; tecrübe ve güce galip geldi. Yusuf, dış kazık vurmaya başladı. Aliço'nun bütün karşı koymasına rağmen çelik gibi parmaklarını Aliço'nun paçasına geçirdi. Seyirciler gördüklerine inanamıyorlardı:

"Te be inanılmaz şey, Yusuf, paça kazık oyununu aldı, hem de Aliço'ya karşı..."

"Abe ne oldu bu Aliço'ya büle? Hastalandı mı yoksa bir oyun mu düşünür?"

"Aliço'ya bi şey olduğu yok, biraz yaşlandı o kadar... Ancak Yusuf, çok zorlu çıktı."

"Aliço'da oyun düşünecek hâl var mı, baksanıza?"

Aliço'nun bütün karşı koymasına rağmen Yusuf "Ya Allah, bismillah" deyip Aliço'yu bir karış kadar yerden kaldırdı ve künde ile çevirerek atmak için soluklandı. Aliço, can havliyle topuk keserek dengesini bozmak için Yusuf'un topuğundan yakalamıştı.

Kırkpınar er meydanında herkes nefesini tutmuştu:

"A be Aliço gidiyor, Aliço'nun saltanatı son buluyor!"

"Dur bakalım... Acele etme! Aliço bu, onu yenmek kolay mı, baksana Yusuf'un topuğunu iyice yakalamış."

"Dış kazığı vurduktan sonra topuğu yakalasa ne olur ki? Aliço da olsa topuk yakalamakla kurtulamaz!"

HALİL DELİCE

"Te be bu Yusuf, bu paça kazık oyunuyla değil Aliço, manda olsa yine atar be!"

Heyecan son noktasındaydı. Yusuf, yeteri kadar nefeslenmiş olmalı ki Aliço'yu biraz daha kaldırdı, Aliço, topuğu bırakmamak için direniyordu. Yusuf'un gözü bir anda Aliço'nun yüzünü, o yüzdeki ifadeyi yakaladı ve anlayacağını anladı. Herkesin, Yusuf'un künde ile Aliço'yu atmasını beklediği bu anda inanılmaz bir şey oldu! Yusuf, Aliço'yu bıraktı "Ustam pes ederim!" diyerek doğruldu. Aliço, şaşkıncı:

"Te be sen ne dersin? Ne pes etmesi? Beni tam yenmek üzereydin. Paça kazık oyunuyla künde atmak üzereyken pes eden nerede görülmüş?"

Yusuf, boynunu büktü:

"Ustam, biraz daha zorlasam, topuk keserek beni açık düşürecektin, bunun için pes ettim."

Yusuf, hemen eğildi, Aliço'nun elini öptü ve bir şey demesine meydan bırakmadan güreş alanını terk etmek üzere yürüdü ve ustasının yanına geldi. Ustası da olanlardan bir şey anlamamıştı:

"Yusuf, bir şey mi oldu, Aliço bir şey mi yaptı! Yoksa hastalandın mı? Tam güleş kazanmak üzereydin!"

"Ustam, bir şey yok. Güleş Aliço'ya bıraktım."

Ustası adamakıllı şaşırıldı:

"Ama evladım. Nası olur. Tam yenmek üzereyken?"

Yusuf, kızar gibi oldu, ilk defa ustasına biraz sert söyledi:

"Aliço'ya güleş bırakmakla kötü bir şey mi yaptım?"

Ustası, durumu anlamıştı, düşününce Yusuf'a hak verdi, o da aynı şeyi yapardı.

Seyircilerde tam bir şaşkınlık hâkimdi ve ne olduğunu anlayamamışlardı!

"A be ne oldu büle? Yusuf niçin güleş bıraktı? Tam yeniyordu."

"Hastalanmış da onun için bırakmış. Kündeyi atacak dermanı kalmamış, Aliço ile altı saate yakın güleş yapmak kolay mı?"

"Hiç biriniz bilemediniz! Yusuf, isteseydi Aliço'yu yener-

KIRKPINAR

di, ancak yenmek istemedi. Efsane pehlivan Aliço'nun sırtüstü yenilerek bu meydanları terk etmesine gönlü razı gelmedi. Afferin Şumnulu'ya yiğit, mert pehlivanmış!"

"Doğru süledin be! Hakikaten de dediğin gibi. Aliço iyice yorulmuştu."

Cazgır Sadık Usta "Yusuf Pehlivan pes ettiğinden Aliço, bu senenin de Kırkpınar başpehli..." derken sözünü tamamlayamadı.

Cazgır hızla itilmiş ve yere düşmüştü. İten bıyıkları adamakılı dikilmiş Aliço'ydu ve sesi Kırkpınar er meydanında top güllesi gibi patladı:

"Çağırın Yusuf'u buraya. Çabuk diyorum!"

Cazgır Sadık Usta da düştüğü yerden doğrulmuştu. Herkes korku içindeydi. Aliço bu, ne yapacağı belli olmazdı... Çok acele Yusuf, Aliço'nun yanına getirildi. Yusuf tedirgin-di, yoksa Aliço, güreşte pes etmesini; kendisine acıma, hakaret olarak mı kabul etmişti? Ya Aliço, kendisine saldırır veya kötü bir söz söylesen ne yapardı? Aliço heyecan içinde Yusuf'u yakaladı; Yusuf, kolunu kurtarmak için harekete geçince Aliço, Yusuf'a gülümsedi:

"Gel bakalım Şumnulu! Çekinme, seninle işim yok. Gel hele de şu er meydanındakiler, Kırkpınar'a yakışan, gerçek pehlivanı görsünler!"

Yusuf şaşkıncı, ne olduğunu ve Aliço'nun ne yapacağını anlamamıştı. Aliço, Yusuf'un elini kaldırdı ve söyledi; kim-senin beklemediği ve ummadığı sözleri:

"A be ne aptal adamlarsınız! Ne diye üle bel bel bakarsınız? Yusuf'un niçin pes ettiğini anlamadınız mı? Benim bü-le bir galibiyeti kabul edeceğimi nasıl düşünürsünüz? Gerçek galip Yusuf'tur. Aliço'nun sırtüstü yenilerek er meydan-larına veda etmemesi için pes etti! Bunu, yani pes etmesini kabul etmiyorum! Bundan sonra meydanlar Yusuf'undur. Bu senenin Kırkpınar başpehlivanı da Yusuf'tur."

Aliço, Yusuf'u alnından öptü ve "Yusuf, evladım! Gerçek pehlivan, çok mert bir insanmışsın. Hem yüreğin, hem bile-ğin ve hem de gönlünle gerçek pehlivan olmuşsun. Mey-

HALİL DELİCE

danları senin gibi birine terk ettiğim, başpehlivanlığı, Kırkpınar birinciliğini sana devrettiğim için gözüm arkada kalmayacak!" dedi.

Yusuf bir şey diyemedi, Aliço'nun bu mertliği; son altı senedir ağlayamaz hâle gelen, 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi'nde gördüğü zulüm karşısında gözyaşı pınarları kuru olan Yusuf'u bile gözyaşlarına boğmuştu, Aliço'nun yalnızca elini öpebildi, başka bir şey yapamadı ve diyemedi.

Kırkpınar'da altı saat süren güreşten sonra bu altı saatlik güreşten çok daha zorlu, çok daha anlamlı mertlik, insanlık destanına şahit olan güreş sevdalılarının hepsi ağlıyordu... Gözyaşları aksakallardan süzüle süzele ve burma bıyıklardan büzüle büzüle iniyor, oradan yanan göğüslere karışıp o ateşte buharlaşıyordu. Hiç kimse gözyaşını ve ağladığını gizlemiyordu. Herkes ellerini açmış, duaya durmuştu:

"Allah, ikinizden de razı olsun, bize bu günleri gösterdiğiniz ya!"

"Allah her ikinizi de iki cihanda aziz etsin; bize mertliğin, alperenler geleneğinin ve yiğit insanların hâlâ var olduğunuzu gösterdiniz."

"Artık ölsem de gam yemem, bu günü, bu güreşi, bu yiğitleri gördüm ya..."

"Biz ne talihli insanlarmışız ki böyle bir güzelliğe şahit olduk."

Aliço, Cazgır Sadık Usta'ya seslendi:

"Sadık Usta, Yusuf'un galibiyetini ilan et ve ödülünü verin!"

Koca dev, sallana sallana çadırına doğru yürüdü. Yürüyen yalnızca Aliço değildi, onunla birlikte Kırkpınar'ın doğmasına vesile olan alperenler Selim, Ali ve diğer gazi alpler, şehitler de yürüyordu... Herkes, gözyaşları içinde bir devin gidişini seyrediyordu.

(Aliço ile Koca Yusuf arasındaki güreş, "Cihanı Titreten Türk Koca Yusuf-Yalnızca Güle Yenildi" kitabından alınmıştır.

Babiali Kültür Yayıncılığı, 2005)

KIRKPINAR

I Koca Yusuf ile Mümin Hoca arasındaki güreş

Mümin, Mihalçıklı İbrahim Pehlivan ile güreşinden sonra İstanbul'a dönmüştü. İstanbul'a dönüşü rüyalara olmuştu. Rüyaları hep Koca Yusuf ile doluydu. Osmanlı mülkündeki baş pehlivanlardan güreşmediği yalnızca Koca Yusuf kalmıştı. Aslıgül'ü ile arasında yalnızca Koca Yusuf vardı. Eğer onu da yenerse Aslıgül'ün aradığı şart gerçekleşmiş, güreşte Osmanlı Devleti'nde tekliğe ve zirveye ulaşmış olacaktı.

Rüyalarında Koca Yusuf vardı. Kocamandı... Bir dağ gibiydi. Aşmak istiyor aşamıyordu. Tırmanmaya başlıyor, tırmanıyor, bin bir güçlkle zirveye yaklaşıyor, tam tırmandım derken büyük bir hızla düşüyor, yere vurdum, parçalandım diye feryat ederken uyanıyordu.

Mümin, Koca Yusuf'la daha hiç karşı karşıya gelmemiş ve onunla tanışmamıştı. Koca Yusuf'u çok merak ediyordu.

1894 yılının Ağustos ayı başında, birisini düşünerek uykuları kaçan ve uykularında kâbuslar gören yalnızca Mümin Pehlivan değildi!

Daha hayattayken efsanelere konu olmuş Koca Yusuf da Mümin'le dolu rüyalar görüyor ve rüyasında kan ter içinde güreş yapıyor, ancak o kadar gayret etmesine rağmen Mümin'i bir türlü yenemiyordu.

Rüyalarında güreşçiler gören yalnızca Mümin'le Koca Yusuf da değildi... İstanbul'a çok uzak bir diyarda; Rodopların eteklerinde bir güzelin de uykuları rüyalara oluyor ve rüyasında sevdiği pehlivanın, gönlünün sultanının; Mümin Pehlivan'ın çok zor rakiplerle güreştiğini, sakatlandığını görüyor ve korkuyla uyanıyordu. Uyanınca dualara duruyor ve "Ya Rabbi! Sevdiceğimi bana kavuştur, onu bana bağışla!" diye dua ediyordu.

Boğaz sırtında, Yıldız Sarayı'nda biri daha rüyalarında nice pehlivanla güreşiyor, kimi yeniyor, kimi yeniliyor, kan ter içinde uyanıyor, uyanınca yenilmemenin çarelerini arıyordu... Çünkü onun yenilmesi, bir milletin yenilmesi de-

HALİL DELİCE

mekti, onun yenilmeye hakkı yoktu. O da, Kavalalı Mümin Pehlivanla Şumnulu Koca Yusuf arasında yapılacak güreşi çok merak ediyordu... Yaverine sıkı sıkı tembihlemiş ve “Yusuf ile Mümin arasında yapılacak güreşten muhakkak haberim olsun” demişti.

Herkesten önce ve herkesten çok Yusuf merak etmişti, Mümin Hocanın yaptığı güreşleri... Onun güreşlerini çok yakından takip etmişti ve karşı karşıya gelecekleri günü merakla bekliyor ve bu yolda bir gün mutlaka karşı karşıya kalacaklarını biliyordu. Selanik ve Sarışaban'da Mümin'in, Adalı'yı üç defa hem de kısa zamanda yenmesi Yusuf'u çok şaşırtmıştı! Aliço'nun çırağı Adalı, Koca Yusuf'u çok zorlamıştı. Onu iki güreşte yenmiş, iki güreşleri yarıda kalmış ve bir güreşleri de berabere bitmişti. Molla ise Adalı'ya çok büyük bir üstünlük sağlamıştı.

Yusuf, Mümin Hoca hakkında çok şeyler duymuş, onun cinlerden yardım aldığı ve boynundaki muska sayesinde güreşleri kazandığı söylentilerine yalnızca gülmüştü. Nişanlısının, Mümin Pehlivan'la evlenmek için güreşte tek olması şartını koştüğünü duyunca bir hoş olmuş, kendisinin Gül çehre ile evlenmesini ve boğa ile güreşini hatırlamıştı. Takip ettiği kadarıyla Mümin Pehlivan bugüne kadar karşılaştığı bütün pehlivanları yenmişti. Zamanın meşhur pehlivanlarından karşılaşmadığı bir kendisi kalmıştı... Mümin Pehlivan'la nişanlısı arasında tek engel kendisiydi... Yusuf, karma karışık duygular içindeydi. Mümin Pehlivan'la karşılaştığında ne yapacaktı? Onu yenmek için elinden geleni yapacak mıydı, yoksa nişanlısına kavuşması için yardımcı mı olacaktı? Ancak yardımcı olması, sıkı tutmaması pehlivanlık geleneğine sığar mıydı?

Yusuf'u güreş hayatında en fazla zorlayan Hergeleci İbrahim olmuş, onunla bir defa güreşmiş ve berabere kalmıştı. Ondan sonra da bir daha güreşmek kısmet olmamıştı. Hiçbir pehlivan karşısında Hergeleci karşısında zorlandığı kadar zorlanmamıştı. İştittiği kadarıyla, Mümin Hoca, boyu posu ve güreş tarzıyla Hergeleci İbrahim'e benziyordu...

KIRKPINAR

Yusuf'un rüyaları artık yalnızca Mümin Hoca ile doluydu. Rüyasında onunla güreşiyor ama bir türlü yenemiyordu. Açıkçası Mümin Hoca, Yusuf'u huzursuz ediyordu. Bu korku değildi, pehlivanlıkta kendini zorlayacak bir rakibin varlığının getirdiği tedirginlik ve heyecandı. Onunla karşılaşmayı çok istiyordu. Efsane olmuş birisiyle karşılaşmayı, çok usta biriyle güreşmenin verdiği sonsuz zevki, güzelliği yaşamak istiyordu. Yenmek yenilmek umurunda değildi. Asıl olan böyle biriyle kıran kırana güreşmek, böyle bir güreşin zevkine varmaktı. Fakat Mümin'in nişanlısına kavuşması için kendisini yenmek zorunda olması bir türlü aklından çıkmıyordu!

Mümin Hoca'nın İstanbul'da fırtına gibi estiği, yenmedik pehlivan bırakmadığı 1894'ün bir Ağustos gününde Yusuf'un yolu da İstanbul'a düşmüştü.

Yusuf'un yolu İstanbul'a düştüğü an Mümin'in gönlü pır pır etmeye başladı. Birisinin yüreğine yüreğine yürüdüğünü hissetti. Bu yürüyüş hayatında iki defa olmuştu; ilki Aslıgül ile karşılaşmazdan önceydi ve ilkinde gönlünün Sultanı'yla karşılaşmıştı, şimdi kiminle karşılaşacaktı?

Yusuf'un İstanbul'da olduğu haberi güreş severleri, Fatih Sultan Mehmet Han'ı mezarından kalkmış gibi sevindirdi. Güreş severler hemen devreye girdiler.

Mümin, Fatih Camisi'nin bitişiğindeki medresedeki odasında, içindeki ayak seslerinin kime işaret ettiğiyle meşguldü. Bu anda içeri ustası Suyolcu Mehmet Pehlivan girdi. Yüzünde gülücükler açan Suyolcu selamdan sonra "Müjdemi isterim Mümin Pehlivan!" diye neşeyle konuştu. Merak içinde bekleyen Mümin Pehlivan'a, Koca Yusuf'un İstanbul'da bulunduğu ve kendisine Koca Yusuf'la güreş teklif edildiği haberini verdi.

Mümin, bir anda el ve ayaklarının buz kestiğini hissetti. Bu, hayatında ilk defa tattığı güzel bir duyuydu... Demek ki ayak sesleri, Koca Yusuf'un gelişini haber veriyormuş ve nihayet beklenen an gelmişti.

HALİL DELİCE

Yusuf, Mümin Hoca ile güreş teklifine "Mümin Pelvan nasıl isterse üle olsun!" dedi. Bunun üzerine büyük karşılama için bir gün belirlendi.

Ağustos'un ilk cumasında Rami'deki güreş meydanı mahşer meydanı gibiydi. Koca Yusuf ile Mümin Hoca'nın güreş yapacağı bütün Osmanlı mülkünde duyulmuş, güreşi seyretmek için çok uzak mesafelerden; Cezayir'den, Şumnu'dan, Köstence ve Babadağ'dan gelenler olmuştu; onca yolu, onca masrafı göze alarak... Bu fedekârlığa katlananlar "Böyle bir güreş yüz yılda bir olur! Bütün malımızı mülkümüzü bunun için harcasak yine az! Biz, güreş için gelenlerden gördükleriniz, ya görmedikleriniz, onlardan haberiniz var mı?" diyorlardı. Görülmeyenler kimdi? Hızır mı melekler mi, kırklar yediler, yoksa cinler miydi?

1894'ün İstanbul'unda cuma günleri, Rami'de sık sık güreşler tertiplenirdi... Başhakem köşesinde Aliço vardı. Mümin, kurbanlık koyun gibi Aliço'nun yanına gitti ve selam verdi. Aliço, Mümin'i hemen tanıdı...

"Ooo Mümin Pelvan, hoş gelmişsin. Hadi bakalım kolay gelsin, bugün ak koyun kara koyun belli olacak! Senden Yusuf'u yenmeni bekliyorum. Beni mahçup etme!" diye takıldı. Mümin "Estağfirullah koca ustam! Biz kim Yusuf Pelvan'ı yenmek kim?" diyerek Aliço'nun elini öptü.

Aliço "Bizim çırağı yenerken hiç böyle demiyordun! Yusuf, bizim çırak karşısında zorlandı, sen ise onu üç defa yendin!" sözleriyle kızgın bir şekilde konuştu. Aliço'nun için kızdığını anlamayan Mümin müsaade isteyerek ayrıldı ve soyunmak için çadıra doğru yürüdü. Mümin, çadıra doğru yürüyordu ancak kimse onun farkında değildi, güreşini seyretmek için gelen seyirciler onu tanııyordu.

Mümin'den biraz sonra Yusuf, Aliço'nun yanına geldi ve elini öptü. Aliço "Bre Yusuf, seni iyi gördüm, Mümin Hoca buralarda yenmedik pelvan bırakmadı ve bizim çırağı üç defa su götürmez şekilde yendi! Şu Hoca'ya haddini bildiresin!" dedi. Yusuf "Haddini bildirmek bizim ne haddimize; elimizden geleni yapacağız inşallah" şeklinde cevap verdi.

KIRKPINAR

Beklenen an geldi ve cazgır seslendi:

"Başpelvanlar hazır olsun!"

Cazgırın sesiyle Rami'den arşa, Kırkpınar sevdalıları hazır oldu. Yusuf, kendisine ayrılan çadırda giyindikten sonra yağ kazanının başına geldi ve yağlanmaya başladı. Selam verildi, selamı aldı, gelen uzun boylu, ince yapılı, 90 kilo ya var ya yok sakallı biriydi. Kendinden dört beş yaş genç gözüküyordu. Sol koluna dikkat etti, çolaktı. Mümin Hoca bu olmalıydı:

"Hoş geldin Mümin Pelvan!"

İlk defa gördüğü ve bir ağabey gibi sevdiği, kanının ısındığı Yusuf'a bakan Mümin Pehlivan, hoş geldin sözüyle daldığı hayal âleminde uyandı.

Yusuf'un, Mümin Pelvan diye hitap etmesi Mümin Hoca'yı sevindirmişti, birine pehlivan diye hitap etmek, ona en yüksek insanlık rütbesini vermek ve onu alperenlerin mirasçısı kabul etmek demektir. Bazıları, Mümin Hoca'ya, Molla Mümin, Çolak Mümin diye hitap ederlerdi... Sanki sözleriyle hocadan da güreşçi mi olurmuş demek isterlerdi? Bu da Mümin Pehlivan'ı çok üzer ve kızdırırdı. Gülümsedi:

"Hoş bulduk bre koca usta! Bu çolak hâlimle sana karşı güleşe çıktım diye kızmazsın herhâlde?"

Yusuf, Mümin Hoca'nın çolak koluna bakışını yakaladığını zannetti, üzüldü ve kızardı:

"Kızmak ne demek Mümin Pelvan, seninle güreşmek benim için şereftir! Pelvanlık kolda değil gönüldedir, yürektedir. Sen, bugüne kadar karşına çıkanları yenmiş, zamanımın bir tanesi olduğunu ispatlamışsın!"

"Estagfirullah koca ustam! Zamanımızın bir tanesi sizsiniz, biz sizin yolunuzda yürümeye çalışırız."

Yusuf, Mümin Pehlivan'ın tevazuu ve alçak gönüllülüğü karşısında gülümsedi:

"Te be Mümin Pelvan işler sülediğin gibi değil! Benim çok zor yendiğim, bir defa da berabere kaldığım Adalı'yı üç defa yenmişsin, bana öyle gelir ki bugün bana zamanımızın bir tanesinin kim olduğunu gösterecek gibisin! Ne yapalım, kismet bugüneymiş..."

HALİL DELİCE

Mümin'in, Koca Yusuf'a gönlü ısınıvermişti, sanki senelerdir tanışıyorlarmış, beraber büyümüşler gibiydi. Koca Yusuf da Mümin'i çok sevmiş, cılız vücudu, sakat koluyla er meydanını nice devlere nasıl dar getirmiş anlamaya çalışıyordu. "Acele etme biraz sonra er meydanında nasıl olsa öğreneceksin!" düşüncesiyle gülümsedi KocaYusuf... Sohbetleri, cazgırın "Başpelvanlar hazır olsun!" seslenmesiyle sona erdi ve son olarak birbirlerinin yağlanmasını kontrol ettiler ve meydanın ortasında bekleyen cazgırın yanına geldiler, kibleye karşı el bağlayıp durdular ve güreşlerinin Hakk için er meydanının da savaş meydanı olduğunu hatırlattılar.

Rami çayırılığı tıklım tıklım dolmuştu ve seyirciler anlatılmaz bir heyecan içindeydi. Sanki Alpaslan'ın Malazgirt ovasında Bizanslılarla savaşını seyredeceklerdi? Her iki pehlivanı da çılgınca alkışladılar. Mümin'in daha önceki güreşlerini görmeyenler, hayal kırıklığı içindeydiler! Yanındakilere "Te be bu Molla, bu vücut, bu okkayla Adalı'yı; Kara Sait'i, Kurtdereli'yi nasıl yenmiş? Yusuf, buncağızı çiğ çiğ yer!" diyorlardı. Mümin'in güreşini seyredenler ise "Görünüşü sizi aldatmasın! Çok kuvvetli ve çok zeki" diyerek cevap veriyorlardı.

Cazgır, tezahüratların yatışmasını bekledikten sonra duasına başladı:

*Besmeleyle çıkın meydana,
Uymayın hiçbir vakit kör şeytana,
Bu dünya kalmamıştır Hazret-i Süleyman'a,
Size de kalmaz pehlivanlarım.*

*Hani Ali? Hani Veli?
Hazret-i Hamza'dır pelvanların piri.*

*Bu pelvanlık dediğin bir garip aşk,
Onlara layık değil harmanla orak,
Aç gözünü pelvanım, kendine eş seçmeye bak,*

KIRKPINAR

*Hasmın galiptir galip,
Her zaman eşini alta getirmeye talip.
Alta geldim diye yerinmeyin,
Üste çıktım diye sevinmeyin,
Hasminız karınca dahi olsa,
Ondan aşağı tutun kendinizi pelvanlarım.*

Cazgır, Mümin'e hitap etti:
*Ey Mümin Pelvan,
Karalarlı Yusuf pelvanda var hakiki güleş,
Şimdiye dek çıkmadı ona bir eş,
Hasmını görünce meydanda olur ateş,
Odur ermeydanında batmayan güneş.*

Yusuf'a seslendi:
*Ey bre Koca Yusuf,
Sakın deme var mı benim gibi,
Bir yel eser savurur harman gibi,
Karşındaki Mümin Pelvan, hem Molla,
Rakibini cin gibi çarpar, kendini kolla!*

*Ey pelvanlar, gözler sizdedir bugün,
Güleşiniz olsun gönüllere düğün,
Vurun sarmayı kündeyle atın!
Duanıza, Peygamber Efendimize salavat katın!*

*Alta düşersen apış,
Üste çıkarsan paça kasnaktan yapış,
Vur sarmayı kündeden at,
Getir, Hazret-i Muhammed Mustafa'ya salavat!*

*Allah Allah, İllallah.
Muhammedün resulullah.
Şu iki yiğide hep birlikte diyelim maşallah,
Haydi Allah derman versin,
Alperenler size el versin!*

HALİL DELİCE

Duanın bitmesiyle birlikte, Türk oğlunun Türkistan'dan Anadolu'ya, oradan da Avrupa'ya akışını, insanlık ve adalet anlayışını temsil eden peşreve başladılar.

Yusuf, dev bir kartal gibi kanat çırparak ve at gibi şahlanarak peşrev çıkarırken, sol kolu bileğinden ters kaynamış olan Mümin Hoca'nın yaptığı peşrev biraz garip kalıyordu... Bunu fark eden Yusuf da, Mümin Pehlivan daha fazla sıkılmasın diye peşrevi kısa kesti ve birbirlerinin sırtlarını sıvazladıktan ve helalleştikten sonra iki pehlivan ense ense geldi ve güreş başladı. Mümin, büyük bir heyecan içindeydi... İşte günlerdir rüyalarına giren ve aşılması çok zor yüce dağ ile karşı karşıyaydı... Aslıgül'e kavuşması için bu yüce dağ aşmak zorundaydı. Aşabilecek miydi, yoksa rüyada olduğu gibi tam zirveye ulaştım dediği anda büyük bir hızla aşağı doğru yuvarlanacak mıydı?

Yusuf, Mümin'e karşı nasıl güreş yapsın bilemedi. Çolak kolu sebebiyle ona acıdı. Sonra da "Sana ne oluyor da çolak kolunu hakir görüyorsun? Yüce Rabbimin her işinde bin bir hikmet var! Mümin'in en büyük kozu çolak kolu diyorlar. Sen kendine bak!" diye düşünerek kendi kendine kızdı! Bu çolak kolla, Adalı Halil gibi kendisini en fazla zorlayan bir pehlivanı hem de üç defa nasıl yendiğini bir türlü anlayamıyordu!

Yusuf, hafif hafif el enselerle Mümin'i yoklamaya başladı. Yusuf, Mümin pehlivanın da tıpkı Hergeleci İbrahim gibi, vücut hareketleriyle el enselerin büyük kısmını boşa çıkardığını fark etti.

Yusuf'un bir şey daha dikkatini çekti! Mümin Hoca, çolak kolunu omuzuna dayıyor ve bundan sonra sağa sola bakıyordu. Yusuf, Hoca'nın başka bir yere baktığını fark ettiği zaman yıldırım gibi paçalara indi. İnmesiyle beraber de Mümin boyunduruğu yetiştirdi. Yusuf şaşırды, paçalara indiği zaman bu hoca başka yere bakmıyor muydu, nasıl görmüştü de boyunduruğu yetiştirmişti? Yüklenmesiyle birlikte nefesi kesildi. Mümin Hoca'nın kırık bileğindeki şişlik, Yusuf'un boğazına gülle gibi dayanmıştı... Yusuf, yine

KIRKPINAR

de yüklendi, yüklenmesiyle birlikte nefesinin kesildiğini ve gözlerinin karardığını hissetti. Bu sırada Mümin Hoca "Yusuf ustam! Gel inat etme, paçaları bırak!" dedi.

Yusuf'un daha önce rakiplerine söylediğini şimdi Mümin Pehlivan ona söylüyordu. Bu sözler, nefesine zor geldi! Yusuf, Mümin Hoca'nın kollarındaki korkunç gücü fark etmişti, paçaları bırakmaması onun aleyhine olacaktı. Bu gerçeğe rağmen paçaları çekti ve oumuzuyla yüklendi Koca Yusuf; devirebilir miyim ümidiyle...

Ama yüklenmesiyle birlikte kulakları uğuldamaya başladı, nefesi tamamen kesilmişti. Mümin, huzursuzdu! Koca Yusuf gibi bir yiğide karşı, onun bilmediği özelliklerini kullanmaktan. Mümin, sakat kolunu rakibinin vücuduna dayadığında onun ne yapacağını hissediyordu. Rakibi de onun başka yere bakmasına aldanarak paçalara daldığında boyunduruğu yetiştiriyordu. Mümin, her zamanki alışkanlıkla geriye bakmış, Koca Yusuf, paçalarına dalınca yüreği yana yana boyunduruğu yetiştirmişti. Hatta bir ara boyunduruğu boşaltıp sırtüstü yenilmeyi de düşünmüştü. Yapamadı... Kavuşmak için kalan ömrünü vermeye hazır olduğu Aslıgül'ü vardı. Aslıgül, gönlü gül yârine kavuşabilmesi için Koca Yusuf denen aşılmaz dağı aşmak zorundaydı.

Kulakları zonklamaya başlayan, gözleri karar ve nefesi kesilen Yusuf çare bulamadı, Mümin'in korkunç boyunduruğundan kurtulmak için paçaları bırakmaktan başka ve paçaları bıraktı... Mümin Hoca da hemen boyunduruğu boşalttı. Pehlivanlar ayağa kalktı ve güreş ayakta başladı.

Ancak Yusuf ayakta zor duruyordu! Mümin'in vurmuş olduğu boyunduruk hakikaten de korkunçtu... Yusuf gibi mandayı deviren, efsanevi Aliço'ya meydanı dar getiren bir pehlivanın iflahını kesmiş ve onu ayakta zor durur hâle getirmişti.

Mümin, çektiği boyunduruğun ne yaptığının farkında değildi! Çünkü boyunduruğu yiyen o değildi, kimsede ona boyunduruklarının rakiplerini ne hâle getirdiğini anlatmamıştı. Anlatsaydılar mutlaka boyunduruk sonrası rakiplerine nefeslenme ve suya gitme izni verirdi.

HALİL DELİCE

Ense enseye gelir gelmez Mümin Pehlivan, birden ellerini koltuk altlarından geçirip sırtında birleştirerek çapraz aldı... Yusuf nasıl olduğunu anlamamıştı! Bu Mümin Pehlivan'ın Hergeleci İbrahim'den geri kalır tarafı yoktu. Ne zaman ne yapacağı anlaşılmıyordu. Şaşkınlığı geçer geçmez şöyle bir direndi ve Mümin'in sürmek için zorladığını görünce o da hızlandı, bir taraftan da sağ elle rakibinin beline sarılıp kalçasını hareket ettirerek savurdu, dolayısıyla yanbaşı oyununu uyguladı.

Mümin Pehlivan, inanılmaz bir çeviklik göstererek diz üstü düştü ve Yusuf yetişmeden ayağa kalktı.

Yusuf coştı, Mümin'in boyunduruğu yetiştirmesi, arkasından da yanbaşı oyunundan kurtulması, neşesini yerine getirmişti ve gök gürleri gibi nara attı:

"Hayda bre Mümin Pelvan! Maşallah!"

Mümin Pehlivan da karşılık verdi:

"Maşallah bre koca usta!"

Geçen yarım saat içindeki güreşte, Mümin'in daha önceki rakiplerinin anlayamadığı bir şeyin farkına varmıştı? Sakat sol kolu, tıpkı bir göz vazifesini görüyordu, bu kolunu rakibine dayadığında başını başka yere çeviriyor, ancak bu kol vasıtasıyla rakibinin ne yapacağını hissediyordu. Bu şekilde de rakiplerini gafil avlıyordu.

Tekrar ayağa kalktıklarında Yusuf, Mümin'in sol kolunu vücuduna dayamasına izin vermedi ve ikidir aynı oyuna düşmüştü, üçüncüsüne düşmek istemiyordu. Mümin, Koca Yusuf'un sol kolunun ne işe yaradığını fark ettiğini hissetmişti ve buna da sevindi. Zaten Koca Yusuf gibi bir mertlik abidesine karşı bu özelliğini kullanmak istemiyordu.

Yusuf, karşı karşıya gelir gelmez yırtıcı kaplan gibi atıldı ve yediği yanbaşı oyunu sebebiyle şaşkınlıktan daha kurtulamamış olan Mümin Hoca'ya yüklendi ve toparlanmasına fırsat vermedi, iki kolunu koltuk altlarından geçirip sırtında kilitledi çift çapraz oyununu aldı ve çaprazı tam manasıyla doldurup sürmeye başladı.

Mümin, Yusuf'un kolları arasında âdeta kaybolmuştu. Yusuf, bir taraftan sürerken diğer taraftan da çengeli yetiş-

KIRKPINAR

tirmeye ve sırtüstü yenmeye çalışıyordu. O telaş içinde Mümin Hoca'nın hiç karşı koymadığını hatta bilerek daha fazla hızlandığını fark etmemiştir. Ne yapsa çengeli yetiştirerek Mümin Hoca'yı topuk kemiğinden köstekleyemiyor ve hızla giderken ayak da değiştiremiyordu.

Mümin Hoca yine yapacağını yaptı, cinliğini gösterdi ve birden Yusuf'un kolları arasından sıyrılarak yere çöküverdi. Koca Yusuf, tehlikeyi sezer sezmez o iri vücuduna rağmen büyük bir çeviklik göstererek kendini, önüne çökmüş Mümin'in üzerinden yüz üstü yere attı ve son anda sırtüstü gitmekten kurtuldu. Mümin Hoca'nın yetişmesine meydan bırakmayıp emekleyerek hemen doğruldu.

Oyunu öyle hazırlamıştı ki Koca Yusuf'un yerinde kim olursa olsun, Mümin Pehlivan'a çarpar, takla atar sırtüstü yere serilirdi. Seyircilerin dili tutulmuştu, bu nasıl güreşti böyle, oyunlar peş peşe yapılıyor, yürekler ağıza geliyordu ki gözyaşları içinde bağıştılar:

“Maşallah deyin şu iki yiğide!”

“Analar neler doğurmuş be...”

Mümin'i gözü tutmayanlar ve ona pehlivanlığı yakıştıramayanlar şaşkınlıktan dillerini yutmuşlardı.

Güreşi organize eden Kâğıthaneli Halil Ağa, Başhakem Aliço'ya döndü:

“Bre Koca ustam! Güleşin gidişini nasıl görürsün?”

Er meydanını herkese dar getirdiği bir zamanda Koca Yusuf ile yaptığı son güreşi hatırlayan Aliço, derin bir iç geçirdi:

“Koca Yusuf'un işi bugün çok zor! Mümin, güreşin yükünü ona çektirir, çok akıllı güleşir.”

Halil Ağa, 26 yıl Kırkpınar'da başpehlivan olmuş Aliço'nun sözleriyle şaşırıp ve onun hiç beklemediği bir sual gönderdi:

“Koca Ustam! Ne dersin, bu Mümin Hoca ile güleşseydin ne olurdu?”

Aliço, bir yerine iğne batırılmış gibi huzursuz oldu. Bu da sorulur mu gibilerden kızgınca baktı. Sonra da meraklandı,

HALİL DELİCE

bugüne kadar hiç düşünmemişti. Hakikaten karşılaşıyadı ne olurdu? Şöyle bir kendisini ve ikinci seferdir güreşini seyrettiği Mümin Hoca'yı tarttı, gönül ve akıl terazisinde... Kendisinin kuvvet ve okka yönü ağır basıyordu ama Mümin'de de anlatamadığı, zekâdan çok öte isimlendiremediği bir hâl vardı ki kuvvet ve okkayı etkisiz, hatta rakibinin aleyhine kılıyordu. Defalarca tartmasına rağmen kefeleden birinin ağır geldiğini göremedi ve bir ara Mümin Hoca'nın kefesinin hafif ağır çektiğini hisseder gibi oldu. Düşünceli bir hâlde cevapladı:

"Çok zor bir sualle aklımızı ve gönlümüzü karıştırdın bre Halil Ağa! Yenerdim diyemiyorum. Ama ikimiz aynı yaşta olduğumuz gençlik günlerimizde karşılaşıyaydık Mümin Pelvan her hâlde beni yenerdi..."

Aliço'nun söyledikleri Halil Ağa'nın aklını başında aldı, ancak inanmadı:

"Şaka mı dersin Koca Ustam?"

Aliço kızgın bir hâlde söylendi:

"Hiç şaka yapar halim var mı? Hem sorarsın hem de söylediklerimize inanmazsın. Tövbe... tövbe..."

Eli ayağı buz kesen Halil Ağa, bir şey diyemedi, o da gönlünü ve yönünü, yüzlerce yılda bir defa görülebilecek güreşe çevirdi.

Koca Yusuf hırslanmış, hocalarının "Hırs, kızgınlık, aşırı sevinç, insanın aklını örter, aklı örtülen de sonra üzüleceği işler yapar!" sözü aklından çıkmıştı. Yusuf'un el enseleri yağmur gibi yağmaya başladı ve Mümin Hoca'yı el enseyle sindirmek istiyordu. On dakikalık el ense fırtınasından sonra kendisini boşu boşuna yorduğunu fark etti... Bununla birlikte de taktik değiştirdi.

Çapraza alınan Mümin Pehlivan'ın nasıl tehlikeli olduğunu az önce yaşamıştı. Ama hırslanmıştı, Mümin Hoca'yı tekrar çapraza aldı ve fırtına gibi sürmeye başladı. Yusuf bu sefer, Mümin Pehlivan'ın çökmesine, kılçık ve yanbaş atmasına karşı tedbirliydi. Mümin Hoca, bütün bu oyunları ya-

KIRKPINAR

pamayınca çengelle sırtüstü gitmemek için can havliyle kendini yana attı.

Yusuf da onunla birlikte yere düşmemek için çaprazı boşalttı. Mümin Hoca, yerden doğrulamadan Yusuf yetiştii ve çullandı. Hemen sarma almaya, ayaklarıyla Mümin Hoca'nın ayaklarını içten sararak onu zaptetmeye çalıştı ama rakibi iyi toplanarak bu fırsatı vermedi. Bunun üzerine yere yaymak için üzerine tam manasıyla çullandı. Mümin pehlivan bu fırsatı kaçırmadı ve kalça hareketi yaparak kılçık oyunu uyguladı. Yusuf'u yan tarafa düşürdü ve hemen davranıp altta zaptetti. Bir anda işler ters dönmüş, alttaki üste çıkmıştı. Güreşin iyice hareketlendiğini gören davulcular son güçleriyle vurmaya, zurnalar da cenk havasını çalmaya başlamıştı.

Seyirciler rüyada gibiydi. Pehlivanlar oyundan oyuna geçtikçe onlar da sanki Osman Gazi, Yıldırım Beyazıt, Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni ile birlikte seferden sefere ve zaferden zafere koşuyorlardı.

Mümin Pehlivan, bir saniye bile kaybetmedi, hemen bel kundesini almak için harekete geçti ve kollarıyla Yusuf'u belinden kavrayıp kündeysi doldurdu. Yusuf dâhil kimse Mümin Hoca'nın bel kundesisiyle kaldırıp atacağına ihtimal vermiyordu. Çünkü Yusuf, Mümin Pehlivan'dan çok daha ağırdı, aynı zamanda Mümin Hoca çolaktı. Ama bilemedikleri bir şey vardı; Mümin Hoca'nın sol kolu bileğinden kıvrılmıyor, bu bileğini bir şey kaldırırken manivela, kaldıraç gibi kullanıyordu. Bileğinin kıvrılmaması görünüşte noksanlıktı ama onun bu noksanlığı ve farklılığı, kimsenin bilmediği kuvveti olmuştı...

Yusuf, topuk kesmek, Mümin Hoca'nın topuğunu kavramak için çalıştı, ancak başaramadı. Mümin Hoca çok çabuk davranmıştı. İnanılır gibi değildi ama Yusuf gibi bir pehlivanı, kündeysi almasıyla beraber hemen yerden kesmişti. Bu sebeple Yusuf, topuğu yakalayamamıştı. Aliço dâhil herkes nefesini tutmuştu. Aliço yanında oturan Mümin'in ustası Seyfolcu Mehmet Pehlivan'a döndü:

HALİL DELİCE

"Te be senin Hoca çok zorluymuş, Yusuf'u götürür!"

"Yok be ustam, Yusuf gibi birisini kündeyle atmak, sonra da çevirmek kolay mı?"

Aliço kızdı:

"A be daha nesi kalmış, Yusuf giderr işte, benden daha iyisini mi bileceksin?"

Suyolcu, Aliço'yu daha fazla kızdırmaktan çekinerek boyun eğdi:

"Estağfirullah ustam!"

Mümin Hoca, Yusuf'u kaldırdı, Aliço hariç kimse ummuyordu ama yerden iyice kesti ve şöyle bir tarttı, Yusuf'un kolları havayı dövüyordu. Herkes çok büyük heyecan içindeydi. Aliço'nun 26 yıllık Kırkpınar saltanatına son veren, bugüne kadar bir defa olsun sırtı yere gelmeyen Koca Yusuf yeniliyor muydu?

Herkes gibi Mümin de heyecanlanmıştı. Koca bir dağ kucaklamış gibiydi. Aşılmaz olan ve koca Yusuf denen dağ aşabilecek, rüyası tersine çıkacak mıydı?

Mümin, Yusuf'u kaldırmıştı ama beli ki kasıkları dayanılmaz şekilde sancıyordu. Künde atmak için yukarı doğru kaldırmaya devam ettikçe belinin ve kasıklarının sancısı daha fazlalıyor. Mümin ne yapsın bilemedi. Koca Yusuf gibi ağır bir pehlivanı kündeyle atmak, künde atan pehlivan için çok tehlikeliydi ve sancılar, bu tehlikeyi haber veriyordu.

Nasıl davransın bilemedi... Kündeye atsa bir sıkıntı, atmasa bin sıkıntı! Belinin ve kasıklarının acısıyla gözlerini yumdu ve yummasıyla da Aslıgül'ü gördü. Kendisine gülümsüyordu... Sevdiceğini görmesiyle birlikte kararını verdi; bedeli ne olursa olsun kündeyle atacaktı. Hasretlisine kavuşması için başka çaresi yoktu. Koca Yusuf gibi bir pehlivanı bir daha bu duruma düşürmesi imkânsız gibiydi. Kavuşması için de Koca Yusuf denen zirveyi aşmalıydı, bedeli ne olursa olsun?

Mümin, kündeyle atmağa karar verdiğinde Koca Yusuf, rüyada gibiydi. Çocuklarının anası Gülçehre'yi görmüştü

KIRKPINAR

gönül aynasında. Gördüğüne inanamamıştı; Gülçehre gülüyordu... Yusuf'un yüreği sancıldı, o gülüşteki esrarı bilememekten ve mağlubiyete giden geri dönülmez hâli görmekten...

Ve... Mümin Pehlivan kimsenin beklemediği hareketi yaptı "Ya Allah" diyerek ve Aslıgül'e kavuşmayı ümit ederek Yusuf'u savurdu; tıpkı koca bir dağ yerinden koparır gibi... Bedenindeki dayanılmaz acıya aldırmadan... Mümin Hoca, ağır vücutlu Yusuf'u tam çevirmede zorlanmıştı... Kündeyi atmasıyla beraber Mümin Hoca'nın kasıkları-na dayanılmaz bir ağrı girdi. Yusuf, can havliyle göbeğinin yıldız görmemesi için havada yüzüstü dönmeye çalıştı.

Ve yere sol omuzu üzerine düştü. Düşmesiyle beraber davul zurnalar kesildi. Yusuf doğruldu, kıpkırmızı kesilmişti ve boynunu bükmüş mahcup bir şekilde kendine bakan Mümin Pehlivan'a sordu:

"Te be Mümin, bu davullar niçin sustu; göbeğim açıldı mı, yenildim mi?"

Mümin Hoca, suçlu suçlu cevap verdi:

"Yok be Yusuf ustam, benim gördüğüm kadarıyla göbeğin açılmadı, çok ağır olduğun için seni tam çeviremedim! Allah için sen de havada iyi döndün ve omuz üzerine düştün."

"Güleş bitti pelvanlar, hadi helalleşin!"

İki pehlivan sese döndüler, konuşan koca usta, efsanevi pehlivan Aliço'ydu... Ne zaman yerinden kalkmış, ne zaman yanlarına ulaşmış anlayamadılar. Aliço, Mümin'in Yusuf'u kündeyle atmasıyla birlikte ayağa fırlamış ve meydana koşmuştu. Yusuf, tam manasıyla şaşkındı; Mümin pehlivan yenilmedin derken, Aliço güreş bitti diye söylüyordu ve iyice emin olmak için sordu:

"Koca ustam, yenildim mi?"

Aliço güldü:

"Te be Yusuf! Bu Mollacık, şu çolak kolu ve bu kilosuyla bu kadar yapabilir... senin gibi bir devi ancak bu kadar yenebilir."

HALİL DELİCE

Mümin Hoca fena bozuldu. Hayatında onu en fazla kızdıran şey, çolak olduğunun yüzüne karşı söylenmesiydi. Aliço ise çolak olduğunu söylemekle kalmamış "Bu Mollacık seni ancak bu kadar yenebilir" diyerek kendisini aşağılamıştı! Sertçe konuştu:

"Koca ustam, ben iyice gördüm, Yusuf yenilmedi, biz güleşimize devam ederiz!"

Mümin Pehlivan, Yusuf'un ensesine yapıştı, Yusuf ise ne yapsın bilemedi. Başhakem, Aliço'ya baktı. Mümin Pehlivan'ın kararına itiraz etmesi, Aliço'yu müthiş kızdırmıştı ve kel başı kıpkırmızı kesilmiş, ağzının iki yanından sarkan bıyıkları dikilmişti.

Aliço, iki pehlivanı kollarından sertçe tutarak ayırdı ve de Mümin Pehlivan'a bağırdı:

"Bre Mollacık, haddini bil! İşimi bana sen mi öğreteceksin? Daha dünkü pelvansınız be! Ne çabuk pelvan oldunuz da bana itiraz edersin? Güleş bitti. Şu haddini bilmeze bak. Koca Yusuf gibi birini yendim diye bayram yapıp elimi öpmesi gerekirken kararına itiraz eder! Hadi Molla, elimden kaza çıkmadan meydanı terk edesin!"

Aliço kızgın bir şekilde Yusuf ve Mümin Pehlivan'ın yanından ayrıldı. Cazgır da Mümin Pehlivan'ın kündeyle galip geldiğini ilan etti. Mümin Pehlivan çok bozulmuş, Yusuf ise tam manasıyla donmuştu. Mümin Pehlivan, Aliço'ya hiçbir şey demeden Yusuf'u göğsünden tutarak hafifçe kaldırdı, helalleşti ve Yusuf'un kulağına fısıldadı:

"Yusuf Ağam! Bu şekilde bir galibiyeti kabul edemem! Giyindikten sonra buluşalım. Kaldığın yeri sülersin. Haber gönderirim, inşallah en yakın zamanda karşılaşır, güleşimizi ayırırız."

Mümin'in mertliği, Yusuf'u çok duygulandırdı:

"Mümin Pelvan, dünya ahret kardeşimsin. Tekrar karşılaşmasak bile hiç mühim değil, senin gibi bir pelvana yenilmek benim için şerefdir ve benim için galibiyetlerin en güzeldir."

Yusuf'un sözleri, Mümin Pehlivan'ı gönlünden vurdu. Bir şey diyemedi, gözünden gönlüne akan yaşları gösterme-

KIRKPINAR

mek için döndü, yürüdü. Daha doğrusu yürümeye çalıştı, yürümekte zorlanıyordu. Mümin Pehlivan'a ne olmuştu? Böyle bir galibiyetin yüküyle mi sendelemişti?

Yusuf, Mümin Pehlivan'ın arkasından bakakaldı. Az önce kendisine zor anlar yaşatan yiğit zorlanarak yürüyordu. Yusuf, nasıl davranacağını bilemedi. Resmen mağlup ilan edilmişti. Şimdi mağlup bir pehlivandı! mağlubiyeti tatmıştı... Mağlubiyet çok acıydı ve nefsi feryat ediyordu. Aliço niçin böyle davranmıştı, acaba nefsinin kırılması, hiçbir pehlivanın yenilmez olmadığını göstermek için mi?

Çadıra giyinmek için giden Mümin ağlıyordu. Bütün seyirciler de hayret içindeydi... Galip ilan edilmesine rağmen suçluymuş gibi boyun büküp giden Mümin'e bakıyorlar ve olan biteni anlamaya çalışıyorlardı:

"Te be bu Aliço, bu Molla'yı galip ilan etmedi mi?

"Etti."

"Peki ülese bu Molla'nın hâli ne büle? Süt dökmüş kedi gibi boynunu bükmüş gider."

"A be bana sorarsın ben de anlamış değilim."

Şaşkınlık o kadar büyüktü ki kimsenin aklına Mümin'e alkışlamak gelmiyordu! Ustası Suyolcu Mehmet Pehlivan da ne yapacağını şaşırılmıştı. Mümin, yaşayan bir efsaneyi yenmişti ama sevinemiyorlardı. Ne yapsın bilemedi... Mümin'in yanına yaklaşılacak gibi değildi.

Mümin zor yürüyordu, her adım atışında kasıkları hançer saplanmış gibi sancıyordu. Gözyaşları içinde çadıra girdi. Yusuf'un kıpkırmızı bir yüzle, düştüğü yerden kendisine bakması, boyun bükmüş bir hâlde "Yenildim mi Mümin Pelvan?" diye sorması bir türlü aklından çıkmıyordu ve şaşkıncı, ilk defa böyle bir şey başına geliyordu... Hiçbir güreş sonrası böyle olmamıştı.

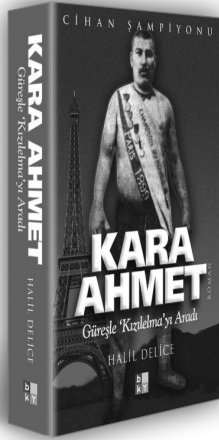
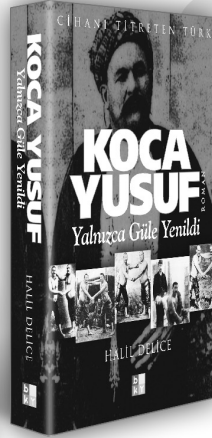
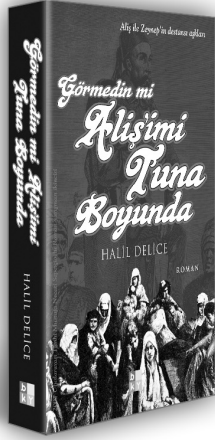
Evet hiçbir güreş sonrası böyle olmamıştı. Her galibiyetten sonra sevinmiş, gönlü kanatlanmıştı. Şimdiyse evet... şimdiiyse... ağlıyordu. Yoksa... yoksa... kavuşmuş muydu? Galibiyette mağlubiyete ulaşmış mıydı?

HALİL DELİCE

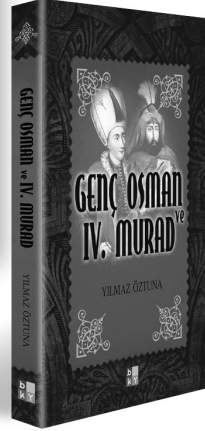
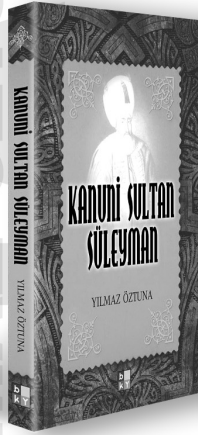
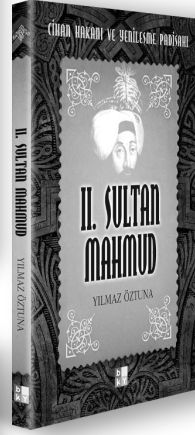
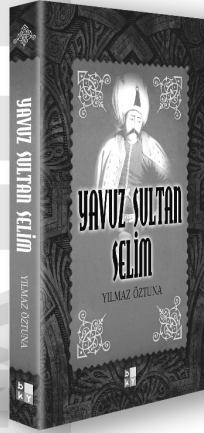
Sağ eli sağ yanağına gitti, gönlünden göz pınarlarına oradan da yüzüne akan gözyaşlarıyla ıslanmış sağ yanağına... Gitmesiyle birlikte de titredi. İnanılmazdı... Yanmıyordu. Her galibiyetten sonra cayır cayır yanan sağ yanağı şimdi yanmıyordu. İnanamadı, sağ elini bastırarak gezdirdi sağ yanağında evet yanmıyordu. Gönlüne baktı, üzgündü. Niçin üzgündü; galip gelmekten, daha sonra galip sayılmaktan... Mümin ne yapsın bilemedi. Galibiyette mağlubiyete kavuşmuş, nefsinin esiri olmaktan kurtulmuş muydu? Son engeli, Koca Yusuf denen aşılmaz dağı aşmış mıydı, Aslıgül'üne kavuşmak için...

Mümin aştım diyemiyor ve aklı ve gönlü "Hakkıyla, itirazsız şekilde galip geldin!" cevabını veremiyordu. Gerçi Aliço "Galip geldin!" demişti ama sonra da "Bu Mollacık, şu çolak kolu ve bu kilosuyla senin gibi bir devi ancak bu kadar yenebilir?" diye de ilave etmişti. Galibiyette mağlubiyeti tatmış mıydı? Yanağı yanmıyordu ama... Galibiyette mağlubiyeti tattığı için mi? Yoksa... Ortada bir galibiyet olmadığı için mi yanmamıştı?

Mümin'in beyni çatlayacak gibi zonklıyor "Te be Koca usta Aliço... Ne yaptın büle? Zaten ağır olan gönül yükümü iyice ağırlaştırdın ve beni çıkmaz sokakların içine bıraktın! Ben şimdi ne yapacağım? Nasıl bileceğim, Aslıgül'üne kavuşmak için Koca Yusuf denilen aşılmaz dağı aşıp aşmadığımı, galibiyette mağlubiyete ulaşıp ulaşmadığımı?" düşüncesiyle ağlıyordu...

HALİL DELİCE ROMAN

YILMAZ ÖZTUNA